

Borger-Tidningen

for 1863.

Udgivet af

Understøttelses-Selskabet.

75de Aargang.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. H. Schultz.

05.6
Bo 66

1863
Aug. 75

17559

Indhold.

Borgervennens 75de Aargang har været redigeret af Skriftcomiteen, der har bestaaet af de samme Medlemmer, som i det foregaaende Aar, nemlig Inspecteur J. Em. Larsen, kgl. Fuldmægtig, Premierlieutenant C. Westergaard, Litteratus J. S. Halvorsen og Overlærer C. P. J. Krebs, der tidligere har fungeret som Comiteens Formand.

I. Meddelelser af Skriftcomiteen.

	Side
Tempelherren, ved Halvorsen (Fortsættelse fra 74de Aargang)	1—76.
Klosterkirken og Klosteret i Bogum, ved Larsen	78—110.
Columbus's sidste Leveaar, ved Samme .. 110—124,	157—174.
Paladset Aranjuez i Spanien, ved Samme	174—182.
Den keiserlige Familiebegravelse i Capuzinerklosteret i Wien, ved Samme	182—195.
Verdensdamerne, ved Krebs	195—221.
At blive ældre, ved Samme	221—224, 227—252.
John Wells, ved Halvorsen	252—306.
Badene Piatigorsk i Kaukasus, ved Samme	306—308.
Folkeliiv i Kjobenhavn, ved C. W.	312—327.
Kaspar Hauser, ved Samme	328—398.
Newtons Distraction, ved Halvorsen	399.
Domherregildet, ved Samme	402—420.

II. Digte, indsendte af Ludvig Bogel.

En Sommerdag	225.
Frederik den Syvende †	409.

III. Bekjendtgjørelser fra Administrationen.

	Side.
Repræsentantforsamlingen den 29de Decbr. 1862....	25.
Tilsigelse til Repræsentantforsamling 49, 57, 58, 61, 62, 69, 77.	
Extract af fjerde Qvartals Regnskab for 1862.....	58.
Forhandlingerne ved Repræsentantforsamlingen den 19de Marts 1863, tilligemed Oversigt over Regnskabet for 1862.....	125—156.
Extract af første Qvartals Regnskab for 1863.....	166.
Bekjendtgjørelse om Bogholder Rannestads Død og Constitution af Rodemester Topp.....	169.
Bekjendtgjørelse angaaende Ansøgninger om Bog- holderposten.....	193, 201, 209.
Tilsigelse til Repræsentantforsamling.....	273, 281, 289.
Bekjendtgjørelse angaaende Ansøgninger om Laan, Pension m. m.....	290, 293, 301.
Extract af andet Qvartals Regnskab for 1863.....	290.
Balg af ny Bogholder m. m.....	309.
Bekjendtgjørelse om Bogholder Winges Tiltrædelse.	317.
Extract af tredje Qvartals Regnskab for 1863.....	366.
Tilsigelse til Repræsentantforsamling.....	385, 393, 401.

IV. Forslag til nye Medlemmers Optagelse findes næsten i hvert enkelt Nummer af Uargangen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 1.

Løverdagen den 3^{die} Januar 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Tempelherren.

(Af E. v. Wachsmann.)

(Fortsættelse.)

„Lad saa være,“ svarede Robert i en bestemt Tone. „Hellere død end troløs. Jeg er fast bestemt paa at fremstille mig for ham.“

„Nuvel, selv i dette Tilfælde gives der endnu et Middel,“ svarede Eneboeren efter en kort Betænkning. — „J faaer i Morgen, før J bryde op, i alle Tilfælde det Brev, jeg har lovet Eder, og endnu yderligere en Seddel, som J i værste Tilfælde kan overgive Mesteren, men kun da, naar Eders Liv utvivlsomt er i Fare og der ikke er nogen anden Udvej.“

Men saavel i dette Tilfælde, som i ethvert andet, maa I give mig Eders ridderlige Ord paa, at I, hvad der end skeer, vil fortie hvem der har givet Eder Seddelen; med mindre jeg engang selv løser Eder fra Eders Ord. Men gaa nu og sov. I kan nok behøve at hvile Eder.“ —

Bed Dagens Frembrud vare vore Rejsende allerede færdige til at fortsætte Rejsen til den hellige Stad, og før Robert steg til Hest, gav den Gamle ham de omtalte Breve.

Mere for at Gneboeren kunde have den Glæde at tro, at han havde gjort ham en stor Tjeneste, end i den Mening at gjøre Brug deraf, modtog Robert begge Brevene, idet han endnu engang gav sit Ord til Pant paa, at han kun under de omtalte Omstændigheder vilde gjøre Brug deraf. Ridderne toge Bejen langs Kedron, i hvis Leje Klosteret Sankt Saba ligger paa en Klippe, ved Bejen til den evigt mindeværdige Stad.

Først den tredie Dags Morgen havde de Rejsende, følgende Kedrons Lob, naaet Nærheden af Jerusalem, og standsede paa Toppen af nogle Høje, hvor de kunde overse den største Deel af Staden og dens Omgivelser. — Den hellige Stad laa paa to Høje, Zion og Moria, begge skraanede mod Nord, i hvilken Retning de kun ved en Muur og en tør Grav vare adskilte fra Marken. De tre andre Sider gik stejlt ned til smalle Dale, tilhøjre Dalen Josaphat, tilvenstre

Dalen Ben Hinnon, som ved Kilden Siloa forenede sig ved Foden af Zion. Klart glindsede det forgyldte Kobber, som Omar engang rovede fra Balbek's Ruiner, for dermed at smykke Moscheen Gameat el Sakhra, som var bygget paa den Plads, hvor Salomons Tempel havde staaet. Korsene paa den hellige Gravs Kirke glindsede i Morgenlusten lig Meteorer.

„See,“ sagde Gerhard til sin unge Kammerat, idet han drev sin Hest fremad. „See, kjære Robert, den Top der ved den sidste Række Høje imod Ost, den som er bedækket med noget Grønt, det er Oliebjerget. Der, ligeledes tilhøjre, men mere henimod os, ligger Forargelsens Bjerg, hvor Salomon offrede til Afguderne; og her ved vor Vej, hist hvor Huulvejen fører op til Dalen Ben Hinnon, den Mark, hvor saa meget Rytteri er forsamlet, det er Blodmarken. Dette Navn har den faaet af de tredive Solpenge, for hvilke den engang blev kjøbt.“

Ubeskrivelige Følelser satte Roberts Sind i Bevægelse, det var som om et Hav af Tanker bølgede i hans Sjæl. Det varede længe før han var istand til at tale, men endelig sagde han med dæmpet Stemme, næsten uvilkaarligt og som til sig selv:

„Dette er altsaa den Stad og det Djæblig jeg har længtes efter i hele mit Liv. Og jeg drager ind i den som en Fange!“

Medens de Rejsende stille og langsomt fulgte deres Vej, svingede Rytteriet, der, som Gerhard sagde, maatte

bestaa af Kongens Hestfolk, ud i smaa Eskarer og satte sig under Lyden af Trompeter og Pauker i Bevægelse, for at drage ind i Staden gjennem Porten Bab el Scham (Damaskus Porten). De sidste Eskarer bevægede sig netop fremad, da skilte en glimrende Eskare af omtrent tyve Ryttere sig fra disse og sprængte saa stærkt som Hestene kunde løbe hen til den Huulvej, gjennem hvilken Ridderne ligeledes vilde drage.

Alle vare i prægtige Klæder; mange vare i Harnisk; blandt dem vare flere Riddere af Johanniterordenen. En Skov af brogede Fjer og Ekjær vejede i Luften.

I Epidsen af Eskaren red en smuk Ungling, høj og smækker, med et ædelt Ansigt, der var ligblegt, hvilket blev endnu mere paafaldende ved de mørke Dje og det lille sorte Skæg. Hans Klædning var gjennemvirket med Solv og paa mange Steder opskaaet og kantet med Purpurfloil. Paa hans venstre Skulder hængte skjodesløst en lille Kappe, der ligeledes var af dette Flojl og kantet med Hermelin. Om den skjønne Bænde bar han, som om han var saaret, et Bind af fint Lærred, der kun blev lidt skjult af Baretten og de lange til Siden hængende Fjedre.

Bed Unglingens venstre Side red en gammel Mand med haarde mørke Træk; han var klædt i sort Flojl, og paa den højre Side red en anden i Johanniterdragt. Den sidste var i den modnere Mandsalder, og den haandsbrede gyldne Kjæde, han bar om

Halsen, saavel som det store Kors paa hans Kappe, tydede paa en høj Ordensgrad.

„Hvem ere disse Riddere?“ spurgte Robert sin Kammerat, da de Fremmede vare i Nærheden.

„Stille, det kunne vi tale om siden,“ svarede Gerhard, og trak sin Hest tilbage, for at give Skaren Plads.

Nu havde den naaet dem, og Unglingen, som red i Epidfen, parerede sin Hest, saa at den næsten stødte mod Ridderen af Avesnes og snysende beed i det skumbedækkede Bidsel.

„Hvem er J, Ridder, og hvorfra kommer J?“ spurgte den unge Fører, idet han satte sin Baret fast paa Hovedet og neppe værdigede Gerhard et Blik.

„Til Eders Naades Tjeneste,“ sagde denne, højende sig ærefrygtssfuld; „Tempelherren Gerhard Avesnes, som har det Hverv at ledsage Ridderen af San Albano til Tempelgaarden.“

Alles Blik faldt nu paa Robert.

„Ridderen er bevæbnet?“ sagde Johanniteren kort og skarpt.

„Den højværdige Mester har befalet det!“ svarede Gerhard fast og alvorligt.

„Ha, mine Herrer!“ raabte den unge Mand, som red i Epidfen for Skaren; „det synes at være arrangeret ligesom med Walter af Mesnel, Uksafinerhøvdingens Morder. Synes J ikke det samme, Connetable?“

Den fortlædte Mand mumlede noget om Tempel-

herreovermod, men Johanniteren slog beftigt paa fit Sværd og raabte: „Denne gang, Sire, skal det ende anderledes; par Dieu! eller Roger du Moulin maatte ikke mere have at byde over tyve Landser!“

Ynglingen nikkede venligt bifaldende til Johanniteren og sporede sin Hest fremad. Skaren red ind i Huulvejen, og overøste de Rejsende med Støv.

„Det var Kongen,“ sagde Gerhard, rystende med Hovedet, idet han langsomt bøjede ind paa Bejen; „den Sortklædte ved hans Side var Seneschall Honfroi af Toron, Johanniteren var Hospitaliternes Stormester.“

De droge nu gjennem Porten Bab el Nebi Dawud (Davidsporten) og langs Gaden Horat el Hamond (Søjlegaden), der gjennemskærer Jerusalem paa langs fra Syd til Nord; paa den store Plads Suk el Kebir vendte de tilhøjre ind i nogle mindre Gader, og kom endelig til Tempelgaarden, der laa op til Stadens Muur; paa den ene Side var det indesluttet af Templets Førgaard, paa hvilket Sted den nu til en Kirke forvandlede Mosche el Sakhra stod, ved den anden af Pilati Retshuus. Tempelgaarden var en stor kaserneagtig Bygning, med mange dunkle Gaarde i Fronten, forsynet med en Grav og sikkert beskyttet ved en Bindebro og Gittere, hvilke ofte vare fornødne formedelst de indbyrdes Fejder.

En Vaabendrager viste sig over den med Tinder smykkede Port og stødte i Hornet.

Gerhard svarede ham med Tempelherrernes Felt-
raab: „Ha, Beaufeant.“

Broen raslede øjeblikkelig ned og hævede sig igjen,
da de Rejsende vare komne ind.

„Bil jeg nogensinde gaa over Dig som fri,“ sukkede
Robert.

I de Gaarde, som de gik igjennem for at naae
Hovedbygningen, mødte de flere Riddere, tjenende
Brødre og Ryttere; de første i sorte, de sidste i hvide
Klædninger, naar de ikke bare Harnisk. Alle gik stille
med Hænderne forslagte over Brystet og man hørte
kun den sagte Hilsen: Lovet være Jesus Christ! eller
Svaret: I Evighed.

To Skildvagter ved Indgangen til Hovedbygningen
sænkede deres Landser, da Ridderne traadte ind, og
tæt ved Indgangen, ved et Bindue i den rummelige
Hal, sad en meget gammel Tempelridder, som hidtil
havde læst i en neppe sex Tommer lang Bog og nu
gnavent traadte de Rejsende imøde.

„Er den højværdige Mester at faa i Tale?“ spurgte
Gerhard. „Jeg bringer her Broder San Albano.“

„Herren er nu ved Hoffet,“ svarede den Gamle.
„Hos Kongen er Lever, som de, troer jeg, kalde det
efter den nye Skif. Dagsaa alle de gamle Herrer ere
der; men Huuskomthuren har befalet at jeg, saasnart
Ridderen var kommet, skulde føre ham til Gellen Nummer
halvfjerds, og,“ tilføjede han med dæmpet Stemme og
vendende sig til Gerhard — „lade ham lægge i Lænker.“

„Gaa med Ridderen, Robert,“ raabte Gerhard overmandet af Smerte, og styrtede ud af Hallen.

Foran den kongelige Borg og i dens Gaarde herskede et travlt Liv. Sirlige Evende, klædte i de ædleste Slægters Farver, holdt smukt udrustede Heste, hvis Herrer ilede til Audientsalen. Stolte af deres Bynt, bed de ædle Dyr skummende i Bidslerne, stampede i Jorden og drejede sig vrindskende i Kredse. Midt imellem dem ragede de ubevægelige Halse af nogle Dromedarer ivejret, de tilhørte nogle syriske Schejker; de syntes meget forundrede over deres uvante Omgivelser og lod nu og da deres ubehagelige Stemme høre. Borgen var opfyldt af Bevæbnede, der stode opstillede i dobbelte Rækker paa de brede Trapper og henad Corridoren. Ved Audientsalens Dør stod en af Paladsets Betjente, som efter gammel fransk Skik, naar han rev Døren op, med høj Røst gjentog de Indtrædendes Navne.

(Fortsættes.)

J. H. Salvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlem i Selskabet er foreslaaet:

Assistent i Finantshovedkassen Hr. A. W. Stub.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 2.

Løverdagen den 10de Januar 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Tempelherren.

(Af E. v. Wachsman.)

(Fortættelse.)

Det Indre af Salen var en besynderlig, men ikke ubehagelig Blanding af gothisk og arabisk Stil. Ligesom i Alhambra's Lovegaard i Granada, blev Loftet baaret af en dobbelt Række Søjler, der to og to stode paa en Soffel. Langs den panelede Væg løb et af Træ udskaaet Billedværk, som saavel kunstigt som findrigt fremstillede mangfoldige phantastiske Figurer, blandede med Gjenstande af Planteriget. Ved den øverste Deel af Salen fandtes en Baldachin og under den en Throne. Ved Siden af denne var Indgangen

til Kongens Cabinet, foran hvilken Ceremonimesteren holdt Bagt med Solvstaven i Haanden.

Forsamlingen i Salen var talrig og dannede forskjellige Grupper, der talte sagte med hinanden. I en af Binduesnicherne stod Stormesteren Roger du Moulin i en ivrig Samtale med Seneschallen, der syntes at billige noget, som hin sagde. Saa snart Johanniterens Stemme blev for lydelig eller han slog med sin Jernhandstke paa Bindueskarmens Marmorindfatning, løstede Ceremonimesteren Solvstaven. En Mand i en violet Talar, hvis Bryst var prydet med et Prælatkors, talte sagte og som det syntes beroligende til dem.

Nu bleve Salens høje Døre igjen aabnede, og Dørvogteren raabte: „Odo af Saint Amand og Tempelordenens Stordignitarier!“

En høj Diding traadte ind i fuld Rustning med næsten skaldet Hoved, hvorom der kun krusede sig nogle faa Lokker, som faldt sammen med det tykke Skæg. Hans strenge, næsten haarde Ansigt blev formildet ved hans venlige Blik. Udtrykket deri lignede de gamle Romeres fra Republikens Tid. Over Rustningen bar han den hvide Kappe af det fineste Linned med det røde Kors. Ved Siden af Mesteren gik Storkomthuren, Arnold af Toroges, en aldrende Mand, Ordenens Drapier, Ralph Howard, og Chefen for det lette Rytteri eller som man kaldte ham, Turkopolieren, Giulio Casabianca, en ung, fyrig Italiener. Foruden

disse fulgte endnu nogle og tredive af Tempelordenens Riddere.

Seneschallen og Hospitaliternes Stormester besvarede kun koldt Tempelherrerne's Hilsen, men Manden i den violette Klædning gif de Jndtrædende imøde.

„See der,“ raabte Ddo, „Erkebispfen af Tyrus! Gud velsigne Dig, fromme Vilhelm! Du er altsaa kommen tilbage fra Din Rejse?“

„Ja, med Guds Hjælp,“ svarede Præsten. „Det er længe siden vi have seet hinanden.“

Netop nu fradsede den tjenstgjørende Kammerherre efter gammel Skik paa den indvendige Side af Cabinetdøren. Ceremonimesteren rev Døren op og raabte: „Plads for Kongen!“

„Velkommen Erkebisp,“ sagde Fyrsten, da han var traadt ind under Baldachinen. „J finde os i en bedre Stilling, end da J forlod os. Det vil nu vise sig, om vi skulle benytte de opnaaede Fordele eller lade os nøje med at bevare Rigets Grændser, medens vi underhandle.“

„Gud forbyde, Sire, at vi skulle blive staaende paa Halvvejen,“ raabte Roger du Moulin. „Connetablen her er af samme Mening som jeg.“

„Men,“ svarede Erkebispfen, „naar en gunstig Fred var at haabe?“

„Det Haab kan jeg ikke dele med Eder,“ faldt Kongen ham i Talen.

„Tilgiv mig, Sire,“ sagde Tempelmesteren Ddo.

„Jeg føler mig overtydet om, at Saladin vil modtage ethvert Fredstilbud med aabne Arme, dersom det ikke er forbunden med aabenbar Skam. Han higer hverken efter Krig eller Berømmelse, thi han trænger ikke dertil. Saadanne Hærførere ere bestandig villige til at underhandle.“

„Vi ville ikke nægte, at Tempelordenen stedse og af de bedste Kilder har nøjagtige Oplysninger om Fjenden,“ sagde Kongen med ondskabsfuld Venlighed; „men selv det bedste Dje tager, naar det seer altfor længe paa Fjendens Stilling, ofte fejl, til Skade for sine egne Kampfæller. Desuden have vi kun Valget mellem et hurtigt Angreb, for snarest muligt at føre Krigen over i Fjendens Land eller at bevare Fæstningerne ved Grændsen, og dertil mangle vi Midler.“

„Hvad vi mangle giver Kirken, de to Ordener og Vasallerne,“ sagde Ddo. „Jeg for min Deel troer ikke at tage fejl, naar jeg i Templets Navn lover tusinde Byzantinere.“

„Jeg giver to tusinde!“ raabte Roger du Moulin med vild Latter; „det er netop Beløbet af de Penge, som vor Orden tabte for en af Eders Ordens Skyld. Men da denne Sag nu engang er kommen paa Bane, saa bede vi Eder, Sire, at I, da vor Orden alene skal bære Skaden, naadigst vil have Opsigt med den Straf, som skal blive den Skyldige tildeel. Det kunde,“ tilføjede han leende, „ellers let være muligt, at Tempelordenen fik i Sinde at affpise os med en Anviisning

paa to tusinde Byzantinere, der skulde udbetales af Paven; ligesom dengang, da en af Tempelordenen dræbte Afsassinernes Gesandt, og vi ligeledes skulde have ventet Sagens Udfald fra Rom, dersom vore Sværde ikke havde afgjort den tidligere."

"Og derfor blev Forbryderen ikke dømt, men myrdet, slagtet, troløst og skammeligt," raabte Turkopolieren heftigt. "Den der nægter dette skal jeg vise tilrette med mit Sværd."

"Stille, Casabianca," sagde Odo alvorligt. "Denne Sag er endnu ikke tilende."

"Vi takke Eder, Herr af Saint Amand," sagde Kongen stolt, "fordi I skaaner Os for den Ulejlighed at lægge Baand paa en saadan Uforsammenhed. Med Hensyn til Krigens Fortsættelse ville Vi forøvrigt selv fatte Bestemmelse om hvad der skal gøres. Vor Hensigt med at forsamle Eder her idag var forøvrigt især at opfordre Eder til et Strejftog, Vi iovermorgen agte at foretage henimod Ptolemais, hvor Egnen, som vi have erfaret, bliver brandskattet af Røverne fra Bjergkjæden Zebulon. Gud være med Eder, I Herrer!" tilføjede han henkastet, idet han med en Haandbevægelse affædigede de Forsamlede.

Det var næsten Midnat, da Odo af Saint Amand i Samtale med Storkomthuren gik frem og tilbage i et gothisk Gemak i Tempelborgen. Hvert Kvarteer lød Bagternes Raab i Gaardene, og i den stille Nat hørtes de kun endnu tydeligere.

Saa snart Bægterens Stemme lod over Porten, gik Mesteren, som om han ventede Noget, rask hen til Binduet. En gammel tjenende Broder lagde en Rulle skrevne Sager paa Bordet, idet han med sagte Stemme bemærkede, at det var Forhørsprotocollen. Mesteren gik nu hen til et Pillebord, paa hvilket brændte to Lys, som kun sparsomt oplyste det store Bærelse. Efter hurtigt at have løbet det Skrevne igjennem, rækkede han Storcomthuren det med et Skuldertræk og befalede den tjenende Broder at føre Fangen ind om en halv Time.

„Han er ikke til at frelse!“ raabte Arnold de Toroges, idet han efter et flygtigt Blik kastede Rullen hen paa Bordet. I dette Djeblik lod Bægterens Raab, man hørte Broen falde og derpaa hurtige Hovslag.

„Endelig,“ sagde Mesteren; man hørte Trin i Corridoren, og en Yngling i verdslig Ridderdragt traadte ind. Han var høj og havde et ædelt Ansigt. Den blanke Staalrustning var bedækket med Støv, ligesom det hvide og blaa Skjærf. Oploft af det hurtige Ridt hængte det lange Haar i blonde Loffer omkring Skuldrene.

„Nu, Armand, har Du gode Efterretninger?“ raabte Mesteren. Højt hulkende og uden at svare kastede Ynglingen sig i Døds Arme.

„Altsaa daarlige?“ spurgte den Gamle. „Hvilke Efterretninger fik Du om hende?“

„Ingen!“ raabte Ynglingen smerteligt. „Ingen, Onkel!“

„Og Thuranschah?“

„Han modtog mig naadigt. Denne Krig har varet altfor længe, sagde han. Dersom Din Onkel og Reinald af Sidon ikke var, skulde vi snart være færdige med den Spedalske og hans Yndlinge. Men, vedblev han naadig, vi agte Tapperheden saavel hos Nazarenerne som hos Muselmændene. — Han sendte Ryttere til alle de Kurderstammer, som havde været nærværende ved Stormen, men trods Belønningen, som Emiren af sin Godhed havde lovet dem, kom Alle tilbage uden nogen Gfsterretning. Tilfsidst var han af den Mening, at Fruentimmerne maatte være blevne myrdede i den skrækkelige Nat eller flygtende være faldne i Beduinernes Hænder, som stedsse følger Hæren ligesom Schakalen Lovens Fodspor.“

„Maaske,“ sagde Mesteren estertænkfomt, „maaske kunde man gjennem disse —“

„Saaledes tænkte jeg ogsaa,“ svarede Ynglingen; „men alt Haab var forgæves. Jeg var paa det Sted, hvor den ulykkelige Fæstning stod, der strax blev sløjset, da Fjenden drog bort. Jeg sendte derfra Bud til alle Stammerne i den arabiske Bjergkjæde; jeg bød Penge, lovede rige Belønninger; men Alt, Alt var forgæves.“

„Man bringer den Fangne, højværdige Mester!“ meldte den tjenende Broder.

„Lad ham komme ind,“ befalede Mesteren.

Robert traadte ind; han var lænket og ledsaget af en Tempelridder. Den i Ridderdragt klædte Ungling gik hen til et Vindue.

„Kom nærmere,“ sagde Ddo, og Robert gik nu fra Skuggen ved Døren hen til det Bord, hvor Lysene brændte. Stormesteren foer heftigt sammen, da hans Blik faldt paa Robert; endelig spurgte han med skælvende Stemme:

„Fra hvilket Land er J?“

„Jeg er en Spanier,“ svarede Robert efter en kort Tavshed.

„Fra hvilken Egn?“

„Fra Segovia.“

(Fortsættes.)

J. H. Salvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

Hr. Manufacturhandler P. Jensen.

— Politibetjent H. C. Hansen,

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 3.

Løverdagen den 17de Januar 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Tempelherren.

(Af E. v. Wachsmann.)

(Fortsættelse.)

Mesteren fattede sig nu.

„Har I ingen bedre Grunde end dette Blad indeholder?“ spurgte han derpaa.

„Jeg kan kun beraabe mig paa en god Billie,“ sagde Robert fast. „Dersom Gjerningen var lykkedes, havde mit Navn glimret i Tempelordenens Annaler, ligesom Hugo af Bayens og Bernhard af Tremelays.“

„Uffindige!“ raabte Mesteren fortorneret. „Selv om ogsaa Gjerningen var lykkedes, var Fordelen dog ikke saa stor, som den Glendighed, I nu har bragt

over Mange. I er Aarsagen til, at Ordenen har tabt en Fæstning, Hospitaliterne totusinde Byzantinere, Greven af Tripolis sin Søster og min Neveu her, Armand Saint Amand, sin Forlovede. I erindrer ganske rigtig om Bernhard af Tremelay, og Eders Dumdristighed vil engang nedkalde Hevnen over Eders Hoved ligesom det i sin Tid var Tilfældet med ham."

"Naturligviis," raabte Robert vildt og med Bitterhed, "naar den omtalte Dame var Eders Neveys Forlovede, maa der jo falde et Offer."

"Rasende! hvad vover I?" raabte Storkomthuren, "I staaer for Tempelordenens Stormester."

"Tag Aeterne, Arnold," sagde Mesteren, efterat han længe havde betragtet den Fangne med et Blik, der lig et Sværd trængte gennem hans Indre. "Tag Aeterne, Arnold de Toroges," tilføjede han koldt. "Naar Dommen bliver fældet, træder I i mit Sted. — Broder, før Fangen bort."

Den næste Aften brød frem. Vigefra Morgenen lod Time efter Time Klokkerne i den Kirke, som var opført paa det Sted, hvor Salomons Tempel engang stod, og som ved en bedækket Gang stod i Forbindelse med Tempelborgen. Denne Kirke hedder endnu i vore Dage Moscheen Gameat el Sakbra, efter en i dens Indre værende Klippe, paa hvilken Jacob engang skal have talt med Gud.

Fra det Djeblif Aftenen brød frem, holdt Klokkeringningen ikke op. Skildvagternes Raab led uop-

hørligt, Runden gik, og en Skare Ryttere holdt mellem Indgangen til Borgen og Vandbeholderen, hvor Herren engang sagde til den Syge: „Staa op, tag Din Seng og gaa.“

Det var allerede 4 Timer efter Solens Nedgang. Capitellsalen var klart belyst, og paa Marmorgulvet laa et firkantet Tæppe, ved hvis Sider tre Lys, af en Arms Lykkelse, brændte i søjleformede Stager. Kanten af Tæppet var smykket med forskellige Slags Bygnings- og Haandværksredskaber, sammenslyngede med det stumpe Kors, som endnu paa Gravstenene er at see i de gamle Tempelherrers Hænder. Foran Tæppet stod en sort behængt Vigliste, og i dens Midte laa et Dødningshoved; tilvenstre ved Siden af dette laa en af Vidiegrene drejet Strikke, tilhøjre en Muursteen. Ved begge Sider af Tæppet stod henved firfjendstyve Riddere med dragne Sværd. Ved den øverste Deel af Salen, ved Hovedet af Viglisten og kun i nogle faa Skridts Afstand, stod et sort behængt Bord, og paa dette et lille Skrin, tildækket med et Tæppe af Guldstof, paa hvilket der med blodrød Silke og store Bogstaver var broderet Ordet Bassometus. Paa Skrinet laa en opslaaet Bibel og paa denne et draget Sværd.

Storkomthuren sad ved Bordet. Til højre og venstre af ham, dog noget tilbage, sad Drapieren og Turfopolieren. En gammel Præsbyter, hvis Tonsur vidnede om at han var af den gejstlige Stand, lagde

en Skriftrulle paa Bordet, af hvilken han, som det syntes, nylig havde forelæst noget. Foran ham stod Robert i en sort Klædning og med Ordensskappen, ligbleg, med blottet Hals og om denne en Strikke, lig den der laa paa Ligkisten.

„Har I endnu noget at anføre til Ederes Gunst?“ spurgte Storkomthuren.

Robert gjorde en benægtende Bevægelse.

„Saa læs Dommen op, Presbyter,“ sagde den Første.

Præsten greb nu en anden Rulle og læste: „Da den omtalte Robertus de Sancto Albano er tilstrækkelig overbevist om at have forbrudt sig imod Ordenens Statuter, saaledes som de i sin Tid bleve os leverede af Sancto Bernhardo selv og af den første Tempelmester, Hr. Hugo de Baganis, skal han, efter at være udstøttet af Ordenen, med et Kruus Vand og et Brød sættes ind i et lille Kammer, dette skal derpaa mures til og hans Sjæl anbefales til Gud, som det ifølge Principet: *Ecclesia non sitit sanguinem* er Ordenens gamle Skik. — *Requiescat in pace!*“

„Amen,“ raabte Ridderne.

Robert lignede en Billedstøtte. Hans Ansigt var ubevægeligt. Men da Drapieren gik hen til ham og sagde: „I Kraft af mit høje Embede udstøtter jeg Eder af Ordenen og river den hellige Snor af Ederes Kappe!“ syntes hans Kne at vakle.

„Har I endnu en Raade, som ikke strider mod

Dommen, at udbede Eder?" spurgte Komthuren i en smertelig Tone.

"Ja, dette Brev!" raabte Robert, hurtigt fattende sig; "giv Mesteren det strax. Mit Liv er afhængigt deraf!"

"Herren er i Morges draget til Hæren med Kongen," svarede Arnold.

"Saa opsæt det, opsæt det blot en eneste Dag, dersom J ville vente Raade hos den Evige."

"Præsbyter," sagde Komthuren, rystende med Hovedet; "læs den fjortende Straffeartikel."

"Og," læste Præsten, "Dommen skal bestandig være fældet tre Timer før Midnat; men een Time efter skal den være fuldført."

"J seer det kan ikke være anderledes," sagde Komthuren.

"Saa hjælpe mig Gud!" raabte Robert og faldt afmægtig om.

Midnat var neppe forbi, før Tempelridderne forsamlede sig i Kirken. Ikke langt fra Højalteret havde man i Muren dannet en Niche, der uden at tillade den, som sad deri, at anvende nogen Kraft, dog var stor nok til at han kunde bevæge Armene, men ikke staa oprejst deri. I en Krog paa Steensædet stod en Krukke Vand; ved Siden af den laa et Brød. En Præst begyndte at læse Dodsmessen, medens den Domfældte skiftede i det tilstodende Capel. Endelig kom det Djeblik, som skulde være afgjørende for Liv og

Død. Præsten sagde Ordene: „Agnus Dei, qui tollis peccata mundi!“ og i dette Djeblif blev Robert af to Bevæbnede ført ind, for levende at stige i sin Grav. Ridderne bedækkede efter Ordenens Skif Ansigtet, idet de trak Hættten af deres Kappe over Hovedet og istemmede Misererret. En tjenende Broder, som ogsaa var Kirkens Sakristan, greb nu den Fangne ved Armen, og idet han med tilsyneladende Barskhed trykkede ham ned paa Steensædet, raabte han med høj Stemme: „Broder, tænk paa Gud, som“ — tilføjede han sagte og bøjede sig henover Robert, „engang frelst Profeten af Lovehulen.“ Disse Ord trængte imidlertid ikke til den Ulykkelige's Dre, han havde tabt Bevidstheden. Den ene store Steen efter den anden optaarnede sig snart i Abningen, og før endnu Præsten havde sagt Ordene: *Requiescat in pace!* stod dette Sprog allerede med store sorte Bogstaver paa den tilmurede Væg, som adskilte Robert fra de Levende.

Kongens Strejftog i Eggen ved Ptolemais blev hurtigt endt. Endnu før Hæren overskred Jordan, erholdt man Efterretning om, at Araberne, belæstede med Bytte, efter Sædvane hurtigt vare vendte tilbage til Bjergkjæden. Kongen lod dem forfølge af det lette Rytteri og førte de øvrige Tropper tilbage til Jerusalem. Bagtropperne havde neppe naaet Lejren paa den nordlige Side af Staden, før Erkebiskoppen

af Tyrus erholdt en Indbydelse til at begive sig hen til Tempelmesteren Odo. Denne forlangte indstændigt at tale med ham. Den fromme Biskop fandt Bennen bleg og urolig.

„Du er kommen syg tilbage?“ spurgte Præsten, idet han satte sig ved hans Side og venligt rækkede ham Haanden.

„Ja, Vilhelm, syg,“ svarede Odo; „men dog er min Sjæl mest syg. See,“ vedblev han i heftig indre Bevægelse; „omtrent i tyve Aar har jeg trodsset Livets Storme, fordi jeg stedse troede der ikke kunde gives nogen heftigere, end den, som berøvede mig mit Kjæreste. Medens jeg bar Templets Kors paa mit Hjerte, haabede jeg at Saarene skulde lukke sig og nu — nu bløde de smerteligere end forhen.“

„Saa lad dem lukke sig ved Bennens Bryst,“ sagde Erkebiskoppen trøstende.

„Ja, Du har været min Ven lige fra min Barn- dom,“ svarede Odo, idet han med et sørgmodigt Blik betragtede Biskoppens ædle Ansigt. „Ja, en Ven var Du mig ligetil vi bleve adskilte. Men netop derfor var der meget, som Du ikke fik at vide. Du veed, jeg holder mest af alene at bære Skæbnens Tilskikkelser; men nu blive de for tunge.“

„Læg dem paa Din Vens Skuldre,“ sagde Biskoppen venligt.

„Du fjender,“ sagde Odo efter et Djeblik at have fattet sig, „Eggen, hvor Vidassoa udgyder sig i Havet

Paa en af de sidste Høje laa den Borg, i hvilken jeg blev født. I Nærheden deraf, men dog paa spansk Grund, ligger, omgivet af Havet, Slottet Fuentarabia. Borgherren og min Fader, skjøndt Vasaller af forskjellige Fyrster, vare Benner, men sjeldent hjemme; Lehnsplichten holdt dem hyppigt ved Hæren. Desto oftere kom Sønerne sammen. Du kjendte jo ogsaa Diego af Fuentarabia?"

„Den Ulykkelige . . . ja,“ svarede Biskoppen sukkende.

(Fortsættes.)

J. H. Halvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

Somfru A. M. B. Brasch, Skrædermester Braschs

Datter.

Hr. Skrædermester Th. Thomsen.

— — — Chr. Hansen.

— — — G. F. Rabig.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 4.

Løverdagen den 24de Januar 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 29de December 1862 afholdtes en Generalforsamling i Selskabet, ved hvilken 37 Repræsentanter vare tilstede og forhandlede og besluttede følgende:

1. Administrator Hr. Urtefræmmer J. C. Bondrop, hvis Functionstid udløb med Aaret 1862, gjenvalgte eenstemmig til Administrator for de følgende 3 Aar, og har modtaget Valget.
2. Til i Forening med Hr. Raadmand Petersen at revidere Regnskabet for 1862, gjenvalgte Hr. Overfriggscommissair Nørregaard, som modtog Valget.
3. Til at foretage det efter Lovens § 48 bestemte

aarlige Eftersyn og Overlevering af Selskabets Kasse og Penge=Effecter, valgtes D^hrr. Generalmajor Paludan (Gjenvalg), Overkrigscommisair Aagesen og Commandeur Garde, hvilke ligeledes modtogte Balgene.

4. Foredroges Revisions=Skriivelse af 9de December 1862, hvorefter der „intet var befundet at bemærke ved Regnskabet for 1861“ og meddeelte Forsamlingen Dvittering for samme.
5. Foredroges 2de indkomne Ansøgninger fra Selskabets afdøde Pensionister Glarmester Dsgevads og Malermester Nybergs Enker om fremtidig at maatte udbetales den deres afdøde Mænd tillagte Pension 25 Rd. aarlig. Forsamlingen vedtog at Maler Nybergs Enke, 72 Aar, beholder bemeldte Pension og Glarmester Dsgevads Enke, 53 Aar, tilstaaes et Gratiale.
6. De uerholdelige Contingenter hos 14 Medlemmer, hvoraf 3 ere døde og 1 bortreist, i Alt med et Beløb af 75 Rd. 52 β ., vedtoges at skulle fores til Udgift i Regnskabet og de Paagjældende udslættes af Selskabet.
7. Sluttelig optoges i Henhold til Generalforsamlings=Beslutning af 19de Marts 1860, følgende 103 Medlemmer, nemlig:

Fabrikant M. Johansen.

Sadelmagermester G. L. Rothmann.

Snedkermester A. S. Flygenring.

- Smedkermester J. G. Clausen.
 — N. P. Schæbel.
 Toldroersbetjent L. Nielsen.
 Toldassistent Barfoeds Enke.
 Skædermester A. Wilcken.
 — M. G. Schmidt.
 — Jensens Datter.
 Parykmager Küblschs Datter.
 Bogholder A. Lorenzen.
 Hofbager, Capitain A. Bruun.
 Grosserer J. G. Hedemann.
 — N. G. Christensen.
 Bogholder S. B. Isberg.
 Overretsprocutor, Borgermester L. G. Larsen.
 Meelhandler Hillebrandt.
 Bødkermester J. G. Thomsen.
 Styrmand J. P. Stoltenberg.
 Instrumentmager H. P. Christensen.
 Skædersvend Reichgruber.
 Marinemaler G. Eckardt.
 Skoledirecteur, Professor J. A. G. Holbeck.
 Overlærer, Cand. phil. J. G. Gøtz.
 Mechanicus W. G. Gamél.
 Cand. polytechn. F. L. Holmberg.
 Bogholder, Justitsraad Rasmussen.
 Forvalter, Kammerassessor Truelsen.
 Skriver ved Holmen J. Møller.
 Mechanicus G. Beigel.

Skomager Hansens Datter.

Afdøde Kasserer Primons Datter D. W.

— — — — H. P. b.

Meelhandler G. Jørgensen.

Snedkermester Hendriksens Enke.

Institutbestyrer Bunkeslods Datter.

Snedkersvend G. Hansen.

Skomagermester G. F. Larsen.

Muurmester S. J. Prahl.

Snedkermester H. J. Qvist.

Toldcontrolleur Grams Datter.

Stolemager Westrups Datter.

Kleinsmed Langes Enke.

Skoleinspecteur Lillies Datter.

Provst Blichfeldts Datter.

Skibscapitain Rüsings Datter.

Fabrikant Wegners Datter.

Bogbinder Falcks Datter.

Contoirchef, Kammerraad Nommels.

Fuldmægtig, Cancelliesecretair Hansteen.

Bærtshuusholder L. Petersen.

Portner J. Madsen.

Toldbetjent Nielsens Datter.

Gymnastiklærer J. G. Jespersen.

Depotsergeant P. Clemmensen, D. M.

Cigarfabrikant Winthers Datter.

— — — — Enke.

Dreiermester Sletting.

- Handelscommis L. G. Rüsfall.
 Skomagermester P. H. Mahler.
 Skrædersvend N. P. Weilbye.
 Jomfru E. F. Jensen.
 Ankersmed J. H. Schibler.
 Damestræderinde Jomfru H. N. Møller.
 Urtekræmmer Belschows Datter.
 Muurmester Mathiesens Datter.
 Discipel C. Petersen.
 Overcommandeersergeant L. W. Bachmann, D. M.
 Guldmægtig C. Lindbach.
 Bødkermester A. Mariboe.
 Klædehandler Henningsens Datter.
 Skomagermester L. Bogel.
 Skolelærer H. C. Bachmann.
 Damestræderinde Jomfru H. S. Berg.
 Søcapitain Lützens Datter.
 Lottobud Rosenbergs Datter.
 Contoirist A. N. L. Topp.
 Huusbestyrerinde K. Iversen.
 Sadelmager Kreisers Datter.
 Skriver i Sø-Staten J. L. Olsen.
 Skomagermester J. Andersen.
 Silke- og Klædehandler J. C. Dettmer.
 Bødkermester J. F. Schmidt.
 Karethmager B. Olsen.
 Tømmersvend W. L. Petersen.
 Høker G. J. W. Bense.

Skrædermester A. H. Krüger.
 Bogholder H. F. P. Lopp.
 Cand. polytechn. C. Krüger.
 Ornamentfjærer W. B. Dreves.
 Snedkermester A. Hansen.
 Instrumentmager W. Hansen.
 Slagtermester S. A. Jørgensen.
 — J. Trempenau.
 Instrumentmager J. C. Thiele.
 Dreiermester L. Holm.
 Toldassistent J. N. Dahl.
 Skolebestyrer C. F. Holst.
 Kammerassessor Reichingers Datter.
 Slagtermester Scharthiers Datter.
 Districtslæge Whittes Enke.
 Skolebestyrerinde Fruen Buch.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
 den 13de Januar 1863.

J. C. Bondrop. C. N. Lantrop. C. Nothe.

København.

Tempelherren.

(Af C. v. Bachsmann.)

(Fortsættelse.)

„Jeg følte mig uimodstaaelig tiltrukken af ham. Han var den ældste. Hans Skjønhed og Mod vandt mit Hjerte. Naar han, den tyveaarige Yngling, saaledes stod i Baaden, fastende den takkede Harpun efter Ibunfisken, troede man at see en af de gamle Søfonger, om hvem de nordiske Sagn fortælle saa meget. Vi begave os til Greven af Toulouses Hof, dengang Ridderskabets Højskole. Der saae jeg Mathilde af Chateauroux. Vi elskede hinanden, men jeg var ikke rig nok til at anholde om hendes Haand. Da Diego og jeg havde erholdt Ridderlaget, begave vi os til vort Hjem, men hvor forstræffet blev jeg ikke, da han nogle Dage efter — han kjendte ikke mit Forhold til Mathilde — fortalte, at han havde begjært hendes Haand. „Faderen, sagde han, gav sit Samtykke, men den unge Pige havde endnu ikke givet noget bestemt Svar, og da han var kaldet til Kongens Hær i Aragonien, vilde han opsætte det Hele til han var kommen tilbage.“ Han var neppe borte, før Mathilde skrev, at hun havde tilstaaet Faderen vor Kjærlighed. Den Gamle lod sig bevæge; hun blev min Kone. Jeg troede det var min Pligt at melde Diego, hvorledes Alt havde søjet sig; Svaret var et

Brev, som aandede Hevn. I heftige Ord beskylde han mig for Forræderi, opfagde mig sit Benskab, og erklærede, at han vilde rive Banneret ned fra Saint Amands Taarne. Jeg holdt denne Skrivelse for en Opblussen af hans sædvanlige Bildhed, som engang, naar han vendte tilbage, vilde mildnes ved Ungdomsvennens Nærværelse. Diego syntes ikke istand til nogen saa uædel Hevn. Et Aar gif, Mathilde fødte mig en Søn, hendes udtrykte Billede. I denne Tid indtraf et Tilfælde, der paa en altfor vidunderlig Maade greb ind i mit Liv, til at jeg ikke skulde omtale det.

(Fortfættes.)

J. S. Halvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede :

Hr. Typograph C. F. Holm.

Fru L. J. Andrup født Lange.

Jomfru D. M. Haastrup.

Hr. Photograph J. F. Schmidt.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 5.

Løverdagen den 31te Januar 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Tempelherren.

(Af E. v. Wachsmann.)

(Fortsættelse.)

Paa mange Steder i Pyrenæerne findes der, som Du veed, Eneboerhytter. En saadan fandtes ogsaa i Nærheden af vor Bolig, og Mathilde besøgte ofte den gamle Mand, som beboede den. Han havde tidligere dyrket Malerkunsten, og da Mathilde var en stor Ynder og Kjender af denne Kunst, talte hun ofte med Begejstring om de herlige Malerier, som fandtes i Eremitens Bolig. I denne Henseende kunde jeg ikke være af samme Mening, som hun, thi skjøndt Billederne vare mesterligt udforte, laa der dog i dem alle noget

mystisk, noget rædselsfuldt, som stødte mig tilbage. De syntes næsten alle at fremstille Scener af Helgenlegender, og dog var dette ikke saa ganske Tilfældet, thi der fandtes de besynderligste Sammenblandinger deri. Den Gamle havde t. Ex. malet sig selv som den hellige Laurentius paa den gloende Rist, men tillige med Pensel og Palet i Haanden.

Formedelt disse Besynderligheder paastod man, at den Gamle kunde læse i Fremtiden. Trods al den Benlighed, han viste os, besøgte han imidlertid aldrig den Borg, vi beboede, men da han engang blev syg og manglede Pleje, lod vi ham bringe til vor Bolig. Da han begyndte at komme sig og fordrev Tiden med at male, bad min Hustru ham engang paa det Indstændigste at male os Begge. Han vægrede sig længe, men endelig lovede han næsten i Brede at opfylde hendes Ønske. Da han havde endt Billederne, paa hvilke han kun malede for lukkede Døre, affloredede han dem for os. Begge lignede skuffende, men begge vare lige rædselsfulde. Min Hustru var fremstillet paa Tinden af et brændende Taarn og i Begreb med at styrte sig i Flammerne, mig havde han malet som Sankt Georg. Jeg kæmpede med en frygtelig Drage. Uhyret havde syv Hoveder. Sex af dem havde sarsænske Physiognomier; det syvende var mit Barns Ansigt."

"Paa den Tid fik jeg," sagde Ddo efter et Øjeblik Tavshed, i hvilken han fattede sig, "Opfordring

til at følge min Lehnsherre, Greven af Toulouse, til det hellige Land. Jeg var neppe kommet hertil, før jeg fik den Efterretning, at Diego af Fuentarabia havde stormet min Borg, at den var gaaet op i Flammer, og at min Hustru var omkommet i dem. Man tilføjede, at Diego vilde have frelst Mathilde, men at det havde været for sildigt; han havde ikke borttaget andet end min Hustrues Billede, som han med egen Haand havde revet ud af Rammen. Om min Dreng erholdt jeg ingen Underretning; men et sildigere Rygte sagde, at man paa den Dag, da min Fæstning blev bestormet, havde seet Diego med et Barn paa Hesten. Uden min Medvirkning blev Diego som Fredsforstyrrer erklæret i Rigets Act og hans Borg blev slojfet. Han forsvandt. Forestil Dig nu, min Ven, hvad jeg maatte føle, da man idag ved min Ankomst meldte mig, at Robert San Albano, som man har overgivet til Hungerdøden, havde forlangt at tale med mig og efterladt en Skrivelse til mig. Jeg aabnede den, og saae Diegos mig velbekjendte Haandskrift! — Odo af Saint Amand, Du dræber Din Son! — stod der i Brevet!”

„Et Beviiis fra Bernhardinerprioren i Segovia laa i Brevet,” tilføjede Odo med mat Stemme. „Han sagde deri: at Diego af Fuentarabia paa den og den Dag havde overgivet ham en Dreng til Opdragelse. Beviset var dateret fire Dage efter min Borgs Indtagelse. Robert San Albano var Mathilde skuffende lig.”

„Forsfærdeligt,“ raabte Erkebiskoppen, idet han sprang op. „Lad Muren hurtigt aabne! Jeg paatager mig Ansvaret hos Kongen og Paven.“

„Nu? — efter sex Dages Forløb?“ — svarede Mesteren. „Dg var Robert ikke bleven fuldkommen overbevist om sin Forbrydelse, og faldt han ikke efter Capitlets Lov og Dom? — Da jeg efter min Hustrues Dod blev Tempelherre, lovede jeg ikke da at holde Ordenens Regler til min Dod? Dg efter tyve Aars Forløb, efterat jeg har opnaaet Ordenens høieste Gode, Mesterkappen, skulde jeg nu begynde at svige dens Ret? Jeg føler det, Vilhelm, dersom jeg selv i det aabne Capitel skulde have affagt Dommen over min Son, vilde den ikke have kommet til at lyde anderledes.“

„Maaske er Alt kun en Fejltagelse,“ sagde Biskoppen beroligende; „et sælsomt Sammentræf af forskjellige Omstændigheder. Hvem ledsagede Ridderen til Jerusalem?“

„Gerhard af Uvesnes,“ svarede Mesteren.

„Den fromme Gerhard,“ sagde Prælaten. „D, lad ham falde. Han er sanddru. Maaske kan han give os nogen Underretning.“

Gerhard kom. Alt hvad han vidste om Robert og dennes tidligere Skæbne saavel som den Omstændighed, at han havde været tilstede da Eneboeren gav Robert Brevet, bekræftede Mesterens Formodning. Desuden besluttede Erkebiskoppen, som netop skulde fore-

tage en Rejse i Egnen ved det døde Hav, at han vilde opsege Eneboeren, for at faa Bished om Roberts tidligere Herkomst, men han besluttede ligeledes at han ikke vilde give Ddo andre end beroligende Efterretninger. Hans Bestræbelser vare imidlertid frugtesløse. Da han kom til Ruinerne var Alt tomt og der saaes intet Spor til at de for nylig havde været beboede.

Vi ville atter vende os til Robert, der vaagnede i sin Grav af den Usmagt, hvori han var sunken, og nu hengav sig til ny Fortvivelse. Hans første Tanke var, at han med egen Haand vilde give sig Døden, men endog Forsættet hertil maatte han opgive af Mangel paa fysisk Kraft. Han tabte mere og mere Evnen til at aande og da han følte en bestandig tiltagende Bedøvelse, trostede han sig med Haabet om en hurtig og smertefri Død. Han havde allerede hengivet sig i sin frygtelige Skæbne, da troede han at høre en sagte Bank.

Bed endnu engang at anstrenge sine Sandser, overbeviste han sig om, at han ikke havde taget fejl. Kort efter begyndte en af Stenene i Muren at bevæge sig og blev endelig med Forsigtighed taget ud.

„Han lever endnu,“ hviskede en Stemme.

Flere Kvaderstene bleve nu tagne ud.

„Stig ud af Eders Grav, Ridder,“ sagde Nogen sagte.

Robert gjorde mekanisk, hvad man anmodede ham om. Den friske Luft i Kirken styrkede ham og ved

Maanens Skin saae han to Mænd ved sin Side. Den ene af dem var den ham velbekjendte Sakristan, den anden var en Mand i Harnisk med luffet Bisir. Den sidste gik uden at sige et Ord stille og forsigtig foran.

Kort efter traadte de ud af en Dør i Sakristiet og befandt sig nu ved en Port, som førte gjennem Stadens Muur og hvis rustne Laas kun blev aabnet efter megen Anstrengelse og Møje. Robert var tilmode, som om han var født paany.

„Ridder San Albano, I er fri!“ sagde den Harniskflædte med dæmpet Stemme.

„Hvorledes skal jeg takke Eder, min Befrier? — hvorledes maa jeg kalde Eder?“ jublede Robert og fastede sig i den Fremmedes Arme.

„Jeg er Armand af Saint Amand!“ sagde han stolt og trak sig tilbage, idet han stødte Bisiret op, „og takke mig skal I, ved at give mig et Pant og Løfte paa at træde i Eskranken med mig og kæmpe paa Liv og Død, dersom vi nogensinde see hinanden igjen. Ja, Ridder, paa denne Maade lader Dnsket om Hevn over den, som har tilintetgjort min hele jordiske Lykke, sig bedst forene med den Deeltagelse jeg føler for en Stilling, hvori jeg maaske vilde have handlet paa samme Maade som I.“

„Hellere skal denne Haand visne, før jeg nogensinde løfter den mod den, som frelste mit Liv. Hellere vil jeg vende tilbage til min Grav. Men I tier? I vil estergive mig denne unaturlige Betingelse. Der-

for beder jeg Eder indstændigt, tag denne Kjæde, som jeg har baaret lige fra min tidlige Barndom lig en Talisman. Dersom vi nogenstunde træffe sammen igjen, skal den bestandig være et Pant, som fængsler mig til Eders Billie."

Disse hjertelige Ord syntes at gjøre Indtryk paa Armand.

„Her," sagde han efter et Djebligs Tavshed, „her har I Klæder og et Sværd. Etig forsigtigt ned ad den stejle Klippevæg og gaa tilhøjre i Skyggen af Muren, at Bagten ikke skal see Eder. I denne Dal, Dalen Josaphat, finder I en Muur tilvenstre ved Skraaningen af Bjerget. I vil strax kunne kjende den paa en lille Pyramide, saavelsom ogsaa paa fire Søjler ved Indgangen. Det er en Ruin fra Romernes Tid, men de Judsødte kalde den Absalons Gravsted. I Nærheden af denne finder I en Hest, som kan bringe Eder i Sikkerhed, medens vi saa hurtigt som muligt tilmure Eders Grav."

Robert, som ikke var istand til at fremføre et Ord, hævede sine Djne mod Himlen, trykkede sin Befriers Haand til sit Bryst og forsvandt bag Klippevæggen.

Et Aar henrandt under afveglende Krigslykke, af hvilken Kongen i det Hele kun drog liden Fordeel, thi i den Tid tænkte enhver, som det syntes, mere paa at erholde et rigt Bytte, end paa planmæssigt at benytte Sejeren. Man viste sig i Almindelighed kun villig til at kæmpe, naar Kampen kunde tilfredsstille den Enkeltes

Rovbegjærighed. Var dette Tilfældet, drog man med Glæde Sværdet.

Saaledes fik man t. Ex. hurtigt en Hær samlet, da det rygtedes at Hedningenes talrige Hjorder græssede i Skovene ved Bancaa. Kongen begav sig paa Vejen dertil, men da de Christne adspredte sig, for at røve det af Bogterne forladte Kvæg, faldt de i et af Saladin lagt Baghold. I en smal, af Klipper omgiven Dal, blev den kongelige Skare omringet og aldeles adspaltet. Connetablen Houfroi blev dødeligt saaret.

(Fortsættes.)

J. S. Halvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

Hr. Urtekræmmer J. J. Hansen.

Madame W. Bengen, Bødfermester Bengens Enke.

Hr. Bærtshuusholder S. Petersen.

Jomfru L. P. A. Lassen, Skolebestyrerinde, afdøde Forpagter Lassens Datter.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 6.

Løverdagen den 7de Februar 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Tempelherren.

(Af C. v. Wachsmann.)

(Fortsættelse.)

Ridderne Abraham af Nazareth og Gottschalk af Turolte faldt under Bestræbelsen for at frelse Kongen af denne uværdige Kamp, hvilket i det Hele kun lykkedes efter meget Blodtab. Korsfarernes Nederlag foregede Sarazenernes Mod. Saladin viste sig med en talrig Hær i Syrien, dog mere for at hjælpe Fyrsten Kilidsch el Arslan mod Armenierne, end for at kæmpe mod Korsfarerne. Hans Fortropper hærgede Egnen ved Libanon. Flere smaa Fæstninger faldt i Hænderne paa Fjenden, som i dette Felitog handlede med en

Krigserfarenhed, der gjorde det Rygte sandsynligt, at Saladin's Fortropper bleve anførte af en Christen.

Bed den Demoralisation, som fandt Sted i Hæren, var dette ikke saa usædvanligt, og flere af Hærens Anførere havde allerede tidligere offentlig sluttet sig til Saladin. I denne Nød opbød Kongen alle Rigsvasallerne og drog over Librias og Saphed til Toron, hvor man besluttede usfortøvet at møde Gjenden. Uagtet saavel Ddo af Saint Amand som Greven af Tripolis indstændigt tilraadede, at man i en fast Stilling skulde oppebie Ridder Reinald af Sidon, som var i Anmarsch, bleve begge dog overstemte, og en smuk Octobermorgen satte Hæren sig i Bevægelse fra Toron henimod Libanon.

Hæren var deelt i tre Eskarer, som langsomt rykkede frem ad ligesaamange Beje. Den højre Fløj bestod af Johannitterne og nogle tributpligtige Araberstammer. Over disse førte Stormesteren Roger du Moulin Commandoen. Den venstre bestod af Tempelherrerne og Greven af Toulouses Mand. Her commanderede Ddo og under ham Grev Raymund. Kongen stod i Spidsen for Hovedstyrken, og Turkopolieren, Giulio Casabianca, understøttet af Armand og Hugo af Librias, Greven af Tripolis' Stedson, førte Fortropperne.

Biskop Albrecht af Bethlehem, klædt i en glimrende Dragt og med Bispehuen paa Hovedet, bar, omgivet af mere end fyrgetyve Præster, det hellige Kors foran

Kongens Deling. Ved Siden af denne Relikvi vajede Kongeriget Jerusalems Standart, en Efterligning af Frankrigs Driflamme.

Tempelordenens Bannerfører var i Midten af sin Skare den sort og hvidtærkede Ordensfane, Beauſeant; den var endnu tilhullet, medens det hvide Kors paa sort Grund, Johannitternes Tegn, allerede var udfoldet til Kamp.

Hæren befandt sig endnu i temmelig Afstand fra Baneas, det gamle Cæsarea Philippi, og man ſaa allerede, naar de foranliggende Høje tillode det, Libanons graa Toppe rage op i Skyerne; da jog nogle Ryttere af Fortropperne pilsnart ned ad en Høj og næsten ligesaa hurtigt ſaae man en Skare forfølgende Sarazenerne paa Højen. „Følg mig,“ raabte Armand og stormede med en lille Skare opad Højen. Fjenderne forsvandt med Bindens Hurtighed, efterat de i nogle Djeblif havde dvælet paa Bjerget for at betragte den christne Hær.

Armand meldte snart, at Fjendens Lejr stod ved Baneas og at man kunde ſee den paa Højen. Kongen gav ſtrag Befaling til at Korshæren ſkulde, ſkjult af de foranliggende Høje, ſtille sig i Slagorden og kaldte Anførerne op paa Højen. Her havde man en ubegrændſet Udfigt over den ſtore Dal, ſom i Midten blev gjennemſkaaret af en ſmal, men dyb Flod, hvis ſumpede Bredder kun tillod en Overgang i Nærheden af Flækken Mardsch Affafar. Tilvenſtre blev Dalen begrændſet af

en tyk Skov; men tilhøjre var den luffet af en flippeagtig, med Skov bevoget Bjergkjæde, som var sonderrevet af flere Kletter, i hvilke to Beje snoede sig op til den i omtrent halvanden Miils Afstand liggende Tempelfæstning Belsfort. Libanons næsten til Spidsen med Skov bevogede Bjergkjæde dannede Baggrunden.

Paa en Højlette ved Foden af de majestætiske Bjerge stod Sarazenernes Lejr i Orientens hele Pragt. Glimrende Telte i malerisk Gruppering, men i uregelmæssig Opstilling, bedækkede et halvmilelangt Rum. Ivertimod de vestlige Landes Skif stod Emirernes, Sandschaffernes og Agaernes Telte foran Fronten, smykkede efter deres forskjellige Rang med en Mængde brogede Faner og Hestehaler, hvilke sidste vare farvede røde. Saladins Telt, som var omgivet af hele hans Hof, dannede i Midten af Lejren en Gruppe for sig selv, som overstraaede alle de andre. De gyldne Maaners Antal samt Farvepragten var her fordoblet, Alt vidnede paa en værdig Maade om Herskeren af Egypten. Paa denne Side af Floden strejffede en Skare plyndrende Sarazener omkring, uden at ane Fjendens Nærhed.

Kongen stod længe fordybet i at betragte den fjendilige Lejr. Han syntes nedbojet af Eydrom og Udmattelse, og det blege Ansigt dannede en sælsom Contrast til det brogede Fjedersmykke og den gyldne Rustning. Efterat han længe havde betragtet Fjendens Stilling, vendte han sig rast til Hærens Anførere.

„Vel har jeg allerede længe overvejet Planen til Angreb,“ sagde han, „og maaske ogsaa besluttet hvad der skal gøres; men jeg vil gjerne høre Eders Mening for, dersom jeg finder det gavnligt, at forbinde dem med mine Planer. I, Messire Ddo, er den Eldste, hvad raader I?“

„Jeg kan ikke raade til Angreb fra denne Side,“ svarede Tempelherrernes Stormester. „Som man veed, kan man kun komme over Floden ved den lille By derhenne. Paa den modsatte Side af Floden er Egnen ikke gunstig for Rytteriet, det vil sige, for vort tunge, harnisflædte Rytteri; Grunden gaaer bestandig opad og Sarazenerne have den Fordeel at kunne kæmpe fra oven og nedad. Desuden er Hæren idag træt af Marschen.“

„Eders Mening er altsaa?“ svarede Kongen utaalmodigt.

„At vi, skjult af disse Høje, ved en Bevægelse tilhøje skulle bemægtige os alle de Fjender, som findes paa denne Side af Floden; disse Høje skulle vi give en stærk Besætning for at lede Hedningenes Opmærksomhed herhen; men i Lobet af Natten kunne vi drage til Belfort, for ved Daggry at angribe Fjendens venstre Fløj eller overfalde ham i hans Lejr.“

„Det er ogsaa min Mening,“ sagde Grev Raymond af Toulouse og Liberiaas.

„Og Eders, Roger?“ spurgte Kongen.

„Dersom det,“ sagde Johannitteren smilende, idet

han med Spidsen af Sværdet legende skræbde i Sandet, „var Deres Naades Mening for enhver Priis at beslytte Fæstningen Belfort, hvilken min Broder Odo synes at betragte som Rigets Palladium, da er hans Plan ret godt skikket dertil, thi eet, ja maaske endog to Slag maa være tabte, før Fjenden kan nærme sig hine hellige Mure. Jeg tvivler kun om, at det i saa Tilfælde i det Hele taget vilde komme til Kamp, thi det er ikke rimeligt, at Saladin ikke strag skulde bemærke, hvad der foregaaer tilvenstre for ham. Han vil da enten rykke frem og afbryde Lejren, eller trække sig tilbage til Bjergene.“

„I første Tilfælde vilde det være ude med ham,“ sagde Raymund.

„Og i det andet Tilfælde have vi uden Tab opnaaet vort Djemed, nemlig at drive ham tilbage,“ tilføjede Odo.

„Jeg har bestemt mig til angribe fra denne Side,“ sagde Kongen. „I, Roger, lader Eders Deling angribe de adspredte Skarer paa denne Side Floden. Jeg følger efter med min. Derpaa kaste vi os over Sarazenernes Hovedstyrke. I, Odo og Greven, besætte Højen derhenne og dækker vor venstre Fløj saavel som vort Tilbagetog, der, hvad Gud dog forbyde, i værste Tilfælde gaaer til Belfort. Paa denne Maade,“ tilføjede han med et tvetydigt Blik paa Odo, „ville alle Eders Betyrninger med Hensyn til vort Tab, Grundens Banskælighed og Eders Fæstning, være hævede.“

„Broder af Avesnes,” sagde Mesteren med Bærdighed til Gerhard, som stod ved hans Side; „sig til Comthuren, at han skal lade Banneret udfolde og føre Delingen op paa Højen, saasnart han seer at Hovedstyrken har sat sig i Bevægelse. Jeg kommer snart. Har I ellers noget at befale, Sire?”

Det var nu blevet noget livligere i Fjendens Lejr. Paa en Klippeflade, hvis forreste Side gik lige ned imod Floden, var en Skare fornemme Sarazenerestegne af Hestene. I nogen Afstand bag dem holdt Ryttere med blanke Staalhjelme og smukt opsadledede Heste. Af Hensyn til den ensformige gule Klædning kaldte man disse Ryttere Saladins gule Bagt; og deres Ansigtets mørke Farve vidnede om, at de havde hjemme ved den øvre Nils Katarakter. Hestene, som vare magre, men af ædel Race, lode Hovederne hænge ned mod Jorden, som blev berørt af den lange Manke. Paa denne Maade søgte de instinktmæssigt at beskytte det mod Solens hede Straaler. Kun af og til aabnede de deres funklende Djne og kastede et vildt, sky Blik om sig. I Forgrunden, tæt ved Randen af Klippen, stod en Mand paa omtrent halvtredstindstyve Aar og med en kongelig Holdning. Han var hvidklædt, med Undtagelse af en guul Højelskaftan, lig Bagtens, kun mere kostbar. Grebet paa Dolken i hans Belte saavel som den frumme Sabel lynede af kostbare Juveler. Den grønne Turban viste, at han nedstammede fra Muhamed, og Hejrefjerene med den kostbare Ugraf

vidnede om at han var Caliph. Der var i denne Mand's Ansigt noget højt, noget værdigt, og de aandrige, smukt formede Djuets Blik svævede lig en Falks ud i det Fjerne.

Paa Herskerens højre Side — thi denne Mand var Saladin — stod en Olding, hvis Skæg naaede lige til Beltet. Den grønne Klædning tydede paa, at det var en fornem Echerif. Paa den venstre Side stod en Ungling i orientalsk Dragt, rigtignok smuk, men ikke kostbart klædt. Det lange Haar hængte i ferte Krøller ned under Turbanen. Han var ejensynlig ingen Sarazener. Dyb Sorg hvilede paa det ædle, ungdommelige Ansigt. En Skare kurdiske Høvdinge, i forskjellige maleriske Klædninger, opfyldte Baggrunden.

(Fortsættes.)

J. H. Halvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

Hr. Tapetserer H. Job.

Jomfru J. Meisling, Gymnastiklærer Meislings
Datter.

Jomfru J. P. Noed.

Hr. Skomagermester J. L. Josephsen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 7.

Løverdagen den 14de Februar 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

I Slutningen af Marts Maaned d. 21. vil en Repræsentantsforsamling blive afholdt i Selskabet for, ifølge Lovens § 31 c, bl. a. at vælge nye Repræsentanter. Dagen vil nærmere blive bekjendtgjort.

I denne Anledning opfordres herved Selskabets samtlige Medlemmer til, i Henhold til Lovens § 34 a, at indkomme med Forslag til nye Repræsentanter, hvilke bedes afgivne inden 4 Uger fra Dato til Selskabets Bogholder, Toldbodgade Nr. 11, 3. Sal.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 10de Februar 1863.

C. N. Laurrup. C. Nothe. J. C. Bondrop.

Tempelherren.

(Af C. v. Wachsman.)

(Fortsættelse.)

„Nu, Selicktar,“ sagde Saladin smilende til Unglingen paa hans venstre Side. „Vilke Dine Brødre begynde Kampen?“

„Jeg tvivler derom, naadige Herre,“ sagde denne og saae ud over Egnen. „Jordbundens Bestaaffenhed er ikke gunstig for deres Rytteri.“

„Og hvad siger Du, min trofaste Isaa?“ spurgte Saladin Oldingen.

„Jeg vilde ønske de gjorde det,“ svarede han. „Allah give dem i Din Haand, o Du de Troendes Fyrste! Dødsengelen ile gjennem deres Skarer.“

„See, Selicktar Aga,“ sagde Saladin, vendende sig til Unglingen, „paa den anden Side af Floden paa Højene holde nogle harnissklædte Mænd?“

„Jeg seer en gylden Rustning skinne mellem dem,“ svarede han og stirrede opmærksomt derover. „Derfor mit Dje ikke skuffer mig, er det Kongen.“

I dette Øjeblik kom en kurdisk Rytter galopperende hurtigt som Vinden. Han sprang af Hesten, der pustende og sittrende af det hurtige Løb blev staaende som rodfæstet. Rytteren kastede sig ned for Caliphen og berørte Jorden med sin Pande.

„Herre,“ sagde han, da Saladin gav ham et Tegn

til at tale, „Suleiman, Sandschak af Damiat, melder, at Fjendens hele Hær har sat sig i Bevægelse bag Højene.“

„Allah giver dem i vor Haand!“ raabte Sultanen glad. „Afsted paa Eders Post.“

„Allah Akbar!“ raabte Emirerne. Unglingen saae suffende op til Himlen. Skaren galopperede bort med Bindens Hurtighed.

I dette Djeblik viste sig den christne Hærs For- tropper paa Højen.

„Dieu le veut!“ raabte Balduin, idet han traf Sværdet, og tusinde Stemmer raabte det efter ham. Mellem det hellige Kors og Rigets Banner steg Skyer af Birak op mellem Præsternes Skarer, og medens Hæren drog ned ad Højen, sang Præsterne nogle Vers af den 94de Psalme.

Sangen var endnu ikke endt, da en larmende Musik af forunderligt dannede og tildeels ubehageligt- lydende Instrumenter begyndte mellem Sarazenerne. Kampraabet: Allah! Allah! lød over fra Muselmændene, lig de hule Brøl af Rovdyrene mellem Bjergene, og hændede langsomt i Libanons Klostet.

De christne Skarer droge under højtidelig Sang ned til Sletten. Et rask Angreb af Johannitterne adspredte de Fjender, som befandt sig paa den anden Side af Vandet, og derpaa gik Hovedstyrken over Floden. Hedningenes Rytteri nærmede sig. En heftig Kamp begyndte. Skarer af Kurdere og Arabere paa

lette Heste sværmede om de Christnes tunge Rytteri, som desuagtet trængte sejrriigt frem overalt. Ethvert Angreb fra de harnissklædte Tropper lykkedes. Men ligesom Havets af Stormen oprørte Bolger bestandig vende tilbage og tordnende bryde sig mod Skibets Sider, saaledes gjentog Sarazenernes lette Rytteri bestandig Angrebet. Deres Tab var ikke meget stort, thi den ujevne Jordbund var dem gunstig og hindrede de Christne i at forfølge dem.

For at Hestene ikke skulde blive aldeles udmattede, lod Kongen Rytternes Geledder aabne sig og førte Fodfolket mod Fjenden. En Sky af Pile krydsede Luften i alle Retninger. Kampen var længe staaende, men endelig trængte ogsaa Fodfolket fremad og drev Hedningene ud af en Stilling, hvori de, beskyttede ved Hækker og dybe Grøfter, havde gjort den tappreste Modstand. De rømmede Pladsen og lod en Bold af Døde og Saarede blive tilbage.

Da den bløde, af en Mængde Vandløb gjennemskaarne Grund gjorde det næsten umuligt for Korsfarernes tunge Rytteri at trængte frem, var dette blevet nogle Bueskud tilbage, og det syntes ikke længere tvivlsomt, at de Christne maatte sejre. Da skete pludselig Noget, som allerede oftere havde forvandlet Hærens sikke Sejer til et Nederlag.

Flere Skarer af Fodfolket havde nemlig skilt sig fra Hæren for at aflæde de Døde, og især for at bemægtige sig deres kostbare Vaaben. Da Saladin saae

dette, stormede han tilligemed sin Broder Thuranschah og Baabendrageren, den fremmede Yngling, fulgt af hele Rytteriet ind paa de Christnes fra Cavalleriet skilte Fodfolk. Dette kom øjeblikkelig i Uorden og ilede for at finde Hjælp hos Hestfolkene, som galopperede frem. Da de bleve hindrede i deres Bevægelser ved Fodfolkets Tilbagezog, kom de ligeledes i Forvirring og det varede ikke længe, før hele Hæren var i Uorden.

Uden at vente paa Ordre dertil, stormede Ddo frem med Tempelherrerne og Greven af Tiberias Mænd. Det var for sildigt. Han kunde kun dække de flygtende Christne, der lig en Strøm trængte ind mellem Bjergklosterne, hvorfra to Beje førte til Tempelfæstningen Belfort. Til sin store Skræk bemærkede han, at en stor Deel af Hæren kastede sig ind i nogle Kloster, hvorfra der ikke var nogen Udgang, og i en af disse saae han med Forfærdelse det kongelige Banner. Da Kongen saae, at det ikke var muligt at undslippe, ilede han med sine Vedsagere hen til Ddo og kæmpede ridderligt. Kampen blev bestandig heftigere paa dette Sted. Man saae, at Sarazenerne vidste om hvilken Priis man kæmpede i denne Kloft, thi Sultanen kastede bestandig nye Masser ind i Kampen. Balduin af Rames, en tapper Krieger, som kæmpede ved Kongens Side, faldt i Fjendens Magt; det samme blev kort efter Tilfældet med den ædle Hugo af Tiberias, og den heltmodige Cassabianca blev dræbt af et Landsfestød.

„Frels Eder, Sire!“ raabte Tempelmesteren. „Frels

Eder, thi det vil ikke vare ret længe, før enhver Modstand er frugtesløs. Armand, før Kongen ad Klippefjæden til Belfort. Du kjender Vejen. Jeg skal dække Eders Tilbagetog."

I dette Øjeblik kastede et Landfestøds Ordenens Bannersfører af Hesten.

"Arnold!" raabte Ddo heftigt. "Tag Ordenens hellige Banner og følg Kongen. Gerhard, I ledsager og beskytter Storcomthuren."

"Jeg kan ikke forlade Dig," raabte Arnold af Torogæs.

"Afsted! Jeg, Din Mester, befaler Dig det," svarede Ddo. "Kun for den Enfelte er det muligt at undsly."

De Christnes Modstand blev bestandig svagere; den Blads, hvortil de vare indskrænkede, blev stedse mindre. Nu brød Saladins gule Bagt ind i Kløften, og i Spidsen for den var den fremmede Yngling, Caliphens Baabendrager. I det hurtige Ridt havde han tabt sin Turban, og det lange Haar flagrede for Binden. Nu gjenkjendte han Mesteren saavel paa Purpurkanten om hans Kaabe som paa det store Kors, Insignierne paa hans høje Rang.

"Grib ham, Dsmanlis!" raabte Ynglingen vildt. "Det er Tempelmesteren. Grib ham, men skaan hans Liv."

"Robert," raabte Ddo forfærdet, og sank afmægtig af Hesten. Uden at bemærke dette, jog Ynglingen

forbi med en Deel af sin Skare. Mesteren blev taget til Fange.

Korsfarerne havde endnu aldrig lidt et Nederlag, der blev dem saa skadeligt som det tabte Slag ved Belfort. De mægtige Grever, Henrik af Troyes og Grandpré, Peter af Courtenay og flere andre tappre Riddere ankom rigtignok paa denne Tid, men Kongen, som var bleven syg af Sorg, tøvede saa længe til Saladin havde taget den mægtige Fæstning Belfort med Storm og nedfablet Tempelherrerne, som forsvarede sig lige til det sidste Aandedrag.

Da der ikke var nogen Ende paa Uenigheden mellem Rigets Vasaller, saae Balduin ikke anden Udvej til Frelse, end Afslutningen af en Vaabenstilstand, og om denne siger den ædle Historieforfatter Wilhelm af Tyrus, at det var den første, som indtil dette Djeblig var bleven sluttet paa Betingelser, der vare til Skade for Korsfarerne.

Det var for Tiden Kongen meget magtpaaliggende at faa Odo tilbage. Deels havde han ham alene at takke for sin Frelse, deels manglede han ham som Modvægt mod de andre Ordners Anmasselser, thi medens Loven laa bunden, forfulgte Ulvene saa meget dristigere deres Bytte. Af denne Grund var Balduin af Rames og Hugo af Liberias' Tilbagekomst ogsaa meget velkommen, og Tempelordenen haabede nu snart at see sit Overhoved sat i Frihed.

Dette Haab forsvandt imidlertid, da Hugo bragte

den Efterretning, at Saladin i Løsepenge for Ddo forlangte Afstaaelsen af to Grændsefæstninger, som tilhørte Tempelordenen; og at Mesteren havde svaret, at han hellere vilde dø, end at hans Frihed skulde koste Ordenen endog kun saa meget som et Guldstykke.

Bed denne Efterretning besluttede Capitlet, med Kongens Samtykke, at sende et Gesandtskab til Saladin, for at bevæge ham til at sætte Mesteren i Frihed. Sendelsens Vigtighed gjorde det absolut nødvendigt, at Ordenens Stordignitarier begave sig til Saladin, thi man kunde forudsee, at man vilde komme til at kæmpe mere mod Ddos strenge Dyd, end mod Sultanens Fordringer.

(Fortsættes.)

J. S. Salvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

Hr. Malermester og Boglakkerer M. W. Hammer.

— Boghandlercommis J. F. Lauritzen.

— Porcellainsmaler J. W. Alexandersen.

Jomfru M. G. S. Kragh, afdøde Graveur Kraghs Datter.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 8.

Løverdagen den 21de Februar 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

I Slutningen af Marts Maaned d. 21. vil en Repræsentantsforsamling blive afholdt i Selskabet for, ifølge Lovens § 31 c, bl. a. at vælge nye Repræsentanter. Dagen vil nærmere blive bekjendtgjort.

I denne Anledning opfordres herved Selskabets samtlige Medlemmer til, i Henhold til Lovens § 34 a, at indkomme med Forslag til nye Repræsentanter, hvilke bedes afgivne inden 4 Uger fra Dato til Selskabets Bogholder, Toldbodgade Nr. 11, 3. Sal.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 10de Februar 1863.

C. N. Laurrup. C. Nothe. J. C. Bondrop.

Bekjendtgjørelse.

Torsdagen den 19de Marts d. A. Efterm. Kl. 6, afholdes i Selskabet, i Henhold til Lovenes § 18, en Repræsentantforsamling i Efterslægt-Selskabets Gaard Nr. 54 paa Østergade, paa hvilken tillige vil blive at foretage Valg paa nye Repræsentanter overensstemmende med Lovenes § 34 c, hvortil Dhrr. Repræsentanter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 17de Februar 1863.

C. N. Lantrop. C. Nothe. J. C. Bondrop.

Tempelherren.

(Af C. v. Wachsmann.)

(Fortsættelse.)

Af denne Grund besluttede Storcomthuren at tiltræde Rejsen, ledsaget af Bannersføreren Hovard og Gerhard af Avesnes, som imidlertid var bleven Huuscomthur i Jaffa. Biskoppen af Tyrus og Armand sluttede sig til dem.

For ikke at spille noget Djeblik, gjorde de Rejsen tilføes, og en smuk Foraarsmorgen i Aaret 1180 gif

de i Jaffa ombord paa en Galej med tredive Mærer. De sejlede langs Gazas øde Kyst, om Cap Bru-
los, landede efter tre Dages Forløb ved Nilens
vestlige Arm, og naaede snart det nuværende Rosette.
Her ventede et sarazenskt Krigsfartøj paa Gesandtfløjet;
dette Fartøj var bestemt til at bringe dem op ad
Strømmen til Kairo.

Paa Rejsen saae Ridderne Deltaet, Ægyptens
Perle, i hele dets Pragt. Tilvenstre for dem laa
uendelige Enge, paa hvilke talrige Hjorder græssede.
Til højre laa paa enkelte Høje smukke Landsbyer i den
tætte Skygge af Palmeskove, over hvilke man ofte
kun kunde see de pragtfulde Moscheers Minareter.
Riis- og Dhurraplantager strakte sig lige ned til Flo-
dens Bredder. Saaledes nærmede Selvflojet sig lang-
somt Hovedstaden, hvis Omgivelser de naaede paa
deres Rejse's sjette Dag.

For de Rejsendes Dine udbredte sig nu det uhyre
Kairo med dets Moscheer, Minareter og Kupler, om-
givet af Palmer og Sykomorer. Tilvenstre saae de
Toppen af Mokattam og i det graa Fjerne Sakarabs
Pyramider. Til højre glindsede de høje, graalighvide
Klitter, som omgive Libyens Drken, og foran dem
Dschyses Pyramider.

Ridderne landede i den Egn, hvor Forstaden
Bulak nu befinder sig; dengang var dette Sted en
aaften Plads. En Tschausch (Kammerherre), som mod-

tog dem, viste dem et fjerntliggende Taarn, hvor deres Overhoved, som han sagde, sad fangen.

De Rejsende naaede netop deres Herberge, da Imanen paa den ligeoverfor det beliggende Moschees Minaret begyndte Sangen Mogreb, og det varede ikke længe, før en Bimbafchi (en Befalingsmand over Tusinde) indfandt sig og underrettede dem om, at Galiphen den følgende Morgen vilde tillade dem at kaste sig i Støvet for ham.

„Hvad vilde I sige hertil, Gottfried, Tankred og alle I andre Gamle?“ sagde Erkebispens suffende.

(Fortsættes.)

J. H. Salvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

Hr. C. W. Michelsen.

— Meelhandler M. Jensen.

— Contoirist C. F. T. Petersen.

Extract

af

fjerde Kvartals Regnskab 1862,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rbd.	ß.
Kassebeholdning fra 3die Qvartal d. N.....	1681	43
1. Ugentlige Indtægter for Bladet „Borgervennens“ 74de Uargang, Nr. 40—52	1125	52
2. Renter af 6,900 £ dansk-eng. 3 pCt. Obl. for Halvaaret til 30te September 1862 £ 103½ à 8 Rbd. 90 ß.		925 Rbd. 3 ß.
— 100,400 Rbd. Finants- og Com-mune-Obl.	2,008	— ” -
3. — af det eibesküßte Legat for Halv-aaret til 11te Decbr. 1862 til rentefrie Laan.....	500 Rbd.	” ß.
til Pensioner.....	50	— ” -
4. Contingenter: Restancer for f. Qv.....	498 Rbd.	6 ß.
anviste til Indtægt i 4de Qv.....	2,356	— 58 -
	2,854 Rbd.	64 ß.
deraf indkommet i dette Qv.....	2,037	— 54 -
Restancer til ult. Decbr. 1862	817 Rbd.	10 ß.
5. Rentefrie Laans-Uddrag: Restance for f. Qv.....	1,313 Rbd.	22 ß.
anviist for 4de Qv.....	1,763	— ” -
	3,076 Rbd.	22 ß.
deraf indkommet i dette Qv.....	1,797	— ” -
Restancer ult. Decbr. 1862	1,279 Rbd.	22 ß.
6. Uaffordret Gratification (see modstaaende, fort til Udgift)	15	”
Rbd....	10139	56

Udgift.

	Rbd.	ß.
1. Pensioner: Uaffordrede fra 3die Qvartal 52 Rbd. 48 ß. anviste for 4de Qvartal....	1,301	— 72 -
	1354	24
2. Uaffordrede Gratificationer, modstaaende anført til Ind-tægt	15	”
3. Ugebladets Trykning	176	30
4. Pønninger i 4de Qvartal	475	”
5. Generelle Omkostninger	87	16
6. Indskudt i Privatbanken	4,000 Rbd.	” ß.
Kassebeholdningen ult. Decbr. 1862.....	4,031	— 82 -
	8031	82
Rbd....	10139	56

Kjøbenhavn, den 31te December 1862.

D. Borgen,
Selskabets Kasserer.

Overensstemmende med Kasse-Controllen.

J. C. Bondrop.

C. W. Laurrup.

C. Rothe.

Tannestad.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 9.

Løverdagen den 28de Februar 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Torsdagen den 19de Marts d. A. Efterm.
kl. 6, afholdes i Selskabet, i Henhold til Lovens
§ 18, en Repræsentantforsamling i Efterslægt-Sel-
skabets Gaard Nr. 54 paa Østergade, paa hvilken
tillige vil blive at foretage Valg paa nye
Repræsentanter overensstemmende med Lovens
§ 34 c, hvortil Dhr. Repræsentanter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 17de Februar 1863.

C. N. Lantrop. C. Nothe. J. C. Bondrop.

Tempelherren.

(Af E. v. Bachsmann.)

(Fortsættelse.)

Den næste Morgen tidlig bleve Ridderne vækkede ved den larmende Musik, som ledsagede en Skare Vostandschis, der vare sendte for at ledsage dem. Herligt smykkede Heste, paa hvilke Gesandtsskabet skulde ride, bleve førte frem. To af Tschokodarernes Baschis havde Overopsynet med Toget, som blev aabnet af to Tschauſcher med Solvstave, Tegnet paa deres Embede, i Hænderne.

Ridderne vare iførte Harnisker med hvide Kapper og røde Kors, med Undtagelse af Armand, som bar et sirligt Ringpantser. Biskoppen var iført en violet Talar, smykket med Prælaturforset.

Toget begav sig til Den Rodah i Nilen, over hvis østlige Arm var slaaet en Bro. Her beboede Sultanen et Landsted, som laa omtrent i den Egn, hvor Ruinerne af Murad Beys Palads nu ligger. Landstedet og dets Have indtog næsten hele Den. Høje Mure, over hvilke Palmernes lange Blade hængte ud, omsluttede det landlige Opholdssted. En Port ved Bredden af Floden var den eneste Indgang til en Masse Bygninger, som vare adskilte ved flere Gaarde. Paa en Pæl over Porten sad et nylig afbugget Hoved. Den paa Pælen fæstede Jasta (Dommen) lod saaledes:

Dette er Hovedet af Mohamed, Baschli Aga, som har forbrudt sig mod Caliphens Navn! Rasaktschiernes Aga (Anfører for Skarpretterne), en Embedsmand af høj Rang, underrettede Ridderne om, at Sultanen vilde modtage dem i en Kiosk i Haven.

Nu førte man de Rejsende gennem forskellige Gaarde og mørke Gange til en Pavillon, som var beliggende tæt ved Muren ved Bredden af Nilen og frembød en herlig Udsigt til Kairo. Kioskens Indgang blev bevogtet af en Skare sorte Gildinger. De fandt Sultanen siddende paa en Ottoman tæt ved Vinduet, omgivet af flere af hans Hof, som ærbødigt stod i en lille Afstand fra ham.

„Bærer velkomne,“ sagde Sultanen, da Ridderne nærmede sig med dybe Bue. „I ere Tempelordenens Ældste? Tag Plads, Gamle!“ tilføjede han, da han saae Arnold. „Jeg nærer Agtelse for tappre Fjender.“

„I komme,“ vedblev Sultanen efter et Øjeblik Tavshed, „for at tale om Eders Overhoveds Befrielse, og I har gjort rigtig i at skynde Eder, thi sandsynligt lever Eders Mester kun endnu nogle faa Dage.“

„Du vil lade ham dræbe, Fyrste?“ raabte Arnold.

„Det være langt fra,“ svarede Sultanen stolt. „Naar har Du nogensinde hørt, at Salah ed Din har handlet uædelt. Hans eget Stivsind dræber ham. Fortæl, Kislar Aga; men tal Sandhed, ved Dit Hoved.“

En Neger, Anføreren for de sorte Eunucher, traadte frem.

„Du befalede, o Herre,“ sagde han, „Baschli Aga at begive sig til den Fangne, for at paalægge ham inden to Dage at erklære, om han valgte at betale den ham bekjendte Losesum eller evigt Fangenskab. Agaen troede at bevæge ham til det første, naar han truede med ikke at lade ham faa Levnetsmidler.“

„Da Mohammed Aga,“ afbrød Sultanen ham, „ikke var berettiget til at fremføre denne Trudsel, mistede han imorges sit Hoved. Fortæl videre.“

Den Sorte vedblev: „Derpaa svarede den Christne: Da Du i Din Herres Navn truede mig med at berøve mig Levnetsmidler, saa viid til Tegn paa, hvor lidet jeg bryder mig om Din Trudsel, at jeg fra dette Djeblif frasiger mig enhver Spise, som Du kunde være istand til at byde mig. Ddo betaler aldrig Sultanen Lospenge.“

„J høre selv,“ sagde Sultanen deeltagende, „at han har besluttet at dø. Han har allerede i en heel Dag nægtet at tage mod Næringsmidler.“

„Tillad, o Herre,“ raabte Arnold, idet han hurtigt rejste sig, „at vi maae begive os til vor Mester og tale med ham.“

„Jeg opfylder gjerne Eders Ønske,“ sagde Caliphen. „Jeg sætter megen Priis paa Ddo af Saint Amand; thi han er den eneste i Orienten som, dersom der i mit Hjerte var Plads til Frygt, kunde lære mig

at fjende den; men netop derfor byder min Pligt mig ikke at lade en Mand undslippe, der allerede har skadet mig mere end en heel Hær, med mindre det skeer paa saadanne Betingelser, at mit Riges Fordeel sikkes derved."

Bed et venligt Bink med Haanden tog Saladin Afsted med Ridderne, og ifølge deres indstændige Anmodninger bleve de øjeblikkelig førte til Kairo's Slot. Det laa paa en klippeagtig Højde, som beherskede Staden, og var bleven endnu mere befæstet af Saladins Forgænger, Caliphen Uded.

Man førte Ridderne gjennem flere indre Gaarde til et Taarn, som laa paa en stejl Klippe, ikke langt fra den saakaldte Josephsbrønd. De stige op ad nogle snevre Trapper, som tildeels løb i den flere Favnetykke Muur, og førte op til Taarnet. Endelig aabnede Døren sig til et lille, ikke uhyggeligt Bærelse. Paa en Løjbænk, tæt ved begge de smaa Binduer, sad Mesteren. Hans Ansigt var blegt. Han syntes affræftet, men ikke syg. En uendelig Ro var udbredt over hans Ansigt og mildnede de ellers saa alvorlige Træk.

"O min anelsesfulde Sjæl!" raabte han de Indtrædende imøde og udbredte Armene, idet han med Anstrengelse rejste sig halvt op. Højt grædende styrtede Armand til hans Fodder. Den Gamle kastede sig hulkende om hans Hals.

"Det er dog smukt af Eder," sagde Ddo med

uendelig Mildhed, „at J ikke sky den lange Vej for endnu engang at see den gamle Odo. — O hvor kjærligt forsøder J mig ikke de sidste Draaber af Malurtbægeret!“

„Du maa ikke dø!“ raabte Arnold, idet han tørrede Taarerne af sine arrede Kinder. „Hvorledes, vil Du for første Gang forlade Ordenen i Nøden? Vi komme netop fra Saladin. Han vil handle ædelmodigt. Den Trudsel, ikke at give Dig Spise, kom ikke fra ham.“

„Jeg tænkte det nok,“ sagde Odo. „Saladin er ædel.“

„Den som truede Dig, har han allerede ladet halshugge; tvivl derfor ikke om billige Betingelser.“

„Troer Du, gode Arnold,“ svarede Mesteren smilende, „at Saladin, uden at krænke sin Pligt som Fyrste, kan sætte mig i Frihed for den Løsesum, som vore Ordensregler foreskrive Tempelherrerne? Kun et Belte og en Kniv, siige de, saaledes som de Ringeste i Ordenen bruger den, maa Ordenen give til Løsepenge for en af sine Sonner.“

„Du er Ordenens Overhoved,“ raabte Arnold, „og Reglerne ere ikke uforanderlige.“

„Det ere de, saalænge jeg lever,“ svarede Mesteren. „Gud forbyde at jeg skulde tillade mig at gjøre nogen Undtagelse.“

„Saalænge Du er i Fangenskab, træder Capitlet

i Dit Sted," sagde Arnold, „og dette kan tillade sig at gjøre en Forandring i Reglerne."

„Ikke uden mit Samtykke! Ordenens Mester lever endnu," raabte Ddo fyrig og med strenge, alvorlige Blik.

„Mine Benner," tilføjede han ventligere, „ville I forbitte mig de sidste Timer — de ere saa kostbare. Komme I for at frarøve mig Udødeligheden; thi jeg veed, at Ordenen vil mindes mig, ligesom den mindes Hugo og de andre Gamle."

„Saa nyd idetmindste Spise og Drikke," bad Armand indtrængende; „der kan maaske endnu komme Hjælp."

„Troer Du," svarede Ddo smilende, „at jeg var istand til at forforte mit Liv. Hvad jeg i Mismod gav den overmodige Slave til Svar, havde Naturen allerede gjort nødvendig; det er den som tilbageviser Spise og Drikke. Jeg føler at min Død nærmer sig inden saa Timer."

„Det kan, det maa ikke ske!" raabte Ridderne smerteligt bevægede.

„Og dog vil det ske," svarede Ddo. „Vi ville ikke føre os selv bag Lyset. Tiden er kostbar. Derfor endnu en Bøn. Vilde I opfylde den?"

Ridderne gave ham Haanden.

„Saa vender I tre," svarede Mesteren, „Du Arnold, Howard og Gerhard endnu idag tilbage. Siig Kongen, at jeg om saa Timer ikke er mere, og at jeg

anbefaler Templet til hans Raade. Eder, Gerhard, udnævner jeg til Bannersfører. Beauseant har aldrig været i en bedre Haand. Dig, Arnold, overgiver jeg Mesterkappen. Bevar den til Ordenen vælger Dig. Du vil værdigst kunne bære den. J, Howard, er Storcomthur. Armand bliver her til han har lukket mine Dje. Du, fromme Wilhelm, Du skal styrke mig til den sidste Rejse. Og nu ikke et Ord mere. Tænk paa hvad vi i hine hellige Haller saa ofte have svoret. Giv mig Fredskysset."

De Gamle omfavnede ham, og uden at sige et Ord forlode de tre Tempelherrer Taarnet.

(Fortsættes.)

J. S. Salvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:
 Madame S. F. Bruun, Conditor Bruuns Hustru.
 Hr. Architect F. B. Tvede.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 10.

Løverdagen den 7de Marts 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Torsdagen den 19de Marts d. A. Efterm.
kl. 6, afholdes i Selskabet, i Henhold til Lovens
§ 18, en Repræsentantforsamling i Efterslægt-Selskabet
Gaard Nr. 54 paa Østergade, paa hvilken
tillige vil blive at foretage Valg paa nye
Repræsentanter overensstemmende med Lovens
§ 34 c, hvortil Dhr. Repræsentanter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 17de Februar 1863.

C. N. Lantrop. C. Nothe. J. C. Bondrop.

Tempelherren.

(Af E. v. Bachsmann.)

(Fortsættelse.)

Mesteren aabnede et af de smaa Binduer, som frembød en herlig Udsigt i Omegnen paa den anden Side af Nilen.

„See, mine Venner,“ sagde han. „Endnu igaar, da Solen gik ned bag Pyramiderne og saa smukt forgyldte deres Spidser, da tænkte jeg, naar dog endnu en saadan Straale vilde falde i det sidste Djeblif af Dit lange, angstbevægede Liv, og allerede idag bliver dette Dnske opfyldt. Jeg føler mig vidunderlig rolig.“

„Derfor,“ sagde Erkebiskoppen trostende, „opgiver jeg ikke Haabet om Din Helbredelse.“

„Du bedrager Dig, gode Wilhelm,“ svarede Odo. „Jeg føler kun altfor tydeligt, hvorledes Livets svage Flamme udslukkes. Jeg seer ikke mere denne skjonne Sol gaa op, og — er rolig. Kun et,“ vedblev han efter et Djeblifs Tavshed, „griber undertiden smerteligt min Sjæl, det er Grindringen om min Son. Sarazenernes Anfører var ham skuffende lig.“

„I har en Son?“ spurgte Armand forundret. „I har aldrig sagt mig noget derom.“

„Fordi jeg mistede ham i hans Barndom og kun gjenfandt ham for paa en endnu smerteligere Maade

at miste ham. Biskoppen vil engang fortælle Dig denne sørgelige Historie."

En gammel Baabendrager, som man havde udvalgt mellem de andre Fanger til Odsø Opvartning, traadte ind og meldte, at en sort Hedning var derude og spurgte efter Ridder Armand.

"Forunderligt," sagde han, da han efter nogle Djebligs Forlob kom ind igjen. "En smukt prydet Neger venter udenfor. Han siger, at han er sendt fra sin Herre, Saladins Baabendrager, og skal saa hurtigt som muligt bringe mig til denne. Jeg kan rigtignok ikke tænke mig Grunden dertil; mit Navn er jo ogsaa ganske ubekjendt her og dog — forekommer det mig, som om noget forkynder mig en uventet glædelig Tildragelse."

Armand fulgte Negeren, som førte ham ud til den Egn, hvor Sultanens Landsted laa. Ikke langt fra dette, i Nærheden af Mekias'en (Milmaaleren) laa et Landsted. Simpelt, men smukt udstyret, laa det midt i en tyk Palmeskov. Bygningen lignede mere de vestlige Landes Huse, men man kunde see, at Esterligningen var bleven ufuldkommen. Hele Omgivelsen havde noget mørkt ved sig, det syntes indviet til Ensomhed.

Armand fulgte med Negeren ind i en smuk Sal. Den var udstyret mere europæisk end orientalsk. Her blev Ridderen, medens Negeren gik ind for at melde ham. Snart hørte Armand en sagte Hvisten i Sidesværelset af flere Personer. Forhængen, som skilte Salen

fra hint Bærelse, bevægede sig. Endelig fløj det tilside og Seliktaren traadte ind.

„Robert Saint Alban!“ raabte Armand med Forundring.

„Ja, Armand,“ svarede deane med bevæget Stemme. „Det er Robert, den Domsældte, den udstødte Tempelherre. Han kommer for at afbetale, hvad I har gjort for ham. Eller vil I endnu kæmpe med ham paa Liv og Død?“

Robert vinkede og Forhænget aabnede sig for anden Gang. To Damer, en ældre og en i Ungdommens fulde Blomstring, traadte ind. De bare begge østerlandske Dragter, men havde ingen Slør. Den Yngstes blaa Dje og blonde Haar robede, at hun var en Europæerinde.

„Isolde!“ raabte Armand og ilede med aabne Arme hen til hende.

„Min Armand,“ sagde Pigen og kastede sig i hans Favn.

„Hvorledes var det muligt?“ spurgte Armand, efterat Gjensynets første Djeblik lod ham komme til sig selv igjen. „Hvorledes var det muligt, at I hin skrækkelige Nat kunde komme bort.“

„Vi havde skjult os medens Stormen varede,“ sagde den ældre Dame, i hvem Armand først nu gjenkjendte Grevinden af Toulouse. „I vort hemmelige Tilflugtssted gjenkjendte jeg en gammel Kiascheff, som jeg erindrede engang at have seet mellem min Broders Fanger. Vi betroede os til ham og jeg lovede ham høje Løsepenge, dersom han vilde beskytte os og bringe os i Sikkerhed. Saaledes som Sagerne i den Tid

stode, var det umuligt at give vore Slægtninge Underretning om os, og han førte os derfor ad Omveje til sit Hjem, hvor vi, saalænge Krigen varede, fandt Afgørelse og Beskyttelse. Da Baabensstilstanden tillod os at vende tilbage til Jerusalem, havde vi netop i Følge med ham begivet os paa Vejen dertil, da vi traf Ridder Saint Alban, som lovede i Morgen at ledsage os til Grændsen og som udbetalte vor arabiske Beskytter de Løsepenge, vi havde lovet ham."

"Robert," sagde Armand, idet han med Inderlighed trykkede hans Haand. "Siig, hvorledes skal jeg takke Eder? Uden Eder havde jeg fundet tabe Isolde for anden Gang, thi jeg havde fast besluttet at forlade dette ulykkelige Land, saasnart jeg havde lukket min Onkels Dje. Ledsag os til vort Fædreland. Dog, I er jo Muselmand?"

"Dersom jeg var det," svarede Robert smerteligt, "hvem andre end de Christne, vore Brødre, havde da gjort mig dertil? Saladin tænkte ædlere. Han optog Flygtningen og tænkte ikke paa Troen."

"Men I kæmpede jo dog mod os!"

"Havde jeg noget Valg? Og er det ikke Tilfældet med saa mange andre, som I nærer megen Højagtelse for? Kæmpe ikke Muselmænd i Eders Rækker mod Saladin."

"Vi ville ikke trættes herom," sagde Armand. "Vi see snart hinanden igjen. Jeg iler nu til Ddo, for at bringe ham dette glædelige Budskab. Det vil styrke ham paa hans Sygeleje."

Mesteren havde imidlertid skriftet for Biskoppen, og slumrede nu et Djeblif. Da han vaagnede traadte

Armand netop ind i Bærelset. Hans Ansigt var som forklaret af Glæde. Han stiftede af Iver efter at bringe Dufelen Efterretning om sin Lykke.

„Hvad er det, kjære Armand,“ sagde denne venlig, „Du synes at bringe et glædeligt Budskab.“

„Ja, Dufel!“ raabte Unglingen. „Jeg vilde kalde mig lykkelig, dersom jeg ikke saa Eder lide! Damerne ere frelst! Jeg kommer fra Isolde!“

„Er det muligt,“ sagde Ddo med Blikket vendt mod Himlen.

„Ja,“ raabte Armand heftig, „og veed I hvem der har ført hende i mine Arme? Robert Saint Alban!“

„Min Søn?“ raabte Ddo og rejste sig fra sit Sæde.

„Hvorledes er dette muligt?“ sagde Biskoppen forundret. „Min Ven, hører Du, Din Søn lever!“

Med Forundring saa Armand paa dem begge. Biskoppen forklarede ham med saa Ord, hvorledes det forholdt sig.

„Ja,“ raabte Armand jublende. „Nu behøver jeg ikke længere at skjule, at det var mig som frelst ham af Graven. Denne Kjede gav han mig til et Pant paa sin Taknemmelighed.“

„Jeg kjender den!“ sagde Ddo sagte og dybt bevæget. „Det er den, jeg ved Afskeden hængte om den i Buggen slumrende Dreng. Men,“ tilføjede han ængstelig, „har han maaske fornægtet sine Fædres Tro?“

„Nej, Dufel, nej!“ raabte Armand. „I veed jo selv, at fra Palæstina var ingen Flugt mulig. Han flygtede til Saladin og kæmpede ved hans Side i en

Strid, som J ofte selv, fordi den bestandig blev gjen-
taget af os, kaldte en retmæssig Modstand mod Under-
trykkelse. Dog, medens jeg taler, gaaer Tiden. Jeg
iler med Bindens Binger for at føre Eders Son i
Eders Arme."

Odo blev øjensynlig svagere. Denne Dags Over-
raskelser havde virket for stærkt paa hans svindende Kræfter.
Djuene sagde bedre end Læberne var istand til, hvad
der foregik i Faderhjertet. Selv i Søvnens Djeblig
rydede hans Ansigtstræk paa en Glæde, som dog var
blandet med Smerte. Endelig kom Armand med Ro-
bert og Damerne. Højt grædende kastede Sønnen sig
til Faderens Fodder og omfavnede hans Knæ. Odo
hævede Djuene mod Himlen og lagde Hænderne vel-
signende paa sin Søn's Hoved.

"Fader," raabte denne, da han igjen kunde tale.
"Jeg bringer Eder Friheden! Jeg kommer netop fra
Saladin. Han gav mig kun ugjerne min Afsted, som
jeg bad om, og til Belønning bevilgede han mig Eders
Frihed."

"Snart," svarede Odo med mat Stemme, "snart
naaer jeg den Frihed, som Konger ikke kunne tage og
ikke give. Før Solen forsvinder bag hine tretusind-
aarige Kolosser, er jeg i det Land, hvor alene den
sande Frihed troner."

"Fader, Fader," raabte Robert, "selv hernede venter
Dig endnu lykkelige Dage!"

"Sandet i Timeglasset henrinder," svarede Oldin-
gen, "derfor endnu nogle Ord, medens det er Tid. J,
Armand og Isolde, ville blive lykkelige," tilføjede han
og lagde deres Hænder i hinanden. "Du, Robert,

maa forsøge, om Du endnu kan blive det! Rejs til Saint Amand ved Foden af Pyrenæerne og opbyg der paany Dine Forsædres lille Borg. Min Belsignelse i Forening med Ensomheden vil gyde Rolighed i Dit Hjerte. Biskoppen vil sørge for, at Tempelordenen ikke hos Robert Saint Amand gjør de Fordringer gjældende, som de havde til Robert Saint Alban. Drager med hinanden til det skønne Frankrig; elsk bestandig hinanden, og — tænk undertiden paa Oldingen, hvis trætte Legeme I har begravet ved Nilens fjerne Bred.“

Osso henslumrede, for aldrig mere at vaagne. De Efterladte begravede ham i Palmeskoven ved Roberts Bolig. Sultanen sørgede for, at hans ædle Sjendes Gravsted blev vedligeholdt.

J. S. Halvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede :

Hr. Forpagter H. A. Holm.

— Gæstgiver J. Petersen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 11.

Løverdagen den 14de Marts 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Torsdagen den 19de Marts d. A. Efterm. Kl. 6, afholdes i Selskabet, i Henhold til Lovens § 18, en Repræsentantforsamling i Efterslægt-Selskabets Gaard Nr. 54 paa Østergade, paa hvilken tillige vil blive at foretage Valg paa nye Repræsentanter overensstemmende med Lovens § 34 c, hvortil Dhrr. Repræsentanter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 17de Februar 1863.

C. N. Laurup. C. Nothe. J. C. Bondrop.

Klosterkirken og Klosteret i Løgum.

Næstefter Domkirken i Ribe er, siger Forfatteren, Klosterkirken i Løgum uden Spørgsmaal den mærkeligste gamle Bygning paa Halvoens Bestfyst. Skjøndt den, som Cisterciensernes (Bernhardinernes) Klosteranlæg almindeligviis er meget lavt beliggende, („Benedikt elskede Bjergene, Bernhard derimod Dalene“), saa viner man dog i Bredeaaens og Vidaaens udbredte Dalstrøg alt i flere Miles Afstand den høie, men korte Bygning med det naaleagtige Spiir over Midten. Af den tilstødende Klosterbygning er der kun et mindre Stykke, der er blevet tilbage; men ogsaa dette har en ikke ringe Interesse, da den oprindelige Anvendelse af flere af Lokaliteterne endnu tildeels med temmelig stor Sikkerhed lader sig estervise, og denne Rest kunde fortjene for Fremtiden at blive behandlet med større Skaansomhed end hidtil, eftersom der ikke noget andet Sted hertillands havees saa Meget bevaret af et af denne Ordens eiendommelige Klosteranlæg.

Af de tre Biskopper i Ribe, der i Løgumklosters Dodebog ere blevne kaldede „første Grundlægger af dette Sted“ er Engländeren Rudolf (c. 1160—71) den ældste. Han havde grundlagt Klosteret, som Cistercienserkonvent ved at hente Munke fra Harrisvad Kloster i Skaane for at reformere dette Kloster med „førte Munke“ (Benediktinere, eller muligviis Kluniacensere) og Nonner.

som fra et ubekjendt Tidspunkt af havde været i Sem ved Ribe, og det hedder tillige, at han har flyttet Brødrene, der nu altsaa vare blevne „hvide Munke,“ til „Løgum“ („Loum,“ „Loum“), af hvis Navn man dannede det Latinske „Locus Dei“ o: „Guds Sted.“ Alligevel er denne Flytning vistnok først bleven iværksat af hans Eftermand Stephan (1171—78), der, inden han blev Biskop i Ribe, selv havde været Cisterciensermunk og Abbed i Hærrisvad; thi da troværdige Kilder angive 1173 som Aaret for Flytningen, er det vistnok høist sandsynligt, at det er ved Fuldbyrdelsen af sin Formands Beslutning og ved det første Anlæg af Klosteret paa dets nye Plads, at ogsaa denne Biskop har opnaaet Berømmelsen som „første Grundlægger af dette Sted.“ Da Klosteret forlagdes herved, var Egnen ikke i den Grad træløs og bar som i vore Dage. Foruden Dravedskov, der i Middelalderen var langt betydeligere end nutildags, fandtes her dengang flere andre Skove, der ligeledes kom til at tilhøre Brødrene, saaledes en ved Allslev, en anden ved Brede og desuden een, meget nær ved Klosteret selv. Træ maatte da være det Bygningsmateriale, som man fornemmelig kom til at anvende for de forskjellige Bygningers Opførelse, og selv hvad Kirken angaaer, høre vi udtrykkeligt, at man nærmest tænkte at opføre den „af Træ“ og kun „saafremt man fik Raad dertil, af brændte Muursteen.“ Hiint Bygningsmateriale gjør ogsaa de flere Gange gjentagne Jldsvaader, som i den første

Tid hjemføjte Klosterets forskjellige Bygninger, mere forklarlige. Ved en af disse, som er indtruffen i Løbet af de sidste 20 Aar af det 12te Aarhundrede, afbrændte „hele Omgangen“ med en Mængde Gjenstande, som vare deri, hvoraf det fremgaaer, at herved forstaaes Klosteret selv, saaledes som det ogsaa udtrykkelig hedder i nogle af de gamle Esterretninger om denne Ulykke. At Kirken ved den Veilighed brændte, omtales ikke; men da den ganske vist, i det Mindste tildeels, har udgjort den ene Side af Klostergaarden, er det meget sandsynligt, at heller ikke den er undgaaet „den forfærdelige Ild.“ Under de mange forskjellige Ulykker, der ramte Klosteret, var det et stort Held for det, at det i den følgende Biskop i Ribe, den fromme og veltalende Orm, (1178—1204) fik en ikke mindre gavmild Beskytter, end det havde havt i hans tvende Formænd. Orm opholdt sig gjerne hernelde hos Brødrene i Løgum, og da han bortkaldtes under et Besøg hos dem, fandt hans Viig sit Hvilested i deres Kirke. Som det synes, har han ogsaa her ladet opføre et Kapel, maaskee en mindre Kirke, særskilt fra den større, saaledes, som vi ganske almindeligt finde det ved saadanne Klosteranlæg, og til hvis Anlæggelse der hos Cistercienserne kunde være den særlige Grund, at Klosterkirken selv, ifølge Regelen, ikke maatte betrædes af Lægfolk og under alle Omstændigheder ikke af nogen Kvinde. Igjennem de følgende Aarhundreder ere de bevarede Kildekrifter yderst sparsomme paa Esterret-

ninger om Kirkens og Klosterbygningens Skjæbne. Den sidste af de tre Ribe Biskopper, der have faaet Navn af „første Grundlæggere“, er Gunner (1230—1246); men en Snees Aar efter hans Død, 1268, er Klosteret atter afbrændt. Hermed standse de bekjendte skriftlige Efterretninger om Bygningerne næsten ganske indtil den nyeste Tid. Imidlertid hævede Klosteret sig ved talrige Gaver og Privilegier til stor Anseelse og Velstand, ihvorvel dets rige Indtægter i de lovløse Tider vare meget udsatte for Efterstræbelser fra forskjellige Sider. Men med Landets Konger, saavel som med Biskopperne i Ribe og Esløvig, hvilke satte megen Priis paa den gode Modtagelse, de ved hyppige Besøg fandt hos de „fattige“ Munke i Løgum, vedbleve de at være i god Forstaaelse. Ved Reformationen blev Klosteret heller ikke strax ophævet. Først efter Abbed Martins Død 1548 sekulariseredes det og omdannedes til et Amt. Klosterbygningerne ere vistnok især blevne forstyrrede ved Opførelsen af Amtsforsvalterboligen eller, som den kaldes „Slottet“, der indtager endeel af deres Plads, og over hvis Port Hertug Frederik IV's (1694—1702) Navnetræk er anbragt. I vore Dage er Kirken i Aarene 1844—45 undergaaet en omfattende Restauration, hvilken uden tvivl i flere Henseender har været nødvendig, og til Gavn for den. Men idet man tillige uden Nødvendighed har udsløttet flere eiendommelige Træk ved Bygningen, har man med det Samme ved disse For-

andringer bevirket, at Prædikanten, hvis Tale forhen meget vel kunde forstaaes i Kirken, nu slet ikke mere kan benytte den egentlige Prædikestol, og kun til Nød er til at forstaae, naar han taler fra en lille, noget fra den indrettet Hjelpeprædikestol.

Som alle Cistercienserordenens Kirker var denne indviet til Jomfru Marie. Allerede naar vi betragte dens Grundrids, mindes vi ved flere Gien-
dommeligheder om dette Klostersamfund's Regel og Bedtægter. Som al Billedpragt efter Ordensreglen var banlyst, saaledes skulde Architekturen ogsaa være prunkløs. Kirken maatte ikke have noget Taarn af Steen, men kun et lille Spiir af Træ, oppe ovenover Korset, for en lille Klokke, der ikke maatte overstige en vis ringe Vægt, og som lod sig ringe nede fra Kirken af en enkelt Broder. Med den samme For-
dringsløshed i Bygningsmaaden staaer det sandsynlig-
viis i Forbindelse, at disse Klosterkirker som oftest ende med en lige Afslutning af Choret imod Øst; og den Bestemmelse i Ordensreglen, at Munkene efter fælleds Chorben skulde nedkaste sig foran særskilte Altare, maatte foranledige Anlæggelsen af det større eller mindre Antal Kapeller, som vi altid forefinde ved Choret af Cisterciensernes Kirker, og af hvilke de tvende, der mod Øst slutter sig umiddelbart til hver af Tværskibets Arme, fornemmelig ere karakteristiske. De fleste af de Mure, der i nærværende Tilfælde adskilte disse Kapeller fra det øvrige af Kirkens indre Rum,

ere ved Restaurationen 1844 blevne nedbrudte. De øvrige findes paa Grundridset angivne som senere opførte, hvilket de ganske rigtig ogsaa ere. Men at de ikke desto mindre ikke blot ere særdeles gamle, men sandsynligviis endogsaa naae tilbage til Kirkens egen ældste Tid, ledes man til at antage ved den Brydelse med smaa Rundbuenischer og Taarnhjørner, hvormed den ene af disse Mure er forsynet, og ved Sporene af en gammel rundbuet, nu tilmuret Dør, som findes paa en anden. Derimod synes det øverste Parti af Buerne intetsteds, fra først af, at have været udmuret; i alt Fald bestaaer det nu allevegne af nyere og meget svagt Muurværk.

Bed den nævnte Restauration blev der midt under Hovedskibets store vestlige Binduer aabnet en lille Indgangsdør af et hæsligt Udseende; men omvendte tilmurede man dengang ikke mindre end tre forskjellige Indgangsdøre, hvilke ligesaavel som den endnu bevarede Hovedindgang paa Forsiden af den nordre Korsfløi ganske vist alle vare oprindelige. Det fortjener nemlig ikke at oversees, at samme Munkeordens Klosterkirke i Sorø endnu i Midten af forrige Aarhundrede havde Indgange paa alle de tilsvarende Steder i Sideskibe og Korsfløie, og at vi ogsaa hyppigt finde en ganske lignende Anordning af Tilgangene i andre Landes Cistercienserkirker. Ofte er vel i disse den vestlige Indgangsdør midt for Hovedskibet; men hyppigt er den

ogsaa lige udfør det nordlige Sideskib, paa samme Sted altsaa, hvor Kirken indtil 1844 havde det høie, spidsbuede Portal, hvis Mærker endnu ere synlige. Meest karakteristisk for denne Ordens Kirker var dog den Forbindelse, som i Tværskibets sydlige Ende var tilveiebragt med Klosterbygningen, og som for mindre end 20 Aar siden fandtes fuldstændig bevaret i Kirken i Løgum.

(Fortsættes.)

J. Gm. Larsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlem i Selskabet er foreslaaet:

Hr. Directeur ved Industribanken H. P. Frederiksen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 12.

Løverdagen den 21de Marts 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Klosterkirken og Klosteret i Løgum.

(Fortsættelse.)

Her førte nemlig ved det vestlige Hjørne af det Indre en 4—5 Alen bred, muret Steentrappe op til en Dør, igjennem hvilken man gik ind i øverste Stokværk af den tilstødende Klosterbygning, hvor Brodrene engang havde deres fælleds store Soveværelse. Denne Steentrappe, ad hvilken Munkene fordem hver Midnat stige ned for paa Slaget Tolv at begynde Lovsangen i den hele Natten oplyste Kirke, er endnu i vore Dage bleven benyttet, rigtignok paa en heel anden Maade, idet den tilligemed Kirken selv var den Vej, ad hvilken Slutteren førte Arrestanter ind og ud fra et Par

Geller i Klosterbygningen, som bleve tagne i Brug, naar Flekkens Arrestlofale var fuldt. Under den nævnte Trappe var en lille, hvælvet, mørk Gelle, der kun fik det meget sparsomme Lys igjennem et overmaade smalt lille Bindue eller Lufthul, der førte ind til Klosterets tilstødende Kjælderhvælving. Ogsaa med Kirkens eget Indre var denne sidstnævnte hvælvede Kjælder sat i Forbindelse ved en Dør, som aabnede sig igjennem den vestlige af de tvende rundbuede Nischer paa Tværskibets sydlige Muur, hvorimod den østligere og større aldrig har været gjenembrudt, men vistnok kun er anbragt for en bedre Symmetries Skyld. Den Uregelmæssighed, Grundridset af vor Kirke deler med den i Sorø, at der paa den sydlige Side intet Kapel slutter sig til Tværskibets Bestside, saaledes som Tilfældet er paa den nordlige Side, har begge Steder sin Grund deri, at Hjørnet af Klostergaardens Omgang eller Korsgang sluttede sig til Kirken paa dette Sted. Her i Løgum var endnu indtil 1844 Døren, der fra Kirkens Indre har ført ud til denne, bleven bevaret som Indgangsdør til Kirken for Slottets Beboere, og Mærkerne af den ere endnu ganske tydelige. Da denne Omgang var lænet op mod Udsiden af Kirkens sydlige Sideskib, var det en Selvfølge, at dette maatte komme til at mangle Binduer. Et enkelt saadan findes her rigtignok nu; men dette røber ogsaa selv sin nyere Oprindelse. Underledes ere Forholdene i denne Henseende i Kirkens nordre Sideskib, hvor hvert Fag har

Binduer undtagen eet, som dog har bevaret Sporene af, at der oprindeligt har været et saadant i dets Udmuur.

Bortseer man fra et saa grundforskjelligt Anlæg, som det Kallundborg Kirke frembyder, vil der vist neppe være nogen anden gammel Kirke i vort Fædreland, i hvilken Korsformen er i saa høi Grad fremtrædende baade i det Ydre og i det Indre som i Klosterkirken i Løgum. Det er, som det strax falder i Sinene, Langhusets usædvanlige korte Form, der især bevirker denne Eiendommelighed ved vor Kirke. Hvis Midtskibet blot mistede et eneste Hvalvingssæg, vilde vi have et fuldstændigt centralt Anlæg, eller Kirkens Grundrids vilde da være dannet ikke efter den latinske, men efter den græske Korsform. Medens det nu er en aldeles faststaaende Regel, at Cisterciensernes Kirker ere byggede i Korsform, er derimod et saa kort Langhus som det herværende meget usædvanligt ved denne Ordens Kirker, og det skriver sig vel i nærværende Tilfælde nærmest fra, at de fremmede Besøgendes Antal i den svagt befolkede Egn vistnok har været ringere end almindeligviis andetsteds. Thi at man i Løgum skulde have været strengere i at overholde Forbudet imod, at Lægfolk betraadte Klosterkirken, og at dette skulde have været Grunden til, at man nøiedes med saa kort et Kirkeskib, tør man ganske vist ikke antage, og det saameget mindre, som Klosterets bevarede Breve vise, hvor lidet nøieregnende man var med Overholdelsen

af det hermed sammenhørende Forbud mod at begrave Lægfolk, ja selv Kvinder, i Kirken, saa at man endog imod klæffelige Gaver forpligtede sig til her at stede verdslige Herrer til Hvile, der i høieste Grad havde viist sig som Klosterets Fjender.

Naar tidligere Forfattere have fremhævet nogle „hemmelige og mørke Munkegange“ oppe ved Hvalvingerne som den fornemste Eiendommelighed ved denne Kirke, saa maa de derved uidentviol have sigtet til de Gange, som ere anlagte i Muurtykningen af den nordre Korsfloi.

Som det er antydet paa Grundplanen, fører her en Trappe op over Forhallens Hvalving. Men i denne Høide fortsættes en kun 19 Tommer bred og lidt over 2 Alen hoi Gang vandret imod Vest, gaaende tværs igjennem det vestligste af Tversskibets nordlige, høie og smalle Binduer, og den dreier derpaa om imod Syd igjennem Korsfloiens vestlige Muur, saaledes at man derigjennem kommer ud paa Hvalvingerne over Kirkens nordvestligste Kapel og over det nordlige Side-slib. En lignende Gang har i samme Høide ført igjennem det østligste af Korsfloiens nordlige Binduer og derfra ind over de nordøstlige Kapellers Hvalvinger; men denne er nu tilmuret. Hvorom Alting er, saa er det kun en senere Tids Phantasi, der har sat disse Gange i Forbindelse med Munkevasenet. De have tvertimod det reent praktiske Diemed at aabne en Tilgang til de forskjellige Dele af Bygningen og at

give Leilighed til at fastgjøre Reb for Muurvogne osv. ved Reparationer. De findes i mangfoldige gamle Kirker, maaskee meest i saadanne, der skrive sig fra det 12te og 13de Aarhundrede.

Med Undtagelse af Choret's og Tværskibets ydre Soffel, der er af huggen Granit, samt 6 Kapitæler og Soilefødder af samme Materiale i Forhallen foran den nordre Korsfloj, er Klosterkirken heelt igjennem opført af store, velbrændte, røde Muursteen, i Gjennemsnit $10\frac{1}{2}$ — $10\frac{3}{4}$ Tommer lange, halv saa brede, og $3\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{4}$ Tommer tykke. Alt gammelt Muurværk er udført i den hvide, fortrinligt bindende, saakaldte „Skilfalk,“ der brændes af Muslingskaller, hvilke Klosteret i Middelalderen selv lod optage udenfor Ballum Marsk og opstable paa Kysten. Dog er det kun paa de mere skjulte Steder, at man faaer Muurværket selv at see, eftersom hele Kirkens Ydre er bedækket med Cement, og dens Indre er overhvidtet, dog tildeels med en Tilsætning af en rødlig Farve, der blev anbragt ved sidste Restauration, men som nu i det Mindste tager sig meget uheldigt ud. Kirkens store Hvælvinger ere endvidere besatte med forgyldte Stjerner, der ere forfærdigede af Træ. — Saavel det anvendte Materiale som den Orden, hvem Kirken tilhørte, maatte hver paa sin Maade virke til, at dens Architektur i det Hele fik et fordringsløst Grundpræg og saavel i de brede Buer og store Hvælvinger som i Mure og Piller et gjennemgaaende Udtryk af solid

Fasthed. Paa disse Eiendommeligheder beroer ogsaa den Virkning, som Kirkens Indre frembringer, og derved er det, at dette kommer til at gjøre et i Forhold til sin Størrelse mere end almindelig storartet Indtryk. Hertil bidrager dog ogsaa Langhusets ovenfor omtalte Korthed i en ikke uvæsentlig Grad. Thi da dette foranlediger, at Beskueren stedse befinder sig i Nærheden af de tvende brede Midtganges Overskjæring, kommer Korsformen saavel som de hinanden krydsende, høie, kuppelagtige Hvalvingsrækker derved til at gjøre deres fulde Virkning. Ganske vist have ogsaa de smukt anordnede og afdeelte Binduer i Chor og Kors og fornemmelig de trende meget høie Binduer i Bestenden — den midterste er næsten 16 Alen høit i Lysset — deres Andeel i det, der tiltaler os ved Kirken; men nægtes kan det ikke, at strax, saasnart man begynder at dvæle ved Enkelthederne, føles ikke blot deres Mangel paa Nøiagtighed og Fiinhed i Udførelsen, men endnu meget mere en stor Mængde Uoverensstemmelser, Uregelmæssigheder og Skævheder. Allerede et opmærksomt Blik paa Grundridset giver tilfulde Indtrykket deraf; men ogsaa høiere oppe paa Murene komme endnu andre saadanne til. Nogle Uoverensstemmelser fremtræde imidlertid med en vis Consequents og kunne ikke betragtes som mere tilfældige Følger af Uagtsomhed eller Sammenslikning. Lige fra Øst til Vest er der saaledes den Forskjel paa Høikirkens Binduer, at de paa Sydsiden ere større end de overfor staaende og

tilsvarende paa Nordfiden. Heelt fra Kirkens østlige til dens vestlige Ende ere fremdeles fra Begyndelsen af de runde og de spidse Buer brugte ved Siden af hverandre. Medens nemlig alle Skillebuerne imellem Hoved- og Sidegangene ere runde, ere derimod alle Tværbuer og Gjordbuer, saavel i Lavkirken som i Høikirken, spidse. Saa forseilet som det derfor strag vilde vise sig, om man i denne Kirke vilde forsøge at sondre imellem ældre og yngre Dele fornemmelig efter Bueformen, saa berettiget bliver det derimod, naar man vil see en saadan Overgang i den Forandring i Bygningemaaden, som fremtræder paa begge Hovedskibets Sider midt i Langhusets første store Hvalvingsfag. Paa dette Sted indtræder nemlig ikke saameget en Modsætning imellem runde og spidse Buer, som meget mere for en stor Deel ganske nye Bygningslinier og heelt afvigende Hoide- og Bredeforhold ved Dannelsen af Murenes forskjellige Abninger, Blindinger osv. Yderligere Biskhed i denne Sag faaer man, naar man stiger op over Sideskibenes Hvalvinger og betragter Bagsiderne af Høikirkens Mure, hvilke her ikke ere overfalkede. Man finder da overeensstemmende paa begge Mure — omtrent $7\frac{1}{2}$ Alen imod Vest fra Iversskibet og $4\frac{1}{2}$ —5 Alen imod samme Side fra de smalle rundbuede Abninger i Muren — fortløbende, næsten lodrette Linier, hvilke tydeligt nok betegne Grændsen imellem en ældre og en yngre Deel af Bygningen, eftersom baade Steensfister og Stillagehuller her be-

gynde at følge nye vandrette Linier. Forøvrigt er Muurværkets Beskaffenhed imod Ost og Vest for disse Grændselinier saagodtsom uforandret; maaskee ere Muurstenene dog i den vestlige Deel en ubetydelig Kjende mindre.

Da det første Blik strag viser, at det vestlige Afjnit er det senere tilbyggede, ville vi foreløbig blot betragte Karakteren af Arkitekturen i Choret, Tværskibet og Langhusets første halve Fag.

(Fortsættes.)

J. Em. Larsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

Hr. Lømmester P. Olsen.

— Guldsmedmester H. J. C. Møller.

Jomfru N. Benzen, afdøde Maskinmester Benzens
Datter.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 13.

Løverdagen den 28de Marts 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Klosterkirken og Klosteret i Løgum.

(Fortsættelse.)

Heri ere flere umiskjendelige Træk af den saakaldte romanske Bygningsstiils Eiendommeligheder. For ikke at tale om de her overveiende runde Buer, kan der saaledes anføres, at saavel den ydre Muursokkel som Pillernes Fodgesims er inde i Kirken ere dannede efter den attiske Sokkels Forbillede og at Soilehovederne have Tærningeformen, snart den almindeligere, udrundede, snart den i de nordlige Landes Muursteensbygninger saa hyppigt forekommende med de skraat afskaarne Hjørner. Men paa den anden Side maa det ikke mindre gjøres gjældende, at de romanske Former

næsten intetsteds optræde reent og ublandet. Halvsoilerens Fodder mangle saaledes allevegne den underste retvinklede Fodplade og følgelig ogsaa det derved betingede, for den romanske Stil saa eiendommelige Overgangsled (Hjørneblad) til de afrundede Former; saavel de lavere som de meget høie Skafter stige uden Fortyndelse, blot som halvcylindriske Rundstave, og lige fra Foden til Lærningekapitalet; dette sidste er ikke allevegne fuldstændigt, men gaaer flere Steder uden noget som helst Overgangsled, blot ved Hjælp af de afskraanede Hjørner, umiddelbart over i de deraf baarne firkantede Gjordbuer; paa de fleste Steder har Kapitælet derimod vel en Afslutning foroven, men denne har i saa Fald ligesaa lidt som overhovedet nogen anden Gesims i Kirken den retvinklede Form, hvorimod den i hele Bygningen i saadanne Tilfælde saavel som paa Piller, paa Rundstave o. s. v. almindelige Gesimsform bestaaer af et tredobbelt Ringornament, i hvilket det midterste og meest fremtrædende Led har et tilspidset Profil. Nogle Steder, hvor Kalken er af falden, viser det sig, at disse Ringgesimser ere dannede af sort glasserede Steen. Naar nu til disse her fremhævede Eiendommeligheder endvidere komme andre dermed beslagtede, saaledes som f. Ex. at flere af Pillehjørnerne oppe i Choret ikke ere stillede retvinklet, men paa skraa (efter Diagonallinien); at de spidse Buer fremtræde som oprindelige i Bygningen fra dens ældste Partier af; at Vinduerne ere, tre og tre, snart mere

sammenordnede, snart mere afdeelte ved de baade foruden og forinden dem omgivende Rundstave; at der paa Kirkens Ydre ikke forekomme Rundbuefriser, men derimod vel Steenhjørneornamenter og andre der idetmindste i denne Egn stedse ere en senere Tids Mærke: saa tør nærværende Forfatter efter Alt, hvad der kjendes til Arkitekturens Udviklingsgang hos os og i de Lande, hvormed man her nærmest stod i Forbindelse, ikke henføre denne Deel af Kirken til en ældre Tid end noget ind i det 13de Aarhundrede. Og da nu Biskop Gunner i Ribe (1230—46), som ovenfor anført, i Klosterets Dødebog kaldes „første Grundlægger af dette Sted“, uden at der med Hensyn til ham, saaledes som ved hans tvende langt tidligere Forgjængere, med hvem han deler dette Hædersnavn, lader sig paa-vise nogen anden Udkomst til denne Betegnelse, maa det synes rimeligt, at det er ved en ny Grundlæggelse af Klosteret og navnlig af dets fornemste Bygning — Kirken —, at han har erhvervet sig dette Navn, og at den nuværende Kirkes ældste Partier altsaa hidrøre fra denne Biskops Dage. I ethvert Tilfælde kan det ifølge Alt, hvad der vides om sønderjydske Bygningsforhold i Middelalderen, ingenlunde forekomme usandsynligt, at Kirken saavelsom Klosteret indtil den betegnede Tid endnu ere vedblevne at være Træbygninger, hvorhos tillige det senere Præg, som i det Hele er gjennemgaaende ved det forholdsviis ringe Antal af oprindelige Muurstenskirker i denne Egn, i

alle Maader bedst passer med den Antagelse, at Brødrene i Løgum først i saa seen en Tid have faaet Raad til at bygge deres Kirke af dette Materiale. Havde disse nemlig allerede i det 12te Aarhundrede seet Dnsket om en Muursteenskirkes Opførelse iværksat, vilde dette Exempel vistnok tidligere have virket i Omegnen og blandt Andet lært dennes Beboere, at det var ufornødent at vedblive at indføre Træs fra Rhinen til deres Kirkers Bygning.

Med Hensyn til en Deel af Høikirken ved det her omhandlede Uffnit maa dog endnu gjøres nogle Bemærkninger. Oppe paa Hvalvingerne over de i Korsets nordøstlige Hjørne beliggende Kapeller seer man, at der paa Bagsiderne af Choret's og Korsfløiens Mure, godt en Alen høiere end de nævnte Hvalvinger, ere med regelmæssige Mellemrum blevne fremtragede Muurstiver af to Steens Brede og c. 10 Tommers Fremspring. Saamange af dem, som ved Forlængelsen vilde træffe Høikirkens Vinduer, ere under disse blevne afbrudte ved Overkanten af Sideskibenes (Kapellernes) Skraatage, hvorimod de øvrige ere blevne fortsatte op imellem Vinduerne og bære Taggesimsen. Bilde det nu være rimeligt, at man allerede strax ved Opførelsen, midt under Arbeidet, netop paa dette Sted — saadanne Muurstiver forekomme nemlig ingen andre Steder paa Kirken — var kommen i Tanke om, at det vilde være gavnligt paa denne Maade at styrke Muren imod de store Hvalvingers Tryk? eller skulde

det ikke have større Sandsynlighed for sig, om man heri vilde see en ved en Brand — maaskee den 1268 indtrufne — hidført Forandring i Bygningsmaaden? Efter denne sidste Antagelse maatte selvfølgelig Høikirkens Binduer paa dette Sted samt alle dens til disse Mure stødende store Hvælvinger være at hense til Tiden efter denne Brandstade. Medens der vel vanskeligere lader sig slutte noget mere bestemt om den ribbeløse Kuppelhvælving over Korsets Midte, kan det derimod med Hensyn til Choret's og Korsfløienes høie, otte-deelte Hvælvinger med deres blot forjirende, treleddede og tilspidset profilerede Ribber med temmelig stor Sikkerhed gjøres gjældende, at de først tilhøre en fremrykket Tid i det 13de Aarhundrede. Det Samme turde ogsaa være Tilfældet med Høikirkens Binduer. Men mislikt vilde det alligevel uidentviol være, om man af Hensyn til Stilen alene vilde foretrække at hense dem til Tiden ved omtrent 1270, istedetfor at antage dem for en Menneskealder ældre.

Til den i sit Indre saa eiendommelige lille Forhal foran den nordlige Korsfløis Indgangsdør er der i det Foregaaende intet Hensyn taget, eftersom den viser sig allerede ved sine afvigende Soffelforhold at være en senere Tilbygning, der dog alt maa være kommen til i Kirkens tidligere Dage. Hver af dens tvende halvrunde indre Sider er igjen afdeelt til et Par mindre, halvrunde Muurfordybninger, og hvert modstaaende Par af disse er overhvælvet med eien-

dommelige frumme Hvælvingsskader. De sex indvendig staaende Halvseiler have, som alt anført, Hoved- og Fodstykker af Granit, medens Skasterne, der tidligere ganske manglede, ved Restaurationen 1844 ere blevne opmurede af brændte Steen. De fire af Fodstykkerne ere paa Hjørnerne besatte med raat udhuggede smaa Menneskehoveder og kunne muligt hidrøre fra en ældre Bygning, men maa dog med en større Sandsynlighed henregnes til de talrige Exempler, vi have paa, at Steenhuggere i en senere Tid have kopieret Forbilleder fra en ældre Periode. Den fortløbende Gesims under Buernes og Hvælvingernes Begyndelse, har den samme treleddede, svagt tilspidsede Form, som er almindelig i Kirken selv. Det øverste Stokværk af den taarnagtige Bygning over denne Forhal er først opmuret 1844, og deri bleve da Kirkens tvende Klokker anbragte. Tidligere skulle disse have haft deres Plads i et lille afstumpet Klokketue over Korsets Midte, i hvis Sted det nuværende høie Træspir ved samme Leilighed blev opført.

Det maa beklages, at den samvittighedsfulde Afskriver af Klosterets store Samling af gamle Dokumenter ikke har opbevaret os, hvad der efter hans Mening kun angik „unyttig Handel“; thi det kan neppe betvivles, at Klosteret maa have eiet Afsladsbreve og Lignende, der idetmindste vilde have givet Bink om Bygningernes Skjæbne og Opførelsestid. Var der ikke blevet anvendt en saadan Kritik ved Afskrivningen,

vilde vi vel med Hensyn til Langhusets senere Forlængelse imod Vest nu neppe have været henviste ene og alene til Bygningens egne, for største Delen mindre klart udprægede Former. Der synes ikke at være nogen Omstændighed forhaanden, som tyder paa, at denne yngre Deel er en Restauration eller Ombygning efter en Brandskade. Ivertimod, lige fra Grunden af indtræder Afvigelsen, da denne Deel af Kirken baade udvendig og indvendig paa Mure og Pillergangse mangler Soffel; ogsaa ere Grændserne, som alt fremhævet, betegnede ved næsten lodrette Linier, der paa begge Kirkens Sider temmelig nøiagtigt svare til hinanden. Sammenhængen synes derfor snarest at være, at man efter Opførelsen af Kirkens Chor, Iverskib og Begyndelsen af Langhuset paa Grund af Mangel paa Midler indtil videre har stillet Fortsættelsen i Bero, og muligviis, hvad Kirkens vestlige Deel angaaer, foreløbig hjulpet sig med, hvad man maaskee kan have bevaret af en ældre Trækirke. Hvad der meest udmærker denne Deel af Bygningen er uden Spørgsmaal de tre smukke, høie Vinduer i Vestfacaden. De retvinklede Hjørner i disses Rammer ere ligesom de fleste Pillehjørner i denne Kirkens Forlængelse paa den for Gothiken saa eiendommelige Maade skraat afskaarne. I Sideskibene have Hvælvingssribberne et temmelig smalt, langstrakt og tilspidset Profil, hvilket ganske vist ligesaavel som de hidtil anførte Eiendommeligheder ved denne Bygningsdeel meget

godt kunde hidrøre fra Slutningen af det 13de Aarhundrede. Derimod have Ribberne under Langhusets Hvælvinger i den fladt affkaarne Plade under deres ligeledes smalle og langstrakte Form et Mærke, der neppe tillader at henføre dem til nogen tidligere Tid end det 14de Aarhundrede. Angaaende disse Hvælvingers Dannelse er endnu at mærke, at skjøndt de ligesom de store Hvælvinger i Chor og Tværskib have en Steenlængdes Tykkelse i Kapperne, ere de dog ei lidet tyndere end disse sidstnævnte. I den ældre Deel af Bygningen ere Hvælvingerne nemlig byggede af samme Slags Steen som Murene; i dette yngre Parti er dette derimod ikke Tilfældet, da Muurstenene i Hvælvingerne kun have en Længde af $8\frac{1}{2}$ Tomme, men omtrent samme Brede og Tykkelse som Kirkens almindelige brændte Steen.

(Fortsættes.)

J. Em. Larsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

Hr. Friseur G. Monti.

— Cigarhandler J. D. Nathan.

Jomfru M. Nielsen, Uhrmager Nielsens Datter.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 14.

Løverdagen den 4de April 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Klosterkirken og Klosteret i Løgum.

(Fortsettelse.)

Indtil Restaurationen 1844 havde Klosterkirkens Chor endnu bevaret Meget af sin oprindelige Anordning og af sit gamle Tilbehør. De tvende gamle Mure fandtes dengang endnu, som adskilte Hoichoret fra de Tværskibet nærmeste Kapeller. I en Fordybning ved den sydlige af disse Mure stod da den gamle tresædede Prælatstol, der nu er flyttet tilbage til den bagved værende Muur. Under dens med seent-gotisk Snitværk udsmykkede Baldachiner findes endnu de gamle Sæder til at flappe tilbage, af hvilke de tvende sikkert have været bestemte for Abbeden og Biskoppen

i Ribe, og det tredie ventelig for Abbeden i Hørisvad, hvis Tilsynsret i det Mindste længe respekteredes, med mindre maaskee Biskoppen i Slesvig mod Slutningen af Middelalderen snarere skulde have faaet denne Hædersplads indrømmet. Ligeoverfor paa den nordlige Side af Høichoret var dengang det mærkelige gamle Relikviskab indmuret, hvis tvende Dørfløie ere prydede med Temperamalerier fra det 14de Aarhundrede, fremstillende 16 mandlige og kvindelige Helgener, hvis Navne ere vedsoiede. Da Muren nedbrødes, flyttedes ogsaa dette Skab, tilligemed tvende andre mindre, tilbage og anbragtes i Muren bagved. Endnu ældre og mærkeligere var dog det Billede, som fandtes paa Forsiden af Alterbordet og fremstillede den vundesfulde Christus i Midten af Tavlen, medens det paa hver Side havde 6 mindre Fremstillinger, meest af Herrens Barndomshistorie. Et Trin lavere i Kirken, nede i Korsets Midte — „Munkenes Chor“ — stode endnu de gamle Munkestole, een Række paa hver Side, i Flugt med Høichorets og Midtskibets Sidemure. Ved Restaurationen bleve ogsaa disse rykkede tilbage til henimod Baggrunden af Tverskibet. Paa Endestykkerne er den nordlige Række prydet med de udstaarne Billeder af tvende Abbeder, hvorimod den sydlige har paa det ene Endestykke den hellige Christophorus med Jesusbarnet paa Skulderen og en lille Fremstilling af Noahs Arf hængende ved Beltet, og paa det andet Jomfru Marias Billede med et Baabenskjold under,

der vel maa være Frederik den Førstes som Hertug, inden han blev Konge. Ovenover og tilbage for denne sidstnævnte Række Chorstole er Kirkens Orgel anbragt, hvilket indtil Restaurationen havde sin Plads i Bygningens vestlige Ende. Kirkens Prædikestol hidrører fra Slutningen af det 16de Aarhundrede, Døbefonden vel fra Begyndelsen af 18de og Altertavlen er fra den nyeste Tid, Alt uden særdeles Interessé. Foruden de foransførte Malerier og Relieffer vidne endnu endeel andre gamle Træfigurer om, at man ikke har taget det nøie med at overholde de for Ordenen gjældende Forbud imod Billeder. Som fritstaaende Figurer og Grupper findes saaledes St. Anna med Maria paa høire og Jesusbarnet paa venstre Arm, Christi affjælede Legeme paa Madonnas Skjød, en Abbed, og endelig ovenover den nordre Række Chorstole Frelseren med 13 Apostle, da foruden Paulus, som staaer nærmest Herren ved venstre Side, ogsaa Judas er medtagen og har faaet Plads yderst mod samme Side. Han er let kjendelig paa Pungen og paa det røde Haar og Skjæg; men ved ham findes ikke, som under de Dvrige, Navnet angivet med smaa gothiske, forgyldte Bogstaver. Paa det nordre Side-skib's Hvælvinger henstaae endnu nogle andre gamle Træfigurer, men de ere ligesaa lidt som de anførte af noget Kunstværk.

I Løbet af det 13de Aarhundrede fik fire Biskopper af Ribe — hvoriblandt „Grundlæggeren“

Grunner — og en Biskop af Børglum deres Hvilested i Løgumkloster. Et fra en senere Tid hidrørende fælleds Epitaphium med nogle bekyndte latinske Mindevers hængte forðum i Choret og angav tillige, paa hvilken Plads i dette enhver af disse Biskoppers Grav fandtes. For henimod hundrede Aar siden vare imidlertid saavel Mindetavlen som Liigstenene alt forsvundne. Nu for Tiden findes der ikke noget som helst Gravminde bevaret i Kirken fra Middelalderen; kun fra det 17de og 18de Aarhundrede ere nogle Liigstene endnu forhaanden, hvilke samtlige ere henlagte i Tversskibets nordlige Ende, der ved Chorstolene og Pulpituret derover er afluffet fra Kirken til et Slags indre Forhal. I det nordlige Sideskib findes et Epitaphium over J. v. Günderoth, Amtmand i Aabenraa og Løgumkloster Amter, død 1689. — Endnu fortjener det at nævnes, at der i tvende af Kirkens Kapeller, nemlig det østligste og det vestligste paa Nordsiden forefindes, hvert Sted i det sydsørlige Hjørne eensdannede lave Piller opmurede ret ziirligt med skaalagtige Fordybninger foroven, hvilke see ud, som om de have været Bievandskar.

Den væsentligste Deel, som endnu er tilbage af de gamle Klosterbygninger, udgjør en omtrent 36 Alen lang og henimod 19 Alen bred Fløi, som slutter sig umiddelbart til Kirkens sydlige Korsarm og har samme Brede som dennes Hovedgang. Af den egentlige Klostergaard, der efter almindelig Bedtægt laae ved

Kirkens sydlige Side, udgjorde den den østlige Længde. At Vestfiden af denne Bygning ingen oprindelige Binduer har havt i det underste Stokværk, er netop en Følge af, at Dmgangens eller Korsgangens østlige Parti har lænet sig op til dennes lavere Deel. Med Kirken, og navnlig med dens ældste Uffnit, viser denne Klosterlevning temmelig megen Overeensstemmelse, saavel i Materialet som i Mangelen af Muurstiver, i Blandingen af runde og spidse Buer og i de ringformede Gesimsbaand paa flere Rundstave o. s. v. Ogsaa have flere af de bevarede Hvælvinger Overeensstemmelse med, hvad vi forefinde i Kirken; foruden ottedeelte Hvælvingssflader forekomme her ogsaa Ribber, der ere sammensatte af tre runde Led paa samme Maade som de, der findes i Kapellerne ved Kirkens Chor. Paa nogle af Binduesbuerne sees Spor af, at de have været prydede med sort glæsferede Steen, der afvegledede med røde.

I Bygningens overste Stokværk befinde sig et Par smaa overhvælvede Cellerum i det nordøstlige Hjørne nærmest ved Kirken; men vestlig forbi dem (og med Indgangsdør dertil) førte en kort Gang, oplyst af et cirkelrundt lille Bindue, fra den ved Kirken omtalte Steentrappe og nu tilmurede Dør i Iverffibets Sydvesthjørne ind til det store Rum, der nu benyttes som Høloft, men hvoraf den største Deel ifølge den ved Cisterciensernes Klosteranlæg faststaaende Regel med Sikkerhed tør siges at have udgjort Mun-

kenes fælleds store Sovevarelse. I det den her fulgte Ordensregel nemlig forkastede det eensomme Celleriv, skulde Kloostertugten netop søges gjennemført derved, at Brødrene stedse, ved Dag og ved Nat, vare et almindeligt Tilsyn undergivne. Ifølge andetsteds fra bekjendte og tilsvarende Exempler bliver det endvidere rimeligt, at de tvende smaa hvælvede Geller have været benyttede som Skatkamre. Ogsaa i Bygningens underste Stokværk ere nærmest ved Kirken tvende smalle, overhvælvede Lokaler; men disse strække sig paalangs igjennem hele Bygningens Brede og ere uden indbyrdes Forbindelse. Da det nordligste af disse Rum synes at have havt sin eneste oprindelige Tilgang fra Kirken selv, og da det dertil er forsynet med en Række Muurgjemmer, synes det rimeligt, at det er blevet benyttet som Sakristi eller Gjemmested for Kirkens hellige Kar. Det andet overhvælvede Kammer havde derimod sin egen Indgang fra Omgangen; det samme var ogsaa Tilfældet med det derefter følgende større, firkantede Lokale, der vistnok ligeledes oprindeligt har havt Hvælvinger, hvilke i saa Fald maae være blevne støttede ved fritstaaende Søiler eller Piller. Den østlige Muurs Udseende synes at tyde paa, at denne Deel af Bygningen oprindeligt har havt en større Dybde. Beliggenheden og Formen af dette store Lokale, dets bestemte Afsondring fra de tilstødende Lokaliteter saavel som Overeensstemmelsen med, hvad vi andetsteds foresiinde, gjør det meget sand-

synligt, at dette Rum, der nu bruges som Kostald, oprindeligt har været Kapitelsalen, næst efter Kirken, det helligste Sted i Klosteret. Syd herfor kommer Klosterbygningens bedst bevarede og derhos meest maleriske Parti, nemlig — indenfor en med en svær Rundstav prydet, rundbuet Dør — en i østlig Retning førende, overhvalvet Steentrappe, hvilken imidlertid i noget over den halve Høide har en Repose, hvorfra den deler sig i tvende smallere Trapper, af hvilke den nordlige har ført op til Dormitoriet, hvorimod man af den sydlige er steget op til et mindre Lokale, som ifølge Kjendemærker paa Bygningens østlige Muur har været sondret fra hiint. Under denne Trappe findes et ganske lille, aldeles mørkt Cellerum, hvortil man kommer ind fra det større, men ogsaa mørke, overhvalvede Rum, østlig for Trappen. Endelig danner Klosterbygningens yderste Deel forneden en meget bred, hvælvet Gang, som har haft en Udgangsdør imod Vst. Paa den her udenfor værende Plads baade imod Vst og Syd siges der at forefindes Spor i Grunden af tidligere forhaandenværende Bygninger, som altsaa maa tænkes at have ligget indenfor den, det hele Klosteranlæg omgivende, ydre Ringmuur. Det synes efter de lokale Forhold ret rimeligt, at det er her nede, sydøstlig for Klosterbygningen ved den mindre Aa, som her løber forbi, at Biskop Orms foran nævnte Kapel „ved Bandet“ har været beliggende, og at det altsaa var derfra, at den Grund

strakte sig „i nordlig Retning“, hvorpaa Biskop Gunner vilde opføre Bygninger, der efter hans Død skulde tilhøre Klosteret. Den gamle, nu tilmurede Indgang til Kirken, tæt østlig for den bevarede Deel af Klostergaarden, kunde maaskee ogsaa tyde paa, at det ikke blot har været Økonomibygninger, som have ligget ud mod denne Side. Den egentlige Klostergaard, „Fratergaarden“, har derimod strakt sig i vestlig Retning for den endnu staaende Længde, saaledes at Kirkens Skib udgjorde en Deel af dens nordlige Side.

(Fortsættes.)

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 15.

Løverdagen den 11te April 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Klosterkirken og Klosteret i Vølum.

(Sluttet.)

Efter den hyppigst fulgte Anordning var den fælleds store Episesal (Refektoriet) i den sydlige, ligesom Abbedens Leilighed ofte var i den vestlige Fløi af Gaarden. — Det er muligt, at vi ogsaa have en Rest tilbage endnu af denne Gaardens vestlige Længde. Fra Slottets vestlige Ende strækker der sig nemlig en gammel Muursteensbygning vel omtrent en halv Snes Alen i sydlig Retning, og denne skal for ikke mange Aar siden have naaet endnu betydeligt længere til samme Side. Af det Indre er der i det her Tiloversblevne intet Gammelt bevaret; thi den deri værende

brede Bindeltrappe er uidentivt senere anlagt for Slottets Skyld. Da der imidlertid er en Afstand af 70 Skridt fra denne Bygningslevning til Gaardens østlige Floi, er det dog vel nok noget uovelig at antage, at Fratergaarden skulde have havt en saa stor Udstrækning i denne Retning. Imod Syd synes den i alt Fald ikke at have strakt sig saa langt, eftersom den østlige Flois gamle Gavlmuur gjør det rimeligst, at denne Bygning fra først af ikke har været længere end vi nu see den, eller sammen med Kirkens fremspringende Korsarm, omtrent 44 Alen.

Columbus sidste Leveaar.

Såret 1502 foretog Columbus sin fjerde og sidste Reise til Auerika. Efter næsten et Aars Ophold paa Jamaika, hvor han var strandet, kom han tilbage til San Domingo, som han forlod den 12te September 1504. Den 7de November ankom han til Havnen San Lucar, hvorpaa han med et svækket Helbred begav sig til Sevilla, hvor han haabede at finde den Ro, han saameget trængte til. Men Sorger og legemlige Lidelser skulde følge ham saavel til Lands som til Søes. Idet han forandrede Scenen bleve blot hans Lidelser af et andet Slags. Kummerfulde Dage

og Nætter vare ham forbeholdte for hans øvrige Levetid, og Randen af hans Grav skulde bestrøes med Torne.

Da han ankom til Sevilla, fandt han sine Anliggender i den største Uorden. Efterat han i Aaret 1500 var bleven sendt hjem til Spanien i Bænker, og Bobadilla havde sat sig i Besiddelse af hans Huus og Eiendom i San Domingo, vare hans Indkomster i Gouverneurens Hænder. „Jeg er underkastet mange Chicaner fra Gouverneurens Side — skrev han til sin Søn Diego — Alle forsikke mig, at jeg har heved tolv tusinde Castellanos tilgode, men jeg har ikke faaet en Fjerdedeel deraf. Jeg veed ret godt, at han siden min Afreise maa have hævet i det Mindste fem Tusinde.“ Han bad Kongen paa det Indstændigste om, at han vilde lade afgaae en Skrivelse til Ovando, Gouverneuren paa Hispaniola, og befale ham usfortøvet at udbetale ham, hvad han havde tilgode, thi hans Agenter vilde ikke vove at tale til Gouverneuren om denne Sag, naar de ikke vare bemyndigede dertil ved en kongelig Skrivelse.

Columbus var ingenlunde vindesyg, men hans Rang og Stilling krævede store Udgifter. Verden troede, at han besad uundtømmelige Rigdomme, men hidtil havde Guldkilderne kun bragt ham usikre og utilstrækkelige Midler. Hans sidste Reise havde udtømt hans Finantser og bragt ham i stor Forlegenhed. Alle de Penge, han skulde have i San Domingo, vare

gaaede med til det Mandſkab, ſom havde ledsaget ham paa hans ſidſte Reife, han betalte deres Hjemreife, og Kronen forblev hans Debitor for denne Sum. Medens han piinte og plagede ſig, for at faae Regjeringen til at betale ham diſſe Penge, led han formelig Mangel. Han opfordrede gjentagne Gange ſin Søn Diego til at være ſparsommelig, indtil han havde faaet ſit Tilgodehavende betalt. „Jeg faaer ikke noget af hvad der tilkommer mig, og jeg maa tage paa Borg“ — yttre han i et af ſine Breve — „Jeg har ikke vundet ſtort efter tyve Aars Tjeneste og ſaamange Moisommeligheder og Anſtrængelſer — ſiger han i et andet — thi endnu kan jeg ikke i hele Spanien leve under mit eget Tag. Naar jeg vil ſpiſe eller ſove, maa jeg tye til et Bærtshuus, og ſom ofteſt er jeg ikke iſtand til at dække mine løbende Udgifter.“

Men i denne ſin Nød og Forlegenhed var han dog mere bekymret for ſine Sofolk end for ſig ſelv. Han ſkrev flere Gange djarve Foreſtillinger til Souverainerne, bad dem om at lade dem faae udbetalt deres Tilgodehavende og paalagde ſin Søn Diego, ſom opholdt ſig ved Hoffet, ligeledes at intereſſere ſig for denne Sag. „De ere fattige — ſkrev Columbus — og det er nu næſten tre Aar ſiden de forlode deres Hjem. De have udſtaaet de ſtorſte Moisommeligheder og medbringe uſkatteerlige Eſterretninger, ſom Deres Majestæter burde takke Gud for og glæde ſig ved.“ Endſkjøndt han paa en ſaa ædel Maade tog ſig af

disse Mennesker, vidste han dog ret godt, at flere af dem vare hans Fjender, ja at endog nogle af dem paa samme Tid endog havde i Sinde at betale ham Godt med Ondt. Saa høihjertet var Columbus, og saa gjerne tilgav han.

Den samme Jver for hans Souverainers Interesser, som stadig havde sysselsat hans trofaste Gemt, blandede sig med hans øvrige Betyrninger. I en Skrivelse til Kongen forestillede han ham, paa hvilken slet Maade de kongelige Indtægter forvaltedes under Dvandos Gouvernement. Umaadelige Qvantiteter Guld laae ubeskyttede i daarligt byggede Huse, hvor de let kunde stjæles. Der udfordredes en Person med Energi og som havde en oprigtig Interesse for Coloniens Eiendom, naar disse Anliggender skulde ordnes, saa at man kunde faae saadanne Indkomster af den, som den kunde yde. Columbus lod sig forstaae med, at han var den rette Person.

Det var ikke saameget Skadesløsholdelse med Hensyn til Penge han søgte, som Gjenindsættelse i sine Embeder og Værdigheder. Han havde det kongelige Løfte, at han igjen skulde blive indsat i dem, han be-
 tragtede Opfyldelsen af dette Kongeløfte som Seiers-
 tegnet for hans ærefulde Foretagender, og han følte, at der ligesom hvilte en stille Bebreidelse over hans Navn, saalænge dette Løfte ikke var opfyldt. Havde han ikke i saa Henseende følt en utaalmodig Stolthed, vilde han have fornægtet den mest ophøiede Side af

sin Karakter; thi Den, der kan være ligegyldig for Hæderens Krands, mangler den ædle Uergjerrighed, som ansporer til udødelige Bedrifter.

De utilfredsstillende Svar, som Columbus fik paa sine Skrivelser, foruroligede ham. Han vidste, at han ved Hoffet havde virksomme Fjender, der vare beredte til at foretage Alt, hvad der kunde skade ham, og han følte derfor, hvor vigtigt det var, at han personlig var tilstede, for at kunne modarbejde deres Måskinationer, men hans Svagelighed holdt ham fast i Sevilla. Han besluttede at reise til Hoffet, men den stränge Winterkulde og hans legemlige Lidelser nødte ham til at opgive denne Plan. Alt, hvad han kunde gjøre, var igjen at skrive til Souverainen og anmode sine trofaste Venner om at interessere sig for ham. Han frygtede for, at det ubeldige Udfald af hans sidste Reise skulde blive benyttet til hans Skade. Den store Gjenstand for hans Expedition, Opdagelsen af en Gjeennemfart paa Ijsten ved Darien, var mislykket; ligesaalidt havde han været i Stand til at samle store Mængder af Guld. Han havde rigtignok opdaget Guldminerne i Veragua, men ikke bragt Skatte hjem med sig; „thi jeg vilde ikke plyndre Landet — siger han i et af sine Breve. — Fornuften byder, at der skal sendes Kolonister derhen, ved hvilke man kan vinde Guldet, uden at gaac voldsomt til Værks.“

Han var i Særdeleshed bange for, at de voldsomme Scener, som havde fundet Sted paa Jamaica,

medens han opholdt sig der som Skibbrudden, skulde formedelst hans Fjenders Ondskab og Forbrydernes Frækhed paadrage ham selv en Proces. Adelsmanden Porras, Formanden for det imod Columbus udbrudte Mytteri, var af Ovando bleven sendt hjem til Spanien, for at fremstilles for det indiske Kollegium; men der var ikke medfulgt nogen skriftlig Udvikling af de Forseelser, han havde begaaet. Medens Columbus var paa Jamaica, havde han ladet optage en Protokol over hvad der var foregaaet; men Eskadrens Notar befandt sig paa det Skib, Admiralen var gaaet ombord paa fra Hispaniola. Da dette i en Storm mistede Masterne og maatte vende om, og Columbus gif hjem med et andet, fik Admiralen ikke denne Protokol med sig. Af den Grund kom Sagen ikke for Retten, og Porras gif frank og fri og kunde gjøre alt det Onde, han lystede. Da han var i Familie med den kongelige Skatmester Morales, havde han Udgang til de fornemste Cirkler og derved Leilighed til at stemme Meninger og Fordomme til Fordeel for sig. Columbus skrev til Morales og vedsoiede en Supplik, i hvilken Rebellerne paa Jamaica havde aflagt en Befjendelse og bønfalet ham om Tilgivelse. Han bad Skatmesteren om ikke at lade hans Slægtnings Forestillinger indvirke paa ham, eller udtale en ugunstig Mening om denne Sag, førend han havde havt Leilighed til personlig at tale med ham.

Den trofaste og utrættelige Diego Mendez var

paa den Tid ved Hoffet, hvor tillige Allonzo Sanchez de Carvajal og Geronimo, en ivrig Ven af Columbus, befandt sig. Admiralen bad sin Søn om at opfordre dem til at understøtte hans Sag, da de vare istand til at aflægge de vigtigste Bidnesbyrd om hans Forhold. „Jeg er vis paa,“ sagde han, „at Diego Mendez Sandhedskjærlighed vil have lige saamegen Bægt, som Borræs Løgne.“ Intet overgaaer den dybe Alvorlighed og Oprigtighed, hvormed han i et af sine Breve omtaler sin Embedsiver. „Jeg har — siger han — tjent Deres Majestæter med en saadan Iver og Flid, som om det gjaldt at vinde Paradiset, og har jeg feilet i Noget, saa skete det ene og alene, fordi mine Kundskaber og Fuldmagter ikke strakte videre.“

(Fortsættes.)

J. Em. Larsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlem i Selskabet er foreslaaet:
 Hr. Smedemester N. P. Nielsen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 16.

Løverdagen den 18de April 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Columbus sidste Leveaar.

(Fortsættelse.)

Naar man læser disse rørende Klager, kan man knap tænke sig det muligt, at de ere skrevne af den Mand, der saa Aar tidligere ved dette Hof blev for-gudet som en Belgjører og modtaget der med næsten kongelige Gæstbeviisninger, man kan knap troe, at det er den nye Verdens Opdager, naar man seer ham saaledes nedboiet af Sygdom og paa sine gamle Dage efter saa store og heldige Foretagender givne til Priis for Armod; at den Mand, der skaffede Kronen saa store og rige Lande, er den samme, som med saa megen Besværlighed og saa forgjæves henvendte sig til det

spanſke Hof angaaende ſine Rettigheder og næſten ſom en Forbryder maatte bønſalde det i Anledning af Sager, i hvilke der tilføiedes ham den meeſt ſkrigende Uret.

Endelig ankom den Caravelle, ſom overbragte Incaminationen af Proceſſen imod Borraſ, og Columbus haabede nu, at Alt vilde viſe ſig i det rigtige Lyſ. Hans Utaalmodighed for at komme til Hoffet tiltog Dag for Dag. Man gjorde da en Bærestol iſtand, for i den at bringe ham derhen, og den ſtod allerede for Døren, da han atter maatte opgive Reiſen for medeſt daarligt Veir og tiltagende Vegemſmerter. Den Hjælp, hans Breve kunde yde ham, begyndte ogſaa at ſvigte; thi han kunde blot ſkrive om Ratten, om Dagen tillode Smerterne ham ikke at bruge Hænderne. De Eſterretninger, han fik fra Hoffet, vare Dag for Dag mere ugunſtige, hans Fjenders Intriguer fik Overhaand, den kolde Ferdinand behandlede alle hans Anſøgninger med Ligegyldighed, og den høihjertede Iſabelle laae farlig ſyg. Paa hendes Retfærdighed og Udelmodighed ſtolede han endnu beſtandig med Henſyn til, at han fuldſtændigt vilde blive indſat i alle ſine Rettigheder, og at hans Beſværinger vilde blive afhjulpne. „Gid det maa behage den hellige Treenighed — ſkrev han — igjen at gjøre vor Dronning ſund og friſk, thi ved hende vil Alt, hvad der nu er i Forvirring, finde den rette Bei.“ Al, da han ſkrev dette Brev, var hans ædle Belgjørerinde allerede et Liig!

Isabelles Helbred havde allerede i lang Tid været undergravet ved gjentagne Familieulykker. Hendes eneste Søn, Infanten Don Juans Død, hendes elskede Datter og fortrolige Veninde Infantinde Isabelles Død, hendes Dattersøns og præsumtive Arving Infanten Don Miguel's Død, det var tre dybe Saar for et Hjerte, der var fuldt af en saa inderlig Omhed. Dertil kom den stadige Kummer over hendes Datter Infantinde Juanos aabenbare Sindssvaghed og over den huuslige Uenighed, hun levede i med sin Gemal, Erkehertug Philip. Den Sorg, som skrider igjennem Paladserne, tilsteder ikke den fortrolige Medfølelse og den søde Trøst, som pleier at lindre det simple Livs Bekymringer. Isabella sørgede i Pragt, omgiven af et Hof's dybe Hyldinger, af et ærefuldt og feirrigt Herredømmes Trophæer og stillet paa Tinden af jordisk Storhed. En dyb og ulægelig Melancholie havde bemægtiget sig hende, og den undergravede hendes Helbred og gav hendes legemlige Svaghed en farlig Karakter. Hun laae syg i fire Maaneder og døde den 26de November 1504 i Medina del Campo. Længe førend hendes Dine luffedes for Verden, havde hendes Hjerte vendt sig bort fra al dens Pragt og Herlighed. „Lad mit Legeme — bestemte hun i sit Testament — blive bisat i Klosteret San Francisco paa Alhambra i Staden Granada, der vil jeg hvile i en beskeden Grav uden noget Monument, med Undtagelse af en simpel Steen med en Indskrift. Men jeg ønsker og befaler, hvis

Kongen, min Herre, skulde vælge en Grav i en anden Domkirke eller i et andet Kloster i Riget, at mit Legeme saa bliver bragt derhen og bisat ved Siden af Hs. Høihed, for at den Enighed, som i Livet saa lykkelig bestod imellem os, og som vi ved Guds Naade haabe ogsaa skal forbinde vore Sjæle i Himmelen, kan blive tydeliggjort ved vore Legemer i Graven."

Saaledes lod et Sted i denne beundringsværdige Qvindes Testament. Af det fremlyser klart hendes Hjertes rene Ydmyghed, og den ægtefabelige Omhed er forbunden med Fromhed og Melancholie. Hun var een af de reueste Sjæle, som nogensinde har havt Nationernes Skjæbne i sin Haand. Havde hun levet længere, vilde mange gruelige Scener ved den nye Verdens Kolonisering være blevne forhindrede ved hendes ædelmodige Arvaagenhed, og hun vilde have formildet de oprindelige Indbyggernes Skjæbne. Men ikke desto mindre vil hendes Navn med en himmelsk Glædes bestraaale Begyndelsen af denne Verdensdeels Historie.

Efterretningen om Isabelles Død kom til Columbus netop som han var i Færd med at skrive et Brev til sin Søn Diego. Han omtaler den i et Postskriptum eller Memorandum, som han i Hast tilføiede, men i rørende og skønne Ord: „Erindringsord for Dig, min kjære Søn Diego — skriver han — om hvad der nu maa gøres. Det Første er, med inderlig og dyb Andagt at anbefale Gud Dronningens, vor Herkesindes Sjæl. Hendes Liv var stedsse katholsk og helligt

og villigt til Alt i hans hellige Tjeneste, og derfor tør vi ogsaa nære den Overbeviisning, at hun er bleven optaget i hans Herlighed og hævet høit over denne barske og kummerlige Verdens Sorger. Det Næste er, paa alle Maader at vaage og arbeide for Kongen vor Herres Tjeneste og sørge for, at hans Smerte kan lindres. Hs. Majestæt er Christendommens Hoved. Tænk paa det Ordsprog, som siger: Naar Hovedet er sygt, saa lide alle Lemmer. Derfor bør alle gode Christne bede for ham om et godt Helbred og et langt Liv, og vi, som staae i hans Tjeneste, maae mere end alle Andre gjøre det med Flid og Iver."

Man kan ikke uden med en rørt Følelse læse den simple Beltaalighed, som giver sig tilkjende i disse Sørgelinier, i hvilke Columbus i saa kunstløse Træk udtrykker Omhed for sin Belgjørerindes Minde. Sammer over Livets Sorger og Plager og sin stadige, uroffelige Trofskab imod den Souverain, som viste ham saamegen Ligegyldighed og Utaknemmelighed. Af disse saa ukonstlede, naturlige Breve, lærer man at kjende Columbus' Hjerte.

Isabelles Død gav Columbus' Lykke dens Bane-
 saar. Saalænge hun levede, kunde han endnu haabe
 Alt af hendes høie Retfærdighed, af hendes Ugtelse
 for et kongeligt Løfte, af hendes Taknemmelighed for
 de Tjenester, han havde ydet Staten, af hendes Be-

undring for hans Karakter. Medens hun laae syg, slumrede Interessens for hans Sag, og da hun døde, var han overladt til Ferdinands Retfærdighed og Udelmodighed.

Resten af Vinteren og en Deel af Foraaret tilbragte Columbus i Sevilla, piint af legemlige Smerter og sysselsat med at skrive Breve, som ikke gjorde nogen Virkning. Hans Broder Bartolomeo, Adelantadoen, som med sin sædvanlige Trost og Opoffrelse trøstede ham under alle hans Gjenvordigheder, begav sig til Hoffet for at tale hans Sag, og tog Admiralens yngre Søn Fernando med sig. Han var paa den Tid omtrent sytten Aar, og Faderen anbefalede ham til sin Søn Diego som „en Mand med Hensyn til Forstand og Opsørsel, skjøndt kun en Dreng med Hensyn til Aar.“ Han bad ham om at skjenke ham den største broderlige Kjærlighed, idet han i en af de ømme Udtalelser, som viste hans gode Hjerter, erindrede ham om sine egne Brødres Exempel. „Opsør Dig imod Din Broder, som den ældre Broder imod den yngre. Du har ingen andre, og jeg takker Gud for at han er en saadan Broder, som Du behøver. Ti Brødre vilde ikke være formange for Dig. Jeg har aldrig havt bedre Venner, en jeg havde i mine Brødre.“

Blandt de Personer, Columbus paa den Tid benyttede ved Hoffet i sine Forretninger, var ogsaa Amerigo Vespucci. Han skildrer ham som en værdig, men uheldig Mand, der ikke havde vundet saameget,

som han havde sat til ved sine Foretagender, og altid havde været beredt til at yde ham Tjenester. Grunden, hvorfor han benyttede ham, synes at have været den, at han skulde stadfæste, hvor vigtigt Admiralens Reise havde været, og at han havde besøgt den rigeste Deel af den nye Verden; thi Vespucci havde senere tilligemed Alonzo de Djeda været paa den samme Kyst.

Paa den Tid indtraf der en Omstændighed, som fastede en Straale af Haab og Trøst over Columbus' mørke Fremtid. Hans gamle og prøvede Ben Diego de Deza, som havde været Biskop i Valencia, blev ventet til Hoffet. Det var den samme værdige Præst, som havde været ham behjælpelig med at forsægte hans Theorie for Collegiet af lærde Mænd i Salamanca, da han havde forelagt det spanske Hof sine Forslag. De Deza var bleven udnævnt til Erkebiskop af Sevilla, men endnu ikke installeret i sin nye Værdighed. Columbus raadede sin Son Diego til at betroe denne værdige Prælat hans Anliggender. „To Ting — skrev han — maa der i Særdeleshed lægges Mærke til. Søg at faae at vide, om Dronningen, som nu er hos Gud, i sit Testament har anordnet noget med Hensyn til mig, og driv paa Biskoppen af Valencia. Han er Skyld i, at Deres Høiheder kom i Besiddelse af Indien, thi det var ham, som fik mig til at blive i Castilien, da jeg allerede var paa Veien med at forlade Landet.“ I et andet Brev siger han: „Er Biskoppen af Valencia kommen eller vil han snart

ankomme, saa sig ham, hvormeget jeg glæder mig over hans Lykke, og at jeg, naar jeg kommer, vil boe hos Hs. Naade, selv om han ikke skulde indbyde mig dertil, for vi maae komme tilbage til vort gamle broderlige Forhold."

Columbus' uophørlige Ansøgninger, saavel igjennem Breve, som ved hans Benneres Mellemlanding, bleve, som det synes, optagne med kold Ligegyldighed. Man laante ikke Dre for hans Bønner og tog ikke Hensyn til hans Mening angaaende forskjellige Gjenstande, han interesserede sig for.

(Fortsættes.)

F. Gm. Larsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

Hr. P. N. Sørensen, afflediget Dvarteermand ved Holmen.

Jomfru N. G. Lund, Skrædermester Lunds Datter.

Hr. P. Nielsen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 17.

Løverdagen den 25de April 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schults.

Bekjendtgjørelse.

Torsdagen den 19de Marts 1863 afholdtes en Repræsentantsforsamling i Selskabet, ved hvilken 42 Repræsentanter vare tilstede, og blev Følgende foretaget og forhandlet:

1. Forsamlingen underrettedes om at det, i Anledning af sidste Administrationsrætte, hvorved Hr. Urteframmer J. C. Bondrop eenstemmig blev gjenvalgt, lovbefalede Eftersyn af Selskabets Penge, Effecter m. m. har fundet Sted den 5te Febr. d. A. ved de dertil valgte Repræsentanter, Dhrr. Generalmajor Paludan, Commandeur Garde og Overkrigscommissair Aagesen, hvilke Herrers Erklæring: „at Alt befandtes i behørig

Orden," findes meddeelt i Administrationens Forhandlingsprotocol.

Ifølge dette Eftersyn bestod Selskabets Midler den 31te Decbr. 1862 i:

- a. Et Indtegnelsesbeviis af 22de Febr. 1827, Folio 450, fra Directionen for Statsgjælden og den synkende Fond for indleverede Statsobligationer til Beløb 100,000 Rd.
- b. Nationalbankens Recipisjer for de i Banken deponerede, Selskabet tilhørende, Obligationer af det dansk-engelske 3 pCt. Laan med tilhørende Rentescoupons fra 31te Marts 1863, nemlig:

8 Obligationer à 250 Rstl.	2,000 Rstl.	
49 — — — — —	à 100 — — — — —	4,900 — — — — —
		6,900 Rstl.
- c. Samtlige Obligationer for de Selskabets Medlemmer tilstaaede rentefrie Laan, til Rest 15,163 Rd. 22 p.
- d. En af Silke- og Klædehandler J. H. Lunds Bo til Selskabet udlagt Prioritets-Obligation, stor 400 Rd., op sagt og ombyttet med 3 Obligationer af Kjøbenhavns Communelaan 400 Rd.
- e. En Contrabog med Privatbanken lydende paa den deri indestaaende Sum 6,800 Rd.
- f. Den contante Kassebeholdning den 1ste Jan. 1863 udgjorde 1,231 Rd. 82 p.

2. Efter Administrationens Indstilling bevilgede Forsamlingen Selskabets Bogholder og Kasserer hver et Gratiale af 100 Rd., og de 4 faste Budde hver et

Gratiale af 50 Rd. samt det ældste Bud et Alders-
tillæg af 20 Rd. aarlig.

3. Forsamlingen meddeleste derefter:

a. At Grosserer W. P. Heymann har betænkt Selskabet med et Legat af 200 Rd. i danske Østisters Creditforenings-Obligationer, hvoraf Renten halvaarlig skal udbetales til Selskabet.

b. Den balancerede Status over Selskabets Formue, som den 31te Decbr. 1862 udgjorde 179,612 Rd. 18 $\frac{1}{2}$., hvori er indbefattet en i 1862 indkjøbt dansk-engelsk 3 pCt. Obligation, stor 100 $\frac{1}{2}$ fl.

c. Den forfattede Oversigt over Regnskabet for 1862 med Hensyn til dets Virksomhed. Efter denne have samtlige Indtægter, bestaaende i Contingenter og Renter, udgjort 16,008 Rd. 37 $\frac{1}{2}$.
og samtlige Udgifter..... 14,918 — 24 —

hvorefter bliver et Overskud til For-
muens Forøgelse af 1,090 Rd. 13 $\frac{1}{2}$.

d. Status over Selskabets Medlemmer, som ved Ud-
gangen af 1861 udgjorde 2,904
tilkommet i 1862..... 128

3,032

Afgang: døde..... 41
udmeldte 41
udslettede 18

100

Altsaa Medlemsantallet den 31te Decbr. 1862.. 2,932
deraf betalende..... 2,769
Pensionister..... 159
Budde 4

2,932

I Aaret 1862 understøttedes 678 Personer med et Beløb af 18,755 Rd., nemlig:

Pensioner og Livrente til 166 Personer med 5,310 Rd.
Gratificationer..... — 456 — — 5,995 —
Rentefrie Laan — 56 — — 7,450 —

678 Personer med 18,755 Rd.

Balanceret

af det forenede Understøttelses-Selskab

Skal tilsvare:	Rd.	ß.
I. Selskabet eiede den 1ste Januar 1862	178,500	58
II. Overskud af Selskabets Virksomhed i 1862	1,090	13
hidrørende fra Differencen imellem Indtægterne	16,008	37
og Udgifterne	14,918	24
indvunden ved Kjøb af 1 dansk- engelsk 3 pCt. Obligation og 3 Obligationer af Kjøbenhavn's Communelaan	21 — 48 —	
	1,111	61
Summa . . .	179,612	118

Kjøbenhavn, den 31te December 1862.

C. N. Lautrup.

C. Nothe.

Status

Formue den 31te December 1862.

Er i Besiddelse af:	Rd.	ß.
I. Selskabet eier den 31te December 1862 i Obligationer	155,600	»
nemlig 100,000 Rd. i 4 pCt. Obligationer imod Statsgjælds-Directionens Indskrivningsbeviis, 6,900 Rstl. i dansk- engelske 3 pCt. Obligationer, hvoraf de 100 Rstl. er indkjøbt i dette Aar, og i Kjøbenhavns Kommunelaans-Obligationer 400 Rd.		
II. Har tilgode for rentefrie Udlaan.....	13,884	»
III. Kassebeholdning:		
a. Contant	8,031 Rd. 82 ß.	
b. Restance for Laan	1,279 — 22 —	
c. dito for Contingent...	817 — 10 —	
_____	10,128	18
Summa...	179,612	18

J. C. Bondrop.

Mannestad.

over det forenede Understøttelses-

med Hensyn til

Indtægter.		Rd.	ß.
I. Halvaarlige Contingenter	Rd. ß.	4,621.	20
herfra affkrevne uerholdelige Re-			
stancer	49.	54	
		4,571	68
II. Ugentlige Contingenter	4,450.	78	
for Lovbøger	68.	»	
		4,518	78
III. Renter	5,879.	14	
herfra Renter for det i Banken			
optagne Laan	61.	11	
		5,817	88
IV. S. A. Gibeschütz's Legater:			
a. Til Pensioner	100.	»	
b. — rentefrie Laan	1,000.	»	
		1,100	»
Summa . . .		16,008	3

Kjøbenhavn, den 31te December 1862.

C. N. Laurrup.

C. Nothe

figt

Selskabs Regnskab for Aaret 1862.

dets Virksomhed.

Udgifter.	Rd.	ß.
I. Pensioner	5,310	72
II. Gratificationer	5,995	»
III. Lønninger	1,900	»
IV. Generelle Omkostninger	965	30
V. Ugebladets Trykning	747	18
VI. Overskud anført paa Formues Konto	1,090	13
Summa . . .	16,008	37

J. C. Bondrop.

Rannestad.

4. Administrationen forelagde dernæst den sædvanlige Beregning over Selskabets Indtægter og Udgifter for 1862, overensstemmende med Lovens § 15, for derefter at kunne bedømme, hvormeget der blev til Disposition for Selskabets Hovedvirksomhed ved Tilstaaelsen af Laan og Gratificationer samt nye Pensioner, ved hvilken Beregning det maa bemærkes, at den i 1862 stedfundne Udbetaling af Laan og Gratificationer ikke, ifølge Beregningens Natur og dens Henføgt, deri kan føres til Udgift.

Beregningen, som forud har været Repræsentantskaberne meddeelt, er følgende:

Indtægt:

	Rd.	ß.	Rd.	ß.	Rd.	ß.
Halvaarlig Contingent	4,466.	62				
Hs. Majestæt Kongens Gave	80.	»				
Overordentlige Medlemmer	25.	»				
	—————		4,571.	62		
Ugentligt Contingent	4,450.	78				
For Lovbøger	68.	»				
	—————		4,518.	78		
Afdrag paa rentefrie Laan	7,572.	»				
	—————		16,662.	44		

Udgift:

	Rd.	ß.	Rd.	ß.
Transport.....			16,662.	44
Ugebladets Trykning.....	747.	18		
Lønninger.....	1,900.	»		
Pensioner og Livrente.....	5,310.	72		
Afskrevne Restancer.....	49.	54		
Generelle Omkostninger.....	965.	30		
			<hr/>	8,972. 78
			<hr/>	
Dverskud...			7,689.	62
deraf tillægges Fonden $\frac{1}{8}$ med.....			961.	20
			<hr/>	
			Igen...	6,728. 42
Hertil Renten af den faste Fond....			5,817.	89
			<hr/>	
Bliver til Uddeling...			12,546.	35
deraf $\frac{2}{3}$ til Laan med rund Sum 8,364 Rd.				
S. A. Gibeschütz's Legat.....	1,000	—		
			<hr/>	9,364. »
$\frac{1}{3}$ til Gratialer og Pension...	4,182	Rd.		
S. A. Gibeschütz's Legat.....	100	—		
			<hr/>	4,182. »

5. De om rentefrie Laan indkomne 78 Ansøgninger foredroges derpaa og bevilgede Forsamlingen derefter 49 Ansøgere Laan til et Beløb af 8,000 Rd.

6. Med Hensyn til de respective Repræsentantfabers Erklæringer indstilledes:

a) følgende 13 Medlemmer til at erholde Pension à 25 Rd. aarlig fra 1ste Januar 1863 at regne, nemlig:

Medlem fra		havde i Alder. Gratiale.
1815. Architect Rosenbergs Enke	70	Mar 20 Rd.
1818. Rodemester Oldenburgs Enke	72	— 20 —
1820. Consumtionsfriver, Capitain Saa- byes Enke	76	— 20 —
1827. Tobaksfabrikør Bagge	66	— 20 —
1831. Graver Hansens Enke	73	— 20 —
— Farver Staals Datter	72	— 20 —
1832. Grosserer Selmers Datter	61	— 20 —
1833. Sergeant Namodts Enke	72	— 20 —
— Kjobmand Davidsens Enke	72	— 20 —
1835. Gaardeier Lunos Enke	72	— 20 —
— Portcontrolleur Struckmanns Enke	69	— 20 —
1838. Læge Frieses Enke	62	— 20 —
1842. Lodsformand Jørgensen	82	— 20 —

b) Til at erholde et aarligt Tillæg af 5 Rd. fra 1ste April 1863 at regne følgende 10 ældre Pensionister, nemlig:

Pensionist fra		har i Alder. Pension.
1843. Kjobmand Rubens Enke	83	Mar 40 Rd.
1845. Klædehandler Lunds Enke	73	— 30 —
1848. Hofboghandler Beckens Enke	80	— 30 —
— Grosserer Nørregaards Enke	79	— 30 —
1852. Loldbetjent J. S. Møllers Enke	73	— 25 —
1855. Cancellist N. Knuzens Enke	70	— 25 —
1856. Malermester Berlin	85	— 30 —
1859. Suedker Genthes Enke	79	— 25 —

Pensionist fra		Ulder.	har i Pension.
1859. Kammerraad Albrechts Enke....		79	Mar 25 Rd.
1861. Instrumentmager Andersen.....		82	— 25 —
Til at erholde „Caroline-Vegatet“, 50 Rd.			
indstillede	Inspecteur Aalborgs Enke	80	— 45 —
— 2 af	Brock's Vegater à		44 Rd.
Snedker	Gwers Enke.....	87	— 35 —
Kammerraad	Winthers Enke.....	79	— 25 —

7. I Henhold til tidligere Generalforsamlings-Beslutninger, angaaende Anvendelsen af de Beløb, der maatte blive tilovers af hvad der efter Lovene nærmest er bestemt til rentefrie Laan og Pensioner, vedtoges at dette turde anvendes til Gratialer, og efter omhyggelig at have gennemgaaet de respective Repræsentantskabers Indstillinger over de indkomne 590 Ansøgninger, bevilgede Forsamlingen nedenanførte 458 Medlemmer vedføjede Gratificationer til et Beløb af 6,010 Rd., nemlig:

Medlem fra			
1812. Malermester	Jensens Enke.....	20	Rd.
1814. Skomagermester	Webers Enke.....	20	—
1816. Secretair	Ottesens Enke.....	20	—
—	Blikkenslager Szybrowsky's Enke.....	20	—
—	Revisor Rjerbye's Enke.....	20	—
1817. Capitain	Grans Enke.....	20	—
—	Secretair Bondrops Enke.....	20	—
—	Skomagermester Johansens Enke.....	15	—
—	Skomagermester V. Holms Enke.....	20	—

Møblem

1817.	Capitain de Plane's Enke.....	20 Rd.
—	Rjøffenmester Krygers Enke.....	15 —
1818.	Bødfermester Hall's Enke.....	15 —
—	Qvarteermand Jversens Enke.....	20 —
1819.	Toldcontrolleur Wildenrath's Enke.....	20 —
1820.	Klædehandler Melbye's Enke.....	15 —
1821.	Bogtrykker Christensens Enke.....	20 —
—	Kammerraad Hegelunds Datter.....	20 —
—	Commerceraad Olsens Enke.....	20 —
—	Søcapitain Grove's Enke.....	20 —
—	Uhrmager Malmgreens Enke.....	10 —
—	Viinhandler H. Hansen.....	20 —
—	Secretair Bradt's Enke.....	20 —
—	Høfkobbersmed Jacobsens Enke.....	20 —
—	Bærtshuusholder Holst's Enke.....	20 —
—	Tracteur Hansens Enke.....	20 —
—	Kunstdreier Ehlers Enke.....	15 —
1822.	Bogholder Erhardt's Enke.....	15 —
—	Registrator Dyrhauge's Enke.....	15 —
—	Meelhandler Herbst's Enke.....	20 —
1823.	Informator Herzs Enke.....	10 —
—	Justitsraad Treschows Enke.....	20 —
—	Skovfoged Fischers Enke.....	20 —
—	Fuldmægtig Wiborg's Enke.....	15 —
—	Copist Grums Enke.....	15 —
1824.	Ritmester Foghs Enke.....	20 —
—	Klædehandler Cohn's Enke.....	20 —

Medlem		
fra		
1825.	Møllermester G. Andersens Enke.....	15 Rd.
—	Qvarteermand Bjorns Enke.....	20 —
—	Skrædermester Scheels Enke.....	15 —
—	Snedkermester Flygenrings Enke.....	20 —
—	Rgl. Kudst Lunds Enke.....	15 —
1826.	Urtekræmmer Schmidts Enke.....	20 —
—	Krigssassessor Rasmussens Enke.....	15 —
—	— le Maires Enke.....	15 —
—	Snedkermester Rohleders Enke.....	15 —
1827.	Skomagermester Halds Enke.....	10 —
—	Skomager Helsted.....	15 —
—	Major Hoffmanns Enke.....	10 —
—	Chocoladefabrikør Byrsting.....	15 —
—	Snedkermester Knie.....	15 —
—	Toldbetjent Kundbye's Enke.....	10 —
—	Snedkermester Willadsen.....	15 —
—	Garvermester H. Topps Datter.....	20 —
—	Bødkermester Holsts Enke.....	20 —
—	Skovfoged G. G. Schmidt.....	15 —
—	Huusshovmester Pfeils Enke.....	10 —
—	Capitainlieutenant Rathsacks Enke.....	15 —
1828.	Fuldmægtig Giesfings Enke.....	20 —
—	Bogbinder Lappés Enke.....	15 —
—	Forhenv. Bogumand Carstensen.....	20 —
—	Toldassistent Bengens Enke.....	20 —
—	Guldsmedmester Verche's Enke.....	15 —
—	— Næboe's Datter.....	15 —

Medlem

1828.	fra	Loihuuslieutenant Carlsens Enke	15 Rd.
—		Forchenv. Horkræmmer Brorson	20 —
—		Mægler Lowerts Enke	10 —
—		Skolelærer Sefts Enke	20 —
1829.		Cancelliraad Lynge's Enke	20 —
—		Brændeviinsbrænder Larsens Enke	20 —
—		Snedkermester Knudsens Enke	10 —
—		Snedkermester Schæffers Enke	15 —
—		Fuldmægtig Dreboldts Enke	20 —
—		Snedkermester Steinbeck	10 —
—		Coffardicapitain Hansens Enke	20 —
—		Guldsmed H. Otto	15 —
—		Møllermester Olund	15 —
—		Tømmermester Benche's Enke	10 —
—		Forchenv. Urtekræmmer M. A. Schinckel	20 —
—		Lodassistent Anthons Enke	20 —
—		Finantsbud Jensens Enke	10 —
1830.		Bødkeremester Hansens Enke	15 —
—		Snedkermester Hylleqvist	10 —
—		Kunstdreier Søborgs Enke	15 —
—		Strømpevæver Tommerup	15 —
—		Bogbinder Bergmanns Datter, Henriette	20 —
—		— — — — — Caroline	20 —
—		Klædehandler Henningsen	15 —
—		Fuldmægtig Mørcks Enke	15 —
—		Jufteremester Bechs Enke	15 —
1831.		Frugthandler Frørups Enke	20 —

Medlem

fra

1831.	Politibetjent Breunings Enke	15 Rd.
—	Høker Kjellerups Enke	15 —
—	Skolelærer Jensens Enke	15 —
—	Hattemager Madsens Enke	10 —
—	Skolelærer Martens Enke	15 —
—	Bataillonschirurg Schübelers Enke	15 —
—	Toldassistent Hassells Enke	15 —
—	Farver Bangs Enke	15 —
—	Copist Mohrs Enke	20 —
—	Inspecteur Hansens Enke	15 —
—	Mestersvend Petersens Enke	10 —
1832.	Capitain og Urtekræmmer Knudsens Enke	20 —
—	Urtekræmmer Hellefens Enke	15 —
—	Urtekræmmer Boesens Enke	15 —
—	Kammerraad Thorbjørnsens Enke	20 —
—	Skædermester Andersen	15 —
—	Skibsbygmester Repholdts Enke	20 —
—	Madame Schmidt	10 —
—	Forchenv. Bud Rosenberg	15 —
—	Skomagermester Malmqvist	20 —
—	Kasserer Dalbergs Enke	10 —
—	Pastor Justs Datter	20 —
—	Sadelmagermester Thorball	15 —
1833.	Forchenv. Skibscapitain Baagøe	15 —
—	Fouteralmager Sators Enke	20 —
—	Uhrmager Antonis Enke	20 —
—	Deconom Blytmanns Enke	10 —

Medlem

fra		
1833.	Bogbinder D. Kreiser.....	10 Rd.
—	Baufist Helsted's Enke.....	20 —
—	Retsbetjent Birch's Enke.....	15 —
—	Dyrløge Gjerløv's Enke.....	20 —
—	Skipper og Kaffevoert Black's Enke....	10 —
—	Skrædermester H. G. Møller.....	15 —
—	Klædehandler H. B. Dinesen.....	15 —
—	Sadelmager P. C. Dinesen.....	10 —
—	Muurmester Erichsen's Enke.....	10 —
—	Handskemager H. Landers Enke.....	15 —
—	Figurant Jacobsen's Enke.....	15 —
—	Hoboist Tappers Enke.....	15 —
—	Kunstdreier Martini.....	10 —
—	Malermester Sanne's Datter.....	10 —
—	Malermester H. C. Berg's Enke.....	15 —
1834.	Solpop Høyrup's Enke.....	10 —
—	Mægler H. F. Dreyer's Hustrue.....	20 —
—	Sværdseger Meyers Datter.....	15 —
—	Institutbestyrer Mølholm's Enke.....	15 —
—	Skibscapitain Møllers Enke.....	10 —
—	Skrædermester P. Jørgensen.....	15 —
—	Pastor Kjeldberg's Enke.....	15 —
—	Justitsraad Veldring's Datter.....	15 —
—	Skrædermester Kroll.....	15 —
—	Overcommandeersergeant Jfers Enke...	15 —
1835.	Veibetjent Blanck's Enke.....	10 —
—	Gartner Gudmann's Enke.....	15 —

Medlem

fra

1835.	Skomager Haagesens Enke.....	10	Rd.
—	Krigsraad Joss's Enke.....	15	—
—	Handskemager Modell.....	15	—
—	Typograph Benzens Enke.....	10	—
—	Snedkermester Gundersen.....	10	—
—	Urtekrammer Riisens Enke.....	15	—
—	Inspecteur Lunds Datter.....	15	—
—	Forhenv. Sukkermester Borgens Enke..	10	—
—	Barbeer Giede.....	20	—
—	Skolelærer Beckens Enke.....	10	—
—	Forhenv. Chorsanger Belt.....	10	—
—	Instrumentmager Hlerens Enke.....	10	—
—	Rgl. Laqvai Franks Enke.....	20	—
—	Snedkermester Holms Enke.....	10	—
—	Smedemester Behrens Enke.....	10	—
1836.	Møller Wessensbergs Enke.....	10	—
—	Guldsmedmester Pihls Enke.....	10	—
—	Skrædermester J. G. Müllers Enke....	10	—
—	Musikus Vincke's Enke.....	15	—
—	Skomagermester Lunds Enke.....	15	—
—	Cancelliraad Sahls Datter.....	10	—
—	Fyrbøder Nielsens Enke.....	10	—
—	Uhrmager Petersens Enke.....	10	—
—	Skomagermester G. F. Schmidt.....	10	—
—	Forhenv. Boghandler Jensen.....	20	—
—	Cancellist Voigts Enke.....	20	—
—	Skomager Olsens Enke.....	10	—

Medlem

1836.	Skrædermester Bjørnelunds Enke.....	15 Rd.
—	Forhenv. Urtekrammer Gjerløv	10 —
1837.	Skrædermester Mariagers Enke	15 —
—	— Morgensterns Enke.....	15 —
—	Theatercontrolleur Bengen	10 —
—	Politibetjent Amundsens Enke	15 —
—	Skomagermester E. Nielsen.....	10 —
—	Hørfabrikør Rosteds Enke	20 —
—	Snedkermester Topsers Enke.....	15 —
—	Sprogslærer Berthelsen.....	10 —
—	Politibetjent Wilstrups Enke	10 —
—	Guldsmægtig Sebbelows Enke.....	15 —
—	Skipper Dohns Enke	20 —
—	Skrædermester Kollings Enke	10 —
—	Kleinsmedmester Brodersens Enke	15 —
—	Skomagermester Johansen	10 —
—	Overkrigscommissair Brocks Enke	15 —
—	Inspecteur Schleiners Enke.....	20 —
—	Skomagermester H. Petersens Enke....	15 —
—	Bud Nielsens Enke.....	10 —
—	Hofboghandler Beekens Datter.....	10 —
—	Bødkermester N. P. Nielsen.....	10 —
—	Skrædermester, Bogholder Mørcks Enke	10 —
—	Skibscapitain Riølners Datter.....	15 —
—	Smedemester Jøgersens Enke.....	10 —
—	Søkrigscommissair Niissens Enke.....	15 —
1838.	Toldassistent Wichmanns Enke	15 —

Medlem

1838.	Bødformester Soeborg	15 Rd.
—	Skomagermester Tandrup	15 —
—	Klædehandler Hechscher	10 —
—	Forhenv. Porcellainshandler B. J. Hechscher	10 —
—	Spisevart Stielers Enke	10 —
—	Naalemagermester Klercke's Enke	10 —
—	Bartzshuusholder Beholdt	10 —
—	Guldsmedmester Fjelsted	15 —
—	Graver Andersens Enke	10 —
—	Skomagermester Roed	10 —
—	Forhenv. Brændeviinsbrænder Brandt . .	20 —
—	Coffardicapitain Lohmanns Enke	15 —
1839.	Skipper Lüteins Enke	15 —
—	Forhenv. Postbud Nielsens Enke	10 —
—	Capitain Meinckes Enke	15 —
—	Kunstdreier Jørgensens Enke	10 —
—	Instrumentmager H. Birch	15 —
—	Secretair Schotts Enke	20 —
—	Urtekræmmer Kierrungaards Datter . . .	15 —
—	Smedemester L. Mikkelsen	10 —
—	Skrædermester Staal	10 —
—	Musiklærer P. Møllers Enke	15 —
—	Toldassistent Baggers Enke	15 —
—	Skomager N. Frydendal	10 —
—	Toldcontrolleur-Assistent Egtveds Enke.	10 —
—	Møller Linds Enke	10 —
—	Forhenv. Urtekræmmer Grouleff	15 —

Medlem

fra		
1839.	Quarantaineofficiant Brieghl	10 Rd.
—	Mæglerfuldmægtig Gundels Enke	10 —
—	Skrædermester Ferckners Enke	10 —
—	Forhenv. Høker N. Nielsen	15 —
—	Uhrmager Hinge's Enke	10 —
—	Bærtshuusholder Petersens Enke	10 —
—	Skipper H. E. Poulsen	20 —
1840.	Urtekræmmer Rosenstands Enke	15 —
—	Naalemager Heckschers Enke	10 —
—	Skomagemester Jørgensens Enke	10 —
—	— Andresens Enke	10 —
—	Handelsgartner Grimmensteins Enke	10 —
—	Snedkermester Neergaards Enke	15 —
—	Copist Bruuns Enke	20 —
—	Arrestforvarer Buurkøvs Enke	15 —
1841.	Smedesvend Büttners Enke	15 —
—	Forhenv. Gjæstgiver Skougaard	10 —
—	Skrædermester Jørgensen	10 —
—	— Würtners Enke	10 —
—	— Sommerfeldts Datter	15 —
—	Parvymager Madsen	10 —
—	Høker H. E. Tost	10 —
—	Knapmager Sasse's Enke	10 —
—	Handelsbogholder Müllers Datter	10 —
—	Ekstrafriver Blougs Datter	10 —
—	Musiklærer Braunsteins Enke	10 —
—	Landbruger Mathiesens Datter	10 —

Medlem

1841.	Blikkenslager Lambrechts Enke	10 Rd.
—	Formand Larsens Enke	10 —
—	Skrædermester J. G. Müller	15 —
—	Ankersmed Caspersens Datter	15 —
—	Skolelærer Jørgensens Enke	10 —
—	Regnskabsfører Gerners Enke	15 —
—	Forbenv. Nagelsmed Lund	10 —
—	Malermester Bengens Enke	10 —
—	Opfigtsbetjent Holms Enke	10 —
—	Bærtshuusholder P. Bjerups Enke	15 —
—	Meelhandler Boldts Enke	10 —
—	Olhandler Jochumsens Datter	10 —
1842.	Hoboist Hesse's Enke	15 —
—	Copist Balsgaards Enke	15 —
—	Skrædermester Dzelbergs Enke	15 —
—	Procurator Baggens Datter	10 —
—	Fuldægtig Møllers Enke	10 —
—	Toldassistent Rees's Enke	15 —
—	Blikkenslagermester Zimmermann Extra- Gratiale	10 —
—	Palaisforvalter Olsens Enke	10 —
—	Melkehandler Nielsens Enke	10 —
—	Skræder Reimanns Datter	10 —
—	Toldassistent Lorenzens Enke	20 —
—	Høker Haastrups Datter	15 —
—	Skriver A. Larsens Enke	15 —
—	Skomager G. Heszberg	20 —

Medlem

1842.	fra	Høker Jensens Enke	10 Rd.
—		Handelsfuldmægtig Sands Enke	10 —
—		Guldsmed Schmidts Datter	10 —
—		Slagtermester Hendriksen	10 —
—		Klædefabrikør Otto's Datter	10 —
—		Kunstdreier Kleine's Enke	10 —
—		Skædermester Deichmanns Enke	15 —
—		Høker Birchs Enke	10 —
—		Modehandlerinde Jomfru Juul	20 —
1843.		Politibetjent Grove's Enke	10 —
—		Conditor Høj's Enke	20 —
—		Barbeer Greens Enke	10 —
—		Kleinsmed Sivertsens Enke	10 —
—		Bøsssemager Wengs Enke	15 —
—		Meelhandler Møllers Enke	10 —
—		Portcontrolleur Foghs Enke	10 —
—		Skædermester Lunds Enke	15 —
—		Skomager Hendrichsens Enke	10 —
—		Auctionsholder Holms Enke	10 —
—		Blikkenslager Hammers Enke	10 —
—		Jernbanedirecteur Müllers Enke	20 —
—		Bognmand Rixau's Enke	10 —
—		Malermester Meyer	10 —
—		Skibstømmermand Petersens Datter	10 —
—		Toldassistent Møllers Datter	15 —
—		Tøifabrikør J. Walz	15 —
—		Skomagermester Rybergs Enke	10 —

Medlem
fra

1843.	Traadhandlerse, Jomfru Valter.....	15 Rd.
—	Hyrefudst Besterkou's Enke.....	15 —
—	Batfabrikør Spelty.....	10 —
—	Skriftstøber Gercke's Enke.....	10 —
—	Fuldmægtig Borchs Enke.....	10 —
—	Høker Nielsens Enke.....	10 —
—	Hoffoureur Petersens Enke.....	20 —
—	Lieutenant A. Lunds Enke.....	10 —
—	Brændeviinsbrænder Meyers Enke.....	10 —
—	Tobakfabrikør Presta.....	10 —
—	Fiskebløder Nyholm.....	10 —
—	Skræderjvend Ahns Enke.....	10 —
—	Secretair Strandgaards Enke.....	15 —
—	Muurmester Møllers Enke.....	15 —
1844.	Pensionist i Søetaten Wiegers.....	15 —
—	Malermester Baruels Enke.....	10 —
—	Førhenv. Lærerinde Madame Mørck... ..	15 —
—	Sadelfnegt Nielsens Datter.....	10 —
—	Toldassistent Munderspæck's Enke.....	10 —
—	Coffardicapitain Carlsens Datter.....	15 —
—	Arbeidsmand Nims Enke.....	10 —
—	Hørhegler Jacobsens Enke.....	10 —
—	Skræder Dambergs Enke.....	10 —
—	Politibetjent Lassens Enke.....	10 —
—	Bodkermester Lange's Enke.....	15 —
—	Kammerraad Mørck's Datter.....	10 —
—	Fuldmægtig Lynge's Datter.....	10 —

Medlem
fra

1844.	Smedemester Andersens Datter	10 Rd.
—	Toldcontrolleur Steenbergs Enke	10 —
—	Muurmester Slangrups Enke	10 —
—	Stadsmægler d'Andrade's Datter	10 —
—	Skibstommermand Petersens Enke	10 —
—	Hofer A. Nielsen	10 —
—	Snedkerfrimester Arnholts Enke	10 —
—	Skraedersvend H. Nielsen	10 —
—	Boutiksbestyrer Larsens Kone, Extra- Gratiale	10 —
—	Toldassistent Hassels Enke	15 —
—	Arbejdsmand Lynges Datter	10 —
—	Politivagtmester Andersens Enke	10 —
—	Fuldmægtig Krause's Enke	10 —
—	Barbeer Jensens Enke	15 —
—	Postbud Nielsens Enke	15 —
—	Skibscapitain Simonsens Datter	10 —
1845.	Snedkerfrimester Hansen	10 —
—	Hattemagersvend C. L. Bruun	10 —
—	Dreiermester Hasserts Enke	10 —
—	Bærtshuusholder Hansen	10 —
—	Jomfru H. Pihster	10 —
—	— C. Pihster	10 —
—	Fuldmægtig Schroders Enke	10 —
—	Institutbestyrer Lausens Enke	10 —
—	Bud Linde's Datter	10 —
—	Jomfru Gabe	10 —

Medlem

1845.	fra	Muursvend Mortensens Enke	10	Rd.
—	*	— — — Datter	10	—
—		Major Rohweders Datter	15	—
—		Politibetjent Edelsteens Enke	15	—
—		Forvalter Albrechtsens Datter	15	—
—		Capelbud Mogensens Enke	10	—
—		Hodemester Bugge's Enke	15	—
—		Skomagersvend G. N. Helsted	10	—
—		Skrædermester Kochs Datter	10	—
—		Sadelmager Blacks Enke	10	—
—		Snedkermester Bryngers Datter	15	—
—		Skibscapitain Johnsens Enke	10	—
—		Tapetmager Høblings Enke	15	—
—		Bærtshuusholder H. Clausen	10	—
—		Fuldmægtig Rønnows Enke	10	—
—		Porcellainshandler Christensens Enke ..	10	—
—		Jernstøber Munchs Enke	10	—
—		Gymnastiklærer Bengens Enke	10	—
1846.		Havnecontrolleur Brodersens Datter G..	10	—
—		— — — — — E..	10	—
—		Skomager Mandrup's Enke	10	—
—		Toldassistent Truelsen's Datter	10	—
—		Skrædermester Riffners Enke	10	—
—		Styrmand Fischers Datter	10	—
—		Hospitalsportner Jeppesens Enke	10	—
—		Muursvend Petersens Enke	10	—
—		Skrædermester Neumanns Enke	10	—

Medlem
fra

1846.	Skraeder Hammond	15 Rd.
—	Contoirist Ahrensens Enke	10 —
—	Pottefabrikant Lindqvists Enke	10 —
—	Billedhugger Otto's forladte Hustru . . .	10 —
—	Hyrefudst Fristrup's Enke	10 —
—	Skomagermester J. Michaelsen	10 —
—	Dreiersvend Faust	10 —
—	Malermester Witts Enke	10 —
—	Bærtshuusholder Andersens Enke	10 —
—	Musiklærer Mollers Enke	10 —
—	Skraeder Lange's Enke	15 —
—	Malermester Holms Enke	10 —
—	Skomager Bonnesens Enke	10 —
1847.	Capitain Meincke's Datter	10 —
—	Overgymnastiklærer Rainwalts Enke . . .	15 —
—	Qvarteermand Enemarks Enke	10 —
—	Kammerraad Kaarsgaards Datter	10 —
—	Toldassistent M. Larsens Enke	10 —
—	Skomagermester Nørskov	15 —
—	Skolebestyrerinde Jomfru Bjerregaard . .	15 —
—	Skomager Riegels fraskilte Hustru	10 —
—	Strompefabrikør M. H. Lund	10 —
—	Styrmand Hougaards Datter	10 —
—	Skraederfrimester F. G. Lunds Enke . . .	10 —
—	Opsynsmand Nielsens Enke	10 —
—	Bogtrykker Brünnichs Datter	15 —
—	Skraeder Jacobsens Enke	15 —

Medlem

fra		
1847.	Damestræderinde Jomfru M. Lund....	10 Rd.
—	— — — H. Lund.....	10 —
1848.	Skolelærer Müllers Datter.....	10 —
—	Krigsraad Bastians Enke.....	15 —
—	Strædermester P. Bergenholz.....	10 —
—	Toldassistent Kammands Enke.....	10 —
—	— Bayers Enke.....	10 —
—	Kaalemager C. Bjørns Enke.....	10 —
—	Beipikor Kursch's Enke.....	10 —
—	Snedker Gasmeyers Datter.....	10 —
—	Bagermester Herolds Enke.....	10 —
—	Snedker Meyers Enke.....	10 —
1849.	Ovsigtbetjent Christensens Enke.....	10 —
—	Glarmester Gaves Datter.....	10 —
—	Jsenkræmmer Schoulunds Datter.....	10 —
—	Modellsnedker Madsens Enke.....	10 —
—	Skolelærer Engells Enke.....	10 —
—	Urtekræmmer Heinrichsens Datter.....	10 —
—	Handelsfuldmægtig Ficks Datter.....	10 —
1850.	Cand. chir. Byrstings Enke.....	15 —
—	Dreiermester Redke.....	10 —
—	Dugmager Berhagens Enke.....	10 —
—	Strædermester Gurs.....	10 —
—	Politibetjent Petersens Enke.....	10 —
—	Gjortlermester Mossins Enke.....	10 —
—	Glashandler Hansens Enke.....	10 —
—	Dugmagersvend Gottsches Enke.....	10 —

Medlem

fra		
1850.	Kjøbmand Langreuthers Enke.....	10 Rd.
—	Bærtshunsholder Sorensens Enke.....	10 —
—	Høfer Nielsen	10 —
—	Bundtmager Rahrs Enke.....	10 —
1851.	Chorsanger Hübners Enke	10 —
—	Skomager Rasmussens Enke.....	10 —
—	Oberstl. Wests Datter	10 —
1852.	Urtekræmmer Schlichtkrulls Datter.....	10 —
—	Reebslagersvend Jensens Enke	10 —
—	Gymnastiklærer Gros's Enke.....	15 —
1853.	Amtschirurg Nyhe's Enke.....	10 —
—	Bedemand Roths Datter	10 —
1854.	Snedkermester Fuglebergs Enke.....	10 —
—	Fyrbøder Nielsens Datter.....	10 —
—	Capitain Riisens Datter J.	10 —
—	— — — — J. G.....	10 —
1855.	Mægler Sydenbergs Datter, Md. Müller	20 —
—	Skomager Nords Enke.....	10 —
1856.	Skibscapitain Faaborgs Enke.....	10 —

8. Forsamlingen vedtog, at det uerholdelige Contingent for 7 Medlemmer maatte udgaae af Regnskabet med ialt 33 Rd. 24 $\frac{1}{2}$ og Vedkommende udslettes af Selskabet.

9. Derefter foretoges Valg paa nye Repræsentanter i de, efter Lovens § 31, Fratrædendes Sted. Udfaldet af disse ere følgende:

Første Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Statsraad Casse.	Hr. Statsraad Grønberg.
— — Brorson.	— Conferentsraad Lindberg,
— Justitsraad Cruse.	nu død.
— — Dencker.	— Statsraad Salicath.
	— Justitsraad Münter.

Anden Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Dr. phil. Levinson.	Hr. Overlærer Krebs.
— Professor Hummel.	— Skolebestyrer Melchior.
— Pastor W. Nielsen.	— Professor Holbeck.
— Handelslærer Neumann.	— Forvalter Truelsen.

Tredie Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Capitain Langemarck.	Hr. Statsraad Mansa.
— General Schepelern.	— Justitsraad Janzen.
— Commandeur Paludan.	— Artillericapitain Knudsen.
— General Thestrup.	— Generalkrigscom. Krüger.

Fjerde Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Urtekæmmer Bering.	Hr. Mægler Lorenzen.
— Grosferer Bing.	— Kjøbmand C. Borgen.
— — Wanscher.	— Glashandler Simmelkær.
— Capitain Børnsen.	— Skibsferer L. Dahl.

Femte Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Fabrikør Mendel.	Hr. Fabrikør C. A. Warburg.
— Conditor Grandjean.	— Udsesfor Glahn.
— — Kromayer.	— Brændeviinsbrænder C. W.
	Christensen.
	— Fabrikør Nicolaisen.

Sjette Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Smedker og Rodemester Schwarzlose.	Hr. Sadelmager Rothmannsen. — Malermester L. Holmer.
— Smedemester Schæbel.	— Hoffstolemager C. B. Hansen. — Muurmester Hoffensek.

10. Derefter optoges følgende 33 nye Medlemmer, nemlig:

1. Fyrinspecteur Lunds Enke.
2. Klubvært J. Madsen.
3. Landmaaler Arenstrups Datter.
4. Guide i Generalstaben Selsted.
5. Barbeerfrimester Nestorff.
6. Assistent i Finants-Hovedkassen Stub.
7. Politibetjent H. C. Hansen.
8. Manufacturhandler P. Jensen.
9. Skræder Brass's Datter.
10. — L. Thomsen.
11. — C. Hansen.
12. — C. L. Rabitz.
13. Typograph C. L. Holm.
14. Viinhandler Andrup's Enke.
15. Kammager Haastrups Datter.
16. Photograph J. F. Schmidt.
17. Urtekræmmer F. J. Hansen.
18. Bødker Benzens Enke.
19. Bærtshuusholder S. Petersen.
20. Skolebestyrerinde Jomfru Lassen.

21. Tapetserer J. H. Jobb.
22. Gymnastiklærer Meislings Datter.
23. Blanksværtefabrikant Roeds Datter.
24. Skomager J. V. Josephsen.
25. Malermester Hammer.
26. Boghandlercommis Laurigen.
27. Graveur Kraghs Datter.
28. Porcellainsmaler G. F. W. Alexandersen.
29. Studiosus Michelsen.
30. Meelhandler M. Jensen.
31. Bud G. F. Petersen.
32. Architect F. B. Tvede.
33. Conditor Bruuns Hustru.

11. Sluttelig meddeelte Administrationen, ifølge en tidligere Generalforsamlings Beslutning, en Fortegnelse over de Legater, som ere tildeelte Selskabet siden dets Stiftelse og hvis Beløb ere indbefattede i dets Fondsbeholdning, nemlig:

Mar 1805.	Großserer Niels Brocks Legat, efter Testamente af 19de Februar 1786 og 24de Februar 1802	5,002 Rd. 22 ß.
— 1818.	Student Grells Legat.	1,000 — » —
— 1827.	Enkefrue Charlotte Amalie Boncke's Legat.	2,000 — » —
— 1829.	Caroline-Legatet, stiftet af en Deel af Selskabets Medlemmer i Anledning af Hds. Kgl. Høihed Arveprindsesse	

	Carolines Formæling den		
	1ste August 1829	2,500 Rb.	» h.
Mar 1830.	Enkefrue, Statsraadinde Ko-		
	foeds Legat	500 —	» —
— 1853.	Silke- og Klædehandler J.		
	H. Lunds Legat, efter Testa-		
	mente af 16de April 1851	1,386 —	51 —

Desuden:

- 1856. Justitsraad Gibeschütz's Legater, efter Testa-
mente af 20de Juni 1853:

a. til Pensioner.	100 Rb.	} aarlig.
b. til rentefrie Laan.	1,000 —	
- 1863. Grosserer W. P. Heymanns Legat, Renten
af 200 Rb. aarlig.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 21de April 1863.

C. N. Lantrop. C. Nothe. J. C. Bondrop.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:
 Hr. Kammagermester F. B. Lemming.
 — Olarmester H. Jespersen.
 Jomfru M. S. Qvade, afdøde Urtekræmmer Qvades
 Datter.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 18.

Løverdagen den 2^{den} Mai 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker S. S. Schulz.

Columbus sidste Leveaar.

(Fortættelse.)

Daando fik nye Instruktioner, men Admiralen fik ikke et Ord at vide om deres Indhold. Man havde i Sinde at sende tre Biskopper til Hispaniola, men han bad forgjæves om, at man vilde høre ham, førend de bleve udnævnte; kort sagt, han blev ikke i mindste Maade taget paa Raad med i den nye Verdens Anliggender. Han folte dybt denne Tilfidesættelse og blev Dag for Dag meer urolig over at være saa langt fra Hoffet. For at kunne foretage Reisen derhen med mere Bequemmelighed, bad han om Tilladelse til at maatte benytte et Muulæsel. En kongelig Forordning

havde nemlig forbudt, at dette Dyr maatte benyttes under Sadel, da dets almindelige Brug viste sig at være til Skade for Hesteavlen. Columbus fik da kongelig Tilladelse dertil, i Betragtning af, at hans Alder og Svagelighed ikke tillod ham at ride en Hest; men der forløb dog endnu nogen Tid, førend hans Hælbred tillod ham at gjøre Brug af dette Privilegium.

Først i Mai Maaned var Admiralen i Stand til i sin Broder Bartolomeos Selskab at foretage Reisen til Hoffet, som paa den Tid var samlet i Segovia. Han, som for ikke mange Aar siden havde holdt sit Indtog i Barcelona i Triumph, og hvem Spaniens Adels og Ridderskab var draget i Møde, ankom nu til Segovias Port som en træt, melancholisk og tilfidesat Mand, dog mere nedtrykket af Kummer, end af Aar og Svagelighed. Da han viste sig ved Hoffet, mødte han ingensteds den Høiagtelse, den levende Opmærksomhed og den varme Deeltagelse, hans store Fortjenester og seneste Lidelser fortjente.

Den egoistiske Ferdinand oversaae alle de Tjenester, Columbus havde ydet Spanien, og betragtede hans nuværende Fordringer som høit upassende. Han modtog ham vel med mange Tegns paa Naade, men med hiin kolde, uvirksomme Smilen, der ligesom Vintersolskin drager hen over Ansigtet, men ikke meddeler Hjertet nogen Varme. Admiralen aflagde ham en nøiagtig Beretning om sin sidste Reise og beskrev den store Strækning af det Fastland, han havde opdaget, og

Provindsen Beraguas Rigdomme. Han fortalte ham, hvilke Lidelser han havde udstaaet paa Den Jamaica, hvorledes Porras og hans Kammerater havde gjort Rebellion, og hvilke Gjenwordigheder han havde gennemgaaet paa denne ulykkelige Expedition. I Kongen fandt han en kold Tilhører; den gode Isabella stod ikke mere ved Siden af ham, for ved et mildt Smil og en medfølsende Taare at trøste Admiralen. „Jeg veed ikke — siger den ærværdige Las Casas — hvad der hos Kongen kan have fremkaldt denne Mangel paa fyrstelig Naade og Belvillie mod en Mand, som havde viist ham saa udmærkede Tjenester; det maatte da have været, at han var bleven indtaget imod ham ved de falske Bidnesbyrd, man var fremkommen med imod Admiralen. Jeg har havt Leilighed til at erfare noget derom af Personer, som vare vel anskrevne hos Kongen.“

Noogle Dage derefter androg Columbus paa, at hans Sag formelig maatte blive undersøgt. Han erindrede Kongen om Alt, hvad han havde udrettet, om Alt, hvad der med kongelige Ord og Segl var blevet lovet ham, og bad om, at man vilde tilstaae ham den Erstatning, han gjentagne Gange havde forlangt. Han lovede at ville tjene Hs. Majestæt med al mulig Opoffrelse den korte Tid, han endnu kunde have tilbage, og yttrede tillidsfuld, at han følte sig overbeviist om, at han endnu kunde gjøre ham Tjenester, som hundredefold vilde overgaae Alt, hvad han hidtil havde udført. Kongen svarede derpaa, at han erkjendte

Admiralens store Fortjenester, og erklærede, at de Anliggender, der var Tale om, skulde overdrages til en duelig og paalidelig Mand's Afgjorelse. Dermed var Admiralen tilfreds og foreslog som Boldgiftsmand Erkebiskoppen af Sevilla, Don Diego de Deza, som altid havde interesseret sig for den nye Verdens Anliggender. Kongen bevilgede ham denne compromisforiske Afgjorelse, men Admiralen bemærkede nu, at det blot var Spørgsmaalet om hans Indkomster, som skulde overlades til lærde Mænd's Afgjorelse, ikke Spørgsmaalet om Statholderstabet i Indien. „Jeg forstaaer dette saaledes — siger Las Casas — at han ikke ansaae det for muligt, man kunde antage det sidste Punkt for tvivlsomt, da hans Rettigheder i saa Henseende vare tydelige nok.“ Columbus var virkelig med Hensyn til sine Bærdigheder meget vanskelig; alt Andet behandlede han med mindre Vigtighed. I en Samtale med Kongen erklærede han, at han ikke ønskede at indlade sig i Proces; han vilde nedlægge alle sine Privilegier og Documenter i Kongens Hænder og modtage af de paa dem begrundede Indkomster, hvad Hs. Majestæt maatte ansee for passende. Han bad blot om, at man snarest muligt vilde afgjøre Sagen, for at han kunde trække sig tilbage i en stille Afkrog og der finde den Ro og Hvile, hans store Strabadser og Svagelighed krævede. Ferdinand svarede ham blot med Complimenter og undvigende Lovter. „Saavidt det lod sig gjøre — siger Las Casas — viste Kongen ham ikke blot ingen Gunst, men tvært-

imod saa megen Ugunst som muligt, hvorimod det aldrig fattedes ham paa smukke Complimenter."

Columbus havde tilbragt flere Maaneder ved Hoffet under en ubehagelig og unyttig Venten. Kongen vedblev i det Udvortes at behandle ham med megen Agtelse, og Cardinal Ximenes, Erkebiskoppen af Toledo, saavel som andre fornemme Herrer viste ham den skyldige Opmaerksomhed; men Admiralen havde allerede lært tilbørligt at vurdere og ringeagte Hoffets tomme Høfligheder. Hans Fordringer bleve henvisste til et Collegium, som førte den Titel: „Raadet for den høisalige Dronnings og Kongens Samvittigheds Befrielse.“ Det var et Tribunal, sædvanligviis bekjendt under Navnet Junta de descargos og sammensat af Personer, Kongen udnævnte, og det skulde exequere Dronningens sidste Billie og regulere Afbetalingen af hendes Gjæld.

Dette Tribunal holdt to Consultationer, men der blev ikke afgjort Noget; man kjendte altfor godt Kongens Onsker, til at ville modarbejde dem. „Man antog — siger Las Casas — at Kongen, hvis han kunde have gjort det med en god Samvittighed og uden at compromittere sin Ære og Berømmelse, ikke vilde have respecteret mange, ja maaskee slet ingen af de Privilegier, Dronningen havde tilstaaet Admiralen, og som han saa vel havde fortjent.“

Columbus smigrede sig bestandig med det Haab, at Kongen, siden hans Fordringer vare saa vigtige og berørte et Souverainitets-Spørgsmaal, kun udsatte dem,

indtil han havde raadført sig derom med sin Datter Juana, der havde succederet sin Moder som Dronning af Castilien og daglig kunde ventes fra Flandern med sin Gemal, Kong Philip. Han vilde derfor med Taalmodighed oppebie denne Udsættelse; men han havde ikke længere den physiske Kraft til at kæmpe med Banskelighederne, eller det stolte Haab, som havde hævet ham over Krænkelse og opretholdt ham, dengang han saa længe solliciterede Hoffet. Hans Liv nærmede sig Enden.

Han blev igjen kastet paa Sygeleiet af et smertefuldt Gigtanfald, der forstærkedes ved den Kummer og Eilsidefattelse, som nagede hans Hjerte. Fra dette pinefulde Sygeleie indsendte han endnu en Appellation til Kongens Retfærdighed. Han bad ikke længere for sig selv, men for sin Søn Diego, og han opholdt sig ikke længere ved Pengeindkomster, men det var sin Tjenestes ærefulde Trophæer, han vilde sikke sin Familie. Han bad Kongen indstændig om, at han vilde udnævne hans Søn til Gouverneur i Stedet for ham, hvem man paa en saa vanærende Maade havde berøvet denne Post. „Dette — sagde han — er en Uretsag for mig; hvad alt det Dvrige angaaer, saa maa Deres Majestæt gjøre hvad Dem maatte behage, enten give eller holde tilbage, ligesom Deres Majestæts Interesser kræve, og jeg vil være tilfreds dermed. Jeg troer, at Hovedaarsagen til min Svagelighed er den Angst og Nød, denne Opsættelse har fremkaldt hos mig.“ Hans

Søn Diego indgav paa samme Tid en Supplik, i hvilken han tilbød sig at ville modtage blot saadanne Raader, som Kongen vilde udnævne, og lade sig lede af dem.

Ferdinand behandlede disse Ansøgninger med sine sædvanlige billigende, men tillige undvigende Talemaader. „Jo mere de — bemærker Las Casas — henvendte sig til ham, desto gunstigere Svar gav han dem altid, men han udsatte bestandig Afgjørelsen, i det Haab, at han tilsidst kunde trætte deres Taalmodighed, saa at de lode deres Privilegier fare og i det Sted modtoges Titler og Godser i Spanien.“ Columbus forkastede med Harmes alle saadanne Propositioner, som om de vare beregnede paa at berøve ham de Titler, der vare Trophæerne for hans Bedrifter; men han indsaae tillige, at han for Fremtiden ikke kunde vente, at Ferdinand vilde opfylde hans Forlangende. Fra sit Sygeleie sendte han sin trofaste Ven, Diego de Deza en Skrivelse, der skildrede hans Fortvivlelse. „Det lader ikke til — yttrede han i den — at Hs. Majestæt finder det passende at opfylde, hvad han og den høifalige Dronning har lovet mig ved Mund og Segl; vilde jeg paa staae det Modsatte, saa vilde det være det samme, som at ville kæmpe med Binden. Jeg har gjort Alt, hvad jeg kunde gjøre, Resten vil jeg overlade til Gud, som altid har været mig naadig i min Nød.

Den kolde, beregnende Ferdinand saae denne store

Mand bukke under for de legemlige Smertes, der sørgedes ved denne utaalelige Bente, som gjorde Hjertet sygt. Kun en lille Stund endnu, kun endnu en lille Krænkelse, en lille Utafømmelighed, saa vilde dette trofaste, store Hjerter høre op at slaae, og saa vilde han blive fri for de retfærdige Klager af en fuldprøvet Tjener, som begyndte at falde til Besvær, da han ikke længere kunde være ham til Nytte.

(Fortsættes.)

J. Em. Larsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:
 Fruen E. Faaborg, Cand. phil. Faaborgs Datter.
 Hr. Kæretbmagermester J. B. Lemming.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 19.

Løverdagen den 9de Mai 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Columbus sidste Leveaar.

(Fortsættelse.)

Under alle disse Sjæls- og Legemslidelser, da Liv og Haab døde i Columbus' Bryst, viste der sig en ny Straale, som for Diebliffet glimrede med et eienommeligt, varmende Skin. Han hørte til sin store Glæde, at Kong Philip og Dronning Juana vare landede i Spanien; de kom fra Glandern, for at tage deres castiliske Throne i Besiddelse. Han haabede, at han i Isabellas Datter igjen vilde finde en venlig Beskytterinde. Kong Ferdinand og hele Hoffet indfandt sig i Laredo, for at modtage de unge Souverainer. Columbus havde gjerne gjort det samme, men et svært

Tilbagefald fængslede ham til Sygeleiet, og i sin pinefulde, haabløse Tilstand kunde han ikke undvære sin Søn Diegos Hjælp og Tjenester. Han sendte derfor sin Broder, Adelantadoen, hans Hovedstøtte i enhver Nød, for at han skulde repræsentere ham og bringe Souverainerne hans Hylgning og Lykønskninger. Columbus skrev til det nye Kongepar og yttrede sin Smerte over, at Sygdom afholdt ham fra personlig at bevidne dem sin Uresfrygt, og bad tillige om, at de vilde regne ham iblandt deres meest trofaste Under-saatter. Han tilkjendegav, at han nærede det Haab, af deres Hænder at modtage, hvad der tilkom ham, og forsikrede, at hvormeget han endog for Diebliffet piintes af sin Sygdom, saa vilde han dog endnu være i Stand til at yde dem Tjenester, som ikke havde deres Lige.

Det var den sidste Opbluelsen af hans virksomme og ubsielige Aand, som trods alle Sorger og Bekymringer og skuffede Forventninger endnu paa Dødsleiet talte med et ungdommeligt Haab og forkyndte langt større Foretagender, som om han endnu havde et langt og kraftfuldt Liv for sig. Adelantadoen tog Afsted med sin Broder, som han aldrig skulde see mere, og begav sig paa sin Mission til de nye Souverainer, af hvem han blev modtaget paa det naadigste. Det unge Kongepar hørte med stor Opmærksomhed paa Admiralsens Fordringer, og gav ham smigrende Forsikringer om,

at de paa det hurtigste skulde blive opfyldte paa en for ham tilfredsstillende Maade.

Imidlertid nærmede Columbus' Sorger og Lidelser sig deres Ende. Den siebliffelige Ild, som var blusset op og havde givet ham ligesom et nyt Liv, hensvandt snart, og slukkedes af tiltagende Legemsfvagthed. Strax efter Adelantadoens Afreise antog hans Sygdom en heftig Karakter. Den sidste Reise til Hoffet havde alt for stærkt rystet hans Legeme, som var svækket ved et Liv fuldt af Anstrengelser og Lidelser, og efter hans Tilbagekomst havde en Række Bekymringer berøvet ham den Ro, der var ham saa nødvendig, naar han skulde kunne forvinde Alderdommens Svagthed og Skrøbeligheder. Hans Monarks kolde Utafnemmelighed havde bragt hans Hjerte til at isne; denne vedvarende Udelukkelse fra hans Bærdigheder og det Fjendskab og den Bagvaskelse, han overalt mødte, syntes at have kastet en mørk Skygge paa den Hæder og Berømmelse, som havde været Gjenstanden for hans Uergjerrighed. Denne Skygge var vel forbigaaende, men det er vanskeligt selv for den meest ophøiede Mand at see ud over den Sky, som for Diebliffet formørker hans Berømthed, og erkjende sin uforgjængelige Glorie i Efterverdenens Beundring.

Da hans tiltagende Svagthed og Lidelser mindede ham om, at han nærmede sig sit Endeligt, bragte han sine Anliggender i Orden til Gavn for sine Efterlevende.

Der fortælles, at han den 4de Mai skal have skrevet et ugyldigt befundet Testament paa et hvidt Blad i en lille Bønnebog, han havde faaet til Foræring af Pave Alexander den Sjette. I dette Testament skal han have efterladt Republiken Genua denne Bønnebog og indsat den til Arving af alle hans Privilegier og Bærdigheder, hvis hans Mandstamme skulde uddøe; tillige befalede han, at der for Indkomsterne af hans Besiddelser i Italien, skulde opføres et Hospital i denne Stad.

(Fortsættes.)

J. Em. Larsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlem i Selskabet er foreslaaet:

Hr. Assistent P. B. A. Heiberg.

Extract

af

første Kvartals Regnskab 1863,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rd.	ß.
Kassebeholdningen fra f. A.	8031	82
1. Ugentlige Indtægter for Bladet „Borgervennens“ 75de Aargang, Nr. 1—13.	1126	30
2. Renter af indsatte Penge i Privatbanken 32 Rd. 62 ß. fradrages Provision efter c. c.	10	6
	22	56
3. Contingenter: Restancer fra f. A.	817	10
deraf indkommet	462	84
affkrevet som uerholdeligt.	75	52
	538	40
altsaa Restancer af Contingenter til ult. Marts	278	66
4. Rentefrie Laans-Ufdrag: Restancer fra f. A.	1,279	22
anviste i 1ste Dvartal.	1,704	-
	2,983	22
deraf er indkommet	1,776	-
altsaa Restancer af Laans-Ufdrag til ult. Marts 1863	1,207	22
	11495	16
Rd....	11495	16

Udgift.

	Rd.	ß.
1. Pensioner: Anviste for 1ste Dvartal d. A. 1,245 Rd. 48 ß. deraf ere udbetalte	1,203	24
Uaffordrede Pensioner.	42	24
2. Uerholdelige Contingenter, affkrevne og optagne blandt Indtægterne	75	52
3. Rentefrie Laan, anviste og udbetalte	7100	"
4. Ugebladets Trykning	176	30
5. Lønninger	475	"
6. Generelle Omkostninger	801	85
Kassebeholdning	1663	17
	11495	16
Rd....	11495	16

Kjøbenhavn, den 31te Marts 1863.

D. Borgen,
Selskabets Kasserer.

Overensstemmende med Kasse-Controllen.

C. W. Laurrup.

C. Rothe.

J. C. Wondrop.

Tannestad.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 20.

Løverdagen den 16de Mai 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Selskabets Medlemmer underrettes herved om, at Bogholder Rannestad ved Døden er afgaaet den 9de d. M., og at Rodemester N. F. Lopp er constitueret til foreløbigt at overtage hans Forretninger. Han træffes paa sædvanlig Tid og Sted paa Contoiret i Toldbodgade Nr. 11, 3die Sal.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 12te Mai 1863.

C. N. Lantrop. C. Nothe. J. C. Bondrop.

Columbus sidste Leveaar.

(Sluttet.)

Man har benegtet dette Dokument's Ægthed, og det har været en Gjenstand for Strid imellem Commentatorerne; denne Strid er imidlertid ikke af nogen Bigtighed. Dokumentet er et saadant, som Columbus meget godt kunde have skrevet i en Feberparoxysme, naar han følte, at det snart vilde være forbi med ham, og det vidner om den Kjærlighed, han nærede til sin Fødeby. Commentatorerne kalde det et militairt Cocidil, fordi Saldaterne i deres sidste Dieblik kunne gjøre saadanne Dispositioner, uden at der behøves de af de civile Love foreskrevne Formaliteter. Omtrent to Uger senere, Aftenen førend han døde, gjorde han sit sidste Testament i Overeensstemmelse med de lovlige Former og disponerede over sine Værdigheder og Eiendomme med bedre Dømmekraft.

I dette sidste store og høitidelige Dieblik, naar Sjælen kun har en kort Frist til at afslutte sin Regning imellem Himmelen og Jorden, er al Forstillelse til Ende, og vi see den sande Karakter's utvetydige Kjendtegn. Columbus's sidste Testament, opsat ved Gravens Rand, bærer Stemplet af hans herskende Lidenkab og hans milde Dyder. Han gjentager og bekræfter flere Punkter af det oprindelige Testament, som indsatte hans Søn Diego til hans Arving. Majoratet skulde,

hvis Sønnen døde uden mandlige Arvinger, gaae over til hans Broder Fernando, og i et lignende Tilfælde til hans Onkel Bartolomeo, og saaledes fremdeles til den nærmeste mandlige Arving; naar alle mandlige Arvinger vare døde, skulde Familiegodserne tilfalde de nærmeste qvindelige Arvinger. Columbus bestemte, at Den, som arvede disse Godser, aldrig maatte sælge eller formindste dem, men tvertimod være betænkt paa saameget som muligt at forbedre og udvide dem. Han paalagde endvidere sine Arvinger som en Pligt, stedse at vise sig opoffrende, med Liv og Formue tjene deres Regenter og ivrigt befordre den christne Tro. Han bestemte, at Don Diego skulde anvende en Tiendedeel af Godsernes Indtægter til Understøttelse for fattige Baarørende og andre trængende Personer; at han af Resten aarlig skulde udbetale sin Broder Don Fernando og sine Onkler Bartolomeo og Don Diego en vis Sum, og at den Deel, som tilfaldt Don Fernando, skulde gaae i Arv til hans Efterkommere. Efter saaledes at have sørget for sin Familie, bestemte han, at Don Diego, naar hans Godser ydede de behørigte Indkomster, skulde oprette et Kapel paa Den Hispaniola, som Gud havde skjænket ham paa en saa vidunderlig Maade, navnlig i Staden Conception paa Begaen, og at der i dette Kapel daglig skulde læses Sjølemesser for ham, hans Forældre, hans Kone og Alle, som vare døde i Troen. En anden Clausul paalagde Don Diego at bære Omsorg for Beatrix Enriquez, Moderen

til Admiralens naturlige Søn Fernando. Hans Forbindelse med hende havde aldrig faaet Kirkens Belsig-nelse, og denne Omstændighed, eller ogsaa, at han havde gjort sig skyldig i Uigegyldighed imod hende, synes at have ængstet Columbus' Samvittighed i hans sidste Timer. Han paalagde sin Søn Diego at sørge for hendes anstændige Underholdning. „Det maa skee — tilføiede han — for at min Samvittighed i saa Henseende kan blive lettet, thi det tynger svært paa min Sjæl.“ Desuden bestemte han, at flere Smaa-summer skulde udbetales til forskjellige Personer paa fjerne Steder, men uden at de fik at vide, hvor Pengene kom fra. Deriblandt var en Sum af en halv Mark Sølv til en fattig Jøde, som boede i Lissabon. Disse smaa Legater bevise, hvor samvittighedsfuld han var i Opfyldelsen af sine Pligter, hvad han var nok-som bekjendt for. I samme Aand gav han sin Søn Diego mangt et godt Raad med Hensyn til hans Un-liggender og paalagde ham tillige hver Maaned at gjøre et Overslag over Udgifterne til sin Huushold-ning; thi hvis han ikke gjorde det, vilde han miste saavel sit Guds som sine Folk og endog gjøre de sidste til sine Fjender. Disse Bestemmelser bleve tagne i Overværelse af nogle trofaste Benner og Tjenere, og iblandt dem, som underskrev dem, vare Diego Mendez og Bartolomeo Fiesco.

Efterat Columbus saaledes havde gjort alle Kjær-lighedens, Troskabens og Retfærdighedens Fordringer

her paa Jorden fyldest, henvendte han sine Tanker til Himmelen. Han modtog Alterens Sacramente, forrettede alle en religiøs Christens Pligter og døde med stor Hengivelse Christi Himmelfartsdag den 20de Mai 1506 i en Alder af henved 70 Aar. Hans sidste Ord vare: „In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum“ (I dine Hænder, Herre, befaler jeg min Aand).

Hans Liig blev bisat i Klosteret San Francisco, og Begravelseshøitidelighederne fandt Sted i Domkirken Santa Maria de la Antigua i Valladolid. I Aaret 1513 blev Liiget ført til Carthusierklosteret Las Cuevas i Sevilla og hensat i den hellige Annas Capel, hvor ogsaa hans Søn Diego, som døde i Landsbyen Montalban den 23de Februar 1526, blev begravet. I Aaret 1536 bleve begges Liig bragte til Hispaniola og bisatte i Hovedcapellet i Domkirken i Staden San Domingo. Selv der forbleve de ikke i Ro, men førtes til Havanna paa Den Cuba.

Efter Columbus' Død decreterede Kong Ferdinand ham et Gressbeviis, som ikke kostede ham stort. Han lod opreise et Monument for Admiralen med den Indskrift: Por Castilla y por Leon nuevo mundo hallo Colon (For Castilien og Leon den nye Verden fandt Colon).

Det var en Grindring om den store Taknemmelighedsgjæld, Monarken saa troløst havde forsømt at betale den berømte Verdensopdager. Velsindede spanske

Historieffrivere i den nye Tid have søgt at undskyldte Ferdinands Opførsel imod Columbus. Denne deres Umag var vel foretaget i den bedste Hensigt, men den var frugtesløs, og man kan ikke beklage, at det var Tilfældet. At ville i Menneskenes Dine frigjøre en saa betydelig Karakter for en saadan Utaknemmelighed, vilde være det samme som at berøve Historiendens vigtigste Rettigheder. Ferdinands Utaknemmelighed vil staae blottet for alle Tiders Grindring. Den mørke Skygge, den kaster paa hans straalende Berømmelse, vil være en Lære for alle Herstere og vise dem, hvor vigtigt det er for en Regents eget Eftermæle at belønne store Mænd.

Paladset Aranjuez i Spanien.

Det kongelige Palads i Aranjuez, som er bygget af Juan de Herrera, er opført af røde Teglstene, som tage sig ret godt ud imellem Judsatninger af graa Stene. Dets Hovedfacade vender imod Syd; den Side, som vender imod Haven, har megen Lighed med St. Cloud. Der siges, at det var Grimaldi, som, da han havde været Gesandt i Nederlandene, gav Ideen til at bygge Slottet og Staden i hollandsk Smag, hvad dog ikke saa ganske skal være lykkes. Navnet

udledes af *Ura Jovis*, Jupiterstempellet, men om et saadant har existeret, er et Spørgsmaal, der vel aldrig vil kunne blive afgjort. Før Philip den Andens Tid var der ikke noget egentlig kongeligt Palads; der var i denne smukke Dal kun nogle smaa Jagtslotte, som tilhørte Stormesteren af Santjago, der havde sit Sæde i *Ocona*, som paa den Tid var en Grændsefæstning imod Saracenerne. Ferdinand den Katholske og Carl den Femte kom som Stormesterens Arvinger af og til derhen, men det var Philip den Anden, som byggede Slottet og gjorde det til sin Foraarsresidents. Siden den Tid har dette saa stille Slot seet meget Interessant. Det var der, at Carl den Fjerde morede sig med sine ofte barnagtige Liebhaverier, som f. Ex. med sin Flaade af Linieskibe, Fregatter og Corvetter, som han selv manøvrerede med paa Dammen *Antigola*. Disse Skibe vare kun nogle Fod lange, og Matroserne af Træ, men Dammen beholdt siden den Tid Navnet „*Antigola-Havet*“. Medens Kongen saaledes legede med sine smaa Skibe og af og til morede sig med at skyde Kaniner, gif Resten af den spanske Marine tilgrunde ved Trafalgar. I *Uranjuez* var det ogsaa, at Carl den Fjerde frasagde sig sin Throne, en Scene, som minder om *Versailles*. Ogsaa i det Ydre er der nogen Lighed. I den store Lystskov findes Partier i den stive Smag fra Ludvig den Fjortendes Tid.

Naar man tænker paa Philip den Andens glimrende

Hof, venter man at finde Paladset Uranjuez indrettet paa det Prægtigste, men man finder sig fluffet i saa Henseende. Slottets Gemakker ere hverken store eller imponante, og Meublementet meget beskedent og mangelfuldt. I mange Gemakker ere de simpleste Stoffer benyttede til Gardiner og Betræk, og de ere meublerede med Rørstole og kunstigt flettede Sivtæpper. Det eneste virkelig Pragtfulde er den japaniske Sal og Speilsalen fra Carl den Tredies Tid. Bæggene i den japaniske Sal ere bedækkede med Porcellainsplader, som man kunde antage for Basreliefs i Porcellain; fra den farvede Baggrund træde alle Slags Figurer frem i halv ophøiet Runding. Interessant er Lysekronen, som ligeledes er af Porcellain. Ziraterne til denne Sal leveredes fra den kongelige Porcellainsfabrik, og naar man beundrer dette virkelig kunstfulde Arbeide, maa man tillige beklage, at der nu saa godt som ikke mere findes nogen Porcellainsfabrikation i Spanien.

(Sluttes.)

J. Gm. Larsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlem i Selskabet er foreslaaet:

Jomfru H. M. G. Oldenburg, Datter af afdøde
Rodemester Oldenburg.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 21.

Løverdagen den 23de Mai 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Paladset Aranjuez i Spanien.

(Sluttet.)

Det Prægtigste eller i det mindste det Smukkeste og Indigste i Aranjuez er „Dehaven,“ der støder tæt op til Slottet, og ved en Blomsterterrasse er forbunden med det. Den har faaet sit Navn deraf, at den indesluttet af to Arme af Tajo. Det smukkeste Punkt er ved Blomsterterrassen, hvor Tajo træder frem i hele sin Brede og danner lige foran Slottet et Vandfald af 20 Fods Høide. En prægtig, firdobbelt Platanallee strækker sig langs med Vandfaldet og Tajo. Omtrent hundrede Skridt fra Slottet gjør Pladen en Bøining, saa at man ikke mere seer Slotsbygningerne

og befinder sig paa et affidesliggende stille Sted, som ved høie Buske og Hækker er skjult for ethvert Blik, imedens Larmen af Bandfaldet ikke tillader nogen Lurer forræderisk at opsnappe et eneste Ord af hvad der bliver talt der. Til dette Sted henflytter Fantasien da ogsaa den meest romantiske Deel af Schillers „Don Carlos.“

Omkring hele Dehaven langs med Tajo strækker sig disse Alleer, hvis Træer have en saadan Høide, at de minde om en Urskov. I det Indre af Haven er der en heel Deel snørliche Gange, som alle i Form af en Stjerne løbe sammen i Runddele, hvor der findes Fontainer og Bænke. Disse Gange ere lige saa lidt som Runddelene holdte i god Stand, og de see meget forsømte ud. I de senere Aar har det spanske Hof kun sjelden besøgt Aranjuez, da Dronningen hellere tilbringer Foraars- og Sommermaanederne paa La Granja, som ligger paa Guadarrama i den friske Bjergluft, hvorimod der i den vandrige Dal omkring Aranjuez om Sommeren er meget lummert og kvalmt, saa at man der er udsat for Koldfeber. Naar man gaaer tilbage over Blomsterterrassen foran Slottet og har passeret en smuk Bro, som i en eneste Bue er spændt over Tajo, og paa hvis fire Hjørner der staaer høie Figurer, kommer man til „Fyrstehaven,“ en prægtig Lytsskov, som strækker sig næsten en halv Mil langs med Flodbredden og er holdt i den bedste Stand. Ud imod Landeveien fra Madrid er den indfattet af en

herlig bred Allee og skilt fra den ved et kostbart Gitter med flere høie Steenporte, ved hvilke der findes Portnerhuse.

Fyrstehaven er som sagt begrændset af Floden Tajo, der her har en betydelig Vandmasse, som i hundrede Canaler er ledet ind i Lystskoven, fylder dens Søer og Damme og frembringer en yppig Vegetation. Det vilde have været smukkere, hvis man havde ladet Floden passere igjennem Lystskoven, istedetfor at den nu blot er dens Grændse. Der kunde blive den smukkeste Spadseregang langs med Floden, men i det Sted er der anbragt en høi, nogen Jordvold, man maa op paa, naar man vil see Floden, der har meget skønne Bredder med det yppigste Buskads, som tilligemed de mange Vandplanter, imellem hvilke svømme Bildænder og andre Vandfugle, danner en saa yndig Natureensomhed, at man neppe skulde troe, man kun var nogle Skridt fra en med saamegen Omhyggelighed anlagt Lystskov.

Det Indre af Fyrstehaven er en bestandig Afvevling af mørke Skovpartier med kæmpestore Træer, imellem hvilke der hæver sig næsten sorte Cypresser, saa store, som de knap findes paa Constantinopels Kirkegaarde; af store Plataner og Poppelalleer; af Frugthaver med Mistbænke, omgivne af Cedertæer, Cypresser, Solpopler, Ege- og Balnødtræer; af afsondrede Rum, hvor der findes de selsomste Bygninger, Damme og hydrauliske Anlæg. Om Sommeren er

det et henrivende Syn, naar, selv i Lystskovens vildeste Partier, alle Buske bugne af de prægtigste Blomster, man andre Steder kun kan have i Drivhuse, og naar Blomsterbedene funkle i de skjønneste Farver, og den vidunderlig prægtige Rose dominerer Alt i en aldrig seet Herlighed. Man finder der mindre Haver, indfattede med smaa Hækker, i hvilke Døre og indhegnede Gange føre til Lovhytter, Buer, Lysthuse og Blomsterbede; Alt bestaaer af Rosentræer, og Williams Roser ere fordeelte over disse Smaahaver, som udbrede en paradisisk Aroma.

Omtrent en halv Miil fra Staden ligger der i den tættest bevogede Deel af Lystskoven et lille nydeligt Slot, den prægtigste Villa, man kan see for sine Dine. Hverken Bygningens Forhold eller Stiil falder i Dinene ved noget Storartet, men ikke desto mindre betragter man den med den største Interessee. I det affides liggende Skovparti forekommer denne Villa som et fortryllet Slot; dens Former ere ædle og smagfulde, og fra den mørke Skovbaggrund træder den hvide Bygning med sine Terrasser, Nischer, Billedstøtter og Buster skarpt og levende frem. Dette lille Palads er det berømte Cosa del Labrador. En Dag fik Carl den Fjerde den Idee, at bygge sig et landligt indrettet Havehuus. Om den oprindelige Plan har været anderledes, eller om den spanske Konge har anseet det lille Palads, saaledes som det staaer der, for en landlig Bolig, vil være vanskeligt at kunne sige; nok er det,

denne prægtige lille Villa i Vystskoven ved Aranjuez fik Navn af Casa del Labrador (Bondehuus) og er vel i Verden det eneste Bondehuus i sit Slags.

Naar man træder ind i denne Villa, seer man, at det Indre fuldkommen svarer til det Ydre; overalt er man omgiven af Marmor, Guld, Bronze, Malerier og prægtige Sculpturer. Ud en rund Trappe med Marmortrin og forgyldt Rækværk, paa hvilket der skal være anvendt 600 Unzer Guld, kommer man op i første Etage, hvor hvert Gemak er udstyret med en overordentlig Pragt. Loftmalerierne ere fortrinlige, Bæggene ere betrukne med de sværeste Silketapeter, som ere overlægsede med Broderier, og alt Smedearbeidet er forgyldt eller forsolvet. Meublementet er ligesaa pragtfuldt, og paa Marmorbordene med forgyldte Fødder staaer der en Mængde smaa Kunstværker, Uhre, Vaser, smaa Statuer, hvorimod Bordene under Speilene, Kaminerne og Etagererne i Krogene ere fulde af de sjeldneste Porfallainsarbejder.

I tre Gemakker af dette selsomme Bondehuus seer man Billedhuggerarbejder, navnlig Statuer, iblandt dem flere Antiker, som vilde være en Pryd for ethvert Museum. Men det heles Glædespænt er dog et lille Gemak med et Sidekabinet, begge kun nogle faa Skridt lange og brede, hvor der findes en utrolig Mængde af Kunstværker. Alt er forfærdiget i Paris efter Perciers Tegninger, og Omkostningerne skulle have beløbet sig til fjorten Millioner Realer, hvad der ikke

er saa utroligt, naar man betænker, at Bægge og Døre ere overfyldte med Arabesker af Guld og Platina, og at ikke alene enhver Stol og ethvert andet Meubel er et sandt Kunstværk, men at endog Haandgrebene paa Dørene lige saavel som Vinduesbeslaget ere af Guld og Sølv og forfærdigede af Kunstnere.

Den keiserlige Familiebegravelse i Capuzinerklosteret i Wien.

(Af Alfred Gros.)

I Keiserdømmets Hovedstad gives der et stort Antal geistlige Communiteter. Ethvert Kloster har sin Kirke, der tjener som Sognekirke i det Qvarteer, hvor Klosteret ligger. I flere af disse Klostre finder man en eller anden interessent Gjenstand, men det mærkværdigste af dem alle er dog Capuzinerklosteret, hvor Medlemmerne af den østerrigske Keiserfamilie bisættes. Keiser Mathias og hans Gemalinde Maria Anna havde besluttet at opføre det til et Begravelsessted for dem og deres Efterkommere, men der blev først begyndt paa det under Keiser Ferdinand den Andens Regjering. I Aaret 1622 begyndte man paa Kirken og Klosteret, og 1632 bleve Bygningerne færdige. Naar man nøiere undersøger dem, indseer man ikke, hvorfor der behøvedes

ti Aar til deres Opførelse, da de ere meget simple. Kirkens Facade, hvis den ellers kan kaldes en Facade, saa smaalig er den og i en saa daarlig Smag, ligger paa et Hjørne af Nytorv og berører næsten Fyrst Schwarzenbergs Palads, der ikke heller har noget paa-faldende Ydre.

Domkirken i Saint Denis bragte altid Ludvig den Fjortende til at gysse, naar han saa den. Hvis de østerrigske Keisere ikke have stærkere Nerver, maa de nok tidt føle sig forstyrrede i deres Glæder, thi den Begravelse, som venter dem, Familiens sidste og kolde Bolig, ligger blot et Par Hundrede Skridt fra deres Palads, og de ere ofte nødte til at passere forbi den Dør, de engang skulle igjennem, for aldrig mere at komme ud af den.

Kun een Gang om Aaret har Publikum Udgang til disse Begravelser, som ere blevne meget udvidede af Maria Theresia. Den 2 November aabnes deres Døre, og saa kan Folket i Ro og Mag betragte de prægtige Monumenter. Hele Aaret vilde der herske Dødsstilhed i disse mørke underjordiske Hvalvinger, hvis de ikke af og til bleve betraadte af den Frater, som maa passe den der brændende Lampe, eller af en og anden nysgjerrig Fremmed, som kommer for at beundre disse Gravmæler.

Da jeg en smuk Junimorgen passerede over Nytorv, fik jeg Lust til at see disse Begravelser. Det var et herligt Veir, Luften var reen og Solen straaledede

i al sin Pragt paa den skyfrie Himmel; jeg lovede mig derfor en Nydelse meer i Contrasten imellem den klare, oplivende Atmosphære, som omgav mig, og det skumle Sted, jeg vilde betræde. Jeg gif da hen til Klosterdøren og ringede. En Capuziner med et langt hvidt Skæg aabnede den og spurgte mig, hvad jeg vilde. Da han ikke forstod Fransk, yttrede jeg mit Dnske paa Latin, hvorpaa han gav mig et Tegn, at jeg skulde træde ind. Han lukkede saa Døren i Laas og gif sin Bei, efter at have sagt mig, at han vilde hente den Broder, hvis Forretning det var, at vise Fremmede om i Begravelserne.

(Sluttes.)

J. Em. Larsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

Smedesvend G. J. Olsen.

Proprietair G. Holm.

Departementsdirecteur, Statsraad Rughorn.

Landsøverrets-Prokurator A. Westrup.

Cand. juris, Assistent i Cultusministeriet D. Muus.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 22.

Løverdagen den 30te Mai 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Den keiserlige Familiebegravelse i Capuziner- klosteret i Wien.

(Af Alfred Gros.)

(Fortsættelse.)

San havde forladt mig ikke langt fra Indgangen i et Slags Corridor eller Gang, hvor der ikke var synderlig lyst. Jeg gik igjennem denne Gang og kom til en lille firkantet Sal, fra hvilken der udgik flere Gange. Der blev jeg staaende, da jeg var bange for ellers at fare vild i Bygningen. Af og til saae jeg en Capuziner langsomt og ligesom en Skygge glide forbi ved Enden af disse Gange. Der er ikke nogen

Munkeorden, hvis Costume er saa udmærket som Capuzinernes; deres ragede Hoveder, den vide, mørke Kappe, deres bare Been i Ordenens plumpe Sandaler, den tilsyneladende Armod, som omgiver dem, Alt hos dem er paafaldende og vækker en Interesse, som næsten paabynder Agtelse. Det lange Skæg, hvorved de skille sig fra andre Ordensgeistlige, giver deres Physiognomi en Karakter af alvorlig Bærdighed, der passer ret godt til deres yderst simple Dragt, af vore moderne Costumer den eneste, som minder om Oldtidens Toga.

Allt omkring mig var roligt og stille, og kun de Skikkelser, jeg nylig havde seet svæve forbi, erindrede mig endnu om, at jeg befandt mig i de Levendes Bolig. Paa engang aabnedes en Dør med megen Larm, og tre, fire endnu unge Capuzinere fore stœiende ind i den Sal, hvor jeg ventede; det lod til, de forfulgte hverandre, de talte i Munden paa hverandre og lo af fuld Hals. Jeg vidste ikke hvad jeg skulde tænke om denne saa pludselig forandrede Scene, men ligesaa pludselig bleve de, da de saae mig, staaende, som om de vare forstenede. Alt paa deres Ansigter, som for et Dieblisk sîden kun udtrykte Liv og Munterhed, blev nu paa eengang roligt og koldt, og uden at sige et Ord, ja uden engang saameget som at kaste et Blik paa den Ubeskedne, der afbrød deres lystige Stemning, fjernede de sig langsomt til forskjellige Sider. Det gjorde mig ondt. Et Dieblisks Frihed, en øieblikkelig Forglemmelse af deres sørgelige Liv er for disse

stakkels Eneboere et langt større Gode, end de mest raffinerede Nydelser for os Verdensmennesker, og det havde jeg berøvet dem.

Broder Portner kom ikke tilbage, og jeg begyndte at frygte for, at han havde glemt mig; men for dog ikke at røbe Utaalmodigheden paa et Sted, hvor man har saa megen Anledning til at øve sig i Taalmodighed, saae jeg mig nu nøiere om i denne Sal. Der var ikke Meget, som kunde tiltrække sig min Opmærksomhed, men i en Krog saae jeg dog et Slags Altar, over hvilket der stod en Statue af den hellige Jomfru. Skyer af Gips — disse plumpe Udpyntninger finder man næsten ved ethvert Altar i Østerrig — kunstige Blomster og nogle Kirkezirater omgave Madonnabilledet, foran hvilket der brændte to smaa Lamper. Jeg opdagede et Par Inscriptioner, som jeg i en Hast afskrev.

Jeg var netop bleven færdig dermed, da den Capuziner, som skulde vise mig om i Begravelserne, indfandt sig. Det var en Mand paa nogle og tredive Aar, og hans runde, røde Ansigt var omgivet af et prægtigt rødt Skæg, som naaede ned paa Brystet. Han havde en brændende Fakkell i Haanden, og ved hans Bælte hang der et uhyre Rogleknippe. Han bad mig om at følge ham, og idet han gik foran, førte han mig, uden at sige et eneste Ord, igjennem flere lange Gange. Til sidst blev han staaende ved en vældig Jerndør; det var Indgangen til de underjordiske

Hvælvinger. Han aabnede den, jeg traadte ind og — saae foran mig et Par funklende Dine og et blegt, mørkt Ansigt, som ved et langt sneehvidt Skæg fik et endnu mere mørkt Udseende. Jeg foer sammen, der gif en kold Gysen igjennem hele mit Legeme, og jeg traadte et Par Skridt tilbage. Der fløi et Smil over min Førers Ansigt, da han bemærkede denne min ufrivillige Skræk. Hvad jeg i et Moment havde anseet for et Spøgelse, var ikke andet end en alderstegen Capuziner, som vendte tilbage til Klosteret, efter i Gravhvælvingerne at have udført en eller anden religiøs Pligt. Den stakkels Dding gif rolig forbi os, og ganske undseelig over min Svagthed gif jeg nu ned ad den snevre Trappe.

Efter at være stegne ned ad nogle og tredive Trappetrin, befandt vi os ved Indgangen til Souterrainen, hvor der kom mig en ubehagelig Lugt imøde. Jeg saae mig om. Paa venstre Haand havde jeg Maria Theresias Begravelseshvælving, paa høire et langt, hvælvet Galleri, i hvilket der paa begge Sider stod Liigkister, som vare stillede perpendiculairt imod Murene. Et stærkt Jerngitter, som strækker sig fra den ene til den anden Ende af Galleriet, forbyder En at komme ganske tæt hen til Kisterne.

Det er den ældste af Begravelserne, og der staae de første Kister, som fik Plads i denne Souterrain. Min Fører gif i denne Retning og lod mig trænge ind i dette Dødens Allerhelligste. Alle Gravpladerne

ere af scuperet Bronze og smykkede med Basrelief. Over Leopold den Førstes er der anbragt et Crucifix, en Krone og en Drn, som med udbredte Binger synes at ville beskytte hans Aste. Maria Annas, Keiser Mathias Gemalindes Gravmæle er af en ædel Simpelpthed, som hendes Efterkommere ikke altid have efterlignet. Joseph den Første hviler i et prægtigt Mausoleum af massivt Sølv, der er smykket med hans Magts Insignier og flere smukt udarbejdede Basrelief. Capuzineren gjorde mig opmærksom paa en Kiste, som staaer i Nærheden af Mausoleet, og paa hvilken man læser Navnet Grevinde Caroline Fuchs. Hun havde været Maria Theresias Gouvernante, og Keiserinden havde til hendes Ære gjort en Undtagelse, thi kun Medlemmer af den keiserlige Familie faae Plads i denne Hvalving.

Da jeg saae, at min Fører gik forbi en af disse Døre, uden at luffe den op, gjorde jeg ham opmærksom derpaa, fordi jeg troede, at han havde glemt den. „Aa,“ sagde han, „det var, fordi der i den Hvalving ikke findes andet end Børn, som døde førend de havde en Anelse om den Rang, de en Dag vilde opnaae.“ Da han saae, at min Nysgjerrighed ikke lod sig stille tilfreds med en saadan Grund, lod han mig træde ind i Hvalvingen, som jeg virkelig fandt ganske fuld af smaa Bronzekister, iblandt hvilke, der dog var en meget stor, som var i en ret god Smag. Det var en Erkebiskop af Trients Kiste; hans Navn husker jeg

ikke. Ved Foden af Liigkisten stod der en Bronzeurne, i hvilken hans Hjerte bevaredes. Capuzineren tog den og gav mig den i Haanden; den var meget let. Jeg betragtede den et Dieblif, og da jeg igjen satte den paa dens Plads, kom jeg, uden at ville det, til at ryste den, og jeg hørte nu en Lyd, som om der var Sand i den. Det var Hjertet af en Erkebiskop, som hørte til Keiserfamilien; en nysgjerrig Fremmed kunde efter Behag ryste det og more sig over den Lyd, det gav i sit Bronzehylster.

Ligeoverfor denne Begravelseshvælving er den Dør, igjennem hvilken de Døde hidses ned i Souterrainen. Den aabnes kun naar deres Liigkiste skal derved, men førend dette skeer, løstes Laaget af den, for at Overhofmarschallen kan tage Liget i Diesyn og bevidne at det er det rette. Vi vendte om. Noget fra den Trappe, vi vare komne ned ad, blev min Fører staaende og berørte sagte min Arm. „Den der,“ sagde han, „er den sidste Kiste, vi have bragt herved. Det er Erkehertug Antons, det er ikke mange Dage siden han døde, og han bliver staaende her, indtil hans Gravminde er færdigt.“ Jeg vendte mit Blik imod det Sted, hvor Capuzineren pegede hen, og saa i en mørk Krog en med rødt Fløiel betrukken Liigkiste — sort Fløiel er forbeholdt de kronede Hoveder — som var overlæsset med Forgyldning, Baabner og Drne med to Hoveder. Idet jeg traadte nærmere hen til Kisten, mærkede jeg, at den lugtede stærkt af Biinneddike og

Specerier. Jeg opholdt mig ikke længe ved denne af en Indigestian døde Son, Broder og Onkel til Keisere, og traadte saa ind i Maria Theresias Gravhvalving, som hun havde ladet indrette sex og tyve Aar før sin Død.

Denne Gravhvalving er rund, og den faaer noget Lys fra det i en Kuppel endende Loft. Murene ere malede som Marmor. Maria Theresias Mausoleum udfylder Hvalvingen; det er overordentligt stort og aldeles af Bronze med mange Figurer. To Statuer i Legemestørrelse hvile paa dette Monument: Maria Theresias og hendes Gemal Franz Stephans. Paa de fire Hjørner af Mausoleet er der anbragt Baabentrophæer og østerrigske Orne, paa de fire Sider af det er der Basreliefs, som fremstille Maria Theresias Kroning i Prag, hendes Indtog i Pressburg, Keiser Franz Stephans Kroning i Frankfurt og hans Indtog i Florents.

Jeg betragtede dette Mausoleum med megen Opmærksomhed; det er virkelig hende værdigt, hvis Aske hviler der. Det burde ikke være mindre for Maria Theresias Storhed, hun, som overvandt saa mange næsten uoverstigelige Hindringer, hun, der med saamegen Statsklogskab satte sig imod Polens Deling og ikke samtykkede i dets Udstykning, førend det var kommet til det Yderste, hun, denne mægtige Keiserinde, hvis Navn og Minde ere knyttede til saa mange offentlige

og gavnlige Monumenter, hun ligesom har udsaaet over sit store Rige.

Omkring hendes Mausoleum staaer tolv eller femten Kister af forskjellig Størrelse: hendes Børn og nærmeste Paarørende. Ved Hovedet af hendes Gravminde staaer Maria Christinas Kiste, ved Foden af det Joseph den Andens. Hans Liigkiste, som er uden alle Zirater, var den simpleste, jeg endnu havde seet der. Jeg spurgte min Fører, hvad vel Grunden kunde være dertil, og han svarede: „Efter Joseph den Anden, har man ikke gjort Kisterne anderledes end hans, saavel af Dekonomie, som for at spare Plads, for de Døde komme talrigt til os.“

(Sluttes.)

J. Em. Larsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlem i Selskabet er foreslaaet:

Fru Augusta Søeborg, afdøde Landinspecteur Søeborgs Enke.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 23.

Løverdagen den 6te Juni 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Om den ved Bogholder Rannestads Død ledigblevne Bogholder-Tjeneste ved Selskabet modtages Ansøgninger af den constituerede Bogholder N. F. Lopp, hver Formiddag fra Kl. 8—11, i Toldbodgade Nr. 11, 3die Sal, indtil 6 Uger fra Dato.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 3die Juni 1863.

C. N. Lantrop. C. Nothe. J. C. Bondrop.

Den keiserlige Familiebegravelse i Capuziner- klosteret i Wien.

(Af Alfred Gros.)

(Sluttet.)

Der var endnu kun een Begravelseshvælving at bese, den, som har Navn efter Keiser Frants, som døde i April 1835. Hans Gravminde, som er af bruunt Marmor, er omgivet af elleve Liigkister, som indeslutte tre af de fire Gemalinder, han havde havt, og otte af hans Børn, som før ham kom ind i denne Hvælving. Noget til Siden bemærkede jeg en meget simpel Kiste, men som var længere end nogen af dem, som fandtes der. Jeg traadte nærmere hen til den. Da Capuzineren saae, at jeg bukkede mig ned, for at læse Indskriften paa den, sagde han med en dyb og alvorlig Stemme: „Det er den unge Hertug af Reichstadt“. Jeg ventede at finde ham her, og det var i Særdeleshed for at see hans Kiste, at jeg var gaaet til Capuzinerne, men ikke destomindre foer der en Bittren igjennem mig, da dette Navn blev udtalt. Taarerne traadte mig i Øinene, da jeg tænkte paa, at denne simple Kiste indesluttede Levningerne af vor store Keisers eneste Søn. Jeg affkrev den lange Indskrift paa Hertugens Kiste, og medens jeg gjorde det, yttrede Capuzineren hverken Forundring eller Utaalmodighed. Da jeg var færdig, saae jeg, at han

lænedes sig til Keiser Frants Monument; hans Dine vare luffede, han stod saa ubevægelig, at man kunde have antaget ham for en Statue, og jeg maatte gjøre nogen Stoi, for at vække ham af hans Betragtninger, maaskee Sovn. Jeg kastede da endnu et sidste Blik paa den Kiste, som indesluttede Napoleons Søn, sagde ham bedrøvet det sidste Farvel og fulgte min Fører, som ledsagede mig til den yderste Klosterdør.

J. Em. Larsen.

Berdensdamerne.

(Efter det Engelske.)

Paa den theologiske Opfattelse af det, som man sædvanlig forstaaer ved Berden, ville vi ikke indlade os her, men vi tage den, som den nu engang er, som en syndefuld, hemmelighedsfuld og ussel, men ingenlunde aldeles trostesløs, haabløs og ugudelig Berden.

„En Dame af Berden“ — „en fuldstændig, en rigtig Berdensdame“ — hvor forskjellig er ikke den Tone og det Udtryk, hvormed man siger dette! Ja denne Betegnelse synes endogsaa i sig at indeholde en Modsigelse; thi Naturen har aabenbart i fysisk og intellectuel Henseende anvist Kvinden en ganske anden Bestemmelse end den at høre Berden til. I Jødedommens og Muhamedanismens Tider vilde neppe

Noget have været at tvivle herom. Først Christen-
 dommen har stillet Kvinden paa den hende tilkommende
 Plads som Mandens Medhjælp, som Been af hans
 Been og Kjød af hans Kjød, som hans Lige i Alt,
 hvad der hører til Livet, passende til ham paa Grund
 af et harmonisk Noget, som mindre er Underordning
 end Forskjel. Og denne Forskjel bliver altid og til alle
 Tider den samme. Hele Bind om Kvindens Frem-
 skridt, — uendelige Taler, som holdes offentlig af Kvinder
 og netop ved deres Offentlighed og Pral næsten ere i
 Stand til at paatrykke de klareste „Rettigheder“ Præget
 af noget Uretmæssigt, — utallige Biographier af store —
 ja og gode Kvinder, som ere traadte ud af deres na-
 turlige Sphære og have gjort Tjeneste ved Hofferne, i
 Felten eller Diplomaten: alle disse Undtagelser kunne
 ikke røkke den almindelige Lov, at Kvindens Plads er
 i Hjemmet, ikke blot „for at føre et forsyet, forvasket
 og forstrøket Liv“, som Jean Paul siger, men for
 Haand i Haand med Manden at vandre sine forskellige
 og dog ligeløbende Veie og indenfor Husets Bægge
 være, hvad han skal være udenfor dem — det ledende
 Princip, den øverste Autoritet.

Om end altsaa Benævnelsen „Verdensdame“
 ikke ligefrem er en haard Anklage, saa betegner
 den dog en unaturlig og derfor ikke lykkelig Til-
 stand. Uden at udbryde i sentimentale Udgydelser
 om det Hule i en saadan Existens, og ganske affeet
 fra Sagens religiøse Side, er jeg overbevist om, at de

fleste Mennesker ville indrømme, at ingen Kvinde, som stedse kun har levet i Verden og for den, har været lykkelig, forsaavidt vi ved Lykke forstaae den høieste Udvikling af hendes Evner og den mest udstrakte Anvendelse af dem. Ethvert andet Slags Lykke, den være nu afhængig af gunstige ydre Forhold eller af reen negativ Bestaaffenhed, have vi tilfælles med Dyrene; ja disse nyde den rimeligviis i en langt høiere Grad end vi.

Idet jeg gaaer ud fra den Forudsætning, at ingen Verdensdame er en lykkelig Kvinde, at hun, naar hun havde kjendt den sande Lykke, ikke var bleven en Verdensdame, saa anseer jeg det dog ikke for nødvendigt at opstille hende som et afstrækkende Exempel for det menneskelige Samfund, hvori endnu langt værre og ikke halvt saa tiltrækkende Elementer bevæge sig. Hun kan være meget elskværdig paa sin Viis; hun forstaaer beundringsværdig godt at bære sin vindende Maske, og da enhver heldig Efterligning forudsætter et vist Bekjendskab med Originalen, saa maa hun engang virkelig have troet paa mange af de Ting, som hun nu saa godt forstaaer at fremstille — paa Dyd, Heltemod, Sandhed, Kjærlighed, Venskab, Ære og Troskab. Hun er paa samme Maade som visse prægede Bronze-forjiringer en beundringsværdig Copi af den ægte Kvindelighed — indtil man ogsaa betragter dem fra Bagsiden.

Verdensdamen er sjelden en meget ung Dame.

Dette forstaaer sig af sig selv. For Ungdommen er Verden et Paradis, et Utopien, hvorpaa den andægtig troer — og man forstaaer sig først paa Illusion, naar man selv har tabt sine Illusioner. Men da har Daarskaben Ende, thi der hører en vis Grad af Klogskab til at tilkjæmpe sig et Resultat i Verden eller til at spille en Rolle deri.

Bed „Verden“ forstaaer jeg ikke de høieste aristokratiske Kredse — om dem maae de tale, som bevæge sig deri — men Middelfstandens Verden, det „Selskab,“ hvori de Hjemløse, Tankeløse, Uergjerrige og Forlystelsesyge drive om; de, som intet andet Maal have end at slippe igjennem Livet paa en eller anden Maade, og de, som ikke kjende nogen anden Interessse end deres eget kjære Jeg.

En Kvinde af det Slags staaer i en vis Forstand paa Kvindelighedens laveste Trin, forsaavidtsom hun gjør sin egen Person til Middelpunktet for sin Tilværelse. Dette viser sig, inden vi have været fem Minuter sammen med hende, i den hyklede velvillige Venlighed, som er aldeles den samme mod Enhver, som hun finder det værd at tage Hensyn til; i det Udtryk af Interessse, hvormed hun henvender en halv Snees artige Spørgsmaal til os, uden at vente paa Svar, i den Følelse, som uvilkaarlig paatvinger sig os, at, medens hun taler yderst behageligt med os eller synes fængslet af vor Underholdning, hendes Opmærksomhed bestandig er rettet paa Alt, hvad der foregaaer

i Bærelset, det vil sige paa Alt, hvad der angaaer hende selv. Saasnart vi forlade hende, eller hun ikke mere behøver os til en forbigaaende Tidsfordriv, vil visseilig Grindringen om os være forsvunden saa fuldstændig af hendes Hukommelse, som om vi pludselig vare hensatte i en anden Sphære.

Vi ville spare vor Uvillie herover — hun fortjener i Sandhed lige saa meget vor Medlidenhed som vor Dadel. Vi ville ikke vrede, naar vi høre hende i Selskab tale med blid Røst om sine Følelser, medens hun hjemme ved sin Hestighed plager alle sine ulykkelige Omværende og Undergivne, hvis rolige Timer først begynde, naar de have faaet hende pyntet op paa det Skjønneste og befordret væk for at være en „Bryd for Selskabet“. Vi ville ikke lee, naar hun kriticerer Malerier og kommer i Extase over Bøger, uagtet vi ere moralsk overbeviste om, at hun ikke har seet eller læst nogen af dem, eller selv om hun havde det, ifølge sin hele Aandsdannelse ligesaa lidt kunde forstaae dem, som vor Kat er i Stand til at vurdere Shakespear. Vi ville ikke foragte hende, thi hun har maaskee ikke altid været, hvad hun nu er; de Aarsager, som have bragt hende saa vidt, ere os ubekjendte og — vi ville afvente Slutningen.

Der gives en Klasse Verdensdamer, som efter min Anskuelse er meget værre end den nu omtalte. Selskabets glimrende Dame „sværmer“ i Almindelighed for ædle Gjenstande, for Litteratur, Videnskab eller Politik,

og deri er der noget Sandt, om endog hendes Begeistring derfor er falsk. Men den lavere Verdensdame kjender intet Høiere end smukke Klæder, Heste, Bogne og fornemme Bekjendtskaber; ja dette har ikke engang for sin egen Skyld Værdi for hende, men kun fordi hendes Medmennesker ikke besidde noget ligesaa Fortrinligt.

Det er navnlig i de halvdannede Klasser, som nylig ere blevne rige, at vi finde disse Kvinder, som nu forgjæves gjøre sig Umage for at naae deres Onskers Maal, det høieste Punkt indenfor deres Horizont, ikke en Skat af Kundskaber eller Dannelse, men ene og alene en vis Stilling — en Indbydelse til en eller anden Diner eller et Huus i en fornem Gade.

(Fortsættes.)

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 24.

Løverdagen den 13de Juni 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schults.

Bekjendtgjørelse.

Om den ved Bogholder Rannestads Død ledigblevne Bogholder-Tjeneste ved Selskabet modtages Ansøgninger af den constituerede Bogholder N. F. Topp, hver Formiddag fra Kl. 8—11, i Toldbodgade Nr. 11, 3die Sal, indtil 6 Uger fra Dato.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 3die Juni 1863.

C. N. Lantrop. C. Nothe. J. C. Bondrop.

Verdensdamerne.

(Efter det Engelfke.)

(Fortsættelse.)

Medens det først beskrevne Slags Kvinder altid besidder en vis Grad af Herredomme over Selskabet, saa er det andet Slags dets underdanigste Tjener. Hun vover ikke i Meubleringen af sin Leilighed, i Valget af sine Tjenestefolk, i Afslæggelsen af sine Besøg, ja selv i den Maade, hvorpaa hun bærer sin Mantille eller sætter sin Hat paa, at afvige i mindste Maade fra Moden. Hun piner sig og andre med de største Ubetydeligheder ved Etiquetten — f. Ex. om det er rigtigst blot at aflevere et Bisitkort med omboiet Kant eller et for hvert Lem af Familien. At være den eneste i et Selskab, som ikke møder i fuldt Toilette, vilde gjøre Staffelen ulykkelig i en heel Maaned, og hvis Tilfældet vilde, at Nogen undlod at gjøre hende den skyldige Bisit til Gjengjæld for en modtagen Indbydelse, vilde hun deri see en personlig Fornærmelse, og hvis hun havde Mod dertil — det er kun sjeldent, at hun vover sig til en afgjørende Optræden — strax afbryde Bekjendtskabet.

Selv i store Byer, hvor en middelaldrende Dame med anerkjendt agtværdig Character og anstændig Opførsel kan leve allermest uafhængig, pines hun næsten

tildøde af Angst for at synde mod ubestemte Begreber: „passende,“ „god Tone,“ „fornem,“ „nobel.“

Rigtignok blive Farverne undertiden lagte meget tykt paa i det Billede, som man udkaster af Verden; ofte ligger en fornuftig Tanke og en rigtig Følelse til Grund for de mest latterlige og trættende Skikke; men denne Kvinde seer alene paa det Ydre; hun griber efter det Ubetydelige og overseer det Væsentlige i sin Opførsel og sine Manerer. Omstændelig Høflighed gjælder i hendes Dine for Venlighed; Opsigt for Gjæstfrihed, stiv Etiquette for Anstand. „Fine Manerer,“ der kun have Bærde som et godt, ædelt og velvilligt Hjertes Udstrømning, er for denne ulyksalige Kvinde det Altar, hvorpaa hun bringer sit eget og sine Nærmestes Velbefindende som Offer.

Vi høre ofte Phraser som: „Hvad vil Verden sige dertil?“ — „Maaske, men vi leve nu engang i Verden.“ — „En skikkelig Person, men ganske ubekjendt med Verden.“ — Det er nok Umagen værd at undersøge, hvoraf den da egentlig bestaaer, denne Verden, som Damerne synes at søge saa ivrigt og tillige at frygte saa meget.

Ikke den moralske Verden, som, rigtignok ofte kortsynet og partisk nok, dømmer hendes Synder, men Modernes bestandig veglende Verden, som bestemmer Klædernes Snit, Husets Stil og Indretning, Maaden, hvorpaa man skal leve, tale, handle og lide. Lader os anatomere den, og hvad finde vi saa? En broget

Maſſe af den meſt almindelige Art, ſom flokker ſig om nogle lidt mindre almindelige Udvalgte, hvis Kjerne igjen i Reglen er en afgjort ualmindelig Perſonlighed, ſom ved ſin Villies, ſin Stillings, ſin Forſtands eller Characters Magt eller ogsaa paa Grund af et ubestrideligt Meſterſkab i Dyden eller Laſten ſtaaer udenfor hin brogede Maſſe og leder den efter Godtbefindende.

Alle de andre komme, ſom ſagt, ikke i Betragtning, og alligevel finder Verdensdamen ſig i at ſidde blandt dem og blive halv qvalt; hun vover ikke at gaae beqvemt klædt, at handle og tale ud af ſit Hjerte, eller at leve ſaaledes, ſom den ſunde Menneſkeforſtand fører med ſig — ja undertiden ikke engang ſaaledes, ſom Pligten fordrer. Thi før gjør hun Gjæld for at kunne kjøbe ſig en ny Hat, end hun ſkulde gaae med den gamle, ſom for et Aar ſiden har været „moderne“; hun kniber paa Middagsmaden i en heel Maaned for at kunne give et Bal; hun leier en ſtor Leilighed og pynter ſine Modtagelſesværelſer ſaa godt ſom mulig, medens hendes Familie pakkes ſammen i uhyggelige Sovekamre, og Tjenestefolkene fryſe i Kjøkkenet. Hun gjør hundrede Gange hellere dette end i Ord og Gjering rentud at tilſtaa: „Mine Indkomſter beløbe ſig til ſaa og ſaa meget om Aaret — det maa Enhver gjerne vide — til min Familie og Selſkaber er det ikke nok; De maa derfor undſkyld, at min Families huſlige Beqvemmelighed er mig kjærere end den For-

nøielse „at føre Hus“. Og naar Verden vil have Noget af os, saa maa den tage til Takke med os, som vi ere, uden at stille nogensomhelst Fordringer til os; hvis ikke, saa staaer Døren til enhver Tid aaben for den, og vi sige den — Godnat.“

Og Selskabet i Almindelighed er ikke saa frygteligt, som det seer ud til. Det er forbausende, hvor mange Særheder det finder sig i hos En, som gaaer sin egen Vej og ikke bryder sig om det; med hvilken Respect det betragter en „lærd Dame“, som er hævet over den Svaghed at vaske sine Hænder og kjamme sit Haar ordentligt, hvis Modehandlerinde og Syjomfru aabenbart maa have levet i forrige Aarhundrede, og som i sin Optræden og sine Ord ofte overtræder Høflighedens alleralmindeligste Regler. Hvor uanfægtet kunne de samme fuldkommen anstændige Folk, som vilde blive forfærdede ved den Tanke at lade deres unge Døttre gaae i Boutikkerne om Morgenen uden at følges af en Tjener, lade netop de samme Døttre ved Nattetid gaae i Selskab hos en eller anden fornem Dame, hvis Rygte var mere end tvivlsomt, indtil et rigt Parti uden Kjærlighed og Troskab, i Himmels Dine maaske hendes værste Synder, i Verdens Dine dækkede dem alle.

Men denne „Verden,“ som beseet ved Dagen viser sig som et Intet, et Hjernespind, som ikke burde bringe noget ærligt Hjerte blot et Dieblif ud af Fatning, er en stor Mængde Damers Afgud og tillige deres

Buſſemand hele deres Liv — fra den Dag af, da det lille Barn blev pyntet med urimelig koſtbare Kniplings Huer og broderede Kjoler — i en ſimplere Dragt havde den lille Dm været ligesaa fjøn og følt ſig langt mere tilpaſ — indtil det Dieblif, da vi, fulgte af det reglementerede Antal Karether, paa høitidelig Viſ fores ud til den evige Hvile.

Endnu værre ere vi ſtedte, naar Talen er om vort Giſtermaal, fordi i den Anledning Verdens Tryk hviler tungest paa os.

„Troer Du,“ ſpurgte engang en ung Dame mig, „at Henrik og jeg kunne leve af en Indtægt af mindre end 3000 Daler?“

„Nei, ſikkert ikke, min Kjære, thi De gifter Dem ikke blot for Deres egen Skyld, men ogsaa for Andres Skyld. Hvad vilde f. Ex. Deres Bekjendte ſige, naar De ingen Portierer, ingen Silkedamaſſes-Møbler og ingen ſtore Speile havde? Og hvordan kunde De uden det nødvendige Tjenerſkab give de nette ſmaa Selſkaber, der, ſom De forſikrer mig, i Deres Stilling ere ganſke uundgaaelige? Naar De, ſom før, vil gaae i Selſkab, ſaa maa Fjerdedelen af Henriks Indtægter gaae med til Kjoler, Blomſter og hvide Handſker. Nei, mit kjære Barn, Dem kan jeg umulig raade til at gifte Dem med en Indtægt af mindre end 3000 Daler.“

Min unge Veninde ſaae noget tvivlende paa mig, om jeg havde ſagt det i Alvor eller for Spøg, og

Henrik gav sig Luft i et utaalmodigt Suk. Jeg havde Medlidenhed med dem, thi de elskede hinanden af Hjertet, og der var ingen Grund til, at de ikke skulde gifte sig. Hvor mange Hundreder offrer ikke paa denne Maade deres Livs bedste Aar, deres Ungdoms skjønneste Haab, Kjærlighed, Hjem, Dygtighed, Handkraft — og Gud alene veed hvad mere — og hvorfor? for Selskaber, Klæder og Handsker, for en smuk Leilighed, elegante Møbler og kostbare Speile!

Men enhver Verdensdame havde udenfor al Tvivl givet vort unge Par fuldkommen Ret, thi naar de havde giftet sig og siden levet med den kloge Deconomi, som vel havde været mulig for en ung Mand med Henriks uafhængige Character, saa vilde de useilbarlig have tabt i Betydning i Selskabet, lidt efter lidt være blevne fremmede for de Kredse, som de tilhørte, og tilsidst nødte til at begynde et simpelt og beskedent Liv, ligesom deres Forældre engang havde gjort. Rigtignok maatte de, uden derfor at døe af Sult, have opgivet mangan en Luxus og vænnet sig til mangan en huslig Indskrænkning, som for maaske aldrig var falden dem ind — men Kjærligheden havde, som saa ofte, saaledes ogsaa her været den bedste Læremester.

Og det er høist sandsynligt, at Henrik vilde have fundet sig meget godt deri, thi en forelsket ung Mand er istand til store Heltegjerninger. Ja det kan endogsaa falde ham ind at foretrække en behagelig Stue,

hvor en venlig lille Kone har varmet hans Morgensto og lavet hans simple The til — selv om hun adskillige Gange maa forlade hans Side for at faae den lille Skrighals, som ikke vil sove, til at tie — for en ensom, om end nok saa udsøgt Garçondiner, et Spilleparti, eller et Bal, paa hvilket han indtil Kl. 3 om Morgen kan svælge i Smil af en i Gaze og Kniplinger klædt Engel, som han vel kan bede om saa mange Dandse, som han har Lyst til, men heller ikke om mere, førend han er i Stand til at byde hende en aarlig Indtægt af 6,000 Daler. Han tør ikke vove det, thi Fædrene og endnu mere Mødrene, ja endog Døttrene, hvis unge Hjerter hurtig nok lade sig paavirke af den kolde Berden vilde blive forfærdede ved Tanken om „Kjærlighed i en Hytte“ en saa forældet, flau, romantisk, urimelig Ting. Det vilde den afgjort ogsaa være, naar man i bemeldte Hytte medbragte den fornemme Berdens Fordringer og Fornødenheder.

(Fortsættes.)

C. P. J. Krebs.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlem i Selskabet er foreslaaet:

Jomfru Amalie Italiaender, afdøde Tobaksfabrikør
Italiaenders Datter.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 25.

Løverdagen den 20de Juni 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Om den ved Bogholder Rannestads Død ledigblevne Bogholder-Tjeneste ved Selskabet modtages Ansøgninger af den constituerede Bogholder N. F. Lopp, hver Formiddag fra Kl. 8—11, i Toldbodgade Nr. 11, 3die Sal, indtil 6 Uger fra Dato.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 3die Juni 1863.

C. N. Lantrop. C. Nothe. J. C. Bondrop.

Verdensdamerne.

(Efter det Engelske.)

(Fortsættelse.)

Dog dog er det uberegneligt, hvor mange Ulykker der saavel for den Enkelte, som for Samfundet i Almindelighed fremgaaer af disse nu saa hyppige sildige og altfor beregnede Ægteskaber. Forældrene vænne deres Døttre til Luxus og unødvendige Fornødenheder, fordi de vente og fordre, at deres tilkommende Hjem om mulig skal byde dem de samme Bequemmeligheder; de glemme, at det for en ung Mand af den nuværende Generation, der først maa bane sig en Vej, som hans Fader før ham, næsten er umuligt at opfylde saadanne Forventninger. Døttrene, vante til at føre et behageligt orkesløst Liv, blive tidligt oplærte til at undertrykke ethvert Hæng til en „romantisk Tilbøielighed“ — man kalder det Daarskab at elske en Mand paa Grund af hvad han er, og ikke paa Grund af hvad han har, og med freidigt Mod ved hans Haand at optage Kampen med Verden, istedetfor kun at være betænkt paa en beqvem i alle ydre Henseender tilstræffelig sikkret Eksistens. Unge Mænd — dog jeg mangler Ord til at skildre en Pøbersvends Lod, en Lod, som først da er ret trostesløs, naar dens Trostesløshed ikke mere føles. En ugiwt Kvinde kan altid skaffe sig en Virkefreds, finde Pligter og Interesser

og føre et rent, tilfreds og nyttigt Liv. Ogsaa nogle Mænd kunne det, men saare, saare faa.

Jeg ved neppe et mere beklageligt Syn end en ung Mand, som har overskredet det 30te Aar og hverken har egen Husstand eller nære Slægtninge. Hans Indtægter ere netop tilstrækkelige til paa en anstændig Maade at hævde ham i den Stilling, som han efter sin Mening absolut maa indtage, og tilstede ham dertil kun disse forffjellige smaa Luxusartikler, som han nu engang har vænnet sig til, f. Ex. 50 til 60 Daler om Aaret til Cigarer o. lign. Ligesom andre Dødelige er ogsaa han underkastet den uhyffelige Svaghed at blive forelsket; men det lykkes ham paa den ene eller den anden Maade at blive Herre over sin Lidenskab, førend den bryder ud i klare Flamme, thi han ved, at han ligesaa lidt tør anmode en Pige af sin Stand om at forlove eller gifte sig med ham, som han formaaer at overtale en Stjerne til at ombytte sin gyldne Bane med de to smudsige mørke Bagværelser, hvor hans Basterkone snyder ham og hans Bærtinde bedrager ham. Veilighedsviis dukker han op i fuld Glands — med Kjole og hvidt Halsbind — for at bivaane en eller anden smuk ung Dames Bryllup, hvis lykkelige Brudgom han, som han godt føler, selv kunde have været. Men nu har hun i Fortviølelse over hans Taushed solgt sig til den gamle Nar ligeoverfor og vil som hans fornuftige Frue snart blive „en Verdensdame“ — ja hun er allerede bleven

det. Og han — hvilken Mening maa han som en Følge af denne og lignende Erfaringer have faaet om vort Kjon*)! Hvor oprigtig vil vel den Følelse være, hvormed han ved Skaalen for Brudepigerne gjentager de gjængse Phraser om Sorg og Bekymring, som formørke Banden, og halv smægtende, halv høitidelig smiler til de hulde Engle, som snise omkring ham! Disse ville — i deres henrivende Uskyldighed — paa Hjemveien udentviol forsikre, „at Hr. N. N. er en meget elskværdig Personlighed, og at det blot er underligt, at han aldrig har givet sig“. Imidlertid begiver Hr. N. N. sig ogsaa hjem med Hjertet fuldt af Bitterhed, til sin mørke Bolig, til sin Bog, til sin Cigar eller — han ved bedst selv hvorhen. Er han først fyrretyve, saa vil Ægteskabet forekomme ham som en ren Urimelighed, og han vil ønske sig til Lykke med at være kommen til den Indsigt, at en dydig, heihjertet og uegennyttig Kone, hvis saadan en overhovedet findes, nutildags kun eksisterer som et Phænomen, men ikke for at binde sig til en Dodelig. Idet han giver sine Følelser Luft i et halvt spottende Suf, klæder han sig paa og gaaer i Operaen eller tager en fransk Novelle i Haanden og lægger sig paa sin Sopha og kommer tilsidst til den Overbeviisning, at vi netop ere saaledes, som vi der ere skildrede.

*) Forfatteren er en Dame.

Gode Gud! Naar Tingenes Tilstand virkelig er saadan — og den er saadan, jeg har ikke engang tegnet den i sin hele frygtelige Sandhed, men kun skizzeret den overfladisk — hvordan skal det saa gaae med den næste Generation? Hvad skal der blive af dem, disse ufødte Millioner, Fremtidens Mænd og Qvinder? Det er skrækkeligt endog blot fra det praktiske Standpunct — for ikke at tale om det moralske — at tænke sig de mulige Følger.

Kan der hjælpes herpaa? Kunne vi ikke, medens Manden hersker derude i Verden, ved Hjælp af vor Indflydelse i Hjemmet opdrage vore Døttre til et nyttigt, mindre glimrende og af Luxus og Rigdom mindre afhængigt Liv? Kunne vi ikke fra Barndommen af lære dem, at Arbeidet staaer høiere end den blotte Fornøielse, at den sødeste Nydelse er den, som vi selv have fortjent? Kunne vi ikke indplante Kjærlighed til Sandhed, Simpelhed i Smag, Lyst til Arbeide og Afsty for Ddselhed i deres Hjerter, og, naar disse Grundfættninger have slaaet faste Rodder, hengive os til det Haab, at de maa bære Blomster, hvilken Skjæbne der end venter den unge Pige. Da behøvede vi ikke at opleve Jammeren ved Dødsleiets, om hvilket uforsørgede Døttre staae, eller Skammen, naar et tankeløst Par synker ned i Gjæld, Fattigdom og Forbrydelse, saa at ikke engang Slægtningers for sildige Medlidenshed mere kan hjælpe.

Uden at tage Ordet for ubetænksumme og letsin-

dige Giftermaal, troer jeg dog ikke, at det er romantisk Sværmeri, men fornuftigt og christeligt at paastaae, at Kjærlighed er bedre end udvortes Glands, Dyd bedre end Anseelse. Der gives Tilfælde, hvor Kjærlighed og Lykke maa vige for Pligt og Billighed, men Egenkjærlighed og Berdslighed føre ofte til Forbindelser, som ere en større Synd for Gud og have værre Følger for Samfundet end de saakaldte ubetænksomme Giftermaal.

Det er besynderligt, hvor store Offre Menneffene, især Damerne, bringe Berden, denne Molok, og jeg kommer derved uvilkaarligt til at tænke paa en barnagtig Cultus, som en lille Beninde af mig paa halvfjerde Aar havde fundet paa, og ved hvilken hun selv var Præstinde. Hun pleiede dels af sit eget Forraad at samle saadanne Slifkerier, som Børn holde af, ogsaa Roer, Ublestkrællinger o. s. v., dels at hæve dem som usfrivillige Skatter af Trediemand og at henlægge dem i en affides Krog af Gaarden som Offer til et hemmelighedsfuldt usynligt Bæsen, kaldet Dor, som kom om Natten og fortærede det — idetmindste var det den følgende Morgen regelmæssigt forsvundet. En from Lante, som kom paa Spor efter Sagen, gjorde, fuld af Forsærdelse, en Ende paa den lille Hednings Historie, men endnu flere Aar efter kunde Intet have bevæget min lille narrede Beninde til at indrømme, at den skrækelige Dor i Virkeligheden kun havde været et Bindstød eller en Høne med sine Kyllinger eller et

andet sultent Dyr. Saaledes bortkaste vi ofte vor halve Levetid i en tankeløs Dffertjeneste, indtil vi finde — hvis det ellers nogensinde skeer — at den usynlige Dæmon, som opsluger saamange af vore bedste Goder: Velstand, Tid, Behagelighed, Fred, om ikke endnu mere, er et Sammentræf af tilfældige Omstændigheder eller en personlig Bussemand.

Alligevel ligger der et vist Trylleri, som er vanskeligt at forklare sig, men ikke til at nægte, i disse værdiløse Fester, i denne Dyrkelse af en selvopfundne Afgud. Hvo kjender ikke Historien om den gamle vise Gjed, som for sin kjære Datter skildrede det frygtelige vilde Dyr, Leoparden, som ubegribelig styg med et forfærdelig stort Gab og gloende Dine. Hvordan kunde saa det smukke Dyr, med den glindsende plettede Hud og de nette Bevægelser passe til den Beskrivelse, som Moderen havde givet? Hvad var naturligere, end at det smukke Kid gif hen til den og beundrede den, men saa ganske rigtig faldt i dens Kløer og maatte lade sit unge Liv for dens skarpe Tænder. Bilde ikke mangen en Moder gjøre vel i at mærke sig denne gamle Fabel? Ja Verden byder paa sin Vis uden tvivl megen Nydelse. For en ung Pige er det en uudsigelig henrykkende Følelse første Gang at indføres i hin Tryllefreds, som kaldes „det gode Selskab“, at vise sig i sin bedste Stads og fra den fordelagtigste Side, i Begyndelsen for at behage Alle, men snart,

stakkels lille Nar, for at behage en Enkelt. Bel gaaer den første Fortryllelse snart over, men endnu er det ikke Gift, som hun indsuger, som kolde Moralister ville have os til at troe. Det har noget Bedøvende, og den unge Pige føler det og tager det alligevel, maaske med lidt Undseelse. Som alle søvndyssende Midler efterlader det en Smule bitter Efter-smag — men hvad gjør det?

(Sluttes.)

C. P. J. Krebs.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:
 Hr. Silke- og Klædekræmmer Emanuel Schmidt.
 — Bud ved Criminalretten H. W. Gellert.
 Jomfru P. M. E. Hammerum, Datter af forhen-
 værende Proprietair Hammerum.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 26.

Løverdagen den 27de Juni 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Verdensdamerne.

(Efter det Engelske.)

(Sluttet.)

Af og til spørger en ung Dame sig selv ved et kjedeligt Aftenselskab eller en prosaisk Formiddagsvisite, om denne „Fornøielse“ er den Pris værd, som hun betaler derfor; om ikke, naar hun blot vilde tilstaae det, de behagelige Kredse, hvori hun bevæger sig, i Almindelighed ere en tung Byrde for hende selv og Andre; om ikke en Smule sund Fornuft og Hensyn til Andre vilde virke rensende paa Selskabet og var bedre end al besværlig Etiquette. Maaske lægger hun Haand paa Bærket for at gennemføre dette store,

nye og, som det unge Hjerte bilder sig ind, af hende først opfundne System —

„Som En, der med en Baad tog fat
For flot at bringe en Fregat“.

Det er hoist sandsynligt, at det vil mislykkes fuldstændigt for hende; hun bliver falsk bedømt, udleet og bestemmer sig til aldrig mere at ville reformere Verden — og deri gjør hun meget flogt; eller ogsaa synker hun hen i Ligegyldighed, overbevist om, at man, naar Alt kommer til Alt, ikke behøver at tage det saa nøie med Ret og Uret, og lader sig drive med Strømmen langt, langt bort, — og hvorhen?

Eller ogsaa, naar hun endnu besidder Indsigt nok til at skjelne Sandheden fra dens Dobbeltgjænger, som i denne selsomme Verden aldrig forlader den, men efteraber den i Alt, erkjender hun med Tiden det Sande og Skjonne, som kan ligge til Grund endog for de mest overdrevne Former og Skikke. Hun indseer ogsaa, at blind Underkastelse ikke er nødvendig, at en Dame er uværdig til det Herredømme, som i og for sig tilkommer Qvindeskjønnet, naar hun bringer sin sunde Mennekesforstand, sin Bequemmelighed eller sin gode Smag som Offer for enhver Mode, ethvert Ceremoniel, naar hun f. Ex. giver sig Udseende af en med Silke drapperet Smørtønde eller en Banskabning, som „Hovedet voger ud af Skuldrene“ paa; naar hun slaaer Time for Time, Dag for Dag, Aar for Aar ihjel i Selskab med overfladiske Folk, hvem hun hverken

selv bringer noget Godt, saalidsom hun modtager det af dem; som, hvis hun endnu idag maatte stilles fra deres muntre Kredss for imorgen at døe i det nærmeste Hospital eller springe i Vandet, vilde bemærke: „Min Gud, hvor rædsomt! Hvem skulde have troet det? — Dog, hvad jeg vilde sige....“

Naar Opdagelsen pludselig bryder ind over hende, træffer den saa smerteligt, at Skyggesiderne ved hendes drømte Eden vise sig endnu grellere for hende, end de i Virkeligheden ere, og det i dette Dieblif ikke forekommer hende meget bedre end et afskyeligt Fængsel, ud af hvilket det er hendes varmeste Dusske at flye for enhver Pris.

Dette er hendes Livs Vendepunkt. Enten finder hun sig taust og haabløst i den Tingenes Tilstand, som hun foragter, eller hun synker saa dybt, at hun igjen antager den for den sande; eller endelig redder hun sig ved en fortvivlet Kraftanstrengelse ud af den vilde Forvirring, bringer Orden og Klarhed i sit Liv, lærer lidt efter lidt Menneskene og Tingene at kjende i deres sande Skikkelse, idet hun tager dem, som de ere, og søger at afvinde dem deres bedste Side — kort sagt, hun betragter Verden efter hans Exempel, som sagde, at „begge Dele, Hveden og Klinten skulde voge sammen indtil Høsten.“

Naar hun gjør det — og jeg spørger mine Væserinder, om Billedet ikke er tegnet efter Naturen, om ikke mangt et træ og utilfredsstillt Hjerte, som alle-

rede bevæges af en dunkel Aelse, vil tilstaae, at jeg, om endog ufuldkomment, har udtalt det dæmrende Følelser — saa vil hun undgaae det sørgelige Maal, hvortil alle de komme, som kun søgte deres Glæder i dette Liv — enten det saa er den glimrende Modedame, den aandrige Qvinde, som endnu engang udfolder sine forbrugte Binger for en ny Generation, af hvilken hun ikke anerkjendes, eller som kun gjør det for at spotte hende — eller Verdensdamen af den sædvanligste Art.

Denne sidste, hvem har ikke truffet hende et eller andet Sted i hendes senere Dage? Hun er afhængig af deres Medlidenhed, som erindre, hvad hun engang var eller kunde have været; hun indbydes kun, fordi hun dog endnu er temmelig „behagelig“, og fordi det stakkels Menneske saa gjerne „vil ud“; derhos er hun i høi Grad pirrelig paa Grund af den bestandige Trang til Udspredelse, som bringer hende til at foretrække ethvert Selskab for sit eget. Hun griber ængstelig efter enhver lille Rest af Belwillie, som hun dog aldrig uegennyttigt selv har vist Noget, som hun snarere ligesom Smør paa et tyndt smurt Smørrebrød har udbredt saa vidt, at der intetsteds var Noget at see deraf.

Benner har hun ikke; hun har aldrig savnet dem og aldrig fortjent dem. I sit hele Liv har hun aldrig været i Stand til at slaae Rod i et menneskeligt Hjerte; det algode Faderhjerte i Himmelen har hun

aldrig søgt eller troet paa. Hendes Tro bestod i en udpolstret Kirkestol, i en i Fløiel indbunden Bønebog med et forgyldt Kors paa Bagsiden og i bestemte gudelige Tanker, Ord og Gjæringer paa Søn- og Helligdage, hvormed hun maaste ogsaa troer engang at kunne skaffe sig „Fred med Himlen“. Iøvrigt er hendes Sjæl — i Modsætning til hendes Forstand, som endnu kan være frisk og klar — en stor Tomte, en mørk Plet — hun er levende død.

Dg dog vil ogsaa for Verdensdamen den Dag komme, da hun maa døe.

Da kunne vi kun overlade hende til den guddommelige Barmhertighed.

At blive ældre.

(Efter det Engelse.)

Tænker Du paa svundne Dage,
 Naar Du sidder i Aftenens Ro?
 Dg ønsker Du atter den Tid tilbage,
 Da Gangen var let og Hjertet fro?

„Jeg mindes de svundne Dage,
 Da Glæden belyste min Bei;
 Var de nok saa lyse og fage,
 Tilbage jeg ønsker dem ei.“

At blive ældre! Vi tale om denne Tid, spørge dermed og moralisere derover, men finde det næsten umuligt at tænke os den som nærværende, idetmindste hvad os selv angaaer. Hos Andre kunne vi suarere bemærke Aarenes Tiltagen, og selv der falder det os ofte vanskeligt nok. „Hvorledes, De synes, at Fruen Laura seer gammel ud? Det er umuligt; hun er endnu ganske ung, kun et Aar ældre end jeg, altsaa netop... Ja, jeg glemmer virkelig, hvordan Tiden løber! Ingen af os to er vel saa ung mere, som vi have været,“ en Indrømmelse, som vi af Høflighed ikke lægge Mærke til, og som vi af Sandhedskjærlighed ikke modsiges.

Det er udentvivl et betydningsfuldt Vendepunkt i en Qvindes, især en ugift Dames Liv, naar hun begynder at ahne, at „hun ikke mere er saa ung, som hun har været“, at, efterat hun fra den respectable Alder af 17 Aar af har raabt „Ulven“ — noget, som mange unge Damer til stor Glæde for deres Benner holde af at gjøre — den graadige Ulv, kaldet Alder, nu virkelig i nogen Graad viser sine Tænder, og ingen høflig Blindhed fra bemeldte Benners Side, ingen Ligegyldighed fra hendes egen kan ophæve den Kjendsgjerning, at den er at see, om ikke just i Nærheden, saa dog i Afstand. Og hvor henrivende poetisk den end kan forekomme os i vort fjortende eller femtende Aar, naar vi skrive melancholske Vers „til vor Barn-dom“, eller i vort tre og tyvende, naar vi med en

munter Latter omhyggeligt pakke „vort første graa Haar“ ind i Silkepapir — som en Virkelighed, der rykker os nærmere og nærmere, fremstiller Alderen sig i et ganske andet Lys for os.

Vi føle, at Halvdelen af den Levetid, som i Reglen falder i de Dødeliges Lod, ligger bagved os, at vi ingen Ret have til at vente at blive smukkere, stærkere eller lykkeligere, end vi nu ere, at vi have naaet Livets Hoidepunkt, hvorfra det næste Skridt nødvendigvis maa føre os nedad, ja, skjøndt vi maaske ikke have Følelsen deraf, skjøndt Lusten endnu kan være ligesaa frisk og Udsigten ligesaa storartet, vide vi dog, at det er saa. Hurtigere eller langsommere gaaer det ned ad Bakke. For dem, som gaae „Haand i Haand“, er Nedstigningen maaske lettere og behageligere, men jeg skriver for dem, som maae vandre deres Bei alene.

I Begyndelsen er det ingen behagelig Nedstigen. Naar vi f. Ex. paa Ballerne blive sjeldnere engagerede, og vore Dandsere fordetmeste bestaae af tykke Herrer „i deres bedste Aar“ eller smækkre Unglinger, som rødme lige op til Dreene ved hvert Ord, som vi presse af dem; naar høittravende unge Gjæs, som endnu laae i Buggen, da vi allerede vare vogne, falde os „Kjære“ og ville „protegere“ os, eller naar en Dreng, der har været vort Legetøi som lille Pige, er uopdragen nok til som skjægget Mand at voge os over Hovedet eller endog at spørge os til Raads i et Kjærlighedsanlig-

gende, naar vi mærke, at vore Bekjendte undgaae at tale om „gamle Jomfruer“ i vor Nærværelse eller ogsaa siebliffelig begynde paa en ivrig Lovtale over dem, naar Tjenestefolkene haardnakket kalde os „Madam“, og de i Boutikerne absolut ville udstede deres Regninger til „Fru Blank“ og henvende vor Opmærksomhed paa alle Slags Vegetoi — saa er alt det virkelig ikke behageligt.

(Fortsættes.)

C. P. J. Krebs.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlem i Selskabet er foreslaaet:
 Hr. Urtekræmmer Mathias S. Meyer.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 27.

Løverdagen den 4de Juli 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

En Sommerdag.*)

Tre Stadier.

Dugdraaben staaer saa glindsende paa hvert et Blad
og Straa,
Med Blomstens Duft sig Luftens mildt forbinder,
Høit Himmelbuen hvælver sig saa reen og blaa,
Og Morgenstjernen blinker og forsvinder;
Se hist fra Horizonten med dens luerøde Rand
Solstraalerne let over Havet spille,
En sagte Brise kruser svagt det solvklare Vand,
Mod Stranden Bølgerne melodisk trille:

*) Indsendt til Skriftoemiteen fra et Medlem af Selskabet med
øttret Ønske om Optagelse i Borgervennen.

Den lille Fugl nu luffer op sin Nedes Dør
 Og hilser Dagen med sin glade Stemme:
 En saadan Morgen har jeg ofte skuet for
 I Danmark, — og i Danmark har jeg hjemme.

Og har saa Dagens Drot begyndt sin Vandring ret
 Og kastet sine Straaler over Jorden,
 Da er der under Bøgens Krone Skygge tæt,
 Jeg frygter ei hans Almagt her i Norden;
 O nei, han vinker mig til venlig Hvile ind,
 Hør, Fuglesangen er for ham forstummet,
 Og Zephyr kysker vindig let min Mund og Kind,
 Til Drømmens Genius jeg har fornummet:
 Han hvisker til mig om den Skat, som Danmark har
 Paa sine Sletter og i sine Dale,
 Og for mit indre Blik der staaer nu aabenbar
 En Rigdom, som høit for sig selv kan tale.

Men Solen synker, og se nu fra Mosen der,
 Hvor Storcken gravitetisk Næbet hvæsser,
 Opstiger jo phantastisk en heel Alfehær,
 Mens Hyrden Hjorden lystig sammenblæser;
 I fjerne Landsby Kirkeklokkens Slag har sagt,
 At Dagens sidste Time vil bortile,
 Naturen fra sin Birken alt til Ro er bragt,
 Kun Nattergalen slaaer sin søde Trille:

Ja saadan er en Sommerdag her i vort Nord!
 Kan nogen Zone vise os den bedre? —
 Jeg troer, fast ei der er en saadan Plet paa Jord
 Som den, der fødte mig og mine Fædre!

Ludvig Bogel.

At blive ældre.

(Efter det Engelske.)

(Fortsættelse.)

Ligesaa lidt kan det volde os Glæde, naar vi af lang Sædvane ganske uvilkaarlig tale om os selv som „ung Pige“ og strax bemærke et hemmeligt Smil paa vore Tilhøreres Ansigter, eller naar vi ved en tilfældig Anledning lade os henrive til en maaske lidt overdreven ungdommelig Opførsel, og et vist Instinkt siger os, at vi gjøre os latterlige derved; eller endelig, naar vi en Dag staae foran vort Speil og pludselig blive var, at de Træk, hvormed vi ere for noie beskjendte til hver Dag at prøve dem paany, ikke mere vise os det unge Ansigt, at de lidt efter lidt forandre sig, og ville forandre sig mere og mere, indtil det gamle Pigeansigt, enten det saa har været smukt eller stygt, behageligt eller ubehageligt, beundret eller upaaagtet, fuldstændig vil være forsvundet, ja at det alle-

rede er forsvundet; vi kunne anstrenge vore Dine saa meget vi ville, vi see det dog ikke mere.

Det er en ubestridelig Kjendsgjerning, at Overgangen er succesiv og derfor ofte næsten umærkelig for de Paagjældende, hvorved mange ondskabssfulde Bemærkninger om dem, som absolut ville blive ved at optræde som „unge Damer af en vis Alder“, burde bringes til Taushed. Det er visseelig ikke let for en Dame at erkjende, at hun begynder at blive gammel, og for mange, ja mere eller mindre for Alle maa denne Erkjendelse være smertelig. Endog de mest overfladiske af vort Kjon ere i en vis Henseende at beflage, naar de ved en Opførsel, som ikke passer sig for ældre Damer, udsætte sig for alle mulige Misfjendelser, medens de virkelig ikke have Bevidstheden om deres Alder og derfor haardnakked fastholde Ungdommens Scepter, uden at ahne, at det i deres Hænder bliver til Spot, et Tegn paa en forlængst tabt Magt og Indflydelse.

Selv den fornuftigste Dame vil ikke være i Stand til uden idetmindste en forbigaaende Smerte fuldstændig og for bestandig at overgive til Fortiden sin Ungdom med alle dens Længsler og Forhaabninger, dens Glæder og Interesser, med hvad den har forspildt, og hvad den har erhvervet. De Unge betænke ligesaalidt dette, som det falder dem ind, at de maaske selv engang ville lære denne Følelse at kjende, ellers vilde de ikke være saa tilbøielige til at gjøre sig lystige over hine

gamle Jomfruer, som endnu ansee sig for unge, medens Andre allerede for længe siden ere komne ud over den Tro, og som derved lade deres Livs Efteraar, den Del af en Qvindes Tilværelse, som bør være den fredeligste, indholdsrigeste og helligste, ikke blot gaae unyttet hen, men endog gjøre den latterlig. De vilde ikke med Ungdommes Raffhed til at dømme, som er bleven til et Ordsprog, gjøre Nar af de usle smaa Laabeligheder, som den, der derved bliver til en Skive for deres Bittigheder, maaske slet ikke er sig bevidst; hun klæder sig netop, som hun altid har gjort, og bliver ved med de smaa uskyldige Kunster og Coquetterier, som klædte hende saa godt, da hun var atten eller nitten Aar, uden at betænke, hvor overordentlig latterlige de forekomme os hos en Dame paa maaske fyrretyve Aar! Men ved denne Slags Skuespil, hvorved Folk kun altfor ofte have Veilighed til at more sig, maa ethvert redeligt Hjerte føle, at af Alle de der deri Interesserede den spiller den mindst vanærende Rolle, som kun gjør sig selv til Gjenstand for Spot.

Dg vi maae vel spørge, hvorfor hun gjør det, hvorfor hun med en saa fortvivlet Kraftanstrengelse klamrer sig fast ved Ungdommen, som hun dog ikke formaaer at holde fast paa, og som i Grunden maaske ikke er noget saa kosteligt og velsignelsesrigt Gode; hvorfor hun gjør sig saa uendelig megen Umage for at skjule eller fornægte sin Alder, da dog Halvdelen af hendes Bekjendte enten kjender den eller kan gjette sig

til den, og det er den anden Halvdel i høieste Grad ligegyldigt; hvorfor hun endelig endnu klæder sig ligesom sin Niece, Ballernes feirede Dronning, og paa den Maade ikke kan undgaae at støde vort Die paa en ubarmhjertig Maade.

Med Hensyn til Paaflædningen turde jeg endnu tillade mig nogle Ord. Der gives to Maader, hvorpaa ikke mere ganske unge Damer pleie at klæde sig, og det er vanskeligt at afgjøre, hvilken af dem der er den værste. Maaske dog den første, nemlig den altfor ungdommelige. En hvid Gazes Kjole paa en guul Hud eller kunstige Blomster paa graat Haar er visseelig en høist urimelig Sammenstilling. Lad det være et aabent Spørgsmaal, om en Valkjole efter det tyvende Aar endnu klæder ligesaa godt som før, men efter det tredivte ville vi aldrig tage den ustraffet paa. Man siger, at Damerne kunne give sig et yngre Udseende ved at klæde sig lidt ældre end deres Aar, og jeg har virkelig seet mangen en Dame, som i det reglementerede Aftentoilet, hvilket hun som ugift Dame paa ingen Maade troede at kunne omgaae, saa meget gammel og uskøn ud, medens hun ganske vist havde taget sig ud som en solrig Octoberdag, hvis hun havde ladet Naturen vederfares den Retsfærdighed i sit Livs Høst at tage en Høstdragt paa. Var hun blot saa fornuftig at troe, at graa Haar formilde Rynkerne og hæve blege Kinder, idet de frembringe samme Virkning, som den vore ungdommelige Bedstemødre søgte at opnaae

ved at puddre sig; at lyse lette Kjoler med al mulig Bynt kun passe til slanke lette Figurer, medens en mørkere tættere Kjole og en smuk Kappe ofte bringe en Dame til at see ti Aar yngre ud.

I Modsætning til den nys beskrevne Maade at klæde sig paa gives der mange Damer, som anvende for lidt Omhu paa deres Ydre. De sige — skjøndt ikke altfor tidligt — „Jeg er ikke saa ung mere; det er ganske ligegyldigt, hvad jeg har paa“. Om de troe det, er en anden Sag, men de sige det og handle derefter, naar Lædighed og Bequemmelighed foranlediger dem dertil. Laabelige Qvinder! de glemme, at det netop da, naar den modne Alder er traadt istedetfor den ungdommelige Friskhed, er nødvendigt, at de anvende større Omhu paa deres Ydre. Ungdommen kan, hvad Klædedragten angaaer, næsten tillade sig Alt — den modnere Alder kan det ikke, og alligevel ere vi forpligtede til ogsaa da at være en saa behagelig Fremtoning som mulig for vore Venner og for Samsundet. Det er let, naar vi ere omgivne af dem, som holde af os og bryde sig om vor Paaflædning, og i hvis Dine vi, saavidt Naturen tilsteder det, gjerne ville synes elskværdige og indtagende indtil vor sidste Time, men det er ikke let, naar Forholdene ere anderledes, og deri maa vel Grunden ligge til, at saa mange af vore ugifte Søstre blive skjodesløse og gammeldags i deres Paaflædning. — „Hvad gjør det? Ingen bryder sig om mig“.

Men jeg troer, at enhver Dame burde bryde sig en Smule, en lille bitte Smule om sig selv, det vil sige om sit Ydre. Langt fra at ville tage Ordet for Forsængelighed eller utilbørlig Bortødslen af den ædle Tid paa den utaknemlige Besskjæstigelſe at pynte og pudse sig for sig selv — anseer jeg det alligevel for en ganske rigtig Følelse ikke at nægte Legemet, der ligesaa vel som Sjelen er givet os af Himlen, den Agtelſe, som tilkommer det. Og er det ikke vor Pligt, i Betragtning af det store Antal uskjønne Mennesker her i Verden, at formindske dette Antal derved, at Enhver af os bestræber sig for at give sig et saa lidet uskjønt Ydre som mulig.

(Fortsættes.)

C. P. J. Krebs.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:
 Hr. Hattemagersvend John Frederik Christmas.
 — Bærtshuusholder Peter Larsen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 28.

Løverdagen den 11te Juli 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.*

At blive ældre.

(Efter det Engelske.)

(Fortsættelse.)

Naar en Dame holder op med at klæde sig ungdommeligt, saa har hun deri ingen Undskyldning for at gaae skjodesløst klædt; hun maa vælge sit Toilette saaledes, som det mest tiltaler for hendes Personlighed, hendes Smag og hendes Bequemmelighed, og tillæmpe Moden efter sig, ikke sig efter Moden; men hun bør ikke sætte sine Omværendes Lattermuskler i Bevægelse ved en Paaaklædning, som var moderne for 20 eller 30 Aar siden. Nethed, Punktlighed og harmoniske Farver, som med Aarene smelte mere og mere

sammen og blive mildere og mørkere, indtil kun sort, hvidt og graat blive tilbage som de for Alderdommen mest passende Farver, dette burde enhver Dame søge at iagttage hele sit Liv. Hverken Fattigdom, Sorg og Sygdom eller Følelsen af at staae ene, Fornemmelser, som vi gjerne ville lade indvirke paa vort ydre Liv, kunne undskyldte hende, naar hun klæder sig som en „Fuglestræmsel“.

Hin langsomme, neppe mærkelige Forandring i Opførsel og Udseende, som stemmer med og er naturlig for den fremrykkende Alder, lader sig ikke føre tilbage til nogen Regel. Den er kun det ydre Gjenskin af en indre aandig Proces, hvis Betydning først da bliver os ret klar, naar vi befinde os i Selskab med ældre Koner eller Piger, som aabenbart endnu ikke have gennemgaaet den. Vi see det af deres meget ungdommelige Opførsel, af den Maade, hvorpaa de bryde ud i Henrykkelse og lade alle deres Hjertes Følelser komme til Orde. Mod et saadant Væsen, forudsat at det er naturligt, have vi hos ganske unge Piger aldeles Intet at indvende, ja vi finde det tiltalende og elskværdigt, men i en modnere Alder, naar Videnskaberne have lagt sig, naar endog Følelsen af Lykken er bleven rolig, og det varme, elskende Hjerter bedst sammenlignes med „stille Bænde“, som ere „dybe“ — da forekommer en saadan Opførsel ikke blot latterlig, men endogsaa ubehagelig.

„At blive gammel med Ynde“ — som hun ud-

trykte sig, der selv bedst oplyste denne Theori ved sit eget Exempel — er en god og smuk Ting; endnu bedre er det dog at blive gammel med Værdighed. Til den Ende maae vi fremfor Alt gjøre os Umage for ikke blot at erkjende den Kjendsgjerning, at Ungdommen er vegen fra os, men fuldkommen udsone os med den og ansee det, som vi kalde en Forandring, men som i Virkeligheden er et Fremskridt, for et saadant; vi maae aabent og frygtløst underkaste os selv og vort daglige Liv den samme Lov, hvorefter Sommeren følger paa Foraaret, Efteraaret paa Sommeren og Vinteren paa Efteraaret, og enhver af disse Tider besidder sin eieudommelige Skjønhed. Ja, naar Damerne blot vilde troe det, der ligger i at „at blive ældre“ skjult en dyb Skjønhed. Den Udtrykkets Ynde, som udspringer af et mildere Sind og en modnere Forstand, holder ofte fuldstændigt skadesløs for Tabet af de bløde Former og friske Farver, og dem, som aldrig have kunnet rose sig af disse, give Aarene derfor mere, end de tage. Et sentimentalt qvindeligt Væsen behøver ofte en halv Levetid til at vænne sig fuldstændig til denne legemlige Maskine, til at opnaae en gavnlig Vigeegyldighed for dens Mangler og Fuldkommenheder og endelig at lære, hvad ingen anden Læremester end Erfaringen kan lære os, at Aanden allene har Betydning, at med et godt Temperament, en oprigtig Villie og en jævn Forstand — eller endog blot med de to første — ethvert Legeme, hvordan det saa er dannet, kan gøres nyttigt og

behageligt som en Rejseflædning for Sjælen. Sjelden vil en Dame, hvis Sjæl ikke er styg, i sit Livs Aften have et affrækkende stygt Ødre; snarere vil hun, om hun end i sin Ungdom har været nok saa afgjort ustyg, i sine senere Aar faae et behageligt og net Udseende.

Saaledes er det ogsaa med Characteren. Man kan antage, at en Dame, som overhovedet er i Stand til at blive klog og fornuftig, maa være bleven det i Alderen mellem tredive og fyrrethve Aar. Hendes naturlige gode Anlæg maae have udviklet sig; over de onde vil hun enten være bleven Herre eller uden Modstand have overgivet sig til dem. Hvor ofte vi end sige om Andre, at de „slet ikke have forandret sig“, at de ere „ganske de samme som før“, saa vil eller kan dog Jugen i længere Tid blive ganske ens, ligesaa lidt som vort nuværende Legeme er det samme, som det, vi fødtes med, eller vi havde for ti Aar siden. Hvis den bestandige Forandring og Fornyelse af Legemet saavel som af Sjælen, hvis Bolig det er, ophørte, saa maatte useilbarligt Forfald blive Følgen deraf, thi hverken i den aandelige eller legemlige Væxt er Stilstand mulig; vi maae enten gaae frem eller tilbage. „For silde at blive anderledes“ — „for gammel til at lære“ — taabelige Ord! Mennesket burde med hver Dag af sit Liv blive bedre, ja han vil formodentlig i al Eviighed stadig have noget at lære.

Dette fører mig til et af de Punkter, som jeg kunde kalde „Glæderne ved at blive ældre“.

Bed vor Indtrædelse i Livet er „at elske“ det Verbum, som vi ere mest tilbøielige til at conjugere; senere opdage vi, at det er om end det første, saa dog ikke det eneste Verbum i Livets Grammatik; at „Bæren“, „Handlen“ og „Liden“ ikke, som vi have troet, indeholdes i det alene. Lidt efter lidt bliver det ikke blot en Nødvendighed for os, men skaffer os den største Glæde at gaae tilbage til Oprindelsen og Uarsagerne til mange Ting, at undersøge dem og lære at vurdere dem. Vi begynde at forstaae den fulde Betydning af den Forjættelse, ifølge hvilken vi i hin Verden, „skulle erkjende, som vi erkjendes“. Ja, allerede denne Verden med alle dens Byrder og Smerter faaer Interesse for os for sin egen Skyld, ganske afseet fra os selv og vor glædelige eller sorgelige Løderi. Vi følge Begivenhedernes Gang med Fornøielse og forstaae dem saa meget desto bedre, som vi have opgivet den Forventning, at Forsynet som en *deus ex machina* vil gribe ind deri til vor specielle Fordel. Vi træde ud af vor egen lille Hverdagskreds for at faae Interesse for den forunderlige Verdensstyrelse og iagttage Uarsager og Virkninger i deres Sammenhæng; vi see, hvor ofte en tilsyneladende Ulykke bliver til en virkelig Lykke; hvorledes Forvirringer saavel i enkelte Menneskers som i hele Folks Liv lidt efter lidt løses; vort Blik stjærpes for Tidens mæg-

tige Indflydelse, for Forandringer og Fremskridt hos os selv, hos vore Omgivelser og i Verden i Almindelighed. Vi have netop levet længe nok til at faae en svag Aehnelse om den store harmoniske Forbindelse mellem Natur og Skjebne — til forsaavidt at erkjende den siensynlige Plan og Hensigt med vort eget og Andres Liv, at vi nu ere tilfredse med at sidde stille og afvente Enden. Som jeg engang har hørt sige: „Vi føle, at vi gjerne vilde blive ved at leve, var det end blot af Nysgjerrighed“.

Hos Mennesker af smaalig Tænkemaade giver denne Følelse sig tilkjende ved Gladder og Indblanding i Andres Anliggender; men det maae vi tilskrive en Udartning af en i sig selv god og ædel Drift, som, rigtig ledet og udviklet, kan blive til uberegnelig Gavn for den Enkelte og Samfundet. Thi visseelig er den sidste Halvdel af Livet den bedste Arbejdstid. Smuk er Ungdommens Enthusiasme, og store de Resultater, som tilsigtes ved den, men kun den faste Udholdenhed og større Erfaring hos den modnere Alder formaaer at fuldbringe det ægte, sande og varige Gode.

En Følelse, som vi sjelden lære tidligere at kjende, bidrager væsentlig til et heldigt Udfald heraf, nemlig: Tilfredshed. Ikke Resignation eller en villig Hengivelse i hvad der ikke lader sig forandre, men levende Tilfredshed, som vi let opnaae ved personlig Deltagelse i den daglige Vexel af Glæde og Sorg, hvilken, som vi senere ville finde, er mere ligelig fordelt, end man

troer. Unge Mennesker ere lykkelige — de nyde med Henrykkelse, det være sig nu i Haabet eller i Virkeligheden, Livets Skum — men de ere sjelden tilfredse. Det er heller ikke muligt. Først naar vi halvt have gennemreist Livets dunkle Labyrinth og begynde at erkjende Hensigt og Diemed, kunne vi være virkelig tilfredse.

Et vigtigt Element i denne Tilfredshed er — lader os uden falsk Undseelse behandle, hvad Gud og Naturen selv have anordnet — at det tvivlsomme Spørgsmaal: „Bliver jeg gift eller ikke?“ paa denne Tid i Reglen er besvaret; at den tomme Nysgjerrighed og enhver ukaldet Indblanding af Verden med Hensyn til dette Punkt er ophørt, hvad der allerede i og for sig er en sand Belgjerning for et quindeligt Gemyt. Forholdet til det andet Kjøn antager umærkeligt en anden Character eller hører lidt efter lidt ganske op. Der gives vel Undtagelser, men de Tilfælde ere vist sjeldne nok, at tidligere Elskere ere blevne vore Venner, og at vi besidde Venner, hvis i Arrækker prøvede Troskab ikke har formaaet at fravriste os nogen ny Kjærlighed. Naar en Dame ønsker at beholde sin Magt over Mændene — og det er ikke noget unaturligt Ønske, men et, som ogsaa de gode og elskværdige af vort Kjønn kunne nære, naar de længe have været vante til Selskabets Opmærksomhed og Beundring — saa maa hun benytte sig af ganske andre Midler end før. Og selv da, om end hendes

Indflydelse er nok saa ren og sand, hendes Bid nok saa sprudlende, vil hun oftere finde, at hendes Tilhører foretrækker straalende Dine for en aandrig Underholdning, sit Hjertes Tilfredsstillelse for sin Aands Udvikling. Og hvem vil vel dable ham derfor!

Saa behagelig Omgangen med det andet Kjøn er, det vil sige med hæderlige, dannede Mænd, som møde en Dame paa gjensidig Agtelses neutrale Gebet og gjøre sig mere Umage for at være behagelige, end desværre hendes eget Kjøn hyppigt pleier at gjøre, saa er det dog kun bestandigt Mænd, af hvilke Ingen er nødvendig til en Dames Lykke med Undtagelse af ham, som hun i de Aar, hvorom vi tale, sandsynligvis enten har fundet eller tabt.

(Fortsættes.)

C. P. J. Krebs.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

- Hr. Skrædermester J. Wulff.
 - Snekker W. F. Olsen.
 - Tømmersvend G. F. Lund.
-

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 29.

Løverdagen den 18de Juli 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

At blive ældre.

(Efter det Engelske.)

(Fortsættelse.)

Derfor burde en ikke mere ung Dame — saa lidet smigrende det ogsaa maa lyde for de Herrer, som forstaae at være saa elskværdige og underdanige i Selskab med Damer, med unge Damer — af egen god Villie trække sig tilbage fra dem, førend de trække sig tilbage fra hende. Jeg troer, at enhver salmet Coquette, enhver afblomstret Skjønhed saavel som enhver almindelig Dame, som har faaet sin Andel af Kjærlighed og Hyldest, ved sin Optræden burde give at forstaae, at hun har erkjendt den eneste Veie til at be-

vare det andet Kjøns ubyflede Agtelse, nemlig at vise det, at hun ret godt kan undvære dets Beundring og Opmærksomheder.

En anden Kilde til Tilfredshed, som vi i Ungdommens overdrevne Selvtillid forgjæves søge, er Erkjendelsen af vor egen Uvigtighed og Magtløshed paa Skjebnens Bægtstkaal. Vi begynde Livet med den Tro, at vi kunne fuldbringe Alt; vi indbilde os, at Alt er afhængigt af os og vor Gjøren og Laden; det rastløse Hjerte fortærer sig selv i Bekymring for sin egen Fremtid, det ømme Hjerte for sin Elskedes. Paa mangt en ungt Alsyn læser jeg den travle Marthas umiskjendelige Udtryk, hun som „gjorde sig Bekymring og Uro med mange Ting“, og mindes derved en Anekdote, som engang blev meddelt mig. Ifølge denne blev engang en vanskelig Mission overdraget en Gesandt, som om Matten kastede sig hvileløs frem og tilbage paa sin Seng. Da traadte hans gamle Tjener hen til ham med de Ord:

„Herre, maa jeg forelægge Eder tre Spørgsmaal, og vil I besvare mig dem? Har den Allmægtige ikke styret Verden godt, endnu før I saa dens Lys?“

„Bisæfelig!“

„Og vil han ikke ogsaa gjøre det, naar I igjen forlader den?“

„Jo, det ved jeg.“

„Og troer I da ikke, Herre, at han ogsaa er i Stand til at styre den, saalænge I er der?“

Gesandten smilede bifaldende, lagde sig paa Siden og sov roligt.

Ja, det er det, som vi som oftest have mest ondt ved at lære: i fast og tillidsfuld Tro at gjøre Alt, hvad der paaligger os at gjøre, og da med rolig Tillid overlade Udfaldet til den Almægtige, som vel er istand til at styre sin Verden.

Man siger, at vi med de fremrykkende Aar lide mindre, at vi ikke mere saa dybt føle Sorg og Glæde, naar disse allerede ofte have vexlet i vort Liv, eller at vi med Tiden sløves derfor. I en vis Forstand er det saa. Naar Intet kan sammenlignes med Ungdommens Lykke, den første Kjærligheds Fryd, den ungdommelige Uergjerrigheds første Rørelser, saa har Guds Algodhed ogsaa villet, at ingen senere Smerte kommer Ungdommens første store Smerte nær, der lader det stakkels Hjerter saa ganske uden Trost og Haab, at Himmel og Jord ikke synes at være til mere for det, og det hele Væsen trykkes til Jorden af en tung Byrde. En saadan Smerte kjender det senere Liv ikke; thi selv i Sorg og Bekymring lære vi, naar vi ikke have levet ganske forgjeves, med Tiden at forstaae, hvorledes det aldrig kan være Guds Villie, at et menneskeligt Væsen sønderknuuses af en Ulykke, ligesom Ormen af den Sten, som falder paa den.

Hvad de mindre Under angaaer, saa udjævne de hinanden mere eller mindre som en Følge af vore

Interessers større Udstrækning. Ligesaa falder i vort Samqvem med Verden mangen en Anledning til haarde Sammenstød bort, fordi endog vore stærkeste Følelser — Kjærlighed, Had, gunstige og ugunstige Fordomme — have antaget en fornuftigere og mildere Form. Og endelig lære vi at betragte Livet som et Hele med den allerede omtalte Troes Die, istedetfor paa en pinlig Maade at sonderlemme det og at ville udgrunde det i sine enkelte Dele, noget som dog aldrig vil lykkes et dødeligt Die. Det blide Skumringslys, hvori en mild Naturlov lader Fortiden vise sig, kaster sine venlige Straaler paa den, hvis milde Farveskjær lidt efter lidt dækker enhver Sorg og bringer Klagen til Taushed. Jeg formoder, at enhver Kvinde med et godt Hjerte og en ren Samvittighed vil føle den dybe Sandhed i det ved Begyndelsen af denne Betragtning staaende Vers, ligesom ogsaa i de to andre Vers, som jeg ikke kan lade være med at anføre her:

Tænker Du ved Lampens Skin
 Paa Haabets den tabte Skat
 Og samler de blegede Drømme
 Som Knopper, der visnede brat?
 „Jeg tænker paa Drømmen den gyldne,
 Som Skjæbnen saa brat afbrød;
 Den faldt som Knoppen af Rosen
 Og var dog i Faldet sød.“

Tænker Du paa døde Benner,
 Naar Du sidder i Ratten saa tyst;
 Ønsker Du tilbage den glade Kreds,
 Som gjorde Dit Liv saa lyst?
 „Med Bemod jeg tænker paa Benner,
 Som delte Glæden med mig;
 Men var de mig nok saa fjære,
 Tilbage jeg ønsker dem ei.“*)

Til alle de hidtil opregnede Grunde, ifølge hvilke en Kvinde af Middelalder meget bedre er istand til at gjøre sig nyttig end i nogen tidligere Periode af sin Tilværelse, kommer endnu en anden, hendes større Uafhængighed. Naar hun først har naaet Aarene mellem tredive og fyrretyve, saa maae vi vel antage, at hun er bleven sin egen Herre i Ordets bedste Betydning. Ikke derved, at hun unddrager sig fra Familiebaand eller overstrider de for hendes Kjon satte Grændser — thi en saadan Frihed er sørgeligere end ethvert Slags Tænker — men hun vil være bleven sin egen Herre ved baade i aandelig og legemlig Henseende at have lært at forstaae sig selv. Og navnlig er det sidste af ikke ringe Betydning, thi vi behøve ofte hele Aar for at lære vor egen Konstitutions physiske Eiendommeligheder at kjende og tage det behørige Hensyn til dem. Sygeligheden blandt Damerne udspringer

*) Dora Greenwell.

meget hyppigt af Uvidenhed om eller Ringeaagt for Sundhedens vigtigste Regler; saavel som af Ligegyldighed for den første Betingelse for Legemet's Velbefindende, som bestaaer i Aandens Sundhed. Dertil naaer en Qvinde lettere i sine senere Aar end i sin Ungdom, og derfor bliver den deraf følgende Følelse af Lykke — af en varig, nyttig og heldbringende Lykke — paa denne Tid hende mere til Del end paa nogen tidligere.

Og hvorfor? Fordi hun har holdt op med fremfor Alt at tænke paa sig selv og sin egen Fornøielse; fordi Lykken for hende kun er bleven en Tilgiwt, som den gode Gud kan give eller forholde, som han finder det bedst for hende og mest passende for det Bærk, hvortil han har udseet hende. Denne Bevidsthed er vistnok tilstrækkelig til at give enhver virkelig god Qvindes Liv Fred og Lykke og at holde hende oppe deri til Slutningen, det være noksaa ensomt.

Paa hvilken Maade en saadan Bevidsthed skal vinde et Udtryk — dertil kan der hverken gives Raad eller Anvisning, thi den Virkekreds, som i vor Tidsalder staaer en Qvinde aaben, er ligesaa ubegrændset som ubestemt. Hun alene kan foreskrive sig den Lov, ifølge hvilken hun ved sine Handlinger og Beslutninger tragter efter at blive den hende tilfaldne og af hende anerkjendte Opgave tro.

Og gjøre ikke mange blandt os det? Qvinder med store Midler, hvis Navne ere blevne til et Ord-

sprog, naar der er Tale om en ædel og flog Barmhertigheds Gjerninger; hvis Rigdom, rigtig anvendt, i utallige Canaler vander Landet; Damer af Rang og Anseelse, som i ægte Ydmyghed kun benytte deres Indflydelse til ved uafsladelige Kjærlighedsgjerninger at forene alle Classer og at have selv de ringeste af deres Søstre til sand Qvindelighed. Og mange Andre, som Verden ikke ved noget om, som slaae ind paa den fornuftigste Bei, som en ugift Dame kan betræde, og have skabt sig et Hjem og en Stilling; enten hun nu er bleven Belgjorerinde for Rabolaget paa Landet, eller hun, som ældre Søster, har overtaget Ledelsen af Husvæsenet og yngre Sødskendes Opdragelse, i hvilket Tilfælde hun stiltiende betragtes som Familiens Overhoved og belønnes med mere end en Generations Kjærlighed og Uresfrygt. Atter Andre, der som Skribentinder, Kunstnerinder, eller ved at hellige sig til et andet Kald, bestræbe sig for at gjøre de dem øiensynlig tildelte særlige Gaver frugtbringende i den Tro, at de ikke have Ret til at lade disse, enten de nu ere store eller smaa, gaae tabt eller til Spilde, men at de engang ville komme til med Renter at tilbagebetale den store Mester hans Laan.

Naar vi dog blot vilde søge, istedetfor ved vore Døttres Opdragelse blot at gaae ud fra, at de ere bestemte til at blive Ugtefæller og som saadanne faae en anerkjendt Stilling og visse Pligter, medens der i modsat Fald hverken kan være Tale om Stilling eller

Pligter — vilde vi dog blot istedet derfor søge at indprente dem den Grundsætning, at de fremfor Alt og over Alt skulle være Qvinder — Qvinder, som selv maae give sig deres Værdighed, og hvis Lod ligger i deres egne Hænder. Vi skulle derfor ikke paa en taabelig Maade søge at gjøre os uafhængige af det mandlige Kjon eller bære en latterlig Foragt for Ægteskab til Skue — thi den Jomfru er visstelig ikke født, som ikke stolt og glad i den rette Time og under passende Forhold — det vil sige, naar hendes hele Hjerte og Samvittighed ledsager og helliger Gaven — er beredt til at lægge sig selv og sin Skjebne i en værdig Haand.

(Sluttes.)

C. P. J. Krebs.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

Froken Anna Borring, Datter af Professor, Ridder

L. S. Borring.

Hr. Urtekræmmer D. H. Bermin.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 30.

Løverdagen den 25de Juli 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

At blive ældre.

(Efter det Engelske.)

(Sluttet.)

Men Ægteskabets Baand skulde altid kun slutes af frit Valg, ikke tvunget eller af Nødvendighed. Enhver Pige burde betænke, at hun ved et hurtigt Ægteskab uden Kjærlighed paadrager sig ligesaa stor Skam, som hun vilde gjøre ved en af de Forbindelser, som slutes med Omgaaelse af alle lovlige Former, og at, saa farveløst, sørgeligt og møisommeligt end et ensomt Liv maa være, et ulykkeligt Ægteskab, som ikke er istand til at bringe Andet end stedse tilbagevendende Fristelser, ulægelig Sorg og unyttig Anger, Pinsler,

hvorfra kun Døden formaaer at befrie os, maa være ti ja tyve Gange værre. Der er mangt et Brudeværelse, paa hvis Dør der ingen anden Indskrift skulde staae end de velbekjendte Ord over Portene til Dantes Helvede:

J, som træde herind, lader alt Haab blive tilbage! Himlen forbyde, at en ung Pige, hvis Hjerte har fattet hele Egtekabets Skjønhed og Hellighed, skulde tvinges til nogensinde at træde indenfor en saadan Dør.

Endnu have vi tilbage at tale om en Tid, som rigtignok kun faa af os opleve — den høie Alderdom, da Ansigtet er gjennemfuret og Kraften brudt, da Evnerne, baade til at gjøre sig nyttig og til at nyde, svinde bort. Denne Tid maa ubestrideligt vise sig i et sørgeligt Lys for den Kvinde, som ikke kan stille retmæssige Fordringer til den nye Generations Kjærlighed og Hengivenhed, hvis Paarørende og Samtidige forlængst ere døde, for hvem de søde Vaand, som i hendes Livs Aften skænke en Familiemoder den skjønneste Trøst, aldrig have existeret, og som derfor ikke kjender den Interesse for den opvoxende Slægt, som forgylder hins Livsaften med de skjønneste Forhaabninger. Undtagelser findes naturligviis ogsaa her, naar f. Ex. en trofast Tante træder i Moders Sted, eller en elskende og elsket Grandtanke har erhvervet sig en Bedstemoders Rettigheder og Stilling. Men jeg taler om Tingenes Tilstand i Almindelighed. Og da burde

vistnok enhver ugift enestaaende Qvinde søge at gjøre sig fortrolig med den Tanke, at hun mere eller mindre vil komme til at ende sine Dage i Ensomhed.

Der gives dog en Ensomhed, der er den høie Alderdom naturlig og velkommen, ligesom den Ro, der forekommer Ungdommen saa ubehagelig, men som med Tiden bliver til største Belsignelse for vort Liv. Og endelig vide vi endnu en anden Ensomhed, saa fuld af Fred og Haab, at jeg kunde sammenligne den med Jacobs Søvn ved Foden af Himmelstigen.

„Et Onde er sjelden saa slemt, som det synes“ — og hin fuldkomne Ensomhed, som, endnu i lang Afstand, forekommer den ugifte Qvinde at være en af de sorgeligste blandt de uundgaaelige Følger af hendes Lod, vil i Birkeligheden tabe al Smerte og kunne sammenlignes med Aftenslumringen, naar vi efter fuldbragt Dagværk lægge os tilbage, lukke Dinene i og, før vi begive os til Ro, endnu engang overtænke det eller i Tro og Haab see den kommende Morgen imøde.

Et vel fuldbragt Liv, hvis Kræfter og Gaver ere blevne rigtigt anvendte, i hvis mørke eller lyse Tilfækkelser vi tilsidst have erkjendt den guddommelige Mesters Haand — visstelig et saadant Liv er værd at gjennemleve. Og om det end ender i Ensomhed, naar en Tjenestepige istedetfor en Datters kjærlige Haand understøtter de sidste vaklende Trin, naar Fremmede staae om Dødsleiet, lukke de Dine, som en om Ugte-

fælle aldrig har kysset, og folder de kolde Hænder over det Bryst, ved hvilket et elsket Barns Hoved aldrig har hvilet — alligevel maae vi ikke beklage et saadant Liv, thi det var et fuldendt Liv. Det har løst sin Opgave og vender tilbage til sin Skaber ligesaa rent, som han har givet det. Og det vil ikke blive glemt, naar han samler sine Udvalgte omkring sig.

Ogsaa for Jorden er et saadant Liv ikke levet forgjeves. De Salige behøve ikke mere nogen jordisk Anerkjendelse; men der staaer dog skrevet med Sandhed: — „De Retfærdiges Minde bliver i Betsignelse.“

C. P. J. Krebs.

John Wells.

(Af F. Gerstæcker.)

Med Fourche la pave, en lille klar Flod, som kommende fra Nordvest udmunder i Arkansas, laa et rummeligt, godt tilhugget Blokhuus, som tilhørte og blev beboet af en Amerikaner med Kone og to Børn, Drengene paa syv og ni Aar.

Denne Mand hed John Wells, og kjøndt han levede i et Land, hvor enhver Nybygger beskæftiger sig med Jagt, ja hvor Trediedelen af Beboerne til sin Tid næsten ikke bestille andet end at vandre om i

Skoven med Bøssen paa Raffen, blev han dog, som en Særegenhed, kaldt Jægeren, og dersom noget Menneske i Verden havde Ret til dette Navn, var det ham.

Han havde i hele sit Ydre en vis Lighed med Skovenes røde Søn, Indianeren, skjøndt han fralagde sig ethvert Slægtskab med ham. Han gik saaledes helst med blottet Hoved, og hans lange, glatte, sorte Haar var kun omviklet med et smalt Stykke Løj, et tyndt Tørklæde, eller, hvad der endnu var hyppigere, en Strimmel Bark; hans Hals var blottet, hans Jagt-blouse, Legging og Moccasins — som han var en Mester i at forfærdige — vare af hjemmegarvet Læder.

Jungen overgik ham i at følge et Spor eller finde et Honningtræ; i at liste sig i Nærheden af et Stykke Bildt, eller i den ingenlunde lette Kunst, at „indpakke“ det han havde fundet eller nedlagt. Med sin lille „Scalpeerkniv“ — som denne Slags Vaaben eller Jagt-kniv kaldes selv af de fleste hvide Nybyggere — forstod han i utrolig kort Tid at flaa Hjorten efter Kunstens Regler, at skrabe Huden, binde de unødvendige Abninger sammen, og indrette den til en fortræffelig Sæk, hvori han kunde transportere Bjørnesedt, Honning eller hvad Andet han vilde.

Ulven, Skovens vildeste og mest sky Dyr, fandt sin værste Fjende i ham, og Fiskeodderen saavel som Bæveren kunde ikke modstaa den Loffemad, han lagde for dem, om de end viste sig ligegyldige for alt Andet.

Kom det an paa at finde en Bjørns Hi om Vinteren og dens Spor paa den ujevne Bark af de Træer, den var flattret opad, da var der ikke et skarpe Dje end hans i hele Eggen. Med den lange Bøsse paa den venstre Skulder, og den venstre Haand kastedet let hen over den, gled han, fulgt af en graa Hund, med sin halvsvævende, skjøndt tilsyneladende flodsede Gang hurtigt og lig en Skygge gennem Skoven, idet han næsten mere af Instinkt end af Forsigtighed vogtede sig for at frembringe selv den allermindste Larm, og hans Dje, som næsten bestandig vare vendte mod Jorden og noje saae ethvert Blad, hvis Stilling syntes noget forandret, vendte sig dog tillige hyppigt om til alle Sider, for hurtigt, men nøjagtigt at undersøge enhver Busk, hvis Løv Efteraaret havde farvet rødt, enhver af Binden bevæget Green.

Hans Legemsbygning var høj og smækker, ja endog spinkel, men den var tillige smidig og behændig, og i at løbe, springe og flattre søgte han sin Lige, men han pralede aldrig med disse Færdigheder, han betragtede dem som noget, der var ligesaa naturligt som at gaa. — Enhver Hund kunde jo løbe endnu hurtigere end han, enhver Hjort kunde gjøre længere Spring, enhver Panther kunde hurtigere og bedre komme op i et Træ. Hvorledes skulde han da kunne rose sig af saadanne Ting.

Forøvrigt var han stille og indesluttet. Han var meget ordknapp, og selv naar han talte, stete det

næsten stedsse med sagte Stemme, som om han frygtede for at skræmme et eller andet Dyr ved at tale for højt. — Han lo aldrig rigtigt; kun naar han glædede sig meget over Noget, trak hans Djenbryn sig lidt opad og hans Djne sunklede som brændende Kul.

Naboerne kunde godt lide ham, men vare dog noget ængstelige for ham, thi de vidste, at han var dem i høj Grad overlegen i Alt hvad deres vilde Liv førte med sig. — Ja, Rygtet bragte ham endog engang i Forbindelse med den Bande Hestetyve, som tidligere havde hjemsogt Arkansas og først var bleven adsploftet eller tilintetgjort af Regulatorerne. — Man gav ham endog et Bink om, at han vilde gjøre bedst i at forlade Staten, for at undgaa ubehagelige Forflaringer. Men Wells' fjernede sig ikke. Var der virkelig Grund til at bebrejde ham Noget? — Det erfarede Ingen, thi der fandtes ikke Beviser mod ham, ingen af de fangne og straffede Forbrydere angav ham som en af deres Medskyldige, og han vedblev folgelig at leve som sædvanlig, idet han deels dyrkede sin lille Majsmark, deels gif paa Jagt i alle Retninger mellem Bjergene, snart tilfods, snart tilhest, og ikke sjeldent var borte i hele Uger, uden at bekymre sig om sine Naboer.

Bed saadanne Lejligheder blev hans Kone alene i Skoven med de to Dreng; men dertil ere Skovbeboernes Hustruer vant. Selv om Pantheren ved Nattetid skriger, eller Ulvene hyle i Nærheden af

Huset, vove de floge og forsigtige Dyr dog ikke at nærme sig paa Skudvidde; og om dette end var Tilfældet, vilde den i Skoven opvoxede Kone dog forstaa at bruge den over Kaminen liggende Riffel med saamegen Sikkerhed, at de altfor dristige Svinerovere vilde blive fældede, uden at hun selv tænkte paa, at der var nogen Fare for hende.

(Fortsættes.)

J. H. Halvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

Hr. Guldsmed Christian Prip.

— — C. S. W. Helsted.

— Gjestgiver og Bognmand Niels Frandsen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 31.

Løverdagen den 1ste August 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

John Wells.

(Af F. Gerstæcker.)

(Fortsættelse.)

Wells Hustru var en, om end ikke ganske blomstrende, saa dog endnu ret smuk Kone paa nogle og tredive Aar, med rigt, mørkt Haar, klare brune Øjne og et saa livligt Temperament, at hun endog engang tænkte paa at overtale sin Mand til at forlade Ekoven og flytte til Byen, hvor hun kunde have mere Omgang med sine Jevnlige. Men Eligt kunde naturligviis ikke falde Wells ind. Han vidste ikke noget ubehageligere, end at støde paa en Indbegning eller møde Nogen, og naar han blot saae Sporet af

et Menneskes Fod i Skoven, mumlede han ikke sjelden en halvlydelig Forbandelse. — Da de havde været gifte i længere Tid og Drengene voksede til, opgav Betsen, saaledes hed Konen, ogsaa uden Befymring sin tidligere Plan; Skoven var jo nu engang hendes Hjem, meente hun, og i den maatte hun blive.

En Dag havde Wells været paa Jagt og udenfor Døren hængte en prægtig Buk, som han havde bragt med hjem paa sin lille Hest. Nu sad han inde i Huset og skar af den ene Ende af Hornet et nyt Krudtmaal til sin ældste Sønns lille Bøsse, som Drengen allerede forstod at føre ret godt. Konen stod ved den store Bomuldsrof og spandt.

„Hallo the house!“ raabte en Stemme fra den nærmeste Deel af Hegnet, som paa den udvendige Side grændsede til en smal Vej.

„Hallo, Fremmede,“ raabte Wells til Svar, idet han rejste sig med sit Arbejde og gik hen til Døren, hvor han kunde see en Person til Hest holde udenfor Hegnet. „Stig af og kom ind.“

„Taf,“ svarede Manden; „kan jeg blive her i Nat?“

„Det tænker jeg; kom ind i Huset.“

Mere behøvedes ikke. Den Fremmede steg af Hesten, tog Sadlen, lagde den paa Hegnet, kastede Tommen over en af de overste Stænger, rækkede sin Bøsse over, flattrede selv efter, og gik derpaa med

Riffelen paa Skulderen lige hen imod Indgangen til Huset.

„Hvorledes gaaer det, Fremmede?“ sagde Wells, idet han gav ham Haanden. „Tag en Stol og sæt Dem hen til Ilden; giv mig Deres Bøsse, saa skal jeg lægge den paa Knagerne over Kaminen ved Siden af min. — „Hm, det er et fortræffeligt Gevær — det falder saa godt i Haanden.“ Wells havde lagt sin Kniv og Hjortehornstykket fra sig, og sigtede med Bøssen efter et Blad udenfor Døren.

„Den træffer ogsaa paa en Prik,“ sagde den Fremmede. „God Aften, Madam.“

„Kommer De langt borte fra?“ spurgte Wells.

„Fra Texas.“

„Texas? — hell!“ raabte Wells og saae forbavset paa den Fremmede. „Der maa være en fordømt god Jagt.“

„Udmærket,“ svarede den Fremmede, idet han uden Omstændigheder tog Blads ved Ilden, løste sine uldne Ridegamascher — to Stykker af et uldent Tæppe — af, og hængte dem til Torre ved Kaminen.

Det var en høj og velklædt Mand paa omtrent 38 à 40 Aar, med et af Luften brunet Ansigt, noget mørke Træk og et stort Ar over den venstre Kind, hvilket dog snarere klædte end vansirede hans Ansigt. Han var klædt i Skovbeboernes sædvanlige Dragt, en mørkeblaa ulden Jagtblouse, som efter hans egen Smag var smykket med orangefarvede Fryndser; dog

bar han ikke Moccasins, men stærke Læderko, og paa den venstre Fod havde han en stor mexikansk Spore med et omtrent to Tommer stort Hjul og ved dette et lille Stykke Metal, for at det skulde give en klingende Lyd, naar han gik eller reed.

„Er der mange Bjorne?“ spurgte Wells efter en kort Tavshed, under hvilken han opmærksomt havde betragtet den Fremmede, som ikke syntes at tage videre Hensyn til ham.

„Temmelig mange, paa sine Steder,“ svarede den Fremmede, idet han spændte sin Spore af og lagde den paa Ramingesimsen; „men de begynde allerede at tage af.“

„Ja, det er Tilfældet overalt!“ sagde Wells og sukede. „Der er for mange Kreaturer i Skoven. Bildtet har intet Sted No for den evige Klingklang.“

„Og hver Miil støder man paa et Hegn,“ brummede den Fremmede.

„Ja, det veed Gud. Dersom jeg var en Bjørn, vandrede jeg ogsaa ud. — Hvorledes har det sig med Indianerne i Texas?“

„Aa, Pokker i Bold med Rodhuderne,“ sagde den Fremmede, idet han foragtelig slog med Rakken; „hvem bryder sig om dem.“

„Hm — ja — man behøver just ikke at bekymre sig synderlig om dem. Men naar de ere talrige, drive de Bildtet foran sig og bort fra Distriktet.“

„Der er nok tilbage — de kunne ikke dræbe dem alle,“ svarede han opmuntrende.

„Jeg har længe havt Lyst til at tage over til Texas,“ sagde Wells, efterat de en Tidlang havde seet ind i Ilden og beskæftiget sig med deres egne Tanker; „men det er endnu ikke blevet til Noget. — Hvorledes er Landet?“

„Godt for en af os,“ sagde den Fremmede. „En Masse Militairgrants og ingen veed hvem det tilhører. Den, som tager det i Besiddelse, har det.“

„Og god Jord?“

„Fortræffelig.“

„Og god Hesteavl?“ spurgte Wells efter en længere Pause. — Den Fremmede kastede et hurtigt, men gennemtrængende Blik paa ham, tav et Øjeblik og sagde derpaa roligt:

„Man kan ikke ønske sig den bedre.“

„De maa være sulten,“ sagde Wells' Kone nu, idet hun stød sin Kof hen i et Hjørne af Bærelset, tog den store Blikkaffekande ned fra Hylde og fyldte den af en udenfor Døren staaende Spand, hvori laa et udhulet Græskaar, som tjente til Dse. „Du kunde hente noget mere Brænde ind, John, at vi kunne faa Gløder til at bage Brødet ved.“

Wells stod op, gik ud og kom tilbage med tre store Stykker Hickorytræ, som han langsomt lod glide ned paa Gulvet og derpaa lagde saaledes tilrette i Kaminen, at de ikke alene kunde give Gløder, men at

hans Kone tillige med Sikkerhed kunde sætte sine Gryder og Kanden paa dem. Aftensmaden blev lavet, uden at der blev ført nogen videre Samtale mellem disse tre Personer, med Undtagelse af at den Fremmede gjorde enkelte Spørgsmaal om den herværende Egn, om Bildt og Kreaturhold, om Majspriserne, samt om Svinene og deres Fødning; alle disse Spørgsmaal bleve besvarede tilfredsstillende.

„Bend nu Ederes Stole og sæt Eder ved Bordet,“ sagde Konen endelig, da det nybagte Majsbrød og Kaffen dampede paa Bordet, medens mægtige Skiver Flest og Bildt endnu brasede og sprudede paa Panden; syltede Græskar, Honning, Smør og Mælk fuldstændigjorte Maaltidet.

Den Fremmede stod op; efter at have seet sig om i Stuen, hvor de paa Bæggene hængende Harpuner, Fælde, Skindposer og garvede Huder vidnede om Ejerens Virksomhed, fulgte han Indbydelsen og traf sin Stol hen til Bordet, idet han sagde:

„De er, som jeg seer, Jæger; De vilde sikkert finde Behag i Texas og faa Arbejde nok.“

„Maasse,“ svarede Wells. „Hvilken Bej kom De?“

„Gige igjennem.“

„Fra det røde Land?“

„Endnu lidt længere nedefor det.“

„Hm — hvor var De i Nat?“

„Bed Wassa.“

„Og De har ikke før været her i Eggen?“

Den Fremmede rystede med Hovedet og syntes ikke at have megen Lyst til at tale ved Bordet; derimod lod han til at have en særdeles god Appetit, og man spiste nu i al Stilhed. Drengene havde imidlertid sørget for den Fremmedes Hest og kom derpaa ind for at sætte sig tilbords tilligemed Moderen, da Mændene havde endt deres Maaltid. Den Fremmede lod til at være træt; saasnart det blev mørkt, hentede han sin Sadel og sit Tæppe ind, lagde sig i Nærheden af Ilden, svøbte sig ind, sagde „God Nat“, og nogle Minutter efter vidnede hans dybe og regelmæssige Aandedrag om at han sov trygt.

Da han vaagnede den følgende Morgen, var Wells's Kone ifærd med at tilberede Frokosten ved Ilden. Han stod op, vaskede sig, saae til sin Hest og kom saa atter ind i Huset, hvor Frokosten allerede stod og dampede paa Bordet. Wells var der imidlertid ikke, han var allerede ved Daggry gaaet ud i Skoven med sin Bøsse og sin Hund, hvilket han saa ofte plejede at gjøre. Den Fremmede maatte spise Frokost alene; men Betsen satte sig ved Bordet og skænkede Kaffe til ham. Han betragtede hende et Par Gange fra Siden og begyndte endelig at tale om ligegyldige Gjenstande, men Samtalen bestod dog kun af enkelte Uttringer; efter Maaltidet sadlede han sin Hest, derpaa gik han igjen ind, spændte sin Spore paa, bandt sine Gamascher om og tog sin Bøsse.

„Lev vel,“ sagde han, idet han tog Konens Haand

og trykkede den, „jeg takker Dem for Alt hvad jeg har nydt her i Huset. Det er muligt, at jeg engang kommer tilbage hertil, thi Egnen behager mig, men jeg maa først til Ozarkbjergene, for at afgjøre nogle Forretninger. Kan man ride gennem Floden her eller maa man svømme.“

„Vigesfor Huset her kom De vel til at svømme,“ svarede hun, „men naar De rider noget højere op, finder De et Badested.“

„Tak,“ sagde den Fremmede.

„Ingen Årsag.“

(Fortsættes.)

J. H. Halvorsen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 32.

Løverdagen den 8de August 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

John Wells.

(Af J. Gerstæcker.)

(Fortsættelse.)

Han flattede over Hegnet, sprang i Sadlen og travede, uden at bekymre sig om nogensomhelst Hindring, fremad i lige Retning ind i Skoven.

Det var temmelig langt ud paa Aftenen, da Wells kom hjem; hans Hest var belæsset med et dygtigt Sviin, som han havde skudt i Skoven og skaaret i fire Dele. — Der findes ikke Bildsviin i Nordamerika, og dette var ogsaa kun et af hans egne tamme, som var bleven vildt i Skoven, saa at han ikke kunde faa det i sin Magt paa anden Maade, end ved at

skyde det en Kugle i Hovedet. Han gik, som sædvanlig, med blottet Hoved og Bøssen paa den venstre Skulder, ved Siden af Hesten, og Hunden fulgte tæt efter dem.

„Hallo, Fader, fik Du endelig fat paa Svinet?“ raabte Tom, hans ældste Søn, da han kom hen til Huset. Jim, den yngste, sad paa Hegnet og saae paa at Faderen læsede Kjødet af.

„Ja, Tom,“ svarede Wells, „men det kostede Umage, min Dreng. De ere blevne saa vilde som Hjorte, og tænke slet ikke paa at lade sig drive hjem. Naar det bliver koldt, kan Du gaa ud og skyde et Par endnu; Jimmy kan hjælpe Dig.“

„Skal Jimmy hjælpe mig?“ spurgte Tom forundret. „Gjør Du det da ikke, Fader?“

„Du er gammel nok til at gjøre det; engang skal være den første. — Kom hid, Tyrk, og pas paa, at de andre Hunde ikke komme til Kjødet.“

Dermed tog han den ene Fjerdedeel af Svinet og bragte det ind i Røgkammeret, en lille Træhytte, som laa omtrent halvtredstindstyve Skridt fra Huset, derpaa hentede han det andet og bragte saaledes det Hele under Tag. Drengene sørgede imidlertid for hans Hest, som han befalede dem at fore overordenlig godt, og da han var færdig med alt dette, gik han ind og spiste sin Aftensmad.

„Hvor tog den Fremmede hen?“ sagde Wells, da han havde endt sit Maaltid — hvortil Betsen

maatte stege noget af det ferske Flesk — og stod op fra Bordet.

„Dersom han har holdt den Retning, han slog ind i, da han reed herfra, maa han være rejst mod Nordvest,“ svarede hun. „Han talte om, at han havde Forretninger ved Ozarkbjergene. — Men hvad bestiller Du der i Krogen?“

„Jeg søger efter Kaffen — har Du flyttet den?“

„Jeg har brændt en Deel i Eftermiddags.“

„Det er herligt. Giv mig den, at jeg kan male noget deraf.“

„Vil Du da bort igjen. — Du gode Gud, Du har jo kun været to Dage hjemme af hele denne Uge.“

„Jeg vil til Texas,“ svarede han roligt.

„Til Texas?!“ raabte hun, og i sin Ekstase havde hun nær tabt Kaffekanden, som hun netop havde taget fra Bordet, for at sætte den op paa Hylden. „Til Texas — og alene?“

„Vil Du med?“ sagde John.

Hun rystede med Hovedet, thi hun vidste meget godt, at han ikke tog hende med, selv om hun sagde ja.

„Men naar kommer Du da tilbage?“

„Til Foraaret er jeg her igjen,“ sagde Wells.

„Jeg har længe speculeret paa dette hersens Texas, og det den Fremmede fortalte i Gaar har gjort Udslaget. Jeg maa selv see hvorledes det forholder sig derovre; man kan ikke stole paa hvad Andre sige, og Drengene

ere nu store nok til at udrette hvad der forefalder om Vinteren. Tom kan gaa paa Jagt, og Jim kan sørge for Brænde. Maisen er bragt i Huus og før Foraaret bryder frem er der ikke ret meget at bestille i Marken. Det Par Træer, som maasse falde om i Vinter — et er allerede faldet — hugger jeg i Stykker, naar jeg kommer tilbage, eller, dersom jeg skulde blive længere borte end jeg har bestemt, gjøre Naboerne det nok for Dig.“

Betsy vilde overtale ham til at opgive sit Forsæt at lade hende og Børnene blive alene i Skoven i fem eller sex Maaneder, men Wells kunde ikke indsee, at der var noget urimeligt deri. Ligesaa godt som hun var alene en Uge — og dette var meget hyppigt — ligesaagodt kunde hun være alene en Vinter. Levnetsmidler havde hun nok af, Brændsel var der i Overflodighed — hvad mere kunde hun forlange?

Han gjorde altsaa endnu samme Aften de nødvendige Forberedelser til Rejsen gjennem det mange hundrede Miil lange Bildnis, thi i den Retning, han skulde tage, vilde han fra Fourche la fave, som omtrent danner Grændsen for Colonierne, kun træffe nogle enkelte Blokhuse, og han maatte i hele Uger drage gjennem Skoven, uden at have andet end sig selv og sin Bøsse at stole paa. Men i Skoven var han saa at sige hjemme. Alt hvad han behøvede til Rejsen var en lille Pose med malet Kaffe — Jægerens eneste og vigtigste Bedersvægelse i Skoven —

en Pose Salt, noget saltet Flesk og tørret Bildt til de første Dage; og desuden sit Uldtæppe, en Kugleform, et Par Pund Kugler og et Horn fuldt af Krudt. Forsynet med disse Dele kunde han i et heelt Aar holde ud at være i Skoven.

Drengene havde hørt at deres Fader vilde til Texas, og de tænkte paa Texas omtrent som vi her hjemme tænke paa Amerika. Efter deres Mening laa Texas ikke i Amerika — dengang hørte det endnu til Mexico — og alle de indianske Rædselsgjerninger, de havde hørt tale om, vare foresaldne i Texas. De sad derfor stille og frygtsomme ved Kaminen, og fastede af og til et sky og skottende Blik paa Faderen, som stod ved den anden Side og malede Kaffe i den paa en Bjelke fastskruede Kaffe-mølle.

„Det er ikke rigtigt, at Du rejser bort for saa lang Tid, Wells,” sagde hans Kone, da Drengene vare komne i Seng og Wells endnu laa paa Knæ ved Kaminen og støbte Kugler. „Hvad om der hændede Dig Noget?“

„Dum Snak, hvad skulde der vel hændes mig,” svarede han brummende.

„Indianerne . . . Creekerne og Pawneerne ere slemme Nationer . . .“

„Snak — hørte Du ikke hvad den Fremmede sagde: „Hvem bryder sig om Rødhuderne,” svarede Wells leende. „Det de kunne, kan jeg ogsaa; Tyrk og jeg skulle nok sørge for at bane os Vej.“

„Jeg er saa beflemt om Hjertet,“ sagde hun noget efter; „jeg frygter for, at Du aldrig kommer tilbage, og i saa Fald gaaer jeg og sørger og ængster mig, uden saameget som at vide hvorledes det er gaaet Dig. Lad Texas være Texas og bliv her, John. Her veed Du dog hvad Du har, og vi leve lykkeligt og tilfredse.“

„Ikke tilfredse saalænge jeg har Texas i Hovedet,“ svarede John. „Jeg maa vide hvorledes der seer ud, thi de, som komme derovre fra — og hvor de have været, kan jeg da ogsaa komme — tage bestandig Munden saa fuld og have saameget at fortælle om deres Texas, at man skulde tro det var en heel Mærkværdighed.“

„Men dersom Indianerne overfalde og scalpere Dig?“

„Tal ikke saa enfoldigt,“ svarede han vranten. „Dersom jeg lader mig overfalde af dem, fortjener jeg det ikke bedre, og i saa Tilfælde har Du intet tabt ved mig.“

Han lod sig ikke afholde fra at iværksætte den Plan, han nu engang havde lagt, og medens hans Kone den følgende Morgen med taarefulde Dine lavede Frokost til ham, sadlede han sin Hest, pakkede sit lille Forraad paa den, tog Afsked fra Kone og Børn, hvilket han aldrig plejede at gjøre, naar han kun vilde blive en Ugestid i Skoven, kaldte paa sin Hund (den amerikanske Jæger fløjter kun ad sin Hund, naar

han hidser den paa Noget) — og travede tilligemed den afsted gjennem den lave Dalegn henimod Højene, som skille Fourche la save fra den store Mammelles Bande. — Da han havde naaet dem, reed han hen imod Syden.

Betsy Wells levede meget ensomt hele Vinteren, men hun manglede intet. Tom kunde allerede bruge sin Bøsse ret godt, thi han have været i en god Skole hos sin Fader, og Jim sørgede for Brænde. Naboerskerne kom ogsaa engang imellem for at besøge Betsy, og spørge, om der maaske var kommen Efterretning fra Wells, samt om han snart kom hjem og hvorledes det gik ham.

Men hvorledes skulde han kunne sende nogen Efterretning om hvorledes det gik ham? — Han kunde ikke engang skrive, og at sende et mundtligt Budskab — Du gode Gud, det var jo en overordenlig Sjeldenhed, at Noget rejste i denne Retning fra det ene Bildtnis til det andet! — De maatte vente til han selv kom tilbage, og han havde jo bestemt lovet at dette skulde ske til Foraaret.

Men for den stakkels Betsy havde ingen Vinter været saa lang som denne. Det var som om Dagene kun listede sig hen, og det forekom hende, som om der var en Evighed mellem den ene Søndag og den anden, før hun paany kunde sige, at nu var igjen en

Uge tilende. Endelig kom Juul og Nytaar; Januar og Februar henrandt; Træerne begyndte at springe ud, der kom Liv i de vilde Ralkuner i Skoven; selv om Morgenens, medens hun endnu laa i Sengen, kunde hun høre de sikke Tegne paa at Foraaret var begyndt, og da Træerne bleve bedækkede med nyt Løv, da Alt spirede, kom frem, blomstrede og ligesom fik nyt Liv, kom aldrig nogen til Hest henad Vejen, uden at hun løb hen til Døren for at hilse paa den nu endelig hjemkomne John. Men hun ventede forgæves.

(Fortsættes.)

J. H. Halvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

Hr. Dreier P. Linde.

— Tobakspindersv. Christoffer Baldemar Andersen.

— Skomager H. W. Berg.

Jomfru Emilie Johanne Andersen, Datter af
Skibstømrer Andersen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 33.

Løverdagen den 15de August 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 31te August d. A., Eftermiddag Kl. 6, afholdes i Efterslægtsselskabets Gaard, Østergade Nr. 54, en Repræsentantsforsamling, hvori agtes foretaget Valg paa en ny Bogholder m. M., og hvortil Hørr. Repræsentanter herved indbydes til at give Møde. Ligeledes bliver at foretage Valg paa en Revisor.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 4de August 1863.

C. N. Lantrop. C. Nothe. J. C. Bondrop.

N. J. Topp.
conf.

John Wells.

(Af F. Gerstæcker.)

(Fortsættelse.)

Kornelstræet blomstrede, Piletræerne sendte deres frydrede Duft fra Glodbredden langt ind i Landet og Maisen maatte plantes; Naboerne hjalp hende venkskabeligt at plove og rense Marken, de unge Planter voxede, skjød Blade og maatte hyppes, Axene dannede sig — de unge Kalkuner sloj ud, Maisen blev moden — Bladene faldt atter af Træerne, Sneen bedækkede hele Eggen nær og fjern — men John var endnu ikke kommen tilbage.

Hvor der var øde i Skoven denne anden Vinter; hvor uhyggeligt de tørre, med Is bedækkede Grene knirkede, naar de gned sig mod hinanden; hvor vildt og gyseligt Binden hylede gennem de bladløse Toppe, og hvilke hæslige Dromme hun havde i de lange, lange Nætter. Hun havde aldrig før været bange for at være alene i Skoven, men nu blev hun ofte greben af en feberagtig Gysen, naar hun om Aften søgte sit ensomme Leje; og den blege, blodige Skikkelse, som ofte viste sig for hende, drev den kolde Sved frem paa hendes Bænder og Tindinger, og bragte hende ikke sjældent til at fare op af Sønnen med et højt Angstskrig.

Imidlertid voxede Drengene til, Tom var bleven ti,

Jim otte Aar; begge vare kraftige Knøse, som kunde tage dygtig fat og deres Moder behøvede ikke at frygte for at komme til at lide Nød. Men alligevel manglede man en Mand i Huset, thi Drengene, som bestandig vare overladte til sig selv og saagodtsom allerede vare selvstændige, skjøndt de endnu vare Børn, bleve naturligviis tilsidst vilde, ustyrlige, og vilde ikke gjøre andet end hvad der behagede dem. At gaa paa Jagt — ja, det kunde de godt lide, men arbejde gad de ikke, og det blev Dag for Dag mere vanskeligt for Moderen at holde dem til endog kun de nødvendigeste Beskæftigelser.

Ogsaa denne Vinter gif, den næste Sommer herandt ligeledes, men John kom ikke tilbage. Mellem Colonisterne gif der et Rygte om, at han var bleven scalperet af Indianerne; Andre paaastode derimod, at Mexicanerne havde taget ham til Fange og sendt ham som Slave til et af deres Bjergværker. Ingen kunde dog sige noget med Visshed, og man vogtede sig nok for at fortælle hans Kone flige Ting.

Saaledes gif det i længere Tid, men endelig kunde disse Rygter heller ikke længere skjules for hende. Naboerskerne vare naturligviis ikke i Stand til hele Tiden at tie dermed, og efter nogle enkelte Spørgsmaal erfarede hun, hvad Colonisterne tænkte om hendes og hendes Mands Skæbne. Men desuagtet tabte hun ikke Modet. Wells var, muligt bedre end nogen Anden i hele Verden, i Stand til at

overvinde de Farer, han med fuldkommen Bevidsthed havde udsat sig for; men han kunde være bleven syg, og ligge i en eller anden Nybyggeres Huus. Han maatte have Tid til at erholde sine Kræfter igjen, og dersom det forholdt sig saaledes, tiltraadte han vistnok ikke Tilbagereisen før i det følgende Foraar. Til den Tid kom han ganske sikkert; men — han kom dog ikke.

Træerne blomstrede paany, uden at man saa noget til John Wells. Nogle venkabeligt sindede Cherokes Indianere, som fra det indianske Territorium drev Handel med Arkansas, ja endog med Mexico, bragte endeligen sikker Efterretning om, at Wells ved et Tilfælde var bleven overrasket i Skoven af en Skare unge, maroderende Pawneer, som vare dragne ud paa deres første Scalptog; de havde taget ham tilfange, og senere havde de, overensstemmende med deres Skik, martret ham til han døde. Denne Efterretning tilintetgjorde naturligviis den sidste Tvivl, dersom Noget, med Undtagelse af hans Kone, havde tvivlet — men Betsen haabede endnu.

Hun havde imidlertid faaet en nærmere Nabo i den Fremmede, hvis Uttringer om Texas egenlig havde bevæget John til selv at begive sig derhen. Den Fremmede tog dengang til Ozarbjergene; der blev han i halvandet Aar, og vendte saa tilbage til Fourche la Pave, hvis Omegn han allerede tidligere havde fundet Behag i, og bosatte sig i omtrent en Fjerdingvejs Af-

stand fra John Bells Bolig, paa den modsatte Flodbred, hvor han begyndte at opdyrke en lille Landstrækning.

I Begyndelsen op slog han rigtignok kun en Slags Vej, levede af Jagten, indlod sig ikke i Forbindelse med Naboerne, og havde allerede været der i fire Maaneder, før han kom over til Bells, for at laane en Fro, som Amerikanerne kalde det Instrument, hvormed de spalte Brædder. Han havde nemlig brækket sin istykker, medens han brugte den.

Betsy Bells blev meget glad ved at see ham, thi han kunde bedre end nogen anden sige hende, om der var noget Haab om at John kom tilbage. Men Manden var meget ordknapp; det lod til at han ikke havde Lyst til at tale derom, og han sagde kun, at det var meget muligt, at han dog kunde komme tilbage; man havde enkelte Exempler paa, at hvide Mænd vare slupne bort, endog fra Indianerne, og havde fundet Bejen tilbage til deres Hjem.

Dermed gif han sin Vej, og kom ikke igjen, thi han sendte det laante Redskab over med en af Bells Dreng, som kom forbi hans Bolig.

Saaledes henraadt endnu to Aar, og selv Betsy opgav nu Haabet om at see sin Ægtefælle igjen. Den Fremmede, som hed Mawler, havde i den senere Tid været flere Gange hos dem for at søge efter nogle Sviin, som tilhørte ham og vare komne derover. Tom og Jim hjalp ham at søge, og engang tilbragte han

atter Natten i Wells's Huus, fordi der henimod Aften, da han skulde hjem, udbrod et forfærdeligt Uvejr, og Vandet i den lille Flod var steget til en overordenlig Højde. Fra den Tid kom han hyppigere, hjalp af og til Mrs. Wells med Avlingen, naar der var noget Drengene ikke alene kunde faa Bugt med, drev hendes Kreaturer hjem, naar de vare strejsede for langt bort, og han fandt dem i Skoven; han forfærdigede en ny Bævestol, istedetfor hendes gamle, thi han var særdeles ferm i at omgaaes med Dye og Snittekniv. Han underviste ogsaa Drengene heri og forærede Tom en fortræffelig „langsom“ Sporhund, en Race, som ikke er almindelig, ikke engang i Skoven, og som han havde bragt med fra Texas. Drengene havde allerede længe godt kunnet lide den Fremmede.

Wells havde været borte i halvfemte Aar, da Betsy Wells og Bill Mawler en Morgenstund kom op til Fredsdommer Houston og erklærede, at de vilde tage hinanden til Mand og Kone.

Da „Naboerne“, og sælgelig ogsaa Fredsdommeren, allerede længe havde vidst dette, havde hverken han eller nogen Anden i hele Districtet noget at indvende derimod. Wells var død, det var en afgjort Sag. Hr. Houston, som engang selv havde været ved den mexicanske Grændse, og, som han sagde, var nøje kjendt med Forholdene der, havde allerede efter det første Aars Forløb ikke næret nogen Tvivl derom; og endnu samme Eftermiddag vendte Hr. Mawler og

Betscy Mawler tilbage til „Mawles Plads,“ som Stedet nu hed.

Otte Dage efter folgte Mawler sin Ejendom paa den anden Flodbred, med Kreaturer, Agerdyrkningsredskaber og Alt til en nylig ankommen Tydsker, som ønskede at bosætte sig der i Eggen, og begyndte nu ivrigt at bringe sin nye Ejendom istand, thi hidtil var den især i de sidste Aar bleven noget forsømt.

Det var Efteraar. En Eftermiddag sad Mawler ene hjemme og skar et Aag til Dyrerne, for i den følgende Uge at kunne kjøre Træstammer hjem til et nyt Kogehuus. Tom, som nu var en stærk, fjorten-aarig Knøs, var allerede om Morgenen gaaet ud for at skyde en Bjorn, hvis Spor han ved Daggry havde seet i Nærheden af Huset. Jim var til Skrivetime, thi en Yankee havde fornylig bosat sig der i Eggen, for i Løbet af Vinteren at give alle de, der ønskede det, Underviisning i Skrivning, og Betscy var redet over til sin nærmeste Naboerske, Madame Wilson, for at bringe hende nogle Medicamenter til et sygt Barn.

Da kom en ensom Rytter, med en gammel graa Hund efter sig, langsomt ned ad Højene, som hævede sig bag Marken, reed langs med Hegnet og standsede foran Huset, uden dog at raabe det an. Hesten vrindskede, da den kom hen til Hegnet; den Fremmede sprang ned, tog Sadeln af, lagde den paa Hegnet og betragtede et Djeblif den lille Dør, som nylig var anbragt deri; derpaa traadte han ind ad den og gif

langsomt henimod Huset. Hunden løb foran ham lige ind i Stuen, uden at bekymre sig om de andre Hunde, som gjøede ad den; da den var kommen ind, lagde den sig i Krogen paa den højre Side af Kaminen.

Da Mawler hørte at Hundene gjøede, stod han op fra sit Arbejde og gik hen i Døren, hvor Hunden uden videre løb forbi ham.

„God Aften, Fremmede,“ sagde Mawler paa sin sædvanlige rolige Maade, „kom ind og tag Dem en Stol.“

(Fortsattes.)

J. H. Halvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

- Hr. Cancellist G. F. de Vinde.
 - Klædehandler N. Thorsen.
 - Slagtermester G. W. Scharthie.
-

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 34.

Løverdagen den 22de August 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 31te August d. A., Eftermiddag Kl. 6, afholdes i Efterslægtselskabets Gaard, Østergade Nr. 54, en Repræsentantsforsamling, hvori agtes foretaget Valg paa en ny Bogholder m. M., og hvortil Hørr. Repræsentanter herved indbydes til at give Møde. Ligeledes bliver at foretage Valg paa en Revisor.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 4de August 1863.

C. N. Lantrop. C. Nothe. J. C. Bondrop.

N. F. Lopp.
const.

John Wells.

(Af F. Gerstæcker.)

(Fortsættelse.)

„Tak,“ sagde den Fremmede og traadte ind i Huset. Han saae sig om derinde, og da han ikke saae andre end Mawler, kastede han et Blik op paa Knagerne, som om han vilde lægge sit Gevær der, men da han saae, at der allerede laa et, stillede han sit i Kaminkrogen, trak en Stol hen til Ilden, lagde det ene Been over det andet og saae tavst ind i Flammen.

„Det er en gammel Hund, De der har,“ sagde Mawler endelig.

„Meget gammel,“ svarede den Fremmede lakonisk. Han selv saae heller ikke ud til at være ung, idetmindste havde han et meget forsømt Udseende. Om Hovedet havde han et broget, sonderrevet Tørklæde, under hvilket de lange sorte Haar hængte frem; derimod havde han en endnu ny Jagtblouse, som han bar paa det blotte Legeme. Læderbeenklæder, der, ligesom Blousen, vare besatte med Fryndser paa Siderne, og brune, meget sjirrligt forarbejdede Moccasiner.

Mawler betragtede ham opmærksomt, thi hans Ansigt forekom ham bekjendt, men han kunde ikke erindre, hvor han muligt havde seet det før. Der var desuden i den senere Tid kommet saamange Folk forbi, for at begive sig til det indianske Gebeet, da

Rygtet sagde, at de forenede Staters Regering igjen vilde kjøbe det Land, man tidligere havde anviist Choctawerne og Cherokeserne. Pionererne og Squatterne fra Vest, som antog, at et Sammenstød med de vilde Stammer i saa Tilfælde ikke var usandsynligt, men endog snarere sandsynligt, begave sig altsaa massevis derop, for strax at være ved Haanden og gjøre deres Forkjæbret til en eller anden god Plads gjældende. — Hvad bekymrede disse Mennesker sig om en Krig med Rødhuderne? — De havde allerede længe ønsket sig en saadan, thi de havde i mange Aar misundt Indianerne den gode Jord, hvoraf de vare i Besiddelse. Da det endelig viste sig, at Rygtet var ugrundet, vendte Fleertallet tilbage til deres gamle Jagtdistricter; endeel af dem vare netop saadanne eventyrlige Skikkelser, som denne her, og allerede fra Ungdommen henviist til at leve i Bildnisset.

„Hvem tilhører denne Ejendom,“ sagde den Fremmede efter en lang Tavshed, idet han med Foden skjød en nedfalden Brand ind i Ilden, saa den blussede klart ivejret.

„Det er min,“ sagde Mawler, og begyndte atter paa sit Arbejde.

„Hvad er Deres Navn?“ sagde den Fremmede, uden at see paa sin Bert.

„Mawler.“

„Er den gamle Lady død?“

„Nej,“ svarede Mawler, idet han pludselig holdt

op at arbejde og saae stivt og opmærksomt paa den Fremmede. En Tidlang talte ingen af dem et Ord. Endelig sagde Mawler:

„Hvor kommer De fra?“

„Fra Texas.“

Mawler sprang op og gik hen til den Fremmede, som sad ubevægelig paa sin Stol.

„Og De hedder?“

„John Wells.“

„Fanden heller!“ raabte Mawler, og Snittekniven faldt ud af hans Haand.

I dette Djeblik begyndte Hundene, som hidtil havde seet ind i Stuen og knurret ad den Fremmede, at gje. Det var Mrs. Mawler, som kom tilbage, ledsaget af tre andre Hunde, der tilhørte hende selv fra tidligere Tid. Hun sprang af Hesten, kastede Lømmen over Stolpen og gik ind i Huset.

„God Dag, Mawler,“ sagde hun, „god Dag, Fremmede.“

Den Fremmede vendte sig langsomt om til hende — hun saae stivt paa ham og stod i nogen Tid ubevægelig og med stirrende Blik, uden at være istand til at faa endog kun en eneste Lyd over sine Læber. Endelig opløstede hun uvilkaarligt sine Arme og raabte med ængstelig, flagende Stemme:

„Du gode Gud! — John — John — o, hvor har Du været saa længe — saa længe — saa forførdelig længe?“

„God Dag, Betsy,” sagde John, som langsomt havde rejst sig fra sin Stol og nu bød hende Haanden, „hvorledes gaaer det?”

„O, John, John, hvorfor blev Du saa længe borte?” gjentog Betsy, idet hun kastede sig i hans Arme og græd højt. „Hvorfor lod Du mig ikke høre noget fra Dig i alle de mange og lange Aar?”

„Det er en slem Historie, Wells,” sagde Mawler, som nu havde fattet sig efter sin første Overraskelse. „Hvor har De været saalænge?”

„I Texas,” svarede John Wells og kastede et flygtigt Blik paa ham. „Denne Kone hedder Betsy Mawler — ikke sandt?”

„O, John,” sagde hun med klagende Stemme, „Du veed ikke hvormeget jeg har lidt for Din Skyld. Man sagde, at Indianerne havde taget Dig til Fange og scalperet Dig. Du skulde, sagde man, være falden i Pawneernes Hænder.”

Et svagt, spottende Smil udbredte sig lig et Lyn over Johns Ansigt, men det forsvandt strax igjen og han svarede ikke et Ord.

„Hvorledes have Drengene det?” sagde han endelig med et Blik paa Betsy.

„De have det godt, Jim maa snart komme hjem,” svarede hun hulkende.

„Hvortænge har De boet her i Huset, Mawler?”

„I noget over sex Maaneder.”

„Hm!” sagde Wells, og saae nogle Secunder tavst

hen for sig. Derpaa gjorde han sig sagte, men ikke uvenligt fri for Betsy, gif hen til Krogen, hvor hans Bøsse stod, og idet han vendte sig mod Døren, sagde han langsomt:

„Hvad der er skeet, kan ikke mere forandres, og det er tildeels min egen Skyld, skjøndt ikke i saa høj Grad, som J muligt antage. Jeg vilde ikke være bleven saalænge borte, dersom jeg havde funnet komme før. Overvej nu Sagen med hinanden i Aften; i Morgen kommer jeg igjen. Kun een af os kan blive her i Huset, det indseer De vel nok, Mawler. Kom nu, Tyrk!“ raabte han til Hunden, og vendte sig derpaa for at gaa ud af Bærelset.

„Hvor vil Du hen, John?“ raabte Betsy forbausset.

„Hvorhen? — Til Fource la save; der vil jeg tilbringe Natten og selv tænke paa vort Unliggende. J Morgen ved Frokosttid er jeg her igjen.“

Han forlod nu Huset, fulgt af sin Hund, som aldeles ikke syntes at være tilfreds dermed, og tilfastede Mawler et vredt Blik. Da Wells var kommen ud, standsede han og sagde:

„Har De nogen Tobak?“

„Ja, Wells,“ svarede Mawler hurtigt, „her er en heel Kulle.“

„Tak skal De have, jeg behøver kun et Stykke. Det er længe siden jeg havde noget. Maaske her ogsaa er noget brændt Kaffe?“

Skalvende af Sindsbevægelse ilede Betsen hen i Krogen og kom snart tilbage med en Blikdaase fuld af malede Kaffebonner. Wells tog en lille Pose frem af sin Jagttaske og heldte noget af Bonnerne deri, derpaa skar han et Stykke af Tobakken, leverede det øvrige tilbage, og forlod Indbegningen ligesaa stille som han var kommen, lagde igjen Sadlen paa sin Hest, satte sig op og reed langsomt ind i Skoven henimod Floden.

Da han havde naaet Bandet, tog han Sadlen af Hesten, bandt dens Forbeen saaledes sammen, at den kun kunde gjøre smaa Skridt, og lod den nu selv søge sit Foder i Skoven. Derpaa ordnede han sit Matteleje efter Jægerskik, huggede Grene af, for at beskytte sig mod Ratteduggen, tog en Mængde løsthengende Bark af et omstyrket Fyrretræ, for ikke at ligge paa den blotte Jord, tændte sig en dygtig Ild og lagde sig roligt til at sove, efterat have varmet et Stykke tørret Bildt paa Ilden til sig selv, og givet sin Hund et andet Stykke.

Han faldt imidlertid ikke i Søvn, men stod tre til fire Gange op og sad hele Timer ved Ilden, stirrende ind i den, indtil han henimod Morgen endnu engang lagde sig, trak Tæppet op over Hovedet og nu sov trygt til Solen skinnede gennem de tætte Grene ned paa hans Barkseng. Nu stod han op, vaskede sig, tog sine Mocassiner paa, rullede sit Tæppe sammen og gif for at hente sin Hest, men da han saae, at

dens Spor førte hen mod Huset, vendte han tilbage, tog Sadlen, Seletøjet og Tæppet paa sine egne Skuldre og fulgte langsomt Dyrets Spor.

Bed Huset løb begge Drengene ham imøde; han standsede, trykkede hjerteligt deres Hænder, gav dem derpaa Sadlen og Tæppet, for at de skulde bære det, og betragtede derpaa i nogen Tid med venlige og tilfredse Blik de unge, kraftige Knuse. Han besaa ogsaa nøjagtigt Marken og Hegnet; det Hele var vel vedligeholdet; Hegnet havde faaet nye Stolper, Træerne syntes at være ryddede temmelig godt bort fra Agrene, og et Par nye Smaahuse vare blevne opførte under hans Fraværelse.

(Fortsættes.)

J. H. Halvorsen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 35.

Løverdagen den 29de August 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 31te August d. A., Eftermiddag Kl. 6, afholdes i Efterslægtselskabets Gaard, Østergade Nr. 54, en Repræsentantforsamling, hvori agtes foretaget Valg paa en ny Bogholder m. M., og hvortil dHr. Repræsentanter herved indbydes til at give Møde. Ligeledes bliver at foretage Valg paa en Revisor.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 4de August 1863.

C. N. Lantrop. C. Nothe. J. C. Bondrop.

N. J. Lopp.
conf.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at ansøge om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September d. A., alle Søgnedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag og ikke til nogen anden Tid, af Selskabets constituerede Bogholder, N. F. Lopp, Toldbodgade Nr. 11, 3die Sal. Det Schema, som forinden hver Søgnedag til ovennævnte Tid kan afhentes sammesteds imod Lovbogens Foreviisning, kan træde istedetfor Ansøgning, forsaavidt angaaer Gratification eller Pension. Schemaet bliver at udfylde efter de forskjellige Rubrikkers Indhold; det maa attesteres af troværdige Mænd og bilægges med Vedkommendes Lovbog samt iøvrigt under Jagttagelse af Bestemmelserne af Lovens § 16.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 18de August 1863.

C. N. Laurrup. C. Nothe. J. C. Bondrop.

N. F. Lopp.
const.

John Wells.

(Af 8. Gerstæcker.)

(Fortsat.)

„Det er altsaa gaaet Eder godt hele Tiden?“ sagde han til Drengene, og lagde venligt sin Haand paa den Yngstes Hoved. „Har Du skudt meget, Tommy?“

„Ja meget, Fader; og forrige Efteraar fældede jeg min første Bjørn.“

„Ej, ej, Du begynder tidligt.“

„Jeg har ogsaa allerede skudt en Hjort,“ sagde Jim.

„Saa? Har Du da en Bøsse?“ spurgte Wells, øjensynlig meget fornøjet.

„Jeg har faaet Toms lille Bøsse,“ raabte Jim med funklende Dine, „og Mr. Mawler har kjøbt en ny til Tom.“

„Mr. Mawler synes at være en ordenlig Mand?“

„Meget ordenlig,“ sagde Tom, „og dertil saa flittig. — Han har ogsaa været meget god mod os og Moder.“

„Hm, hm, hm,“ sagde Wells og gik estertænkstomt henimod Huset, hvor en anden Hest stod sadlet med et fastspændt Teppe paa. „Er her kommen Fremmede?“ sagde han og blev igjen staaende stille.

„Nej, det er Mr. Mawlers Hest. — Bliver Du nu igjen hos os, Fader?“ sagde Jim.

„Jeg veed det endnu ikke, Jim, det bliver vel ikke ret længe!“

„Og bliver Mr. Mawler her ogsaa!“

„Vilde det gjøre Dig ondt, dersom han drog bort?“

„Ja, og Moder med. — Hun græd meget i Aftes.“

„Hm, hm, hm, hm,“ sagde Wells igjen, og gjorde ikke Børnene flere Spørgsmaal, men gif med dem lige hen til Huset, ved hvis Dør Betsey modtog ham, gav ham Haanden og trykkede den hjerteligt, idet hun med taarefulde Øjne sagde:

(Fortsettes.)

J. S. Halvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlem i Selskabet er foreslaaet:

Froken Louise Frederikke Goldschmidt, Datter af
Spediteur Goldschmidt i Kiel.

Extract

af

andet Quartals Regnskab 1863,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rbd.	f.
A. Kassebeholdningen fra forrige Kvartal.....	1663	17
B. Ugentlige Indtægter for Bladet „Borgervennens“ 75de Uargang, Nr. 14—26.....	1116	80
C. Renter: a. af indfattede Penge i Privatbanken 13 Rbd. 11 f.		
b. af 100,000 Rbd., Finantsbeviis for 1/2 Aar, til 11te Juni d. A., 2 pCt.	2,000	—
c. af £ 6,900 dansk-engliske 3 pCt. fgl. Obl. til 30te Marts d. A.	925	—
d. af 400 Rbd. i Commune-Obl. for 1/2 Aar til 11te Juni d. A.	8	—
e. af 200 Rbd. i Creditforenings-Obl. af det heymannske Legat, ligeledes	3	—
	2950	6
D. Optagne Laan i Nationalbanken	6000	"
E. Contingenter: Restancer fra forrige Kvartal 278 Rbd. 66 f.		
anviste ordinaire Contingenter for 2det Qv. 2,275 — 10 -		
extraordinaire dito..... 20 — " -		
	2,573	Rbd. 76 f.
anføres til Indtægt efter Udgiftsordre for uerholdelige Contingenter 33 Rbd. 24 f.		
og for indkasserede dito... 1,902 — 26 -		
	1,935	—
Restancer ult. Juni d. A. ... 638 Rbd. 26 f.	1935	50
F. Laans-Uddrag: Restancer fra forrige Qv. 1,207 Rbd. 22 f.		
anviste Laans-Uddrag for 2det Kvartal.. 2,018 — " -		
	3,225	Rbd. 22 f.
deraf er indkommet	1,966	—
Restancer ult. Juni d. A. ... 1,259 Rbd. 22 f.	1966	"
Rbd....	15631	57

Udgift.

	Rbd.	f.
1. Pensioner: Uaffordrede for 1ste Kvartal. 42 Rbd. 24 f.		
Anviste for 2det Kvartal... 1,408 — " -	1450	24
2. Gratificationer, anviste og udbetalte.....	6040	"
3. Rentefrie Laan	750	"
4. Uerholdelige Contingenter, føres til Udgift	33	24
5. Udbrug paa Laan i Banken	3200	"
6. Renter af optagne Laan sammesteds	51	11
7. Lønninger.....	469	14
8. Ugebladets Trykning.....	218	42
9. Generelle Omkostninger	80	"
Kassebeholdning ult. Juni.....	3339	38
Rbd....	15631	57

Kjøbenhavn, den 30te Juni 1863.

D. Borgen,
Selskabets Kasserer.

Overensstemmende med Kasse-Controllen.

C. W. Laurrup.

C. Rothe.

J. C. Bondrop.

W. S. Topp.
conf.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 36.

Løverdagen den 5te September 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at ansøge om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September d. A., alle Søgnedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag og ikke til nogen anden Tid, af Selskabets constituerede Bogholder, N. F. Lopp, Loldbodgade Nr. 11, 3die Sal. Det Schema, som forinden hver Søgnedag til ovennævnte Tid kan afhentes sammesteds imod Lovbogens Foreviisning, kan træde istedetfor Ansøgning, forsaavidt angaaer Gratification eller Pension. Schemaet bliver at udfylde efter

de forskjellige Rubrikfers Indhold; det maa attesteres af troværdige Mænd og bilægges med Bedkommendes Lovbog samt iøvrigt under Jagttagelse af Bestemmelserne af Lovens § 16.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 18de August 1863.

C. N. Lantrop. C. Nothe. J. C. Bondrop.

N. F. Lopp.
const.

John Wells.

(Af F. Gerstæcker.)

(Fortsat.)

„D, John, John, havde Du blot dengang givet efter for mine Bønner og ikke rejst til Texas. Hvorfor skulde Alt dog gaa saaledes — saaledes.“

„Gjør det Dig ondt, at jeg er kommen igjen,“ spurgte Wells.

„D, hvor kan Du tale saaledes!“ sagde hun bedrøvet.

Mawler stod ved Kaminen. Han var fuldt paaflædt, med Gamascher paa, og havde spændt sin ene Spore paa, ligesom da han første Gang kom til Huset.

Han rækkede Wells Haanden og begyndte at tale, men Wells afbrød ham og sagde:

„Holdt, Mawler, vi ville først spise Frokost — det er længe siden jeg havde mine Fodder under Bordet der, og — det kan mulig vare lang Tid, før det skeer igjen. — Dog — derom kunne vi senere tale. — Giv os nu Kaffen, Betsy, dersom den er færdig.“

Hun satte Frokosten og Kaffen paa Bordet og opvartede begge Mændene. I Begyndelsen var Wells meget alvorlig, ja næsten streng, men under Maaltidet blev hans Ansigt lysere; han trak Djenbrynene højt op og sagde:

„Hvor vore Naboversker vilde blive forbavsede, dersom de saae os sidde saaledes sammen.“

„Der vil blive en dejlig Gladder i Colonien,“ sagde Betsy og sukkede.

„Dersom I selv kunne tie, behøver intet Menneſte at erfare noget derom,“ sagde Wells tørt.

„Det kan vistnok ikke forebygges nu,“ indvendte Mawler.

„Maaske dog,“ svarede Wells og rækkede Betsy Koppen, for at hun kunde fylde den igjen.

„Have Indianerne da virkelig holdt Dig fangen?“ sagde Betsy og betragtede ængsteligt hans Ansigt, hvori hun opdagede tre eller fire nye Ar.

„Det var kun Creeksene, en fejsk, fordømt Stamme,“ brummede Wells med dæmpet Stemme; og Drengene trængte sig tæt op til ham, som om de vilde gribe

Ordene, ligesom de kom over hans Læber. „I det første Foraar vilde jeg endnu ikke vende tilbage, thi da jeg nu engang var der, maatte jeg dog rigtig see, hvorledes Texas saae ud om Sommeren. Der var ogsaa Bildt nok, og da jeg var draget gjennem Landet i alle Retninger og vilde vende tilbage om Efteraaret, stødte jeg sammen med en Skare fordømte Rødhuder, som antog, at de ikke behøvede at gjøre mange Om-
 stændigheder med en enkelt Jæger. Først stjal de min Hest, og da de saa begyndte at binde an med mig selv, skød jeg fire af dem, men blev tilsidst afmægtig, fordi jeg selv havde faaet et Par Kugler. Da jeg igjen kom til Bevidsthed, havde de bundet mig, kastet mig paa et af deres Muuldyr og førte mig til Lejren. Der gav de mig Tid til at komme rigtig til Kræfter, og jeg troede allerede, at Slyngherne vilde tage mig med til deres Territorium, hvor jeg let kunde faa Lejlighed til at smutte fra dem, men deri fejlede jeg. De gjemte mig kun til en nærforestaaende Fest, ved hvilken jeg, som jeg senere erfarede, skulde „løbe om Bælen.“

De nordamerikanske Indianere pleje, som man veed, ofte at martre deres Fangne med den mest raffinerede Grusomhed. Det var saaledes en temmelig hyppig Skik at klæde den Fangne aldeles af, og med en fem, sex Fod lang Strimmel Bøffelhud binde ham til en fritstaaende Pæl, saa han kunde løbe omkring den. Jorden omkring Pælen blev nu bestrøet med

gloende Kul, og under Tilskuernes Jubelraab stødte og stak man ham nu med spidse Brande, og tvang ham paa denne Maade til at løbe omkring Bælen saalænge til han bukkede under for sine Lidelser. — De vestlige Amerikaneres Had til Rødhuderne hidrøre deels fra disse Grusomheder, men dog især fra de Billedes pludselige Overfald, thi naar de havde omringet en ensomt liggende Bolig, skaanede de hverken Kvinder eller Børn, men myrdede Alle.

Pionererne tage kun lidet Hensyn til, at Amerikanerne for en stor Deel selv have opirret Indianerne, ved bestandig at drive dem længere og længere bort fra deres Jagtdistricter og deres Fædres Grave.

I de sidste tyve Aar ere saadanne Overfald imidlertid ophørte i de forenede Stater. Black Hawk var den sidste Høvding, som førte sine Krigere mod de Hvide, og det er nu kun mellem Klippebjergene og de store, øde Prairier paa den vestlige Side af det indianske Territorium, at de enkelte Jægere og Bildtfangere endnu ere udsatte for denne Slags Farer og Rædsler, og de besvare dem ikke sjældent paa samme Maade, idetmindste scalpere de deres røde Fanger ligesom Indianerne. —

„Dagen før Festen holdt de,“ vedblev Wells, „en Slags Indledningsfest; de bandt mig til et Træ udenfor Lejren og overgav mig“ — her skar John Wells Tænder af Forbittrelse — „til Stammens Kvinder og Børn, som stødte og martrede mig med brændende

Stofke, medens de fordømte rødhudede Slynkler saae til og vare nærved at briste af Latter. — Naa — det har jeg ladet dem bøde for. Den samme Nat brød jeg ud af Lejren, og uden Bøsse, med hele Legemet fuld af Brandsaar, og kun ledsaget af Tyrk, som ikke havde tabt mig af Syne, løb jeg ligetil jeg naaede Skoven. De røde Djævole satte efter mig og vilde vistnok tilsidst have faaet mig fat, dersom jeg ikke havde været saa heldig at møde en lille Skare hvide Jægere, der vare paa Vejen til Santa Fé. Ved Synet af dem trak Indianerne sig tilbage, men jeg svor paa, at jeg ikke vilde skyde nogen Bjørn, om jeg end levede nok saa længe, før Scalpen af den Høvding, som lod Kvinderne drive Spot med mig, hængte ved mit Belte; og da Jægerne hørte, hvorledes Rødhuderne havde behandlet mig — min Hud fortalte Historien derom langt bedre end jeg selv kunde — gave de mig Klæder samt en Bøsse og en Kniv, og endnu samme Nat angreb vi Lejren.

Jeg erindrer ikke længere, hvormange af de Hunde vi skød, men — Høvdingen var ikke mellem de Skudte, og jeg kunde ikke vende tilbage til mit Hjem, før jeg havde løst min Gæd. Jægerne droge videre, men jeg begav mig til den nærmeste Nybygger — omtrent 50 Miil deraf — for at blive rigtig helbredet; og da jeg endelig var bleven det, var jeg saa uheldig ikke at kunne finde Stammen igjen. I tre Aar maatte jeg saaledes drage om paa Stepperne, bestandig lige i

Hælene paa Slyngherne, uden dog at kunne støde sammen med den; i tre Aar havde Bjørnene Fred for mig, til Tyrks store Misfornøjelse; og hvergang en af disse sorte Krabater kom mig for Skud, brændte Eden som Ild paa min Sjæl. — Det vilde vare en heel Vinter, dersom jeg skulde fortælle Eder alt hvad jeg leed i den Tid, samt hvilke Farer jeg undgik og atter maatte udsætte mig for. Men jeg opgav ikke mit Forsæt, og for omtrent fem Maaneder siden fik jeg endelig den røde Knægt paa Skudvidde.“

„Fik De ham da?“ raabte Mawler, som med spændt Interesse havde lyttet til Johns Fortælling.

Bells svarede ikke, men han slog sin Jagtblouse tilside, og Betsey skjulte gysende sit Ansigt i sine Hænder, da hun saae det mørke, skrækkelige Sejerstegn hænge ved Siden af Kniven i hans Belte.

„Og af en saadan Grund kunde Du i saa lang Tid forlade Din Hustru og Dine Børn?“ sagde hun bebrejdende.

„Jeg troer jeg havde gjort det samme, dersom jeg havde været i hans Sted,“ sagde Mawler med et mørkt Udtryk. „Gid Fanden havde de røde Uhyrer, som behandle en Mand værre end en ussel Panther eller Ulv vilde behandle sit Bytte! — Jeg har selv en gammel Gjæld at afbetale dem.“

„Det kan jeg muligt afgjøre for Dem,“ sagde Bells, idet han skød sin Tallerken tilbage og rejste sig fra Bordet. — „Jeg har tænkt over Sagen, Mawler,

jeg tog Hegnet og Marken i Djesyn, da jeg gif herhen fra Floden — jeg spurgte ogsaa Børnene om Dem — dog — det hører ikke hertil. Men alt hvad jeg har hørt og seet, har overbeviist mig om, at De er en brav, retskaffen Mand, som redelig sørger for den Familie, De har sluttet Dem til. Jeg føler meget godt, at jeg ikke har handlet mod min Kone, som en Mand burde handle, der i Fredsdommerens Nærværelse havde lovet at dele Sorg og Glæde, Godt og Ondt med hende. Nu føler hun sig lykkelig med Dem, og Børnene — ere ogsaa tilfredse med Dem.

(Fortsættes.)

J. H. Halvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

Hr. Billedskjærer Johan Hendrik Carstensen.

— Handskemager Ole Olsen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 37.

Løverdagen den 12te September 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at ansøge om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September d. A., alle Søgnedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag og ikke til nogen anden Tid, af Selskabets constituerede Bogholder, N. F. Lopp, Toldbodgade Nr. 11, 3die Sal. Det Schema, som forinden hver Søgnedag til ovennævnte Tid kan afhentes sammesteds imod Lovbogens Foreviisning, kan træde istedetfor Ansøgning, forsaavidt angaaer Gratification eller Pension. Schemaet bliver at udfylde efter

de forskjellige Rubrikkers Indhold; det maa attesteres af troværdige Mænd og bilægges med Bedkommendes Lovbog samt iøvrigt under Jagttagelse af Bestemmelserne af Lovens § 16.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 18de August 1863.

C. N. Vautrup. C. Nothe. J. C. Bondrop.

N. F. Lopp.
const.

John Wells.

(Af F. Gerstæcker.)

(Sluttet.)

Seg — ja — undervejs havde jeg rigtignok gjort mig en ganske anden Forestilling om min Hjemkomst, men — det er godt som det er — jeg har ikke længere noget Hjem her. For Folkene ved Fourche la save er jeg død — jeg vil ogsaa være det for Dem. Bliv hvor De er, vær god mod Betsey og Bornene, og — men det er ikke værdt at gjøre mange Ord,” tilføjede han rask. — „Lev vel, Betsey, og Gud være med Dig — Gud være med Dig, Tom — og med Dig, Jim, opfør Eder godt og adlyd Eders nye Fader,

ligesom J adlød Ederes gamle. — Kom, Tyrk — vi to ville igjen begynde vor gamle Vandring.”

Medens han sagde dette, vedblev hans Ansigt at være koldt og ubevægelig; ikke en Muskel, ikke saameget som et Djelaag vibrerede, men enhver Blodsdråbe havde forladt det, og Mawler, som nøje iagttog ham, saae hvor det arbejdede i ham.

Da Betsen kastede sig i hans Arme og bad ham ikke at forlade hende igjen — ikke saaledes at gaa bort fra sine Børn, og Wells blidt, men bestemt skød hende tilside og greb efter sin Bøsse, gif Mawler hen til Døren, stillede sig ivejen for Jægeren og sagde i en venlig, men fast Tone:

„Holdt, Wells, saaledes maa det ikke gaa. Jeg har ogsaa i Nat tænkt over Sagen og har fattet en fast Beslutning, som intet vil kunne bringe mig til at opgive. — Jeg har aflagt en Eed — ligesom De gjorde, i Anledning af den røde Slynge, og — jeg vil holde den, ligesom De holdt Deres.”

„At Forholdene her,” vedblev han efter en lang Pause, medens de Andre forventningsfuldt saae paa ham, „at Forholdene her,” gjentog han langsomt, thi hans Stemme var bleven hæs og tung, og han maatte anstrenge sig for at tale, men efterhaanden blev Stemmen igjen mere naturlig, og hans Ansigt antog et rigtignok meget bestemt, men tillige venligt Udtryk, „ikke kunne vedblive at være som de nu ere, dette indsee vi Alle, og — hvor lykkelig jeg end har

levet her med Deres Betsen og Drengene, saalænge vi ikke vidste andet end at De var død, vilde jeg dog for Fremtiden føle mig meget ulykkelig ved at tænke paa, at De var frisk og sund, men for min Skyld fordrevet fra det Sted, som med Gud og Rette er Deres Hjem, og, hvad mig angaaer — skal vedblive at være det."

"De tager fejl, Mawler," sagde Wells.

"Lad mig tale ud," sagde han roligt og bestemt.

"De, Wells, har ældst Ret til Ejendommen og Betsen. — Om De har handlet rigtig i at blive saalænge borte, maa De afgjøre med Deres Kone og Deres Samvittighed. Men jeg vil ikke længere staa mellem Eder, og Gud bevare mig for igjen at drive Dem ud i den vide Verden. Hvad maatte Drengene i saa Tilfælde tænke om mig, naar de bleve ældre og fik deres rigtige Forstand? — — Lev derfor vel — lev vel, Betsen," tilføjede han, idet han greb hendes Haand, som han hjerteligt trykkede og rystede, medens det saae ud, som om den stærke Mand's Dine bleve vaade, „jeg takker Dem for den korte, lykkelige Tid jeg har tilbragt her i Huset. — Lev vel, Drengene," vedblev han og vendte sig rask til dem, „bliv brave Mænd og gjør Eders Moder Glæde. — Lev vel, Wells — siig ikke et Ord mere! De kan ikke holde mig tilbage, og De maa være ligesaamegen Agtelse for Andres Ged, som for Deres egen. — Og nu — Gud være med Eder Alle."

Han greb sin Dye, som med omhyggeligt tildækket Blad stod i Krogen ved Døren, hængte den om sig, tog sin Bøsse paa Skulderen, vendte sig rask fra dem, forlod Huset, ilede over Gaarden, sprang i Sadlen og kaldte paa sine Hunde; nogle Secunder efter galopperede han hen ad Bejen.

Han vendte endnu engang Hovedet og saae tilbage. Betsen stod i Døren, men kunde ikke see ham for Taarer, og i samme Djeblig forsvandt han ved Omdrejningen af Bejen bag de tæt ved hinanden staaende Træer.

Og Wells?

Da Mawler havde forladt Huset, stod John i nogen Tid stille og ubevægelig paa et og samme Sted, og saae stivt og eftertænksomt paa den grædende Betsen; derpaa tog han sin Bøsse, som stod i Krogen, lagde den op paa Knagerne, dens gamle Blads, hængte sin Kuglepung med det dertil bundne Krudthorn ved Siden af Bøssen, tog en Eyl og et Par Strimler tyndt Læder op af Kuglepungen, traf sin venstre Moccasins af, og satte sig, uden at tale et Ord om det der var forefaldet, ved Kaminen for at reparere noget af Læderet, som var gaaet i Stykker. — Fra det Djeblig passede han igjen sine sædvanlige Forretninger, som om han kun — hvad der jo tidligere saa ofte var Tilfældet — havde været et Par Dage borte fra sit Hjem, og ved sin Tilbagekomst fandt Alt i den sædvanlige Til-

stand. Han vilde ligesaa rolig være vendt tilbage til Texas.

Og Naboerne?

I fulde fjorten Dage talte man i hele Eggen ikke om andet, end om John Wells Tilbagekomst og Mawlers Forsvinden. Engang fortalte man endog, at Wells havde skudt ham og begravet ham i Haven bag Huset, men flere Personer fra Colonien havde om Morgenens mødt Mawler, da han reed bort, og gjendrev derfor denne Beskyldning. Man spurgte naturligtviis ikke Wells selv derom, og dersom man havde gjort det, vilde han dog ikke have givet noget Svar.

Et Aar efter kom en af hans Naboer hjem til Wells og erklærede, at han nu havde faaet i Sinde at udvandre til Texas, og bad John Wells sige ham sin Mening derom.

Det eneste John svarede, var:

„Gid Fanden havde Texas!“

Badene Piatigorff i Kaukasus.

Kaukasus er rig paa romantiske Egne og Begivenheder. Disse Sidste naae til den fjerneste Oldtid. Man behøver kun at erindre Sagnet om Prometheus, hvem Zeus smedede fast der, og det gyldne Skind, som Argonauterne hentede fra Kolchis. Men

ogsaa den nyere Tid kan opvise en Mængde eventyrlige Scener, for hvilke Kaukasus var Skuepladsen. Saalænge Schamyl, Tscherkessers høvdingen, var Ruslands skrækelige Fjende, sørgede han trolig for at bringe Afvexling i den Ensomighed, som saa let faaer Indpas i Bjergbeboernes Liv. Et af hans dristigste og interessanteste Bovespil fandt Sted ved Badene i Piatigorst.

Disse Bade, som den russiske General Paskevitsch i Aaret 1830 lod anlægge ved Foden af Maschouk Toppene, gjøre Mirakler ved deres Bades hurtige og virksomme Lægekraft. — Da Lægerne havde gjort Schamyls syge Moder opmærksom paa disse Bade, vidste hendes kjærlige Søn strax hvad der var at gjøre.

En Morgen traadte en Oberst ved de donske Kosacker ind i Badestedets Officeerskaserne og legitimerede sig ved Documenter, som den russiske Grev Vermontoff, der for et Aar siden var bleven taget tilfange af Schamyl. Han blev snart Badestedets Love, Damernes Afgud og Officerernes Helt, og gav dem de mest henrivende Skildringer af Kaukasus. En russisk General, som Regeringen allerede havde valgt til at gjenoptage Felttoget mod Schamyl, sluttede sig især til Obersten, meddeelte ham sin fuldstændige Krigsplan og lod med Glæde Vermontoff berigtige og forbedre et og andet i den.

Efter tre Ugers Forløb var Tscherkessers fyrstens

Moder allerede fuldkommen helbredet. Hun forlod Piatigorff, og Vermontoff forsvandt ligeledes, efter at han havde lovet sin Ven, Generalen, at møde ham igjen, naar Felttoget begyndte. Aaret henrandt, det næste Aar kom, og Keiserens Feltherre undrede sig i høj Grad over, at han ikke traf sin Ven, Vermontoff, paa det bestemte Mødested, og heller ikke hørte det Mindste om ham, men han blev endnu mere forbausset ved at see, at Fjenden tilintetgjorde alle hans Operationer og var forberedt paa at afværge ethvert Angreb. Endelig faldt han selv i Tskerkesernes Hænder og blev ført til Schamyls Telt. — Der stod han, Vermontoff, den ridderlige Oberst, forvandlet til Frihedens berømte Søn. — „Man havde,“ sagde han til den forbausede Krieger, „forsikret mig, at Piatigorffs Kilder skulde være udmærkede for Krigere, og i denne Henseende har man ikke ført mig bag Lyset, thi jeg har ved et eneste Besøg der helbredet alle min Hærs Saar.“

J. H. Halvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

- Hr. Seilmagermester J. P. Lorenzen.
- Skræder C. J. Bondt.
- Skibscapitain Harald Rothe.

Froken Theodora Suensen, Datter af afdøde Capitain J. Suensen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 38.

Løverdagen den 19de September 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. P. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 31te August 1863 afholdtes Repræsentantmøde i Selskabet, i hvilket 59 Repræsentanter vare tilstede, og blev da følgende foretaget og besluttet:

1. Efter Indstilling af Administrationen, bevilgede Forsamlingen at afsøde Bogholder i Selskabet, Nannestads Enke maa tilstaaes en aarlig Pension af 100 Rd. fra 9de Mai dette Aar, med Forhøielse i Pensionen, naar een af de andre Bogholder-Enker afgaae, til det samme Beløb disse have erholdt.
2. Foretoges Valg til Besættelse af det ledige Bogholder-Embedet i Selskabet. Af de af Administra-

tionen af de 24 Ansøgende, der havde meldt sig med Begjæring om Posten, i Forslag bragte 3de Medlemmer i Selskabet, blev Fuldmægtig under Generalpostdirectoratet C. W. A. Winge ved Stemme- fleerhed valgt til Selskabets Bogholder.

3. Foretoges Valg af en Revisor i afdøde Overkrigs- commissair Nørregaards Sted, og blev ved Stemme- fleerhed Hr. Vinhandler C. H. Mønster valgt til Revisor, hvilket Valg er af ham modtaget.
4. Indrømmes der Politibetjent Fischers Enke, som har en Contingent-Restance af 11 Rd. 36 S., paa hendes Ansøgning en yderligere Udsættelse med Be- talingen af denne Gjæld til Selskabet.
5. Slutteligen optoges følgende 49 Medlemmer i Selskabet:
 1. Forpagter S. A. Holm.
 2. Gjestgiver J. Petersen.
 3. Directeur S. P. Frederiksen.
 4. Lømmemester P. Olsen.
 5. Guldsmedmester S. J. C. Møller.
 6. Afdøde Maskinmester Bengens Datter.
 7. Friseur G. Monti.
 8. Cigarhandler J. D. Nathan.
 9. Uhrmager Nielsens Datter.
 10. Smedemester N. P. Nielsen.
 11. Afskediget Qvartiermand ved Holmen, P. N. Sørensen.
 12. Skræder Lunds Datter.

13. P. Nielsen, Elev i den kongelige Artilleriskole.
14. Kammagermester F. B. Lemming.
15. Glarmester H. Jespersen.
16. Afdøde Urtekræmmer Qvades Datter.
17. Cand. phil. Faaborgs Datter.
18. Karethmager F. B. Lemming.
19. Assistent P. B. A. Heiberg.
20. Afdøde Rodemester Oldenburgs Datter.
21. Smedesvend E. J. Olsen.
22. Proprietair C. Holm.
23. Departementsdirecteur, Statsraad Rughorn.
24. Landsøverretsprocurator A. Westrup.
25. Assistent Cand. juris D. Muus.
26. Afdøde Landinspecteur Sæborgs Enke.
27. Afdøde Tobaksfabrikør Italiaenders Datter.
28. Silke- og Klædekræmmer Emanuel Schmidt.
29. Bud ved Criminalretten H. W. Gellers.
30. Afdøde Proprietair Hammerums Datter.
31. Urtekræmmer Mathias S. Meyer.
32. Hattemagersvend J. F. Christmas.
33. Bærtshuusholder Peter Larsen.
34. Skrædermester J. Wulff.
35. Snekker W. F. Olsen.
36. Tømmersvend C. F. Lund.
37. Professor Borrings Datter A.
38. Urtekræmmer D. H. Permin.
39. Guldsmed Christ. Brip.
40. Guldsmed C. S. W. Hølsted.

41. Gjestgiver og Bogmand N. Frandsen.
42. Dreier P. Linde.
43. Tobaksspindersvend G. B. Andersen.
44. Skomager H. W. Berg.
45. Skibstømrer Andersens Datter.
46. Cancellist G. F. de Linde.
47. Klædehandler N. Thorsen.
48. Slagtermester G. W. Scharthie.
49. Expediteur Goldschmidts Datter, L. F.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 15de September 1863.

G. N. Pautrup. C. Nothe. J. C. Bondrup.

N. F. Topp.
const.

Folkeliiv i Kjøbenhavn.

Bennetegning af F. Wallner.

„De agter Dem til Danmark — hvad kan De vel som Indfæder have lyst til at see der?“

Hele otte Dage maatte jeg høre paa, at dette Spørgsmaal blev gjort mig af Enhver, som jeg anmodede om at ledsage mig paa en lille Udflugt til Kjøbenhavn, og det kostede mig virkelig Arbeide og Uleilighed nok at faae et Par fornuftige Mennesker til

at begribe, at jeg hverken for de Danske eller specielt for den danske Regjering folte mere Sympathi, end man ellers nærer i vort store Fædreland, men at denne Mangel paa Sympathi ikke kunde forhindre mig fra at ansee en lille Udflugt til den skandinaviske Hovedstad for noget af det meest Lønnende, som min begrændsede Tid vilde tillade mig. Mine Rejsesammerater stillede blot een Betingelse, at vi paa Veien til Kjøbenhavn skulde aflægge et Besøg paa den lille Ø Helgoland; til denne kom vi tidsnok til at bivaane en Høitidelighed til Gæde for den preussiske Konges Frelse fra Morderhaanden og til at høre et Par Hannoveranere grundig prostituere sig ved at nægte at yde et Bidrag til den tydske Flaade, „naar den skulde stilles under preussisk Overcommando“. En bedre Indledning til en Reise til Danmark var det nok temmelig vanskeligt at finde, end dette Stænk af en latterlig og smaalig Jaloufi mellem tydske Landsmænd ligeoverfor et i Sandhed nationalt Foretagende — ja, Vorherre see i Naade til os!

Et Beviis paa de Danskes bittre og fjendtlige Stemning mod Tydskland træder den Reisende imøde paa en ganske paafaldende Maade allerede ved hans Ankomst til Kjøbenhavn. Medens jeg under det Besøg, som jeg sidst aflagde der i Byen, lagde Mærke til, at alle offentlige Bekjendtgjørelser, Skildter, o. s. v., vare affattede baade paa Tydsk og Dansk, vare dennegang de første sporløst forsvundne. Det var en ganske be-

synderlig uhyggelig Følelse, som bemægtigede sig os ved Tanken om, at det første Skridt i et fremmed Land ganske og aldeles havde afflaaret os fra ethvert Minde om Hjemmet. Endogsaa Jernbanetaxterne, ja selv Spisefedlerne i de tyske Hoteller vare affattede paa Dansk. Det er en Selvfølge, at Regjeringen med en vis Varme og med en næsten barnagtig Iver begunstiger dette Had mod Alt, som hedder Tysk, hvorpaa vi fik et ret paafaldende Beviis ved „Mindesfesten om Seiren ved Idsted“, som vi overværede, og hvortil jeg senere skal komme tilbage. Det er aabenbart, at der bagved denne saa aabenlyst til Skue stillede Aversion mod alt Tysk ligger en vis Frygt for tyske Brygl (!!) og for hvad Skjæbnen muligen i en nær Fremtid kan bære i sit Skjød.

Hovedanledningen, som havde draget mig til Kjøbenhavn og hvorfor jeg havde formaaet et Par Benner til at gjøre mig Følgeskab paa min lille Udflugt, var min Lust til at betragte Folkelivet, som man næsten alene i Kjøbenhavn kan finde udviklet i sin hele Naturalighed — i Tyskland i det Mindste finder man Intet, som ikke engang tilnærmelsesviis kan siges at ligne det. Den danske Hovedstads henrivende Beliggenhed og den rige Samling af Kunstværker, som Byen kan takke en af sine ædlestes Sønner, Thorvaldsen, for, ere allerede ofte blevne skildrede i en Mængde Reisebøger — vi ville denne gang derfor vende vore Skridt til det,

som er enhver ægte Kjøbenhavners Alfa og Omega, til Byens storartede

Tivoli.

Intetsomhelst Sted eksisterer der, hverken hvad Anlægget eller Udførelsen angaaer, et lignende Etablisement, og enhver tænkelig Betingelse for en Forlystelsesanstalt for alle Klasser af Folket er her tilstede. Da den geniale Carstensen, som vi senere nærmere skulle omtale, forelagde Regeringen sin Plan til dette Foretagende, fik et Aktieselskab, der havde dannet sig til Planens Realisation, strax den sjeldne Plads, paa hvilken Etablisementet er anlagt, overladt paa ubestemt Tid og uden at betale den; Ideens Hensigtsmæssighed laa jo klart for Dagen. Hvis Regeringen nu vilde fordre Terrainet tilbage eller vilde forlange, at Selskabet skulde betale den, vilde Ministeriet uden al Tvivl blive styrtet og en Revolution staae for Døren. Enhver, som kjender Kjøbenhavneren og hans Tivoli, vil ikke ansee denne Paastand for overdreven. Rig og Fattig, Hvi og Lav, Ung og Gammel, Alle elske de af Hjertet Tivoli, enhver Kjøbenhavner, jeg paaستااer enhver uden Undtagelse, besøger sit elskede Tivoli een eller to Gange om Ugen, og den Skare, som om Søndagen begiver sig derhen, har en vis Lighed med en Folkevandring.

Men hvori ligger vel det Trykleri, som saaledes fængsler den hele Verden? Først og fremmest den billige Priis, som gjør at Alle og Enhver kan tillade sig

at gaae derhen, en Priis, som kun er blevet mulig ved den Omstændighed, at Selskabet ikke behøver at forrente selve Eiendommen.

Entreen er 1 Mark pro persona, d. v. s. $3\frac{1}{2}$ Silbergröschén. Jeg beder den venlige Læser om at følge med mig og see, hvad der bliver budt ham for hans $3\frac{1}{2}$ Silbergröschén.

Man behøver ikke at spørge om Veien derud; Masser af Fodgjængere og en Mængde Omnibusser, som kjøre frem og tilbage, føre os med Lethed et lille Stykke ud af Besterport, hvor den smagfulde Indgang, som om Aftenen, naar det begynder at blive mørkt, bliver oplyst med en Mængde nydelig grupperede orientalske Lamper, strax vil falde os i Dinene.

(Fortsættes.)

G. W.

Borger-Vennen.

Fem og halvsjerdstydende Aargang.

Nr. 39.

Løverdagen den 26de September 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schults.

Bekjendtgjørelse.

Fra forstkommende 1ste October overtager Selskabets Bogholder, Hr. Fuldmægtig C. W. A. Winge sine Forretninger som saadan, og vil Bogholdercontoiret fra den Tid være aabent alle Sogndage fra Kl. 9—11 Formiddag i Rosengaarden Nr. 13, 3die Sal.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 22de September 1863.

C. N. Laurup. C. Nothe. J. C. Bondrop.

R. F. Lopp.
const.

Folkeliv i Kjøbenhavn.

Pennetegning af F. Wallner.

(Fortsat.)

Et talrigt Publikum, bestaaende af Folk af alle Stænder, gjennemsværme allerede Anlægget med dets brede og rummelige Gange. Om Søndagen til Exempel bliver der solgt 12 til 14,000 Billetter, og Aktieselskabet, der eier Etablisementet, er istand til, den lave Entree uagtet, i Aar at give sine Aktionairer et Udbytte af 10 pCt. Lader os kaste et Blik paa det stedse afveglende Program for en Aften i Tivoli:

1) Klokken 5 begynder der under Anførsel af den bekjendte Komponist C. Lumbye i den overordentlig elegant udstyrede Concertsal en stor Concert, i hvilken der endogsaa for første Gang bliver udført „et Slagmaleri under Akkompagnement af Kanontorden, Gevær-salver, Horn-, Tromme- og Trompetsignaler“. 2) og 3) Paa et Theater under aaben Himmel, producere Søstrene Cotrelly sig og paa en aaben Circus giver den bekjendte Loisjets Veriderselskab en Forestilling. 4) I den luffede Circus viser Professor Forster fra London sine storartede Laagebilleder. 5) Komisk Pantomime paa Theatret under Medvirking af den almeenhedede og i sin Smag virkelig ogsaa fortræffelige Pjerrot, Hr. Volkersen. 6) Et Viniedandserselskab producerer sig. 7) Levende Billeder. 8) Tombola. 9)

Forestilling af Loissets Selskab i den luffede Circus. 10) Storartet Fyrværkeri. 11) Paa den saakaldte D og i de mange Restaurationslokaler gives der hele Tiden Koncert og udføres der Sangnummere af danske, svenske og tydske Sangerselskaber.

Etablisementet er prydet med smagfulde Grupperinger af Blomster, Labyrinth, Lovhaller, Statuer, m. m. og forsynet med en Masse mindre Forlystelsesgjenstande, saasom Carousfelgynger, Kraftmaalere, Menagerier, en Rutschebane efter en stor Maalestof, Kglebaner med kunstig Overraskelse for den heldige, med store og smaa Restorationer og Forfriskningslokaler, som indbyde den, som hungerer eller tørster, til en fortrinlig Naturalforpleining, for hvilken Direktionen*) har fastsat billige og bestemte Priser; indtil Midnat strømmer Mængden frem og tilbage, dens Lyst til at see og til at nyde er stedse den samme, og i den sildige Midnatstime samle Masserne sig ved Udgangen i en tæt Trængsel og gaae glade og fornøiede hjem.

Man sees mange Politibetjente i dette store Etablisement, og enhver Raahed eller Uansændighed, hvis nogensinde Sligt skulde komme tilsyne her, vilde strax finde sin behørig Straf hos Publikum, længe førend Politiet fik Tid til at lægge sig derimellem.

*) Direktionen bestaaer altid af en Embedsmand, en agtet Borger og en bekjendt Skribent.

Efter dette simple Omrids vil den velvillige Læser vistnok neppe finde det underligt, at man modtager den Fremmede med det Spørgsmaal: Har De allerede været i Tivoli? og at den ægte Kjøbenhavner anseer den Dag for tabt, paa hvilken han har været hindret i at besøge sit elskede Tivoli. Det var derfor mere end et dristigt Bovestykke, da Carstensen, Stifteren af Tivoli, rykkede frem med en Plan til at skabe en Medbeilerinde til sit første Bærk, en Medbeilerinde, som endog skulde tage Luven fra den.

Carstensen er det Samme for den kjøbenhavnske Forlystelse, som Thorvaldsen er for Hovedstadens kunstneriske Renomé, og vi skulle derfor med faa Træk søge at skildre denne geniale Uventuriers Løbebane. Bendt tilbage til sit Fædreland efter et bevæget Liv som Officeer i Fremmedlegionen i Algier, udfastede han — Arkitekt ved Fødselen, ikke ved Studeringer — Planen til Tivoli i hele dens Detail og grundlagde Anstalten paa et Aktieselskab, som han selv dannede. Der blev sikket ham en saa betydelig Andeel i Gevinsten, at han kunde have slaaet sig til Ro i sit Hjem og hengivet sig til Glæden over sit Bærk. Men Ro var Noget, som Carstensens Charakter ikke kjendte. Efter at ligeledes under hans Ledelse det almindelig yndede, og hvad dets Hensigtsmæssighed angaaer, vistnok endog uovertrufne Kasinotheater var blevet opført paa Aktier, lod Carstensen sig udkjøbe af begge Foretagender for en betydelig Sum og drog til

New-York for med en Kompagnon at bygge det derværende Industriudstillingspalads. Speculationen slog feil, det store Foretagende svarede ikke Regning, og Carstensen vendte efter to Aars Forløb tilbage fra Amerika ligesaa fattig, som han i sin Tid kom fra Algier til Kjøbenhavn.

Med den ham egne, dristige Genialitet udfastede han nu Planen til Alhambra, som skulde overgaae Tivoli. I nogle faa Uger var den fornødne Kapital bragt tilveie, denne gang ogsaa ved Aktier, og Bygningen begyndte. Med en feberagtig Uro drev Carstensen paa Arbeidets Fuldendelse; Skjæbnen havde imidlertid bestemt, at han ikke skulde see sit Værk færdigt: thi kort forinden døde han, fattig og legemlig ruineret, og maatte overlade Omsorgen for sin Familie til den offentlige Godgjørenhed, som heller ikke forgjæves blev paakaldt. Uagtet det havde været ham muligt at efterlade sig en betydelig Formue, satte han dog Alt, hvad han eiede og havde, overstyr for en Manies Skyld, den nemlig, bestandig at arrangere sig i nye og næsten seeagtig indrettede Boliger. Neppe havde han med enorme Bekostninger udført en Idee og var flyttet ind i de pragtfulde Bærelser i sin nye Leilighed, førend hans stedse arbejdende Phantasi blev fjed af den Mangel paa Afvevling, som fattedes ham i hans eget Værk; med store Tab solgte han, hvad han i dyre Domme havde anskaffet til sit Huus' Montering og havde snart fundet paa noget Nytt — ganske som

Alexander Dumas bortodslode han de rige Frugter af sit Arbeide i phantastiske Planer og et aldrig hvilende, genialt Projectmageri.

Alhambras Hovedbygning (Theatret og Koncertsalen) er bygget i maurisk Stil. Theatret rummer over 2000 siddende Pladser i amfiteatralisk Form, og Bygningens høie buede Vinduer med deres mange-farvede Ruder gjøre en hoist imponant Virkning. Istedetfor den sædvanlige Lysekroner paa Tilskuerpladsen tænder man her en Gassol, som bestaaer af en uendelig Mængde tæt ved Siden af hverandre placerede Gasflammer, som sidde under en konkav Glasbeholder, og hvis Lys gjennem en Mængde Reverberer klart som Dagen udstrømmer over Auditoriet mellem enhver Forestilling. En saadan Gassol er en ganske fortrinlig og hensigtsmæssig Opfindelse, som vi maatte ønske indført paa vore tydske Theatre.

Forfatteren af disse Linier bivaanede i Alhambra den 25de Juli Seiersfesten til Hæren for Slaget ved Jdsted; Villien til at gjøre denne Festlighed rigtig storartet manglede ligesaa lidt som i Tivoli, men Udførelsen lod derimod endeel tilbage at ønske, og det Hele faldt ud til en temmelig barnagtig Ostentation. Allerede om Dagen løb der en heel Skare af Drengene, som vare klædte i elendige Uniformer, med Trommer og Piber gjennem Gaderne, og jeg har ikke kunnet faae Underretning om, hvorvidt denne Uniformering skrev sig fra et eller andet Institut eller muligen alene

var nogle Maskeadeklæder, som skulde forherlige Dagens Festlighed. Ogsaa paa de offentlige Beværtningsteder fandt jeg om Aftenen disse ungdommelige Spektakelmagere i fuld Aktivitet. Festen begyndte med en Krigssang, som ledsagedes af 24 Kanonstød. Tre Lystspil med Sang, af hvilke jeg, som ikke forstaaer Dansk, ikke forstod andet, end at de bleve meget slet udførte, levende Billeder paa et Theater under Guds fri Himmel af en Hr. Alfonso „med sine Damer“, hos hvem kjødsfarvede Tricots spillede Hovedrollen, en stor Koncert, i hvilken gaves et Tonemaleri „Slaget ved Idsted“, en temmelig vild Dands af en særdeles smuk Kunstnerinde, Fruken Louise Helin, Pantominen „Pjerrot som Bombardeer“ og et Slagtableau, som fremstilledes af 100 Soldater i Fyrværkeribelysning: dette var omtrentlig samtlige Ingredientser i denne tarvelige Seiersfest. Det talrig forsamlede Publikum forholdt sig ganske passivt og gav Forfatteren Leilighed til at beundre den Taft, med hvilken Publikum altid veed at opføre sig, hvor der er store Mennekesmasser samlede. Ikke den ringeste Forstyrrelse fandt Sted, alle gik rolige og fornøiede om mellem hverandre og morede sig med, hvad der præsenteredes. I Berlin — desto værre er man nødsaget til at sige det — vilde en offentlig Forlystelsesanstalt med en saa lav Entree, og hvor alle Samfundets Klasser kunde samles, ikke kunde tænkes uden Excesser og Uordener, men Berlinerpopelen har jo ogsaa Privi-

legium paa at udmærke sig paa en sørgelig Maade fremfor Bøvelen i andre store tyske Stæder.

Jøvrigt dandse de nuværende Directeurer for Alhambra saa lidt som Aktionairerne i denne Anstalt ikke paa Roser. Kun et Aar kunde denne, holdt i Beiret af Nyhedens Interesse, udholde Konkurrencen med Tivoli; næste Maaned bliver Alhambra stillet til offentlig Auktion, og det vil da vise sig, om det bliver istand til at holde sig under en Bestyrelse, som rigtignok maa være i Besiddelse af nogen mere Dygtighed end den nuværende Direction.

Udenfor Besterport kan man gaae fra den ene Forlystelsesanstalt til den anden, næsten fra det ene Theater til et andet; jeg skal blot som et Kuriosum nævne, at man i et af disse Etablissementer endog kan gjøre sig bekendt med „Mumien af Julie Pastrana“. Pragtfulde Haver med tilhørende Dlhaller ligge ved Siden af hverandre, og om alle Bygninger gjælder den Bemærkning, at Indflydelsen af Carstensens originale Arkitektur er umiskjendelig ved dem.

(Fortsættes.)

C. W.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 40.

Løverdagen den 3^{die} October 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schultz.

Folkeliiv i Kjøbenhavn.

Bennetegning af F. Wallner.

(Sluttet.)

Sobadet Marienlyst rækker i den senere Tid ogsaa Haanden til den offentlige Morstab og præsenterer sig med Restaurationer, Dandseestrader, Sangerselskaber og adskillige andre Gjøglerier. Dgsaa dette Foretagende er blevet skabt af et Aktieselskab og paa det Humaneste understøttet af Regeringen, som i Betragtning af Diemedet skjænkede Selskabet den prægtige og rummelige Skov, i hvilken Etablisementet er anlagt.

Man kan ikke tænke sig en mere lønnende Ud-

flugt end en Tour til Marienlyst og Helsingør og derfra tilbage over Dyrehaven. Folk med en livlig Phantasi ville paa det forstnævnte Sted kunne glæde sig ved Hamlets Terrasse, hvor Shakspeare har ladet Dankongens Aand vise sig, og ved Hamlets Grav. Den sidste paaviser man paa en lille Eng i Haven, som horer til Restaurationslokalet; den er pydet med et rundt, temmelig simpelt Stump af en Soile, som giver Tilskuernes Phantasi det videste Spillerum. For Folk, som ikke have Lust til at betale Entree i Tivoli eller Alhambra, gives der Fornoielser i en stor Maalestok i de to Maaneder af Aaret, Juni og Juli, i Dyrehaven. Som bekjendt udmærker Dyrehaven sig ved sine prægtige Kæmpetraer og sine vidunderlig skjonne Anlæg. Medens nu den mere heldig stillede Minoritet tilvogns kan præsentere sit kjære Fæg paa den saakaldte Strandvei, som fører ud til Dyrehaven, maa Mængden nøies med at færdes paa den med herlige Bøge omgivne „Bakke“, hvor Telte uden Tal, Boutiker med Forfriskninger, Gjøglertroups af alle Slags, Viniedandsere, Taskenspillere, Karousjeller og Ildædere m. fl. for den moderate Priis af 1 Skilling Dansk (omtrent 3 Penninge) indbyde Publikum til Besøg. Her gaaer det, navnlig paa Son- og Helligdage, raik og lystig til, og her er det nok muligt, at hen mod Aften Begreberne om Anstændigt og Uanstændighed — for at tale med Hertug Heinrich af Neuß-Schluß-Lobenstein — kunne løbe umærkelig over hin-

anden. Men ikke destomindre hører Gemytligheden ikke op, og forgjæves vil den Fremmede paa dette Sted søge efter Uttringer af Raahed, Drukkenskab, Skandaler eller Slagsmaal, som ellers pleie at følge i Hælene paa lignende Vystigheder i andre store Stæder. Hvilken Forskjel er der ikke paa de væmmelige Orgier paa Hamborger Berg, og det glade kjøbenhavnske Folkeliv? Og hvori ligger vel denne Forskjel? I Kjøbenhavn understøtter Regeringen paa enhver mulig Maade deslige Foretagender og gjør Sit til, at de kunne skabes og bestaae med en lille Entree, som alle Klasser ere istand til at udrede; i Tydskland derimod er det de trykkende Byrder, som hviler paa deslige Etablissementer, som ligesrem gjøre deres Bestaaen umulig. Hvis en Anstalt som Tivoli kunde tænkes anlagt i Hamborg, Wien eller Berlin, blev der viist selve Folket en stor Velgjerning; de saakaldte Smaafolk vilde ikke være henviste til at ødse deres Skillinger i Brændeviinskipper, men efterhaanden faae Smag for Glæder af en ædlere Slags; det vilde neppe blive uden Indflydelse paa dem at samles med Folk af den mere dannede Klasse, og megen Raahed, som nu maa fylde os med Indignation, vilde forsvinde. Det har været Hensigten med disse Linier at give et Bink i denne Retning — maatte det blot ikke have været forgjæves!

Kaspar Hauser.

(Efter Hefekiel „Abenteuerliche Gesellen“.)

Et gammelt Sagn siger, at den Myrdede ikke kan finde No i sin Grav, førend Forbrydelsen er afsonet og Mordet hævnnet — atter er den ulykkelige Kaspar Hauser opstaaet i den sidste Tid af sin For-glemmelses Grav — er han en Myrdet? Var han, da han døde, Offeret for en Forbrydelse, som han alt var det, da han kom til Verden?

Men det er ikke alene den Dræbte, Offeret for Forbrydelsen, heller ikke Morderen, Forbryderen kan længere finde No — og hvorfor? Og var hiin Dreng endelig, hvad jo Nogle ville paastaae, først bevidst, senere ubevidst en Bedrager, der endte som en Selvmorder?

Her er det store Stridsspørgsmaal, som siden Pintsedag 1828 har beskjæftiget saamange klare Hoveder, vildledet saa mange skarpe Blik og lagt Beslag paa saa megen Deeltagelse og saa mange ledige Timer langt, langt ud over Tydsklands Grændser.

Tredive Aar ere nu svundne, siden man paa en af Nürnbergs Gader fandt Drengen Kaspar Hauser, som man i Begyndelsen holdt arresteret som en Bedrager, men som man senere erkjendte at maatte være Offeret for en uhyre Forbrydelse, som man med Omhu og Deeltagelse gav en Opdragelse, der, om den end kun

til en vis Grad udviklede hans Aand og moralske Evner, forskaffede ham talrige og mægtige Venner, indtil han paa en aldeles ubegribelig Maade blev myrdet i Slotshaven i Anspach. For tredive Aar siden gjorde denne Kaspar-Hauser-Historie en aldeles forbausende Opsigt; den hemmelighedsfulde Dreng satte ligesaa godt Politikerne og Romanskriverne som Kriminalisterne og Politimændene i Bevægelse. Nogle vilde i Hittebarnet see en Søn af Napoleon, som var blevet holdt skjult for at unddrage Bonapartisterne et Baaben; efter Andre var Kaspar Hauser et ved Fødselen stjaalet Barn af Storchertuginde Stephanie*) af Baden, som et bayerisk-legitimistisk Parti lod forsvinde, for at bringe Storchertugdømmet Baden til Kongeriget Bayern. Mere beskedne Sjæle havde sig ikke saa høit som til Thronerne; de indskrænkede sig til i det ulykkelige Barn at see Sønnen af en ungarisk Magnat, som Onklerne, der vare begjærlige efter at komme i Besiddelse af Arven, men dog frygtede for at udgyde uskyldigt Blod, ved Fødselen havde stjaalet og først gav tilbage til Verden, da det ikke længere havde

*) Stephanie Louise Adrienne Napoleone, født 1789, en Datter af Marquis Claudius de Beauharnais og en Lezay-Marnezia — Adoptivdatter af Napoleon, formælet 1806 med Arveprinds Carl Ludvig Frederik af Baden, som succederede sin Fader Storchertugen 1811 og døde 1818. Storchertuginde døde 1860.

Midler til at forraade dem, det vil sige, da det ved en systematisk tilveiebragt Sløvhedstilstand havde mistet Grindringen baade om sit Hjem og sin Herkomst. Denne Anskuelse vandt hurtig Terrain, navnlig efterat det var blevet bekjendt, at en fransk Gouvernante, Mademoiselle Dalbon, som i længere Tid havde konditioneret i ungariske Familier, med et Smertensstrøg faldt i Besvimelse, da hun horte Kaspar Hausers Historie. Fruen Dalbon skal have vægret sig ved at give nogensomhelst videre Oplysning og skal være død som vanvittig. Kaspar Hauser selv viste ved sit Talent for Ridning — og dette er godtgjort ved ubestridelige Vidnesbyrd af Staldmester Rümpler i Nürnberg — at han var værdig til at udlede sin Herkomst fra en Rytternation; men blandt alle Nationer finde vi fødte Ryttere, Englænderne kan man kun i en vis Retning kalde en Rytternation, uagtet de rige Lorder ofte lade deres Børn lære at ride, medens de endnu ere ganske smaa. Mindre Bægt lægge vi paa, at Kaspar Hauser skal have forstaaet et Par ungariske Ord, som en preussisk Officeer, Hr. v. Birch, der en gang paa en Reise fra Ungarn kom gjennem Nürnberg, sagde til ham. Kaspar Hauser kunde ogsaa forstaae nogle polske Ord, og det hed sig da strax, at Sønnen af den ungariske Magnat havde havt en polsk Barnepige. I Kaspar Hausers Grindring dæmrede der bestandig et Minde om et stort og prægtigt Slot; dette Slot gjorde man sig al mulig Umage for at

finde etsteds i Ungarn; men det lykkedes ikke. Ungarn er imidlertid heller ikke det eneste Land, i hvilket der er store og prægtige Slotte.

Hvem er Kaspar Hauser? spurgte for tredive Aar siden Alverden om, og Alverden anstrængte sig for-
gjæves for at løse denne menneskelige Gaade; Hundreder af Bladartikler behandlede denne Gaade, Videnskaben, Lovkyndigheden, Kriminalistiken, Psychologien og Medicinen satte alle deres Apparater i Bevægelse, — men forgjæves. Da Graven i Anspach dækkede de jordiske Levninger af dette ulykkelige Menneske, vedvarede Bevægelsen endnu en rum Tid, indtil Kredse efterhaanden bleve mindre og mattere. Man var blevet træt af at søge denne Gaade opløst. Men altid atter og atter, Tid efter anden dukkede Kaspar Hausers Navn op, og Gaaden sagde bestandig med Haan til Verden: Her er jeg igjen, jeg er til endnu, Du har ikke været istand til at løse mig! Eller var det ingen Forhaanelse mod Verden, var det kun et Skrig om Hævn, et Raab om Retfærdighed, en Advarsel til Verden om ikke at lade en saa stor Forbrydelse usonet? Hvilken Bevæggrund havde vel Statsraad Eschricht i Kjøbenhavn til pludselig i Aaret 1857 at bringe Liv i hele denne Rædsels historie? Kaspar Hausers Lære, Professor Daumer, svarede den danske Statsraad i 1859 med et Skrivt, som ledede Mistanken hen i en ganske ny Retning, der vel endnu ikke har ført til Maalet, men som efter vor rodfæstede

Overbeviisning engang vil føre til det, maaskee først naar igjen tredive Aar ere hensvundne!

Men vi ville nu gaae over til selve Historien og gjengive den efter den Fremstilling, som Eschricht med Klarhed og Oversigt har leveret efter Feuerbach.

(Fortsættes.)

C. B.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

Hr. Glarmester W. Stallknecht.

— Slagtermester C. C. Beuschel.

Honfrue Charlotte Margrethe Bloch, afdøde Skomagermester Blochs Datter.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 41.

Løverdagen den 10de October 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Kaspar Hauser.

(Efter Gesefiel „Abenteuerliche Gesellen“.)

(Fortsat.)

Unden Pintsedag, den 26de Mai 1828 om Eftermiddagen Klokken fire, en Tid, paa hvilken den største Deel af Byens Befolkning havde forladt Staden, og Gaderne saa godt som vare tomme, stode tvende Skomagere, som ligeledes agtede sig ud af Porten, paa Hjørnet af „Unschlittpladsen“ og „Mellemkorsgade“, da en sletklædt ung Knos kom gaaende ned ad det temmelig steile Bärnleinhütenbjerg og styrede lige imod dem. Han var stærkt tilstøvet og vaklede, som om han var træt. Beck, den ene af Skomagere, antog

ham for en Skomagersvend, medens den anden, Weichmann, snarere troede, at han var en Staldkarl.

„Hvor er Neu-Thorstraße?“ spurgte Knosen, og Beck, som nylig havde hørt af Weichmann, at han tænkte paa at gaae ud af Neuthor, raadede ham til at tage den Fremmede med sig, hvad Weichmann ogsaa strax var villig til.

Weichmann gik da med ham, uden at de viklede et Ord sammen, i Retning af den nævnte Gade. Da de vare komne omtrent Halvveien, nemlig til Maximilianspladsen, traf Drengen et Brev op af Lommen og sagde: „Vise mig, hvor Brevet siger,“ og da Weichmann saa, at Brevet var adresseret til en Ritmester, som kommanderede en af de i Nürnberg garnisonerende Eskadroner let Kavaleri, og antog, at man i Portvagten bedst vilde kunne faae Underretning om, hvor Ritmesteren boede, sagde han til Fyren, at de først vilde gaae til Neuthor.

„Er Porten først nu bygget?“ spurgte den Fremmede, og Skomageren, der først nu lagde Mærke til, hvor eenfoldig hans Ledfager var — vi ville dog bemærke, at Spørgsmaalet i grunden ikke var saa eenfoldigt, naar man hører Tale om en ny Port — svarede ham: „Nei, den har længe været bygget,“ og rettede da nogle Spørgsmaal til ham, for Exempel: „Hvorfra kommer De?“ — „Fra Regensburg.“ — „Hvad mener man i Regensburg om Krigen?“ — „Krig — hvad er det?“ — „Naa, saa i Regensburg veed man

ikke Noget om Krigen. — Har De været tidligere i Nürnberg?" — „Nei, det er den første Gang!“ Weichmann rettede endnu flere Spørgsmaal til ham, men mærkede tilsidst, at han Intet kunde begribe og Intet forstod, og vilde derfor ikke længere spille Tiden med at tale med ham. Ved Neuthor viste han ham hen til den vagthavende Underofficeer, og gif da sin Bei, glad over at være bleven fri for sin Vedsager.

Den Fremmede tog høflig sin Hat af for Underofficeren og viste ham sit Brev. Underofficeren vidste, at Ritmesteren, til hvem Brevet var adresseret, boede lige tæt ved Porten og viste ham Huset; den Fremmede gif alene derhen og ringede paa.

Johann Mark, Ritmesterens Rideskæg, lukker op og spørger ham om, hvad han vil, hvorpaa den Fremmede udtrykker sig paa den samme ubehjælpssomme Maade, som da han talte med Skomagere og bestandig benytter sig af det bayerske Bondedialekt; han svarer, at han ønsker at blive Rytter, ligesom hans Fader har været (*ä sechtene Neuta möcht i wähn, wie mein Bottä wähn is*), og tager igjen sit Brev frem.

Som alle andre Folk var Ritmesteren ogsaa ude denne Eftermiddag; men da Rideskægten seer, at Knosen er saa træt og har saa ondt i sine Fødder, at han neppe kan staae, lader han ham træde indenfor og tage Plads paa en Bænk.

Ritmesterens Børn komme ned for at see den

løierlige Fremmede, som Folkene havde fortalt dem om, og man giver ham et Stykke Brød, noget Kjød og et Glas Øl. Brødet sluger han begjærlig, men neppe har han begyndt at smage paa Kjødet, førend han atter spytter det ud og kaster det bort med Tegn paa den høieste Grad af Afsky. Paa samme Maade gaaer det med Ølet; derimod drikker han med stor Begjærlighed et Par Glas Vand.

Rideknægten sætter sig nu ned hos ham paa Bænken og begynder at passiare med ham. Han synes at forstaae Alt, hvad der bliver sagt og taler ogsaa selv ret fornuftig, skøndt stadig som et Barn. Han siger, at han ikke veed, hvor han kommer fra, begynder at græde og fortæller i en ynkelig Tone, at han har maattet reise Dag og Nat og er blevet baaret, naar han ikke kunde taale at gaae længere. Men han fortæller ogsaa, at han har lært baade at læse og skrive, og at han hver Dag er gaaet i Skole.

Man giver ham et Blyant og et Stykke Papiir, og han skriver virkelig sit Navn: Kaspar Hauser. Han læser desuden temmelig flydende, hvad Rideknægten skriver ham for.

Senere tager Rideknægten ham hen med i Ritmesterens Stald. „Hest!“ udbryder den stakkels Knøs, flapper Hestene med et glædesstraalende Ansigt og siger: „Saadanne fem havde vi der, hvor jeg var!“ Kort derefter lægger han sig hen i et Spiltoug paa Stroelsen og falder i en dyb Søvn; med frum Ryg

og optrukne Been ligner han mere en Klump end et Menneſte.

Han laa endnu og ſov i Stalden, da eſter nogle Timers Forløb Ritmeſteren kom hjem fra ſin Tour, og læſte det til ham adreſſerede Brev. Brevet lød ſaaledes:

An Titl. Herrn Wohlgeborener Rittmeiſter bei 4ten
Eſgartaron bei 6ten Schwoliſche Regiment

Nürnberg.

Von der Bayerſchen Gränz daß Orte
iſt unbenannt 1828.

Hochwohlgeborener Herr Rittmeiſter!

Ich ſchüſſe Ihnen ein Knaben der möchte ſeinen König getreu dienen verlangte Er, dieſer Knabe iſt mir gelegt worden, 1812 den 7ten October, und ich ſelber ein armer Tagelöhner, ich habe auch ſelber 10 Kinder, ich habe ſelber genug zu thun, daß ich mich fortbringe, und ſeine Mutter hat nur um die Beziehung das Kind gelegt, aber ich habe ſeine Mutter nicht erfragen können, jezt habe ich auch nichts geſagt, daß mir der Knabe gelegt iſt worden auf dem Landgericht. Ich habe mir gedenkt ich müßte ihn für mein Sohn haben, ich habe ihn Chriſtlichen erzogen, und habe ihn Zeit 1812 keinen Schritt weit aus dem Haus gelaffen, daß kein Menſch nicht weiß davon wo Er auferzogen iſt worden, und er ſelber weiß nicht wie mein Haus heißt und daß Ort weiß er auch nicht, ſie derſen ihm ſchon fragen er kann es aber

nicht sagen, daß lessen und schreiben habe ich ihm schon gelehrt, er kann auch mein Schrift schreiben wie ich schreibe und wenn wir ihn fragen was er werde, so sagte er will auch ein Schwolische werden was sein Vater gewese ist, will er auch werden, wenn er Eltern hätte wie er keine hate wer er ein gelehrter Bursche worden. Sie derfen im nur was zeigen so kann er es schon. Ich habe im nur bis Neumark geweist da hat er selber zu ihnen hingehen müssen ich habe zu diesen gesagt wenn er einmal in Soldat ist, kome ich gleich und suche ihm heim sonst hätte ich mich von mein Hals gebracht.

Bester Herr Rittmeister sie derfen ihm gar nicht tragtiren er weiß den Ort nicht wo ich bin, ich habe ihn mitten bei der Nacht fort gefürth er weiß nicht mehr zu Haus.

Ich empfehle mich gehorsamt Ich mache mein Namen nicht Kentbar den ich Konte gestraft werden.

Und er hat kein Kreuzer Geld nicht bey ihm weil ich selber nichts habe wen Sie ihn nicht behalten so müsse sie im abschlagen oder in Rauchfang aufhenggen."

Dette var det mærkværdig dunkle Brev, med hvilket Kaspar Hauser introducerede sig hos Chefen for den 4de Eskadron af det 6te Regiment Chavaux-legers (Schwolische). Vi bemærkte strax, at vi ikke troe, at en Bonde eller Dagleier paa den Bayeriske Grændse i Aaret 1828 har skrevet det; Stilen og Orthographien ere meget godt efterlignede, omtrent

som en Romanforfatter vilde have gjort det, naar han i sin Roman havde Brug for en saadan Kopi, nemlig saaledes, at han husker paa at affatte det saaledes, at det bliver let for Læserne at forstaae det. Vi blive i denne vor Overbeviisning bestyrkede af en Seddel, som fandtes vedlagt Brevet; denne Seddel var skrevet med latinske Bogstaver — sandsynligviis dog af samme Haand som Brevet, bemærker Feuerbach — og lod saaledes:

„Das Kind ist schon getauft Sie heisst Kasper in Schreibe name müssen Sie im Selber geben, das Kind möchten Sie aufziehen. Sein Vater ist ein Schwolische gewesen wenn er 17 Jahr alt ist so schicken Sie ihm nach Nürnberg zu 6ten Schwolische Regiment da ist auch sein Vater gewesen ich bitte um die Erziehung bis 17 Jahre ich bin ein armes Mägdlein ich kan das Kind nicht ernehren sein Vater ist gestorben.“

Abenbart vilde Brevskriveren bilde Folk ind, at Barnet var blevet ham bragt med denne Seddel, eller snarere vilde han, at Folk i Nürnberg skulde være saa eenfoldige at troe, at han kunde narre dem med denne Seddel. For os godtgjør denne Seddel endnu stærkere end Brevet, at det har været en god Arrangeur, som har staaet bagved hele denne Sag.

Vi ville strax omtale den Klædning, som Kaspar Hauser optraadte i ved sin Ankomst til Nürnberg. Han bar en grov Filtehat, foret med guult Silketøi

og besat med rødt Saffian, sonderrevne Stovler med høie Hæle, et sort Silkehalsbind, en grov Skjorte, en rødprykket Vest, en Grakke af graat Løi, graa Beenklæder, forsynet med en Skridtbesætning af samme Slags Løi, omtrent som en Rideknægts Ridebuys. Fremdeles havde han et lille rødtærnet Lommelørklæde, mærket K H, en Nøgle, et Papiir med Guldsand, en Rosenfrands af Horn og en heel Mængde katholske Bonner og Smaapiec'er, saaledes som disse paa Balsfartstederne i det sydlige Tydskland udbydes til Salg. Efter vor Formening er baade Rosenfrandsen og Tryksagerne med Flid stukne til ham, nemlig forat henlede Tanken paa hans katholske Herkomst og derved lede mulige Efterforskninger efter den over paa katholsk Side.

(Fortsættes.)

C. B.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

- Hr. Urtekræmmer, Eddikebrygger Carl G. Petersen.
- Grosserer J. G. Böttger.
- Toldassistent J. G. Fischer.
- — N. Wilhelmsen.
- Forvalter J. Christensen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 42.

Løverdagen den 17de October 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Kaspar Hauser.

(Efter Hefekiel „Abenteuerliche Gefellen“.)

(Fortsat.)

Vi gaae dernæst videre i vor Fortælling.

Ritmesteren blev ikke lidet forbausset over Brevet, og gik strax ned i Stalden forat see Overbringeren. Med Nød og Møie blev Kaspar vækket, men neppe var han atter kommet paa Benene og havde faaet Die paa Ritmesteren i hans fulde Uniform, førend han smilende gik hen til ham, greb hans Portepée og sagde: „En saadan kunde jeg lide at have!“ Ritmesteren rettede nogle Spørgsmaal til ham. Paa et af de første svarede Kaspar, at hans Pleiefader havde

befalet ham at sige: „Jeg veed det ikke, naadige Herre!“ Med disse Ord tog han Hatten af og tilføiede derpaa: „Han sagde, at jeg altid skulde tage min Hat af og sige: „Naadige Herre!““ Og han gjorde igjen et lille Buf.

Hans Svar paa Ritmesterens Spørgsmaal faldt iøvrigt temmelig eensformigt, ofte tilsyneladende reent hen i Taaget, og bestode næsten altid i endeel usammenhængende Ord: „Woas mit — — Neuta wahn wie mein Bottä wahn is — —“ og deslige.

Efter hvad Ritmesteren senere udsagde, var der ikke noget sært Paafaldende ved Kaspar Hausers Ydre, og om man ogsaa kunde see, at han lod til at være mat og træt, saae han dog paa den anden Side sund og velnæret ud som en almindelig Bondedreng.

I sit Skrift om Kaspar Hauser giver Feuerbach derimod et Signalement af ham, som kun lidet synes at passe paa en Bondedreng. „Kaspar Hauser var ved sin Ankomst til Nürnberg,“ siger han saaledes — „fire Fod og ni Tommer høi, og han var rimeligviis dengang 16 til 17 Aar gammel. Et ganske fint Duun laa paa hans Kinder og Læber, de saakaldte Viisdomstænder havde han endnu ikke faaet, og de brød først frem 1831. Hans lysebrune, meget fine Haar, som vare skaarne paa Bondeviis, krøllede sig i smaa Loffer. Af Bygning var han undersætsig og bredskuldret; han var fuldkommen velstabt og uden synlige Feil. Hans Hudsfarve var meget lys, hans Ansigts-

farve, om end ikke blomstrende, dog heller ikke sygelig, hans Lemmer fint byggede, de smaa Hænder smukt formede, og det Samme var Tilfældet med hans Fødder, som ingen Spor bare af tidligere at have været pressede ind i eller trykkede af et Par Sko. Fodsaaalerne havde ingen haard Hud, saa bløde omtrent som den indvendige Side af en Haand derimod, og heelt besatte med ganske friske Blodblaser, af hvilke man mange Maaneder efter kunde see Sporene. Paa begge Armene viste der sig Spor af, at han havde været vaccineret, og paa den høire Arm saae man et Saar, som endnu var belagt med en frisk Skorpe og der, efter hvad Kaspar senere fortalte, hidrørte fra et Slag, som den Mand, „hos hvem han altid havde været“, engang da han havde gjort formegen Spektakel, havde givet ham med en Stok eller et Stykke Brænde. Ansigtet var dengang meget almindeligt, og naar han sad rolig og stille hen, saagodtsom ganske uden Udtryk; Ansigtets nederste Partier traadte temmelig stærkt frem, hvorved han fik et noget dyrist Udseende, ligesom ogsaa Udtrykket i hans blaalige og temmelig klare Øine vidnede om en dyrist Slovhedstilstand. Efter nogle Maaneders Forløb forandrede hans Ansigtsdannelse sig ganske; Blikket vandt Liv og Udtryk, den nederste Deel af Ansigtet traadte mere tilbage, og det tidligere Physiologi var ikke længere til at kjende.“

Saaledes skildrer Feuerbach denne Dreng, efter

hvad han selv havde iagttaget i Forbindelse med de Vidnedsbyrd, han havde fra Andre; men hvem skulde vel i denne Beskrivelse kunde gjenkjende en Bondedreng? Efter vor Anskuelse er det ikke muligt at nægte, at Alt tydede hen paa et Barn af en bedre Herkomst; hvad vi i saa Henseende pleie at kalde aristokratisk, er enten strax tilstede eller er blot saa let tilfløret, at blot nogle Ugers god Behandling er tilstrækkelig til atter at reproducere det.

Naar Kaspar Hauser græd, fortrak han i den første Tid Munden paa en høist ubehagelig Maade; var der derimod noget Behageligt, som satte ham i Bevægelse, lagde der sig et venligt Smil over hans hele Ansigt, som lignede det, hvormed det glade uskuldige Barn vinder Alles Hjerter. Hænder og Fingre kunde han saagodtsom ikke bruge; Fingrene spærrede han altid langt ud fra hverandre med Undtagelse af Tømmelfingeren og Begesfingeren, som han sædvanlig holdt sammen i krummet Tilstand. Hvor andre Folk blot bruge enkelte Fingre, brugte han hele Haanden og det paa en meget keitet Maade. Hans Gang lignede et Barns, var vaklende og usikker; han satte stedse hele Foden strax til, naar han vilde gaae, han gik stærkt indtilbeens, holdt Overkroppen bøiet forover og slingrede stærkt med Armene. Han faldt ofte, naar han kom til at støde mod et eller andet, og endnu efter et Par Aars Forløb var det ham ikke muligt at

staae paa eet Been og blot udstrække eller hæve det andet lidt i Veiret.

Efter hvad Ritmesteren senere udsagde i Retten, forraadte Drengens hele Væsen en fuldstændig forsømt Opdragelse og en saa barnlig Tilstand, som i ingen-
sombhelst Henseende svarede til hans næsten ganske ud-
voxede Legeme.

Ritmesteren vidste ikke noget bedre at gribe til med denne løierlige Fremtoning, end at lade den afhente med Politiet, og hertil var han ganske vist ogsaa fuldkommen berettiget. Drengen var jo sendt ham paa Halsen af En, som ikke vilde sige, hvem han var, og som ovenikjøbet havde forbudt Drengen at sige det.

Da Kaspar Hauser ankom til Politibureauet, var Klokken allerede over Otte om Aftenen. I Overværelse af flere Betjente og Konstabler blev da strax optaget en foreløbig Rapport over ham; han blev naturligviis i første Dieblig behandlet som en anden Landstryger, man spurgte ham om hans Navn, Hjemsted, Profession, Paa, o. s. v., og da han syntes at svare undvigende paa alle deres Spørgsmaal, blev han truet med Straf, naar han ikke vilde komme ud med Sproget.

Denne Trudsel syntes han ikke at forstaae, han taug ganske stille. De fleste Tilstedeværende fik lidt efter lidt det Indtryk af ham, at han maatte være enten gal eller i det Mindste fjøllet. Af Medlidenhed

rafte man ham et Kruus Ol, som han stodte fra sig med en vis Modbydelighed, og man forsogte ligeledes paa at faae ham til at spise noget Brod og Kjoed og drikke noget Vand; da man saae ham med et vist Velbehag at nyde Vandet og Brodet, men derimod lade Kjoedet staae urort, ansaae Nogle ham for en Slags Halvvild. Man tilbod ham en Snaps — han gyste tilbage for den. De Fleste fik dog snarest Medlidenhed med ham og syntes at betragte ham som et lille Barn; En kom paa den Idee at give ham et Pengestykke; som et Barn gladede han sig over det, udbrod: „Hest, Hest!“ og gav sig til at lege med det.

Efter nogle Timers Forlob fandt man paa at give ham et Stykke Papir og en dyppet Pen; til almindelig Forbauselse tog han fat paa Pennen paa en meget ordenlig Maade og skrev laeseligt, om end ikke skjont: „Kaspar Hauser“. Af denne Omstaendighed oste man nyt Haab, og Inkvirenten, Politisergeant Wußt, spurgte ham videre: „Hvorfra kommer De?“ — „Det tør jeg ikke sige,“ svarede Hauser. — „Hvorfor tør De ikke sige det?“ — „Fordi jeg ikke veed det.“ — Og saaledes svarede han bestandig paa alle Spørgsmaalene enten „Veed det ikke“ eller „Vise mig hjem“ eller „ikke godt, ikke godt“. Men havde han i de første Par Timers Tid forholdt sig rolig og aldeles ikke forlegen, blev han nu paa eengang fjendelig bange og vilde gjentagne Gange udenfor. Paa Inkvirenten gjorde han ganske Indtrykket af et Menneske, som var

blevet opdraget af fattige Forældre i en Skov eller paa et andet eensomt Sted og desuden var noget fjollet, men samme Inkvirent vil dog ogsaa tillige have bemærket, at han lod til at være noget snu, hvorfor han lige fra Begyndelsen kun skjænkede ham ringe Tiltro og overhovedet troede, at Hauser godt kunde fortælle meget mere, naar han vilde, men ikke var saa oprigtig mod Andre, som disse vare mod ham. Men endeel af Betjentene, som havde overværet Forhøret meente dog vedblivende, at det neppe var nogen meget fin Bedrager, som stak „i denne Anægt“.

Klokken var allerede blevet over elleve under dette langvarige Forhør, da Hauser blev ført til Bestner Porttaarnet, hvor man i Nürnberg pleie at henseætte Landstrygere.

Her maatte han gaae 92 Trappetrin op, hvad han gjorde uden at blive enten ført eller understøttet, men han maa have været over al Maade træet, da han endelig lagde sig hen paa en Straamadrats og faldt i Søvn. I samme Arrest sad der endnu en vandrende Slagtersvend, som ved Daggry søgte at indlede en Samtale med ham, men han gjorde den Opdagelse, at det, som han udtrykte sig i sit Slagtersprog, „maatte være en Dye“, som det ikke var muligt at faae et fornuftigt Ord ud af.

Næste Dag fortsatte man Forhøret paa Politibureauet, men hans Svar ledede ikke til yderligere Oplysninger. Han havde jo strax skriftlig bekjendt,

at han hed Kaspar Hauser; at han maatte være 16 til 17 Aar, fremgik af hans legemlige Udvikling og blev bestyrket af Brevet; at han var Katholik, antog man efter Rosenkrandsen og de katholske Bønner og Smaa-piecer, som man havde fundet hos ham. Paa hans første Opgivende til Skomager Weichmann, at han kom fra Regensburg, synes man ikke at have faaet nogen Bestyrkelse; for dog imidlertid at faae at vide, hvilken Dei han var kommet fra, lod man en Politisoldat ved Navn Blümer gaae omkring med ham til alle Portene, men han lod hverken til at kunne erindre det Ene eller det Andet eller til specielt at have mærket sig Noget; han teede sig paa hele Vandringen som et lille Barn; og Politisoldaten erklærede, at han ikke troede, at Noget kunde forstille sig saalænge. Alle Dyr kaldte han „Hest“, og alle Folk „Bua“. For sorte Dyr var han bange, hvilde derimod holdt han af.

(Fortsættes.)

C. B.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlem i Selskabet er foreslaaet:
 Hr. Kunstdreier C. T. Hansen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 43.

Løverdagen den 24de October 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Kaspar Hauser.

(Efter Hefekiel „Abenteuerliche Gefellen“.)

(Fortsat.)

Forst og fremmest gjaldt det nu om at faae Bished for at her ikke blev spillet en Komodie, og at Kaspar Hauser ikke var en Bedrager. Man maatte i saa Henseende hovedsagenlig forlade sig paa Arrestforvareren i Taarnet, i hvilket Hauser sad.

Denne Arrestforvarer hed Hiltel. Det var en jevn og simpel, men fornuftig og menneskekjærlig Mand, der bestandig havde været i Besiddelse af sine Foresattes fulde Agtelse. Han fik af Politichefen, Borgemester Binder, Befaling til baade Dag og Nat

at have et meget vaagent Die med Fangen, og Hittel udførte denne Befaling med den største Samvittighedsfuldhed.

Med Hensyn til hans ganske besynderlige Uvillie mod alle Spise og Drikkevarer, med Undtagelse af Vand og Brød, viste det sig snart, at enhver Mistanke om Bedrageri maatte forsvinde. Hittel var ganske sikker paa, at Hausser ikke paa anden Maade kunde faae Noget at spise, og han saae ham dog bestandig tilbagevise enhver anden Føde end den nævnte. Og det var ikke blot Kjød og Brød, som han ikke vilde have, ikke blot Kaffe eller andre stærke Drikke, men ikke engang simple Meelspiser eller Mellemad lykkedes det Hittel at faae ham til at røre. Det lod desuden heller ikke til, at Hausser godt kunde taale andet end Vand og Brød. Da Hittel saaledes engang havde nødt ham til at smage paa en Kop Kaffe, fik han strax ondt i Maven, og kom man hemmelig nogle Draaber Viin eller Kaffe i hans Drikkevand, fik han Hovedpine, kold Sved eller kom til at kaste op; ja, endogsaa den blotte Lugt af de almindeligste Fødemidler kunde faae ham til at ryste og gysse. Af Brød spiste han i Begyndelsen $1\frac{1}{4}$ Pund, senere over to Pund daglig; Vand drak han tre Gange, hver Gang omtrent $1\frac{1}{2}$ Pægel.

Ogsaa med Hensyn til Hausers hele barnagtige Bæsen og Adfærd maatte al Mistanke om, at han var en Bedrager, snart svinde bort. Det maatte ogsaa

virkelig være meget paafaldende for den gamle erfarne Arrestforvarer at see sin Fange, der jo var 16 til 17 Aar gammel, sidde hele Timer paa Gulvet med krumme Been og fordybe sig i at lege med smaa Træhæste, som han behandlede som dyrebare levende Væsner og pyntede med alt det Smaastadseri, som man forærede ham, og som han ogsaa kaldte for „Hest“ ligesaa godtsom Hestene selv, eller at see ham lære af Hiltels treaarige lille Datter at trække Perler paa en Snor eller at see ham blive bange for, naar Arrestforvarerens lille toaars Dreng løftede en Stof mod ham og høre ham sige til Drengen „Ikke slaae“. Da Hausser altid, uafbrudt og uden ved nogensomhelst Foranledning at undlade det, opførte sig paa denne barnagtige Maade, maatte Hittel komme til samme Resultat som Politisoldaten, nemlig at en saa vedvarende Forstillelse ikke var mulig. Den fjerde eller femte Dag blev Hausser ført fra Arresten i Taarnet til en lille Stue i Hiltels egen Bolig, for at denne til enhver Tid kunde see ham, uden at Hausser herom kunde have nogen Formodning. Men ogsaa her bestilte Hausser ganske det Samme som tidligere. Hvad enten han var alene eller var sammen med Andre, hvad enten han var glad eller bedrøvet, hvad enten han spiste eller legede, eller naar Hittel og hans Kone vadskede ham og flædte ham paa, den 16—17aars Dreng teede sig altid som om han havde været et lille Barn. Den Slags Arrestander var Hittel ikke vant til at have, og han

fattede en saadan Godhed for den stakkels miskjendte Dreng, at han erklærede, at han vilde beholde ham som sin egen, hvis han ikke selv havde havt Børn.

Kaspar Hauser blev nu behandlet ikke som Arrestant, men som et ulykkeligt og forsømt Barn, som trængte til Pleie og Opdragelse. Med Kjærlighed og Omhu blev han opdraget i Hiltels Familie.

Naturligviis kunde det ikke undgaaes, at hele denne Affaire lidt efter lidt kom ud blandt det større Publikum, at Folk i deres Nysgjerrighed allevegne fra strømmede til for at see et syttenaars Menneſke, som opførte sig som et lille Barn paa 2 à 3 Aar, at mange kjærlige Sjæle begyndte at interessere sig for den Ubekjendte, kort sagt, at Historien om Kaspar Hauser vandrede fra By til Land og endelig gjennem de offentlige Blade blev udbasunet i hele den civiliserede Verden.

Dette blev sandsynligviis Hittebarnets Ulykke.

Først og fremmest interesserede sig for Kaspar Hauser Profesør Daumer, en berømt og fortjenstfuld Lærd, en Enthusiast, men en ærlig Mand, og Chefen for Nürnbergs Politi, Borgemester Binder. Begge beskæftigede sig meget og gjerne med den ulykkelige Dreng, og begge søgte de at vække hans slumrende Aandskræfter. Det lykkedes dem, man kan sige over al Forventning; men der lykkedes dem endnu mere, idet de lidt efter lidt og stykkeviis gjennem Samtaler til forskjellige Tider opnaaede af Hausers egen Mund

at faae Underretning, vel ikke om hans Herkomst, men dog om det Sted, hvor han havde opholdt sig, førend han kom til Nürnberg. Kaspar Hausers Udtalelser fandt deres Plads i en offentlig Bekjendtgjørelse, som Politichefen lod udgaae under 7de Juli, for mulig fra andre Sider at indhente Kundskab om hans Herkomst. Det er indlysende, at Bekjendtgjørelsen maatte indeholde adskillige Modsigelser og endeel ganske utrolige Omstændigheder, specielt ogsaa Ting, som det var klart, at Hausers kun paa Tilspørgsel kunde have bejaet, men imidlertid stemte den dog i sine store Hovedtræk med, hvad Kaspar Hausers selv har udtalt i en af ham senere skriftlig affattet Opsats, i Aaret 1829 har aflagt Ed paa og gjentagne Gange har stadfæstet baade for Feuerbach og Andre. Disse Hovedtræk ere fortellig følgende:

„Han veed ikke, hvem han er eller hvorfra han er. Først i Nürnberg er han traadt ind i Verden; først her erfarede han, at der foruden ham selv og den Mand, „hos hvem han altid havde været“, gaves endnu andre Mennesker og andre Skabninger i Verden. Saa langt han kunde mindes, havde han kun levet i et Hul — et lille lavtbeliggende Kammer, som han af og til ogsaa kalder et Buur — i hvilket han tilbragte Tiden siddende, forsynet kun med en Skjorte og med Læderbeenklæder, som vare itu bagpaa, og uden Fodbeklædning. I sit Kammer havde han aldrig hørt en Lyd, hverken af Folk eller Dyr eller andet. Himlen

havde han aldrig seet, Solen ligesaa lidt, førend han kom til Nürnberg. Han havde aldrig vidst, at der var Forskjel paa Dag og Nat, og endnu mindre havde han nogensinde seet Maanen og Stjernerne. Hvergang han vaagnede op af Søvn, var der blevet lagt et Stykke Brød og sat et Vandkruus hen til ham. Af og til havde Bandet havt en ubehagelig Smag; han var da ligesom han havde druffet det, ikke istand til at holde sine Dine aabne og havde da stedse maattet sove ind*); naar han herefter atter var vaagnet op, havde han mærket, at han havde faaet reent Linned paa, og at hans Negle vare flippede**). Manden som bragte ham Spise og Drikke, havde han aldrig seet Ansigtet paa. I sit Hul havde han havt to Heste af Træ og forskjellige Baand til dem. Med disse Heste havde han stedse og altid, saalænge han var vaagen, moret sig; det havde været hans eneste Lidsfordriv at lade dem løbe ved Siden af hinanden og snart paa den ene, snart paa den anden Maade pynte dem med Baandene. Saaledes var den ene Dag efter den anden gaaet for ham, men han havde aldrig savnet noget, havde aldrig været syg, undtagen en eneste Gang, aldrig følt nogen Smerte, og over-

*) Feuerbach antog, at man havde blandet Bandet med Opium.

***) Man seer, at den unge Mand dog er blevet behandlet med en vis Omhu.

hovedet havt det langt bedre dengang, end i Berden, hvor han maatte gjennemgaae saa meget. Han vidste ikke, hvor længe han havde levet i denne Stilling, thi om Tiden havde han aldeles intet Begreb. Han kan ikke sige, naar og hvorledes han var kommet ind i dette Hul, og han havde heller ikke nogen Grindring om, at han nogensinde havde levet paa et andet Sted. Den Mand, hos hvem han altid havde været, havde intet Ondt gjort ham; dog, en Dag — som ei kunde ligge saa langt fjernet fra den, paa hvilken han blev ført bort — da han havde gjort for megen Spektakel med sine Heste, var Manden kommen og havde slaaet ham over Armen med en Stok eller et Stykke Brænde; det var Saaret af dette Slag, som han endnu havde da han kom til Nürnberg.

Omtrent ved dette Tidspunkt var Manden kommen en Dag i hans Fængsel, havde stillet et lille Bord op over hans Fodder og udbredt noget Hvidt, som han nu vidste maatte have været Papis, foran ham, hvorpaa Manden bagfra, saaledes at Hausser ikke kunde see ham, havde taget hans Haand og stukket ham et Blyant mellem Fingrene samt ladet ham bevæge Haanden frem og tilbage paa Papiret. Hausser havde ikke forstaaet, hvad dette skulde betyde, men det havde fornøiet ham ganske mageløst, da han efterhaanden havde seet de sorte Figurer komme frem paa det hvide Papis. Da han atter følte, at hans Haand var fri og Manden havde forladt ham, havde han i sin Glæde

over den nye Opdagelse, han havde gjort, ikke kunnet blive fed af at blive ved at male de samme Figurer paa Papiret, og over denne nye Beskjæftigelse havde han saagodtsom ganske glemt sine Heste, uagtet han ikke havde Idee om, hvad hans Skriven paa Papiret betød. Flere Gange havde Manden gjentaget disse sine Besøg.

(Fortsættes.)

C. W.

Bekjendtgjørelse.

Til Opdagelse som Medlemmer i Selskabet ere foreslaaede:

Hr. Væderhandler J. G. Lorenzen.

— Toldassistent N. B. Hochheim.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 44.

Løverdagen den 31te October 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Kaspar Hauser.

(Efter Hesekeel „Abenteuerliche Gesellen“.)

(Fortsat.)

Serefter var Manden atter en anden Gang kommet igjen, havde taget ham op fra det Sted, hvor han sad og forsøgt paa at lære ham at gaae, hvilke Dvelfer til forskjellige Tider vare gjentagne. Dette var gaaet for sig saaledes, at Manden havde taget ham bagfra om Brystet, havde stillet sine Fodder bag Hausers og fra nedenaf efterhaanden faaet disse til at flytte sig fremad.

Endelig en tredie Gang var Manden atter kommet igjen, havde grebet Kaspars Hænder og lagt dem over

sine Skuldre, bundet Hænderne sammen og paa den Maade baaret ham paa Ryggen ud af hans Buur. Han var blevet baaret op (eller ned) af et Bjerg. Han vidste ikke, hvad der foregik; det var blevet Nat, og man havde lagt ham paa Jorden. Dette, „at det blev Nat“, betød ogsaa i Hausers Sprog, hvad man siden ved forskjellige Leiligheder kom til Bished om, at han var falden i Besvimelse.

Fortællingen om hans Reise indskrænker sig i det Bæsentlige til, at han flere Gange havde ligget med Ansigtet paa Jorden, hvor det da var blevet Nat, at han nogle Gange havde faaet Vand og Brød, og at den Mand, hos hvem han altid havde været, oftere havde gjort sig Umage for at lære ham at gaae, hvilket altid havde været forbundet med Smertes o. s. v. Manden havde aldrig talt Andet til ham, end de Ord: *Keuta wahn* o. s. v. Ligesaa lidt paa Reisen som tidligere havde Manden ladet Hausers see sit Ansigt, men havde, medens de vandrede afsted, alvorligt paa- lagt ham altid at see nedad og paa sine Fodder, hvad han deels havde gjort af Frygt og deels samvittighedsfuldt fundet sig i, fordi han uden noget Paalæg i saa Henseende havde mere end nok at gjøre baade med sig selv og sine Fodder. Ikke synderlig længe, førend de vare komne til Nürnberg, havde Manden givet ham de Klæder paa, i hvilke han havde viist sig i Byen. Det havde gjort skrækkelig ondt, dengang han fik Støvlerne paa; thi Manden havde ladet ham

sætte sig ned paa Jorden, taget ham bagfra om Livet, med Magt trukket hans Been iveiret og saaledes presset Fødderne ind i Støvlerne. Det var nu igjen gaaet fremad, men Gangen havde smertet ham langt mere end før. Han havde ligesaa lidt som før lagt Mærke til, hvad der havde omgivet ham, intet seet og intet hørt, og han kunde derfor heller ikke oplyse, fra hvilken Egn han var kommen eller i hvilken Retning de vare passerede ned til Nürnberg; kun saameget havde han en klar Forestilling om, at Manden havde trykket ham et Brev i Haanden og dernæst var forsvunden; en Borger havde da faaet Die paa ham og fulgt ham hen til Portvagten“.

Efterat den ovennævnte Befjendtgjørelse var udgaaet, strømmede de Nysgjerrige endnu stærkere til Westnertaarnet; men Meningerne vare imidlertid bestandig deelte, og der var en Mængde Folk, som i Kaspar Hauser saae en hemmelig Bedrager, medens den sælsomme Historie, som man officielt lod udgaae om ham, ved sin Usandsynlighed i høi Grad forøgede Mistroen. Da ankom Regeringspræsident Feuerbach fra Nedrefranken til Nürnberg. Denne store Psycholog tog Kaspar Hauser i Diesyn, underholdt sig med ham og prøvede ham; han erklærede ham for uskyldig, altsaa for Offer for en Forbrydelse. Fra det Dieblif erklærede man sig, tiltrods for enkelte Modsigelser, som stadig udgik fra det vantro Berlin, med Videns-

skab for Kaspar Hauser, og gjorde sig al optænkkelig Umage for at komme paa Spor efter — Forbryderen.

Kaspar Hauser blev nu overgivet til Professor Daumer, forat han kunde opdrage ham; han blev optaget i hans Huus og fandt hos Professorens Moder og Søster den kvindelige Pleie, hvortil han trængte saa uendelig meget. Baade dengang og nu igjen af Statsraad Eschricht er der blevet gjort stærke Udfald mod den Naade, paa hvilken Daumer opdrog ham, men vi troe, at disse Udfald ere uberettigede. Theoretisk kan der vistnok siges endeel mod den, og Daumer kan ogsaa gjerne have gjort sig skyldig i nogle Misgreb — men hvilken Opdrager tør træde frem og kaste den første Steen paa ham? Efter alt, hvad vi have hørt af tilforladelige Vidner og kyndige Mænd, var Daumers Opdragelse ligesaa passende som fjærlig, og seer det, naar man læser Beretningerne om den, ogsaa ud, som om der er eksperimenteret lidt for meget med ham, tør man paa den anden Side heller ikke forglemme, at det, som kan drages sammen paa nogle faa Sider, i Virkeligheden maa tænkes fordeelt paa et længere Tidrum. At Resultatet af Opdragelsen just ikke var meget glimrende, bør man billigvis ikke tilregne Daumer, thi det er snarere naturligt, at hvad der paa et senere Stadium blev opnaaet ikke kunde ligne det Resultat, som strax beholdtes, eftersom Hauser næsten legende kom fra aldeles Intet at vide til at vide Noget, hvad der jo blændede endeel, medens det

senere viste sig, at Hausers aandelige Evner vare meget ubetydelige, hvad enten dette nu var saaledes af Naturen eller den Forbrydelse, de havde været Gjenstand for, enten ganske havde tilintetgjort dem eller gjort dem uskikkede til al videre Udvikling. Kaspar Hausers, sygelig, skranten og krastesløs som han var, gjorde kun ringe Fremgang; kun i Ridekonsten excellerede han. Man kan i Grunden ikke sige, at han gjorde Fremstridt i denne Kunst, han var tvertimod af Naturen en fortræffelig og dristig Rytter, og uagtet den mindste Spadseretour kunde trætte ham, var han, naar han sad i Sadlen, baade uforsærdet og utrættelig. Denne Omstændighed er ganske sikkert ikke den mindste Gaade i hele denne gaadefulde Historie.

Kaspar Hausers var altsaa efter Feuerbachs offentlige Erklæring ikke nogen Bedrager. Alle, som havde seet ham, vare paa nogle ganske enkelte Undtagelser nær, enige med ham heri — der maatte altsaa være begaaet en Forbrydelse paa ham, thi neppe vilde Noget uden Grund berøve en sytten Aars Dreng hans Frihed, unddrage ham fra enhver Opdragelse, med Omhu og Forsigtighed holde ham affondret fra Verden og da paa en saa fin Maade smugle ham ind til Nürnberg, at det blev ganske umuligt at komme paa Spor efter, hvor han kom fra. Manden, som havde bragt ham til Nürnberg, havde aabenbart havt til Hensigt, at Drengen skulde blive stuet ind i Cavaleriregimentet i Byen, og de kunde ogsaa nære

Haab om, at en saadan Plan vilde lykkes, eftersom de jo vidste, at han var en god Rytter; i Regimentet vilde han da som enhver anden Cavalerist være gaaet med, Tjenesten vilde snart have tilintetgjort enhver Grindring om hans tidligere Liv, der var aldrig blevet Tale om ham, og det var just det, som man ønskede og haabede.

Det laa overmaade nær at formode, at Drengen var en Arving til Et eller Andet, og at Slægtninge, som ønskede at komme i Besiddelse af Arven, i hans tidligste Ungdom havde stjaalet ham fra hans Hjem og ladet ham tilbringe sin første Ungdom i en komplet Affondrethed fra Verden; man har været bange for at udøse en Slægtnings Blod, men man har ikke været bange for paa anden Maade at gjøre Alt forat sikkre sig Besiddelsen af Arven, som man paa uretfærdig Viis havde opnaaet. Vi have seet, hvad det var for en Opdragelse, denne Dreng modtog; gjennem hans Legetoi søgte man at holde Kjærligheden til Heste vaagen hos ham, ellers arbeidede man kun paa at gjøre ham eenfoldig og indskrænket, forat han kunde glemme Alt og ingen Ulykker astedkomme. Dette er ganske vist kun en Formodning, men en Formodning, der ligger saa nær, at den maa paatrænge sig Enhver, som ikke anseer Kaspar Hauser for en Bedrager, som den da ogsaa dengang paatrængte sig Enhver, som beskæftigede sig med den Sag. Vi ere overbeviste om, at de, som havde Interesse i, at Kaspar Hauser

skulde være en Hemmelighed, men ikke havde Mod til at flaae ham ibjel, i lang Tid havde forberedet ham til at træde ind i Cavaleriet, og vi tvivle ikke det Mindste om, at Hausser har faaet Underviisning i Ridning, og at han foruden sine Træheste ogsaa har havt levende Heste. Sagde han ikke strax i Ritmesterens Stald, hvor han først sov, at der havde været fem Heste der, hvor han kom fra? Mod denne Anskuelse tale rigtignok den ovenfor meddeelte Fortælling om hans Ophold hos Manden, han altid havde været hos; i denne Fortælling er der jo hverken Tale om Rideunderviisning eller levende Heste, men kun om Skriveunderviisning og Træheste. Men vi antage paa den anden Side, at Fortællingen blot angaaer den sidste Tid før hans Ankomst til Nürnberg, maaskee de sidste Aar kun gaar ud paa at skildre den Behandling i Nat og Mørke, som man underkastede ham for at ruinere hans Hufommelse og gjøre ham saa eenfoldig som vel mulig — hvad der jo ogsaa maa være lykkedes over al Forventning. Vi nære den faste Overbeviisning, at der har været en Tid i Kaspar Hausers Liv, i hvilken han har lært at ride, en Tid, om hvilken han endnu har havt Spor af Grindring dengang, da han saa Ritmesterens Heste, men at dette Spor er blevet fuldstændig udvisket hos ham, da Strømningerne af alle de nye Opdagelser og Indtryk, som bleve ham tildeelt i Nürnberg, styrtede ind paa hans svage Aandskræfter.

Planen, som Kaspar Hausers Fjender havde lagt, er efter vor Formening strandet paa Ritmesterens Personlighed; hvis denne Officeer havde, hvad der jo slet ikke var saa urimeligt, fundet Behag i den sælsomme, halvvilde og ret smukke Knøs, hvis han havde ladet ham blive i sin Stald og derefter ladet ham træde ind i Eskadronen, vi vilde da neppe have faaet Noget at vide om denne ulykkelige Dreng, og Literaturen vilde have manglet det mærkelige Billede, hans Liv giver os!

(Fortsættes.)

C. B.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 45.

Løverdagen den 7de November 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schultz.

Kaspar Hauser.

(Efter Gesefiel „Abenteuerliche Gesellen“.)

(Fortsat.)

Men nu kom han derimod i Hænderne paa en Autoritet, som blev ledet af den menneskekjærlige og velvillige Borgemeester Binder, den offentlige Interesse begyndte at røre sig, en anerkjendt lærd Mand, Professor Daumer, tog sig af ham, Historien vandrede langt ud over Baierns og Tydsklands Grændser, Aviserne afhandlede Spørgsmaalet: Bedrager eller Ikke-Bedrager — og endelig gjorde Feuerbachs Navn under en Erklæring, som stemplede Drengen som uskyldig, Kaspar Hauser til en europæisk Celebritet.

Drengens skjulte Fjender havde nu god Grund til at blive bange, det var den almindelige, offentlige Interesse, som søgte at finde Ophavsmændene til Forbrydelsen, der var forøvet mod denne Dreng, og de havde saa meget mere Grund til at være bange, som de af de offentlige Blade kunde see, at der dukkede Grindringer op hos ham af enhver Slags, at han fortalte, at han kunde huske, at han i sin tidligste Barndom havde opholdt sig i et prægtigt Slot, hvor en smuk Dame havde fjælet for ham, o. s. v.

De maatte altsaa nu gjøre Noget for at undgaae Opdagelse, Kaspar Hausers Mord blev blot et Slags Nødværge for dem. Men hvad de gjorde, fortæller Feuerbach os saaledes:

Kaspar pleiede hver Formiddag fra Kloffen 11 til 12 at have en Regnetime ude i Byen; men denne Time blev den 17de October 1829 opsat, fordi han ikke følte sig rigtig vel. Professor Daumer, som havde bestemt, at Timen denne Dag skulde gaae over, var ude at spadserere, og foruden Kaspar, som man antog paa sit Bærelse, var der Ingen hjemme i Daumers Huus, undtagen Daumers Moder og Søster, som var beskæftiget med at gjøre Huset reent.

Huset, hvori Daumer og Hausers boede, ligger i en fjern og kun lidet besøgt Deel af Byen paa en overordenlig stor, næsten uoverskuelig, øde Plads. Huset, som efter gammel Nürnberger Byggestil er opført meget uregelmæssigt og er fuldt af Kroge og

Hjørner, bestaaer af et Forhuus, som Husets Herre selv boede i, og en Bagbygning, hvori Familien boede. En Dør fører til en Gang, som fra tvende Sider indeslutter Gaardsrummet, og som gaaer til Trappen, ad hvilken man kommer til Familiens Bærelser, og paa denne Gang er der tæt under en Bindeltrappe, foruden et Rum til Ildebrændsel, et Hønscheuus og lignende Smaaleiligheder, et meget lavt beliggende og temmelig smalt Toiletværelse, som bliver gjort endnu smallere ved en tilstødende spansk Bæg, som er sat ind foran det. Enhver, som befinder sig paa Gangen, der løber langs med Jorden, kan, ialtfald naar han er i Nærheden af Brændeleiligheden, meget godt see, hvem der kommer op af Trappen for at begive sig ind i det nævnte Værelse.

Da Daumers Søster, Katharina, den angivne Dag hen mod Klokken 12 var beskæftiget med at feie Huset, blev hun paa Trappen, som fra første Sal førte ned til Gaarden, flere Blodpletter og blodige Spor vaer, som hun strax tilintetgjorde, uden at gjøre sig videre Tanker om dem. Hun fandt ikke Kaspar, men saae derimod, at der i hans Stue, ganske nær ved Døren, ligeledes var et Par blodige Fodspor. Efterat hun atter var gaaet ned af Trappen forat give sig til ogsaa at feie den ovenomtalte Gang i Gaarden, fandt igjen nogle Spor af Blod paa Stenene i Gangen hende i Dinene. Hun forfulgte dem lige til det lille Toiletværelse, og her udenfor laa en tyk Klat størknet

Blod, som hun viste Daumers Datter, som just kom til; denne meente, at det var Ratten, som havde faaet Killinger, og Daumers Søster, som ogsaa skaffede dette Blod bort, blev nu bestyrket i sin Formening om, at det var Hauser, som havde tilsmudset Trapperne ved at træde i Blodet i Gaarden og ikke tørre sine Fødder af, førend han gik op af Trapperne.

(Fortsættes.)

C. B.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlem i Selskabet er foreslaaet:
 Fruen Hermine Sophie Petronelle Levy, Datter
 af Kjøbmand Levy.
 Hr. Skræder C. P. Grifsen.

Extract

af

trede Qvartals Regnskab 1863,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rd.	ß.
A. Kassebeholdningen fra forrige Kvartal.....	3339	38
B. Ugentlige Indtægter for Bladet „Borgervennens“ 75de Udgang, Nr. 27—39.....	1119	68
C. Contingenter: Restancer fra 2det Kvartal. 638 Rd. 26 ß. deraf indkommen i 3die Kvartal.....	159	42
Restancer ved Udgangen af 3die Kvartal	478	80
Rd. 80 ß.		
D. Laans-Uddrag: Restancer fra 2det Kvartal 1,259 Rd. 22 ß. anviste til Indtægt i 3die Kvartal.....	1,764	—
„		
3,023 Rd. 22 ß.		
deraf indkommen i 3die Kvartal.....	1,780	—
„	1780	„
Restancer ved Udgangen af 3die Kvartal	1,243	22
Rd. 22 ß.		
E. Renter af det Gieschüßke Legat:		
til rentefrie Laan.....	500	Rd. „ ß.
til Pensioner.....	50	— „ -
	550	„
Rd....	6948	52

Udgift.

	Rd.	ß.
1. Pensioner anviste for 3die Kvartal.....	1299	48
2. Afbetalte Laan i Nationalbanken med Renter.....	2813	43
3. Kjøbte Obligationer til Selskabets Fond: £ 100. dansk-engelske 3 pCt. Obligationer à 87 ³ / ₈ Rd. med Renter og Courtage.....	800	29
4. Lønninger.....	455	„
5. Ugebladets Trykning.....	176	30
6. Generelle Omkostninger.....	24	„
Kassebeholdning ult. September.....	1379	94
Rd....	6948	52

Kjøbenhavn, den 30te September 1863.

D. Borgen,
Selskabets Kasserer.

Overensstemmende med Kasse-Controllen.

C. A. Lautrup.

C. Rothe.

J. C. Bondrop.

C. Winge.
Bogholder.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 46.

Løverdagen den 14de November 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Kaspar Hauser.

(Efter Hefekiel „Abenteuerliche Gesellen“.)

(Fortsat.)

Kloffen var allerede over 12, Bordet var dækket, og Kaspar, som ellers altid mødte meget præcis til Spisetiden, kom dennegang ikke. Professor Daumers Moder forlod derfor Stuen, forat kalde paa ham, men fandt ham heller ikke paa hans eget Værelse. Hun saae, at hans Frakke hang paa Bæggen, og at hans Krave, Best og Halsbind laae paa Klaveret. Hun antog heraf, at Hauser var gaaet ned i Toilet-kammeret og gif derned forat søge ham; her fandt hun ham ikke og vilde derfor atter gaae op i Stuen, da hendes Dine til-

fældigviis faldt hen paa Døren ind til Kjælderens, paa hvilken hun opdagede Noget, der syntes hende at see ud som Blod. Med mørke Anelser i Sindet traf hun Døren op, opdagede paa alle Trinene ned i Kjælderens dels Bloddraaber, dels større Blodpletter, gik ned paa det nederste Trin og saae herfra noget Hvidt langt borte i Kjælderens, som flød af Vand. Fru Daumer ilede strax tilbage og sagde til Pigen, at hun skulde komme med et Lys forat man kunde see, hvad det Hvide var. Men neppe havde Pigen ladet Lyskjæret falde ind i Kjælderens i Retning af Krogen, førend hun udbrod: „Det er jo Kaspar, som ligger der og er død!“ Pigen og Daumers Søns, som nu ligeledes var kommet til, fik nu Kaspar, som intet Livstegn gav fra sig, og hvis Ansigt var blodigt og dødblegt, slæbt frem og baaret ud af Kjælderens. Da han var kommet op i den fri Luft, gav han ved en stærk Stønnen det første Tegn til, at der var Liv i ham; med dump Stemme suffede han „Manden, Manden!“ Han blev strax bragt tilsengs, hvor han med luffede Dine Tid efter anden snart skreg, snart mumlede følgende Sætninger hen foran sig:

„Moder — — Sige det til Professoren — Lille
 Bærelse — — — Manden slog — Mand, sort som
 en Skorsteensfeier — — — Sige det til Moder
 — — Ikke finde mig — — Min Stue — —
 Gjemme mig i Kjælderens — —“

Han fik en meget stærk Feber, som endte i voldsomme

Paroxysmer og en fuldstændig Krampe, som var saa stærk, at to Mænd havde ondt ved at holde ham. Under Krampen bed han et heelt Stykke ud af en Porcellainskop, i hvilken man rakte ham en varm Drif, og sank det tilligemed Driften. I næsten 48 Timer var han aldeles fra Sands og Samling, og under denne Tilstand hørte man ham kun udbryde i følgende afbrudte Sætninger:

„— Sige det til Borgemeesteren — Ikke indespærret
 — — Bort med Manden — — Der er han igjen
 — Bort med Kloffen — Jeg kan jo ride til Fürth
 — Ikke til Erlangen i Hvalsiften — Ikke døe, ikke
 flaaes ihjel, ikke lukke Dinene — — Hvor var
 Hauser, idag ikke til Fürth, ikke mere borte —
 Mit stakkels Hoved — — Ikke til Erlangen — —
 Manden vil flaae mig ihjel — Bort, ikke døe —
 Jeg holder af alle Folk — — Har jo ikke gjort
 noget — — Fru Borgemeesterinden maa hjælpe mig
 — — Jeg holder ogsaa af Manden, kun ikke døe
 — — Hvorfor døe, vil saa gjerne leve — — Hvor-
 for vil Du flaae mig ihjel, jeg har jo aldrig gjort
 Dig noget — — — Jeg vil bede om at blive fri
 for at indespærres igjen — — Jeg løb jo aldrig
 bort fra mit Buur, at Du nu behøver at dræbe
 mig — — Men Du dræbte mig jo, førend jeg ret
 vidste, hvad det var at leve — — Du skal sige
 mig, hvorfor Du holdt mig indespærret — —“

De fleste af disse Sætninger gjentog han meget uordenlig mellem hverandre.

Politiet overlod Behandlingen af denne Sag til Retten, som tilkaldte Stadsphysicus Dr. Preu; Resultatet af den Besigtigelse, som Retten foretog den 20de Oktober af Hauser, var følgende:

Banden paa Kaspar Hauser, som var sene-
liggende, fandtes læderet midt paa af et skarpt Saar,
om hvis Størrelse og Beskaffenhed Rettens Læge lod
følgende visum repertum tilføre Protokollen:

„Saaret befinder sig paa Banden og løber tværs
„ud over Roden af Næsen i en Afstand af $10\frac{1}{2}$
„Linie fra denne, saaledes at $\frac{2}{3}$ af det er paa den
„høire og $\frac{1}{3}$ paa den venstre Halvdeel af Banden.
„Hele Længden af Saaret, som løber ud i en ret
„Linie, er $19\frac{1}{2}$ Linie. I dag, den 20de October,
„ere begge Saarets Rande forenede med hinanden
„med et Mellemrum af neppe $\frac{1}{4}$ Linie. Mellem-
„rummet er dog noget bredere tilvenstre end den
„øvrige Deel af det, hvorfor det maa statueres, at
„det er trængt dybest ind paa denne Side. — —
„Angaaende Maaden, hvorpaa dette Saar er frem-
„kommet, er det aabenbart, at det snarere er bibragt
„Hauser med et skjærende Instrument end ved et
„Slag eller et Stød. Saarets skarpe Kanter tale
„for, at Instrumentet har været til at skjære med,
„medens den Omstændighed, at det har et lige Ud-
„løb, tyder hen paa, at det er bibragt ved Slag

„eller Stød, eftersom Saaret, hvis det ligefrem var fremkommet ved at skjæres, vilde have været lettere og smalle i begge Ender, men dybere i Midten og altsaa i det Hele mere gabende. Sandsynligst er det dog, at det er opstaaet ved Slag, eftersom et Stød vilde have gjort, at de nærmest liggende Dele vare blevne mere kvæstede o. s. v.

Som Lægen erklærede var Saaret i og for sig ubetydeligt, og paa en Anden vilde det være lægt i Løbet af otte Dage; men Kaspar derimod med sit meget irritable Nervesystem brugte hele 22 Dage, førend han atter var ganske rask.

Selve Tilfældet fortæller Hausser væsentlig saaledes:

„Den 17de havde han maattet lade Regnetimen, som han pleiede at have hver Dag fra Kl. 11 til 12, gaae over. En Timestid iforveien havde jeg nemlig besøgt Dr. Preu; han havde foræret mig en Baldnød, og uagtet jeg neppe havde spiiist en Fjerdedeel af den, følte jeg mig dog meget ilde. Professor Daumer, som jeg underrettede herom, sagde, at jeg idag skulde lade være at gaae hen til Regnetimen og derimod blive hjemme.

Professor Daumer gif derefter ud, medens jeg gif op paa mit Bærelse. Jeg vilde bestjæftige mig med at skrive noget, men jeg følte mig stadig ilde, og troede, at det kunde hjælpe mig, naar jeg gif lidt ud

i den frie Luft. Jeg kom herved med det Samme ind i det lille Toiletværelse. Jeg blev her temmelig længe. Her hørte jeg en Lyd fra Brændeskuret, omtrent som den, der fremkommer ved, at man lukker Døren til det op, og som jeg kjender saa godt. Ligesledes kunde jeg høre en sagte Lyd fra Klokken paa Huset, en Lyd, som ikke fremkom ved, at Nogen traf i den, men snarere ved at Nogen kom til at røre ved den. Umiddelbart efter hørte jeg sagte Fodtrin i Gangen, og tillige kunde jeg gjennem det Rum, som er mellem Bæggen ind til det lille Kammer og selve Trappen, see, at en Mand listede sig ud af Gangen. Jeg saae, at Mandens Hoved var ganske sort og troede, at det var Skorsteensfeieren. Jeg blev endnu lidt inde paa Kammeret, men da jeg vilde til at gaae ud, stod Manden pludselig for mig og tilføiede mig et Slag paa Hovedet, saa at jeg strax styrtede tilbage i Kammeret ligesaa lang jeg var. Om Mandens Ansigt og Haar kan jeg ikke sige Noget; thi han var tæt tilfløret, og som jeg synes at have lagt Mærke til, havde han et sort Silketørklæde bundet om hele Hovedet.

Jeg maa have ligget en god Tid uden Bevidsthed, men endelig kom jeg til mig selv, mærkede at noget Barmt løb mig ned over Ansigtet, tog mig med begge Hænder op til Hovedet og fik Blod paa dem begge to.

I min Forstrækkelse vilde jeg løbe op til Moder*), men kom i min Forvirring og Angst — thi jeg var bestandig bange for, at Manden, som havde slaaet mig, endnu var i Huset og vilde overfalde mig en Gang til — op til Klædeskabet udenfor min Dør istedetfor til Døren til Moders Bærelser**). Her sortnede det for mig, og jeg maatte holde mig ved Klædeskabet for ikke at falde om***). Da jeg var kommet mig lidt, vilde jeg igjen op til Moder, men forvirret som jeg var, kom jeg ned af Trappen, istedetfor op af den, og saae til min store Skræk, at jeg paa engang atter stod nede i Gangen.

Da jeg fik Die paa Døren ned til Kjælderren, indgav Angsten mig den Tanke at skjule mig nede i den; Døren var lukket, men hvorledes jeg fik Kræfter til at hæve den tunge Dør i Beiret, er mig lige indtil dette Dieblif ubegribeligt. Jeg gjorde det alligevel og slap ned i Kjælderren †).

*) Saalebes kaldte han altid sin Pleiemoder, Daumers Moder.

***) Ethvert Skridt, som Hausser efter dette Overfald gjorde, lod sig paavise ved hans blodige Fodtrin.

****) De blodige Spor oppe ved Klædeskabet kunde man see flere Dage efter.

†) Hvor naturligt, sandt og træffende fortæller Hausser ikke Virkningerne af sin Angst. Der er aldeles ingensomhelst Tvivl om, at han er krøbet gjennem den aabenstaaende Kjælberdør eller at han ikke selv først har maattet trække

Bed at vade gennem det kolde Vand nede i Kjælderens firkant, jeg bedte til min Bevidsthed; paa Gulvet opdagede jeg en tør Plet og lod mig synke ned paa den. Neppe laa jeg paa Gulvet, førend jeg hørte Klokkerne slaae tolv, jeg tænkte da ved mig selv: Nu ligger Du her ganske ene og forladt, der er Ingen som vil finde Dig og Du vil ligge og døe. Bed denne Tanke kom Taarerne mig i Øinene, jeg kom til at kaste op og mistede atter Besindelsen. Da jeg atter kom til mig selv, fandt jeg mig liggende i min Seng og Moder staaende hos mig."

den op, og det er ligesaa vist, at han under andre Omstændigheder og andre Forudsætninger vilde have manglet Kræfter til dette for ham virkelig herkuliste Arbejde.

(Fortsættes.)

G. W.

Bekjendtgjørelse.

- Til Optagelse som Medlem i Selskabet er foreslaaet:
- Christella Henriette Namodt, Datter af afgangne Sergeant i Sø=Staten Namodt.
- Laura Henriette Ebbesen, Datter af afgangne Guldsmedmester N. Ebbesen.
- Thora Jensen, Skuespillerinde.
- Abigaël Smidt, Datter af afgangne Capitain G. Smidt.
- Hr. Locomotivfører H. G. Nielsen.
-

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 47.

Løverdagen den 21de November 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. P. Schulz.

Kaspar Hauser.

(Efter Hesekeel „Abenteuerliche Gesellen“.)

(Fortfat.)

—
Svad Beskaffenheden af Saaret angaaer, da er jeg ikke istand til at tiltræde den Mening, som Rettens Læge herom har troet at kunne udtale. Jeg har mine Grunde — Grunde, der iøvrigt ikke egne sig for en videre Kreds — til at troe, at Hausers Saar er bragt ved Slag eller Stød og hverken med en Dge eller Sabel og heller ikke med en Meisel eller et Instrument, som har den Bestemmelse at skjære, men med et andet skarpt og skjærende, bekjendt Stykke Værktøi, samt at det ved Overfaldet ikke har været tilsigtet at

saare ham paa Banden, men paa Halsen, men at denne, fordi Hausser siebliffelig, da han saae Manden med den mod ham udstrakte Haand, instinktmæssig duffede med Hovedet, kom til at lede Blesfuren fra sig selv op paa Banden. Misdæderen kunde ansee sit Bærf for vel lykket, eftersom Hausser strax styrtede sammen og blødte, og da han hvert eneste Dieblif maatte være bange for at blive opdaget, saaledes som Lokalteterne vare beskafne, kunde han vanskeligt blive længere hos sit Dffer for at see rigtig efter, om Alt ogsaa var gaaet efter Dnske og i modsat Fald fuldende, hvad der endnu stod tilbage. Og paa denne Maade slap Hausser derfra med et Saar i Banden.

Der viste sig ogsaa snart forskjellige Spor, som pegede hen paa Gjerningsmanden. Herhen hører for Exempel, at samme Dag og endog samme Time, som Udaaden blev forevet, er den af Kaspar nøiere beskrevne Mand blevet seet, da han atter fjernede sig fra Daumers Huus, at ligeledes til samme Tid den nævnte, velklædte Person er blevet seet paa Gaden isærd med at vadske sine Hænder — der sandsynligviis have været blodige — i et Vandtrug, som staaer ude paa Gaden, at omtrent fire Dage, efterat Gjerningen var passeret, en elegant Herre, paaklædt ganske som den af Hausser beskrevne sorte Mand, havde givet sig itale med en simpel Kone, som var paa Beien ned til Byen, hos Konen leilighedsviis havde erkundiget sig om, hvorvidt Kaspar Hausser var levende eller død, og derefter var

gaaet med Konen hen til Porten, hvor der var stort Opflag af Magistraten angaaende Overfaldet paa ham, havde læst den, men endelig, uden at gaae ind i Byen, paa en høist mistænkkelig Maade atter havde fjernet sig, o. s. v.

Efter dette Mordattentat steg Begejstringen for Kaspar Hauser endnu høiere, uagtet der ikke fattedes Skeptikere, som paastode, at Hauser selv havde bibragt sig dette lette Saar for at gjøre sig interessent; i Almindelighed tvivlede dog Ingen længere om, at Hittet var af fornem Herkomst og blev efterstræbt af mægtige Fjender. Og egentlig talt kunde heller Ingen, som ikke strax vilde stemple ham som en Bedrager, tvivle herom.

Staden Nürnberg hengav sig nu først og fremmest til at drage Omsorg for sit Pleiebarns Sikkerhed. I saa Henseende var Daumers Hus ikke det bedste, og man maatte see sig om efter en anden Bolig til ham. Kjøbmand Biberbach, der var delegeret Borger, havde et Hus, hvor der var Portner, og hvor Sidesloiene desuden laae specielt affondrede, syntes mest passende, og til en af disse Floie flyttede Hauser den 22de October. En særegen Vagt af Politisoldater blev stillet til hans Disposition; naar han var hjemme, stode der bestandig, Dag og Nat, to Skildvagter udenfor hans Dør; de vare fuldstændig bevæbnede og den ene af dem ledsagede ham, hvor han gik, ved visse Leilig-

heder endog de begge to. Ingen maatte gaae ind til ham, naar ei nogen af Husets Folk vare med.

Feuerbach var nu som Præsæs i en Kommission yderst virksom for at komme paa Spor efter Kaspar Hausers Herkomst, men destoværre var den ellers saa skarpsindige Mand ledet i en forkeert Retning. I de første Dag af Aaret 1830 var der i forskjellige Blade Tale om en ungarsk Dame, som omtrent for 17 Aar siden ganske hemmelig havde ligge i Barselseng. I Marts Maaned kom en preussisk Officeer, en Lieutenant Birch, paa et Besøg til Nürnberg og var naturligviis meget begjærlig efter at see Byens store Mærkværdighed, Kaspar Hauser. Birch havde Aaret iforveien været i Ungarn og fik, medens han besøgte Hauser, det Indfald at prøve paa, om han ikke skulde forstaae nogle faa ungarske Ord, som han under sit Ophold i Ungarn havde opsnappet. Han nævnte Tallene 1—2—3. Hauser blev eftertænkksom. Birch fremkom med nogle andre Ord og sagde endelig zaz (100). — „Det er et høit Tal!“ udbrod Hauser. Officieren udtalte nu den ungarske Sed „*fasmana teremese*“ — da foer Hauser sammen og fortalte, at Manden to Gange havde sagt dette Ord til ham, da han gif med ham til Nürnberg og ligeledes dengang han slog ham, hvorved Hauser uvilkaarlig tog sig op til Albuen. Birch vilde nu siige Fader og Moder paa Ungarsk, men han kunde ikke erindre sig, hvad de hed. Han sagde dem derfor paa Polsk, men neppe havde

han sagt „Matka“, førend Hauser glad udbød: „Det er Moder“, ligesom han ogsaa, da han hørte Ordet „Oycico“ sagde: „Det betyder Fader!“

Fra nu af ansaae den stakkels Kaspar Hauser sig for en Ungarer og meente at kunne erindre, at han havde havt en polsk Barnepige. Sandsynligviis har den ulykkelige unge Mand været Gjenstand for et Selvbedrag, eller ogsaa har han blot snakket bagefter, hvad han saa ofte hørte Andre sige. Feuerbach afsendte nogle Embedsmænd til Ungarn for at indhente Oplysninger, men dette Skridt blev ligesaa resultatløs som dem, man foretog for at komme paa Spor efter Morderen — og Tvivlerne hævede mere end nogensinde for deres Hoveder i Aviserne.

Medens man nu tappert strider om, hvorvidt Kaspar Hauser var en Bedrager eller ei, medens Feuerbach anvender hele sin Skarpsindighed for at løfte Sløret for denne Gaade, indtraf der en Begivenhed, som tilsyneladende skulde give Kaspar Hausers Skjæbne en glimrende Udgang.

En engelsk Peer, Lord Stanhope*) kom til Nürnberg 1831. Vi indskyde her strax en Bemærkning, som ikke synes os ganske uvæsenlig. Allerede 1½ Aar

*) Philip Henrik Stanhope, Greve af Stanhope, Viscount Stanhope og Mahon, født 1781, en Nærbeslægtet af den store Pitt, 1817 Parlamentsmedlem og ibrig Lord, død 1855.

før havde Lord Stanhope været et Par Dage i Nürnberg, og havde, som han sagde, allerede dengang faaet megen Interessse for Kaspar Hauser. Men først nu gjorde han personlig Bekjendtskab med ham, blev aldeles indtaget i ham, gav ham endeel kostbare Foræringer — og tilbød Magistraten i Nürnberg at antage ham som sin Søn. Efter nogen Betænkkelighed erholdt han det Svar, at hans Tilbud kunde blive modtaget, saafremt han præsterede Beviis for, at han eiede Formue nok til at gjøre Kaspar Hauser lykkelig for hele Livet. Efter Modtagelsen af dette Svar stillede Lorden, der iøvrigt var gift og havde vogne Børn, 500 Gylden til Disposition for Magistraten forat anvendes til Hausers Opdragelse, reiste derefter bort paa nogen Tid, men kom den 4de September 1831 tilbage til Nürnberg, rigelig forsynet med Kreditiver og levede nu omtrent tre Maaneder paa den fortroligste Fod med sin Adoptivson.

Medens Lord Stanhope paa denne Maade levede med Kaspar Hauser i Nürnberg, kom et Par ungarste Herrer til Byen, og ønskede, som alle Fremmed, at see den berømte unge Mand. Hauser fik strax to bevæbnede ledsagere istedetfor een, og i Lord Stanhopes Nærværelse blev en Sammenkomst med Ungarerne foranstaltet. Ungarerne forsøgte paa at komme efter, om Hauser virkelig forstod Ungarsk eller Slavonisk, men Forsøgene sloge feil, indtil de sagde: „Istan gaaer til Slottet . . .“. Reppe var Slottets Navn blevet nævnet,

førend en dyb Bevægelse syntes at bemægtige sig Hausers hele Sjæl. „Ja, ja,“ udraabte han, „der er det, som jeg saalænge har søgt efter!“ Man nævnte nu Navnet paa en Familie, som boede i Nærheden af Slottet — og Hausser skreg med Forfærdelse: „Det er min Moder!“ Lord Stanhope erklærede senere, at det først var denne Scene, som havde fyldt ham med Mistillid mod Hausser — men hvorfor lod han ikke strax denne Mistillid komme til orde? Hvad kunde vel forhindre ham deri?

Vi sagde ovenfor, at da den brittiske Lord, hvis Høimodighed de brave Tydskere hævede høit til Skyerne, traadte frem paa Scenen, havde Hittébarnets Skjæbne tilsyneladende taget en meget glimrende Bending. Hausser var rigtignok nu adopteret af en engelsk Lord, hvis Penge kunde frie ham for mange af Jordelivets Sorger, og han kunde gaae med den store Pitts Neveu under Armen, — men der foregik ogsaa en Forandring med den unge Mand, som i høi Grad forbausede hans store Belynder Feuerbach, da han gjensaae Lordens Adoptivson og saae, Barnets bløde Træk blandede med Mandens kantede Former og Sporene af den tidlige Alderdoms Furor, den indtagende Venlighed parret med den grublende Alvor og den begyndende Tungvindighed.“

Henimod Slutningen af 1831 bragte Lord Stanhope sin Pleiesøn til Anspach, og fra nu af var det, at det begyndte at trække op over den Ulykkelige. I hans umiddelbare Nærværelse dukkede der Rygter op

om, at han dog var en Bedrager, og disse Rygter fandt stærk Tiltro i Anspach, hvor man ikke, som i Nürnberg, fra anden Pintsedag 1828 Dag ud og Dag ind havde seet den stakkels Dreng, i Særdeleshed da man hvidskede om, at ogsaa den store Lord Stanhope, den heimodige Englænder, den Mand, som havde gjort saa uendelig meget for ham og endogsaa adopteret ham, beklagede sig over Kaspar Hausers Løgnagtighed og halvt om halvt ogsaa ansaae ham for en Bedrager.

(Fortfættes.)

C. W.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 48.

Torsdagen den 28de November 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Tirsdagen den 15de December 1863, Eftermiddag
Kl. 6 afholder Selskabet en Repræsentantsforsamling,
i Esterflægtsselskabets Gaard paa Østergade Nr. 54 for
at foretage Valg af:

en Administrator

en Revisor

og 3 Repræsentanter til at foretage det lov-
befalede Kasseeftersyn m. m.

til hvilket Møde Dhr. Repræsentanter herved ind-
bydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 24de November 1863.

C. N. Vantrup. C. Nothe. J. C. Bondrop.

C. Winge.

Kaspar Hauser.

(Efter Hesehiel „Abenteuerliche Gesellen“.)

(Fortsat.)

Naar denne hoimodige Mand sagde Eligt, maatte der uden Tvivl være Noget om det. Endelig fortalte man, at ogsaa Feuerbach begyndte at nære Mistro til sin Potegée — imidlertid, saalænge den store Beskytter levede, blev Kaspar Hauser dog uanfægtet. Da dode pludselig Feuerbach den 29de Mai 1833, og nogle Maaneder senere kom Katastrophen til Udbrud.

Fra December 1831 havde Hauser modtaget Undervisning i Anspach hos en Lærer Meyer, og fra Oktober Maaned 1832 blev han af Pastor Fuhrmann forberedt til Konfirmationen. Pastoren har leveret en med Omhu udarbejdet Skildring af Hauser, saaledes som han dengang var; en ganske besynderlig Blanding af Dumbhed og Snubed, af forfængelig Selvflokskab og godmodig Charakterløshed og Bankelmod, en i aandelig Henseende reen ubetydelig Personlighed, i det Hele taget et aandelig svagt Barn. Efter sin Konfirmation den 20 Mai 1833 blev Hauser ansat i et Regeringskontoir, hvor han viste ligesaa lidt Dygtighed som Lyst til at bestille Noget. Omendstjondt en ikke ringe Deel af Byens Indvaanere ansaae ham for en Bedrager, var han dog i det Hele ret yndet og blev gjerne seet i de forskjellige Familiefredse, deels paa

Grund af sin Godmodighed, deels paa Grund af den Nimbus, hans hemmelighedsfulde Herkomst og de andre Omstændigheder ved hans Liv stadig omgav ham med.

Lord Stanhope sendte sin Pleicsøn hyppig venstabelige Breve, navnlig fra England, senere ogsaa fra det sydlige Tydskland. Han havde taget den Bestemmelse, at Hausser i November 1833 atter skulde tage Religionsunderviisning hos Pastor Fuhrmann og anmodet denne om at leie nogle Bærelser til sig i Ansbach, da han tænkte paa i Begyndelsen af December selv at komme herhen. Men endnu førend hans Ankomst indtraf Katastrophen.

Den 14de December om Eftermiddagen havde Hausser været hos Pastor Fuhrmann; han vilde fra denne gaae hen og besøge en Familie, som han kjendte. Da styrtede han henimod Klokken fem ind hos Lærer Meyer, pegede paa et blodigt Saar paa sit venstre Bryst, tog Meyer ved Armen og trak ham uden at sige et eneste Ord med sig ud paa Gaden og derfra videre ud af Byens Port. Underveis svigtede Kræfterne ham og Hr. Meyer betød ham, at det var nødvendigt, at de vendte om, og bestormede ham med Spørgsmaal om, hvad der var foregaaet. „Gik i Slotshaven — Mauden — havde en Kniv — — gav mig en Pung — — itak — — løb alt hvad jeg kunde — — Pungen maa ligge der — —“. Dette var alt, som det var ham muligt under Stønnen og Busten at faae frem. Hausser havde ingen Vinter-

frakke paa, uagtet det var et raat Vinterveit med Sneefog. Efter hvad han angav, havde en Fremmed sat ham Stævne i Slots haven, den Fremmede havde der raft ham en Silkepung, men i samme Dieblit stødte ham en Kniv i Brystet.

Paa den betegnede Plads fandt man Pungen. Den var af Silke, meget lidt kunstfærdig forarbejdet, firkantet og til at trække sammen med to Snore. Indeni den laae en Billet, paa hvis udvendige Side der med Blyant var skrevet forkeert, saaledes som man skriver det, der skal læses i et Speil, „at aflevere“ og indeni Billetten stod der paa samme Maade: „Hausers vil ganske nøie kunne fortælle Dem, hvorledes jeg seer ud og hvorfor jeg kommer. For imidlertid at spare Hausers Uleiligheden, vil jeg selv sige, hvorfra jeg kommer — — — jeg kommer fra — den bayerske Grændse — — — ved Floden — — — jeg skal endog sige Dem mit Navn: M. S. D.“

Saaret var $2\frac{1}{2}$ Tomme under den venstre Bryst-vorte og 3 Tommer for Legemets Midtlinie. Det var skarpt skaaret med to ganske skarpe Vinkler, og var fra Vinkel til anden $\frac{3}{4}$ Tomme lang; Randene vare neppe een Linie fra hverandre, saa at det var rimeligt, at Saaret var bibragt med et skarpt, tveegget Instrument.

I Begyndelsen lod Hausers Tilstand ikke til at være livsfarlig, omendstjøndt han Dagen efter fik en stærk Gulsot. Anden Dag efter kunde der optages

Forhør over ham, og han talte med stor Fatning. Det Samme var Tilfældet om Aftenen, da han talte om nogle Paparbeider, han tænkte paa at udføre. Men tredie Dagen efter indtraadte der forskjellige ildevarslende Symptomer, og om Aftenen, den 17de December Kl. 10, døde han.

Paa sit Dødsleie viste han megen Fromhed, navnlig naar hans Sjælesørger, Pastor Fuhrmann, var nærværende. Paa Spørgsmaal om, hvorvidt han sølte sig indvendig rolig, svarede han: „Hvorfor skulde jeg være urolig? Jeg har jo bedet om Tilgivelse for Alle, som jeg kjender — den gode Gud vil vistnok ikke forlade mig.“ Og ligeledes svarede han, da han blev spurgt, om han var vred paa Noget: „Hvorfor skulde jeg vel det? Der er jo Ingen, som har gjort mig Noget!“

Den 19de December obducerede Dr. Heidenreich Liget. Stiffet var gaaet gjennem det femte og sjette Ribbeen og trængt gjennem Hjertet, Mellemgulvet og den meget umfangsrige Lever; det var i det Hele 4 til 4½ Tomme dybt, og baade Mave og Hjerte vare ganske let læderede. Iøvrigt viste Leveren sig meget stor, Galden sig mørk og seig, og Knæleddene med samtlige tilhørende Muskler sig regelmæssig formede. Lungerne vare forholdsmæssig smaa, men som det Bigtigste maatte man ansee det for, at ogsaa Hjernen, navnlig den store, saavel med Hensyn til sit Om-

sang som hvad sine Sønninger angik, fremtraadte med en meget svag Udvikling.

Umiddelbart efter Kaspar Hausers Død geraadede hans Venner og Fjender atter i en heftig Strid. Allerede ved hans Begravelse den 20de December skal Geheimeraad Bang, som boede i Anspach og er blevet bekendt ved sin humoristisk-satirisk „Hammelsburger Reise“, være traadt op, ligesom Pastor Fuhrmann havde endt sin Ligtale, og have udfældt den Afdøde for en Skjelm og en Bedrager. I Modsatning hertil kunne vi anføre et Par Breve, et af en Dr. Hartmann og et andet af Feuerbachs Søn, ligesom ogsaa den officielle Anmeldelse, Borgemeester Binder lod udgaae om hans Død den 19de December*).

Lord Stanhope befandt sig paa Reisen til Anspach, da han i Regensburg blev overrasket ved Efterretningen om, at hans Pleiesøn var død. Den 22de December kom han til Anspach, to Dage efter Begravelsen, men i sin Stemning mod Kaspar Hauser viste han sig ganske forandret. Af hans senere Breve til Lieutenant Hicel (10de Februar 1834), Lærer Meyer (27de Marts s. U.) og Politiraad Werker (14de August

*) Disse tre Artikler ere optagne i Freys „Kaspar Hausers hemmelighedsfulde Historie“, Berlin 1834. Bogen er prydet med to Lithographier, af hvilke det ene forestiller Hausers Mord i en Have med grønne Buske og yndige grønne Træer.

s. U.) fremgaaer det, at han allerede meget tidlig vil have fundet sig ubehagelig berørt af Hausers Hang til Løgn.

Medens Lord Stanhope opholdt sig i Anspach, undsaae han sig ikke ved ligesrem at omtale Kaspar Hauser som en Bedrager og Selvmorder. Nogle Dage efter reiste han til München, hvor han ifølge en Requisition fra Anspach blev taget i Forhør, og under dette erklærede han ogsaa ligeud, at han først i den allerseneste Tid havde læst, hvad Merker havde skrevet om Hauser, og ganske maatte være enig med ham i, at Hauser var en Bedrager. Han vidste imidlertid, hvor meget det var ham om at gjøre at komme til størst mulig Bished om Alt, som angik denne Sag, ved at reise omkring overalt, hvor han kunde træffe Folk, som vare komne i Berøring med Hauser under hans første Optræden i Nürnberg, og Resultatet af disse Undersøgelser vedlagde han i sin Bog „Vigtige Oplysninger om Kaspar Hausers Historie.“

Lord Stanhope, den samme Mand, som mere end nogen Anden havde vist Kaspar Hauser en varm Interesse, var altsaa nu bleven hans ivrigste og farligste Fjende. Allerede fjorten Dage efter Hausers Begravelse, havde Geheimeraad Bang, som ved denne Leilighed optraadte saa skarpt mod ham, offentliggjort en meget heftig Artikel mod ham i samme Retning, og han paastod navnlig i denne Artikel, at Alt hvad Kaspar Hauser havde udsagt med Hensyn til sin Sammen-

komst med en fremmed Mand i Slotshaven, havde viist sig grundfalst, eftersom man i Sneen ikke havde fundet andre Fodspor end Hausers egne, samt at Sedlen i Silkepengepungen var skrevet af Hausers selv. Her- til foiede Lord Stanhope en Række nye Beviser, blandt hvilke vi blot skulle fremhæve det mest afgjørende, nemlig det, at Lærer Meyer tidligere havde seet Hausers selv være i Besiddelse af Pengepungen.

Ja, til den Belønning af 10,000 Gylden, som S. M. Kongen af Baiern udsatte for Opdagelsen af Kaspar Hausers Mordere, foiede den høimodige Lord en lignende af 5000 Gylden af sine egne Midler. Ja, denne brittiske Høimodighed er en skjon Ting!

(Fortsættes.)

C. W.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 49.

Løverdagen den 5te December 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. P. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Lirsdagen den 15de December 1863, Eftermiddag Kl. 6 afholder Selskabet en Repræsentantsforsamling, i Efterslægtsselskabets Gaard paa Østergade Nr. 54 for at foretage Valg af:

en Administrator

en Revisor

og 3 Repræsentanter til at foretage det lov-
befalede Kasseeftersyn m. m.

til hvilket Møde Dhrr. Repræsentanter herved ind-
bydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 24de November 1863.

C. N. Lantrop. C. Nothe. J. C. Bondroy.

C. Winge.

Kaspar Hauser.

(Efter Hefekiel „Abenteuerliche Gefellen“.)

(Sluttet.)

Der har ikke meldt sig Noget, som har havt Lust til at fortjene denne dobbelte Belønning og forraade Hausers Mordere, og allerede af denne Grund, er der Mange, som troe paa, at han var en Selvmorder! Men vi have ogsaa den Mening, at Jungen kunde fortjene denne Belønning, thi efter vor Anskuelse var Kaspar Hauser en Løgner og dog uskyldig, ingen Selvmorder — men dog falden for egen Haand!

Hvad vi her have udtalt, bliver kun tilsyneladende en Gaade for Enhver, som erindrer sig, hvilken overordentlig Indflydelse Alle, som syntes at ville den unge Mand vel, kunde faae paa ham. Det var for den, som det var om at gjøre at fremstille Kaspar Hauser som en Løgner og Bedrager, ikke vanskeligt at forlede ham til Angivelser, hvis Betydning og Omfang det for ham med hans svage Aandskraft ikke var muligt at fatte eller beregne. Men hvem havde vel en større Indflydelse paa Hauser end den Mand, som han ansaae for sin største Belgjører? Vi vide ikke, om Kaspar Hauser til syvende og sidst er falden for sin egen Haand eller ikke, men vi ere overbeviste om, at han er falden som et Offer for en Andens Forbrydelse!

Dog, her ville vi ikke gaae videre, hvad dette Punkt angaaer; vi komme dog senere tilbage til det.

Vi ville først give en Udsigt over Kaspar-Hausers-Literaturen. De fire Hovedværker, som udkom enten fort før eller umiddelbart efter Hausers Død, ere følgende:

1) Kaspar Hausers, et Exempel paa en Forbrydelse mod Menneskets sjælelige Liv, af Anselm Feuerbach, Ansbach, 1832, med Hausers Brystbillede.

2) Meddelelser om Kaspar Hausers af hans tidligere Pleiefader, Professor G. F. Daumer, Nürnberg, 1832.

3) Vigtige Oplysninger om Kaspar Hausers, af Grev Stanhope, meddeelte Politiraad Merker, Berlin, 1834, og

4) Materialier til Kaspar Hausers Historie, samlede og udgivne af Grev Stanhope, Heidelberg, 1835.

De tvende førstnævnte Skrifter ere for Kaspar Hausers, de tvende sidstnævnte mod ham. De tvende førstnævnte have tillige en psykologisk og videnskabelig Betydning, medens de tvende andre maae kaldes skarpsindig og fortrinlig skrevne.

Blandt Skrifterne mod ham fremhæve vi endnu:

Kaspar Hausers, ikke usandsynlig en Bedrager. Fremstillet af Politiraad Merker, Berlin, 1830, og af samme Forfatter:

Nogle Betragtninger over Historien om Kaspar Hausers, saaledes som Herr Feuerbach har skildret den. Indeholdende et Beviis for, at Troen paa Mirakler

og Eventyr endnu er tilstede i det nittende Aarhundrede. Berlin, 1833.

Af andre Skrifter nævne vi:

Kaspar Hauser, af kongelig dansk Justitsraad Schmidt. Altona 1831 og 1832.

Livet i Ligklædet. Opklarelse af en skrækelig Hemmelighed. 3 Breve. Berlin 1834.

Kaspar Hauser, o. s. v. Udgivet af W. G. Gr (revinde) v. Albersdorf). Regensburg 1837. München 1839. Som Skriftet selv angiver, var Forfatterinden en 73aarig engelsk Dame.

Kaspar Hauser, Badens Thronarving. Paris 1847.

Efterretninger om Kaspar Hauser, af autentiske Kilder, tilligemed Betragtninger over disses Beviis for Sandheden af hans Indespærrelseshistorie. Berlin 1831.

Skizze af det mærkværdige Hittébarn, Kaspar Hausers hidtil bekjendte Livstildragelser, tilligemed en naturtro Afbildning af ham. Kempfen 1832.

Kaspar Hauser, iagttaget og fremstillet i de sidste Dage af sit Liv af sin Religionslærer og Skriftefader H. Fuhrmann, Unspach, 1834.

Efter Kaspar Hausers Død syntes den offentlige Mening lidt efter lidt at berolige sig; Interessen for ham var imidlertid ingenlunde udslukket, derom vidne de stadigt udkommende nye Dplag af forskjellige af de anførte Skrifter, derom vidne forskjellige Bladartikler, som Tid efter anden snart hist snart her ere dukkede op med Efterretning om, at enten hans Herkomst eller

hans Mordere vare opdagede. Da udkom endelig Eschrichts Bog: „Ufornuft og slet Opdragelse“. Fire populaire Forelæsninger over Kaspar Hauser, af Dr. Daniel Frederik Eschricht, Kgl. Dansk Etatsraad og Professor i Physiologien ved Kjøbenhavns Universitet. Berlin 1857.

Dette temmelig ubetydelige Værk, som bestræber sig for at godtgjøre, at Kaspar Hauser var ganske ligefrem en Idiot, hvilket naturligviis er en Smagsag, anslog tillige en saa haanlig og affeiende Tone mod hele Kaspar Hausers Behandling, og navnlig mod Professor Daumer, Hittebarnets første Opdrager, at et Modskrift stod til at vente. Et saadant udkom ogsaa under Navn af: „Oplysninger om Kaspar Hauser“ af G. F. Daumer, Hausers forhenværende Pleiefader og Opdrager. Frankfurt am Main, 1859. Med Hensyn til vort Formaal er det uden Interesse, hvorledes Daumer imødegaaer den kongelig Danske Professor og tilbageviser hans forskjellige Insinuationer; men som en Hovedsag ville vi dog fremdrage følgende Resultat af Daumers nyeste Skrift:

Daumer er nu som for tredive Aar siden ligesaa fast overbevist om, at Kaspar Hauser har været Offret for en eller anden stor Forbrydelse, og at man har forsøgt paa ved en streng Indespærrelse af ham at myrde hans Sjæl, som man senere, da dette var mislykket, myrdede ham selv, og fremdeles udtaler Daumer, hvad der for os er af særdeles Betydning,

sin rodfæstede Overbeviisning om, at England har været Kaspar Hausers Fødeland. Dette fremgaaer af Daumers Bog som noget mere end en blot og bar Paaastand, og allerede heri ligger en Anklage mod Lorden, som pludselig fik en saa paafaldende levende Interessse for Kaspar Hauser, som adopterede ham og saa at siige ganske bemægtigede sig ham, der havde ham saa høit — for senere at lade ham falde saa dybt. Daumer anklager ikke direkte Grev Stanhope for at have myrdet sin Adoptivson, men det staaer at læse mellem alle Linierne i hele hans Bog. Og bagved denne første lurer som et Spøgelse en anden: thi den, som havde en vis Interessse i Kaspar Hausers Død, havde ogsaa den allerstørste Interessse i at see hans Beskytter, Feuerbach, fjernet. Af Daumers Bog erfare vi — rigtignok kun antydningssviis — ganske mærkværdige Ting angaaende Grev Stanhopes Besøg og Reiser, ganske eiendommelige Udtalelser af høitstaaende Personer — vi synes næsten at høre Forbrydelsen drage sin tunge Aande lige i vor Nærhed.

Og endelig — ere vi overbeviste om, at Daumer endnu ikke har sagt Alt, hvad han veed om denne Sag, vi troe med Visshed at kunne antage, at den klare Dag engang vil opstaae over dette ulykkelige Menneſtebarns Fødsel og Herkomst, som nu ere indhyllede i Taager, gjennem hvilke man kun kan skimte Sandheden med dens rene og skarpe Omrids.

Newton's Distraction.

En Vinteraften frøs Newton særdeles meget. Han rykkede derfor i Tanker sin Stol ganske tæt hen til Risten, hvorpaa man lige havde gjort Jld. Endelig kom Steenfullene rigtig i Brand, men nu begyndte det at blive Newton altfor hedt og han ringede stærkt paa sin Tjener. Denne var imidlertid ikke øjeblikkelig tilstede, og da han endelig kom, var hans Herre ikke langt fra at blive stegt.

„Tag dog den Rist bort, Du dovne Slynge!“ raabte Newton saa vred, som man ellers næsten aldrig saae denne blide, fredelukkende Philosoph, „tag den Rist bort, ellers brænder jeg heelt op.“

„Om Forladelse, Deres Herlighed,“ sagde John med forstilt Alvorlighed, „var det ikke bedre, om De rykkede Deres Stol bort?“

„Jo, i Sandhed,“ sagde Newton smilende, „det havde jeg ikke tænkt paa.“

Doctor Stufely fortalte, at han engang var gaaet til Newton, der havde bedet ham komme til sig. Tjeneren sagde, at hans Herre var beskæftiget; thi det var ikke tilladt at forstyrre ham. Det var Middagstid, og Doctoren satte sig for at vente. Noget efter blev Newtons Middagsmad baaren ind, nemlig en stegt Kylling paa et Fad med Saag over. Der hengik imidlertid en Time, men Newton kom ikke.

Nu spiste Doctoren Kyllingen, dækkede det tomme Fad til igjen og sagde til Tjeneren, at han skulde tillave en anden til sin Herre. Men før han endnu var færdig, kom den store Mand. Han begyndte med at undskyldte sig for Doctoren, at han havde ladet ham vente saa længe, og tilføjede:

„Men tillad, at jeg først spiser til Middag; det vil kun vare et Øjeblik, og saa er jeg aldeles til Deres Tjeneste. Jeg er træt og føler nogen Appetit.“

Han tog endelig Laaget af Fadet, og, uden at røbe den mindste Overraskelse, sagde han venligt til Sukely:

„Der seer De, hvorledes det gaaer, naar man studerer; jeg glemte, at jeg allerede har spist til Middag.“

J. H. Salvorsen.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 50.

Løverdagen den 12te December 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Lirsdagen den 15de December 1863, Eftermiddag Kl. 6 afholder Selskabet en Repræsentantsforsamling, i Efterslægtsselskabets Gaard paa Østergade Nr. 54 for at foretage Valg af:

en Administrator

en Revisor

og 3 Repræsentanter til at foretage det lov-
befalede Kasseeftersyn m. m.

til hvilket Møde Dhrr. Repræsentanter herved ind-
bydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 24de November 1863.

C. H. Pantrup. C. Nothe. J. C. Bondrup.

C. Winge.

Domherregildet.

I.

„Hvor J dog gaaer opblæst og fornemt forbi Gn, Ivan Mosnik, J, som lader Eder kalde Kanoncer og indbilder Eder, at Eders Bøsser ere mere værd end en heel Eskadron Ryttere, og at Varmen af dem lettere formaaer at indtage et kvindeligt Hjerte, end den dejligste Sang, sunget til Mandolinen!“ sagde Pepo, Secretair hos Domherre Bellovic, der i Biskoppen af Ugrams Navn bestyrede Commandantposten i det af Tyrkerne truede Sissek.

Ivan betragtede Italieneren med et let Smil, og idet han efter Sædvane undgik ethvert Skin af at være vred, svarede han halvt spøgende:

„Troer J maaske, at en ægte Krainer, en munter Knos, ikke forstaaer at synge ligesaa godt som en af Eders Katte paa Taget? — Indbild Eder blot ikke, at mine brummende Kartover, der see ligesaa ærlige ud som Mester Hans Hilger i Raibach, der har støbt dem, have bragt mig til at glemme min Cithar. Og dersom J stikler paa Rosa, vor Domherres Niece, hvor kan det da undre Eder, om hun i en saa haard Tid, som den nuværende, synes bedre om en Mand, der omgaaes med Staal, end om Gn, der færdes med Gaasefjer.“

„Det lader til at J spotter, Ivan — ja — hvor-

ledes skal jeg egentlig kalde Eder, som muligt ikke har noget Fædrenenavn!" raabte Pepo heftig.

"J kan jo kalde mig Constabel, ligesom mine brave Landsmænd kalde mig, eller „den smukke Rosas Svan“, dersom denne Bencævnelse lyder bedre i Eders fine Dren; eller maaste J hellere vil kalde mig Moskif, som jeg bliver kaldt af dem, hvis Ribbeen jeg mangen god Gang har brækket?"

Pepo traf sig ængsteligt tilbage for den kraftige Mand, som ikke syntes utilbøjelig til at behandle den magre, af Videnskaber hentærede Mandsling som en Haandgranat.

"Naar jeg undtager Eders saakaldte Artillerikunst, er J ikke andet end et usælt ubeskrevet Blad i Sammenligning med mig, som nedskriver Domherrens hemmeligste Tanker, læg vel Mærke til det," sagde han omsider.

"Det er jo netop det, der udgjør Forskjellen mellem os, Hr. Gehejmetankepennepose; med Undtagelse af Artillerikunsten er jeg et tomt Blad, og med Hensyn til denne Kunst er J et ubeskrevet Blad, paa hvilket der forøvrigt staaer mange kun lidet opbyggelige Ting," sagde Svan leende, idet han fjernede sig.

Pepo saae forbittret efter den stolte Krainer.

"Bent Du kun," mumlede han, „Du skal nok komme til at synge i en anden Tone, naar Du ved min Bistand er falden i Hænderne paa Hassan Beg; ja, ligesaa vist, som jeg hellere tjener den gavmilde

Musfelmand end den hovmodige Kroat, der seer mere paa nogle usle Skillinger end Hassan paa Guldpenge, ligesaa vist skulle de ved Dreene nagle Dig fast til den store Kanon, Blokhusenes Skræk, for at den smukke Rosa kan glæde sig ved sin Brudgoms Klynken."

Martret af Had og Ekinsyge begav han sig til Bellovic, som tildeels havde ombyttet sit geistlige Embedes Insignier med Baaben og Brystharnisk, og nu sad fordybet i Læsningen af en stor Skrivelse.

"Du kommer ret tilpas, Pepo," tilraabte Bellovic den Indtrædende. "Hassan Beg til Bosnien melder sig, forunderligt nok, til Gæst hos mig; han forlanger intet mindre end Overgivelsen af Eißel og stutter med de Ord, at han engang vil bivaane et Domherregilde paa sin Maade. Fæstningens Porte skulle aabnes og vi skulle beverte hans Arnauter paa det Prægtigste. Hans Broder, Saffer Beg i Gernick, kommer hertil endnu i Aften for at skaffe ham Underretning om Fæstningens og Skydsæts Tilstand, samt om vor Lyst eller Ulyst til at opfylde hans Begjæring. — Gid Torden og Lyn ramme mig, om jeg ikke lader Gesandten hænge og de hovmodige Bantro modtage med hakket Bly af hele Skydsæt. At komme med en saadan Anmodning til mig, Domcapitlets Repræsentant."

"Berolige Eder, ædle Herre," svarede Pepo. "Tænk paa, at Banen er langt borte samt at man ikke kan stole trygt paa Hjælp fra Steyermark og Krain; far derfor med Lempe, ædle Herre. — Uden at ville fore-

gribe Eders Biisdom, synes jeg dog, at man bør være forsigtig i at svare, og — sæt ikke for megen Tid til disse trodsige frainske Arkebuser, især dem ved Kanonerne. — — Jeg har saa mine egne Tanker om dem."

"Skinsygen forblinder Dig," svarede Bellovic opbrusende. "Du er en indbildsk, forsængelig Knægt og det er Ivan, Constablen, ligeledes. Min Niece, Rosa, stikker Eder i Djnene, men ingen af Eder stikker, Gud være lovet, mig i Djnene, og dermed Basta. Hverken Skriveren eller Constablen bliver optagen i vor Familie, saa I behøve ikke at ærgre Eder."

"En af os behøver vistnok ikke at ærgre sig," svarede Bepo med et ondskabsfuldt Smil, "thi det lader til, at Ivan har været saa heldig at styde Breche i det foranderlige Kvindehjertes skrøbelige Vold."

"Den som siger det endnu engang bliver hængt," raabte Domherren med tordnende Stemme.

Bepo tav, gjennemlæste Hassan Begs Skrivelse og spurgte derpaa med sædvanlig Nidmyghed:

"Hvad har I, ædle Herre, besluttet i Eders Biisdom."

"Besluttet?" svarede Domherren heftigt. "Jeg har besluttet, at jeg ikke vil lade Gesandten komme ind i Fæstningen, men at de ubudne Gjæster skulle modtages med gloende Kugler og sydende Beg."

"Jeg synes i min Enfoldighed, at det under de nuværende Omstændigheder ikke er raadeligt at ud-

fordre Overmagten. — Lad kun Saffer Beg komme ind i Fæstningen. I har mere end een Gang fulgt mine Raad og fundet dem kloge — Noget som gjorde mig endnu mere ydmyg, thi Herren uddeler sine Gaver paa forskjellig Maade — tillad mig derfor ved klog Betsalighed at bringe Gesandten til at vende Underhandlingerne til Fordeel for os, saaledes at vi for et Syns Skyld erholde en tyrkisk Besætning, der er saaa ringe, at vi ved ethvert voldsomt Forsøg med Lethed kan gøre den uskadelig. Vi vinde derved Tid til at oppebie Hjælp fra Banen og Grev Auersberg.“

„Vinde Tid? O ja, det er meget godt; men ingen bevæbnet Tyrk maa betræde Fæstningen, uden at baade Turban og Hoved komme til at rulle henad Jorden. Dersom Du formaaer paa en klogtig Maade at saa Saffer Beg til at trække Sagen i Langdrag, nu vel, saa giver jeg Dig Fuldmagt dertil, og Du skal ikke blive ubelønnet — jeg kjender Dig.“

„Og jeg bliver ikke hængt, dersom jeg vover at tænke paa Rosa?“ sagde Pepo frygtsoomt.

„Narrens Tanker blive ikke udbasunede af Tordenen,“ svarede Domherren leende og forlod Bærelset.

„Narren udfører selv sine Tanker, medens den Vise først overvejer Hindringerne,“ brummede Pepo. „Bent kun, Du stolte Bellovic, i hvis Præstestjæl Tilfældet alene antænder Modet, ligesom Staal og Steen kaste den sængende Gnist i Svampen. Rosa skal tilhøre mig, hun, i Forening med tusinde Byzantiner

og mangen en anden stolt Kroaterinde skal tilhøre mig, saasnart Hestehalen slagrer paa Ruinerne af Eders Kloster. — — — Dog stille — Trompeternes Lyd slaer mod de mørke af Krudtrøg sværtede Vinduer; — ja, i Sandhed, der rider Saffer Beg paa en skummende og stejlende Araber! Hvor mistroisk de dog holde hans Følge tilbage fra Vindebroen og kun tilstede ham alene Udgang til Fæstningen! — — — O, I hovmodige Daarer; de usfadelige Rotter holde I borte fra Eders Gaafesti, men Maaren lukke I ind, uden at vide, at Ræven allerede ligger skjult herinde og at det er ham, hans Ben Maarens Besøg gjælder. — — — Naa nu ud; Mester Ivans Kanoner formaa ikke at lyde saa sagte som min Faders Sønns Ord, men derfor erholder min Faders Søn ogsaa Guld, medens Ivans Kanoner ikke give ham andet end simpelt Jern!"

II.

Det var en mild, næsten sommerlig Nat, som den 12te September 1592 udbredte sine fugtige Binger over Fæstningen Sissel, og vuggede en stor Deel af dens Beboere i en sød Sovn.

Kun i en af de inderste Gaarde i Klosteret, som traadte i Stedet for et Citadelle, sad de vagthavende frainske Landsenerer og nogle Husarer om en gammel Seresaner, lyttende til den gyselige Fortælling om, at

6000 Tyrker den foregaaende Maaned vare faldne ind i Nedrekrain, hvor de havde hærjet med Ild og Sværd, myrdet de Kampdygtige og bortslæbt de Bærgeløse som Fanger. Forfulgt af Grev Auersberg havde de afbrændt Flækken Martoniz samt Ugram, og myrdet flere end 700 Christne, men forfulgte af Husarer havde de derpaa fjernet sig i vild Flugt, efterladende 170 Døde.

(Fortsættes.)

J. H. Halvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlem i Selskabet er foreslaaet:
 Karen Marie Frisch, Datter af Slagtermester
 J. H. Frisch.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 51.

Løverdagen den 19de December 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. P. Schulz.

Frederik den Syvende.

Henstrakt ligger paa Baaren
Nu Danmarks bedste Mand;
Sorgen gauger til Huse
Over det ganske Land;
Frederik Folketjære
Slumrer det lange Blund,
Med Bemod Folket hilser
Den sidste Afskedsstund.

Konge! Dit ædle Billed
Igjennem Sorg og Vyst
Med Væskrift staaer skrevet
I Dine Sønners Bryst;
Konge! Dit gode Hjerte,
Din Kjærlighed saa varm
Bil gjemmes udover Livet
I Dine Dottres Barm!

Fredsæl var ei Din Vandring,
Med Haand paa Sværd Du stod;
Saamangen fredsæl Handling
Du dog Dig efterlod;
Og hvor i Verden findes
Bil vel, lig Dig, en Drot,
Som med sit Folk har meent det
Saa ærligt og saa godt?

Derfor ganger til Huse
Det vilde Sørgebud,
Derfor nu rinder Taaren
Af Hjertets Kilde ud,
Derfor vi om Dit Minde
Bil frede sjernt og nær,
Derfor, o elskte Fader,
Belsignet stedse vær!

Ludvig Bogel.

Domherregildet.

(Fortsat.)

Mere end eet Udraab af Smerte og Harme hørtes fra de skæggede Mænd og mere end een knyttet Haand vidnede om Had og Hevn. Navnene Andre von Auersberg, der som kejserlig Oberst commanderede i Ugram, fløj fra Mund til Mund som Feltraab for en sejerrig Fremtid.

Under Udbygningen ved det store Taarn førtes imidlertid en ganske anden Samtale, hvis blide Hvisken endog syntes at blive begunstiget af Skyerne, som skjulte Maanen.

„Tro mig, kjære Ivan,“ sagde den smukke Rosa i en opmuntrende Tone, „Mod og Udmærkelse i Kampen er det Gæste, som formaaer at bevæge min Dnkels stolte Sind, og disse to Egenskaber mangler Du ingenlunde, ligesom de ogsaa ere gaaede i Arv i min Slægt. Bev Alt, tag ikke Hensyn til Noget og lad Ordet Tvivl ligesaa lidet erholde Udgang til Dine Beslutninger som i Din Tillid til min Kjærlighed.“

„Du tager det saa let, kjære Rosa,“ svarede Ivan „naar Du lader Dit Blik glide hen over min Fremtid. Seet fra Højden bemærker man kun de grønne Skove de yndige, med Viinranker bevoxede Høje og Bække, som slynge sig gjennem Eguen, men den, som vandrer gjennem den, bliver standset af Bildnissets tæt sammen-

groede Lyfning, af Afgrunde ved Foden af stejle Klipper, af modbydelige Moradser, som ligge i den, seet fra det Fjerne, yndige Egn."

"Vær kun rolig, Ivan," bad Rosa, "jeg vil dele enhver dristig Daad med Dig og dersom Himmel og Jord ikke ville tillade mig at leve med Dig, hvo kan da hindre en fri Kroaterinde i at dø? — — Dog — — tys — — horte Du ikke ligesom Lyden af hvissende Stemmer i Nærheden af os?"

Ivan lagde sin ene Haand for Dret og den anden paa Rosas Læber, for at lytte til en Samtale, som fandt Sted i nogle faa Skridts Afstand fra dem, ved Brystværnets af Volden, og som snart tildrog sig de unge Menneskers udeelte Opmærksomhed.

"Som sagt, Saffer Beg, jeg forlanger endnu to tusinde Byzantiner og Eder selv som Gidsel for, at ingen af Eder berøver mig den smukke Rosa; opfyld denne Begjæring og Eder selv tilhører Eder før Solen tredie Gang er gaaet ned, og uden at Eders Broder, Hassan, behøver at affyre et eneste Skud mod Fæstningen. Men det er sandt — jeg har endnu en Betingelse at gjøre. Jeg har svoret at hevne mig paa en Person, hvem jeg hader af ganske Hjerter, en Person, hvis Kunst er mere skadelig for Eder, end nogen anden Ting, nemlig Constablen Ivan, kaldet Mosnik; han maa tilhøre mig, for at jeg kan behandle ham, som jeg finder for godt."

"Ham regner I altsaa af i Beløbet — vi ville

anslaa ham til femhundrede Byzantiner," sagde Tyrken.

"J glemmer nok, at det er Fæstningscommandantens Gehejmeseccretair, J prutter med!" brummede Pepo.

"Naa naa, jeg troede ikke at den Mand, som i fem Aar har staaet i vort Sold, var saa let at fornærme," svarede Saffer. "See der, tag Guldet og lad Sissek tilhøre os om et Par Dage. — Siig mig nu, hvorledes J tænker at opfylde Eders Løfte?"

"Intet er lettere," svarede Pepo smilende. "Under Paaskud af at ville slutte Venskabsforbindelse med min Herre, bliver J her i Sissek, men jeg iler i Morgen Nat til Petrinia, for at tale med Eders Broder. Fra Commandantens Bolig fører en hemmelig Trappe til en underjordisk Gang, hvis Udgang findes tæt ved Kulpaa mellem Buskene, og som kun er kjendt af Commandanten og mig. Gjennem denne Gang fører jeg trehundrede haandfaste Arnauter ind i Fæstningen. J aabner Domherrens Bolig og skaffer mig et Par Spahis, som bringe mig og Rosa til Petrinia. Derpaa regerer J efter Godtbefindende i Sissek, men Constablen sender J umiddelbart efter mig; jeg har svoret at lade ham nagle fast til Eders største Kanon."

"J saa Fald maa J gjøre det strax, ellers bliver det for sildigt!" raabte Ivan, idet han med draget Sværd sprang frem og stod for Forræderne. Pepo trak sin Dolk, men sank strax i Knæ, tvunget af Krainerens kraftfulde Haand, medens Saffer Beg,

uden at sige et eneste Ord, trak sin Damascener og angreb Ivan.

Med et Godspark fastede Ivan Gehejmesecretairen bevidstløs om paa Jorden, og nu opstod der mellem Tyrken og Ivan en tavøs, men haardnakket Kamp, paa hvilken der dog snart blev gjort Ende ved Bagten, som Rosa i al Stilhed havde hentet.

Saffer blev afvæbnet og tilligemed Pepo fremstillet for Domherren, hvem Ivan i Korthed underrettede om det Foresaldne.

„Var der ellers Noget tilstede?“ spurgte Bellovic.

„Ingen andre end jeg,“ sagde Rosa fast og alvorligt. „Jeg ansaae det for min Pligt at inspicere Bagterne, medens min værdige Onkel beskæftiger sig med Forsvarsplanen.“

„Og saa gjorde Du Begyndelsen med Ivan?“ brummede Domherren.

„Hvad Onkelen har at afgjøre med sin Plejedatter, angaaer ikke Krigsbretten,“ svarede hun blidt. „Foruden Seresanerens og de tre Urkebusierer, som afvæbnede den Bantro, veed ingen anden end jeg og Ivan hvad der er foregaaet.“

Bed disse Ord fjernede hun sig. Bellovic betragtede de Fangne med mørke Blik, vendte sig derpaa til Ivan og sagde:

„Hvilke Beviser har Du paa Pepos Forræderi?“

„Stik Haanden i hans Lomme og spørg ham, hvor han her i Sissel har erholdt saa meget Guld.“

Efter et Bink af Domherren tog en af Soldaterne flere Ruller Guldpenge ud af Italienerens Lomme.

„Hvem gav Dig denne Judaslon?“ spurgte Bellovic.

„Naade, Naade, Herre!“ raabte Pepo. „Jeg havde en Anelse om at Ivan stod i forræderisk Forbindelse med Tyrken, og satte mig derfor ved List i Besiddelse af det fristende Guld.“

„Det var ikke saa dumt sagt af Dig,“ svarede Domherren spottende. „Siig mig, Saffer Beg, hvilken Straf erholder hos Eder den Forræder, som under en fredelig Gesandts Mæske lister sig ind i en Fæstning.“

„Døden!“ mumlede Tyrken.

„Nuvel, Du er den første Gjæst, som Din Broder Hassan sender til Domherregildet i Sissek; det er selvfølgelig ikke mere end billigt, at Din første Ven her tjener Dig som Mundstjænk. Krudt og Kugler have vi for lidet af til at kunne udbringe Toaster med Salver; Viin nyde I Bantro ikke, altsaa — — — hvor engang, Seresaner, hvorledes plejer man i vort Land at behandle tyvagtige Ratte?“

Den Gamle trak sig grinende i Skægget, lod et Par af Soldaterne binde Forræderne sammen; derpaa kneblede man dem og aabnede et Bindue, under hvilket Floden Kulpa strømmede forbi. Der høstes en stønnende Lyd fulgt af et tungt Fald, og Bolgerne lukkede sig over Forræderne.

Ivan tilbragte en stor Deel af Natten inde hos Domherren, som ved Samtalens Slutning lod Rosa

kalde. Den følgende Dag brød man sit Hoved med at gruble over, hvorledes den gamle Herre vilde besvare den overmodige Hassians uforskammede Begjæring, men Bellovic var alvorlig og tavs, som sædvanlig, og det eneste paafaldende, der foresaldt, bestod i, at Constablen Ivan, i rig Uniform og ledsaget af Commandantens Tjener, reed til Petrinia paa Domherrens egen Indlingshest.

(Fortsættes.)

J. H. Halvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlem i Selskabet er foreslaaet:
 Hr. Dampvævermester J. H. Paulmann.

Borger-Vennen.

Fem og halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 52.

Løverdagen den 26de December 1863.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. P. Schulz.

Domherregildet.

(Fortsat.)

III.

Flere Dage henrandt, og Ivan befandt sig meget godt i Hassans Lejr, hvorhen han var bleven sendt som Gidsel, og hvor han kun ventede Efterretning om at Alt var bragt i Orden til det omtalte Domherregilde, for derpaa at ledsage Bosniens mægtige Beshersker og hans Følge til Ejssek.

Constablen opførte sig med en saadan Frihed og Rolighed, at selv de mistroiske Tyrkers skarpeste Jagtagelser ikke kunde opdage noget mistænkeligt hos

ham. — Saaledes vare otte Dage henrundne efter Jorrædernes Død, da en Husar bragte Ivan et Brev fra Commandanten, ifølge hvilket Ivan i velvalgte Udtryk indbød den stolte Hassan til Domherregildet, for, overensstemmende med hans tidligere Begjæring, ved samme Lejlighed at tage Siøsek i Besiddelse.

„Jeg bringer Eder, mægtige Beg, Hilsen og Benskab fra den tappre Commandant i Siøsek, der, ligesom Maanen paa den natlige Himmel ikke viger Pladsen for nogen af Stjernerne, men kun for den straalende Sol, heller ikke vil overgive Fæstningen til nogen af Eders Tappe, men kun til Eder selv alene. Den ædle Bellovic vil forøvrigt betragte det som en Krænkelse, om I ikke medbringer Eders mest udmærkede Krigere, Valpladsens Bryd.“

Hassan smilede listigt, lod en Gresspels hænge over Constablens Skuldre og befalede ham at holde sig tæt ved Siden af ham under Indtoget i Siøsek. Derpaa gav han Ordre til at tusinde af de tappreste Krigere skulde udgjøre hans Følge. Toget drog muntert henimod Siøsek; den hvide Fane slagrede paa alle Taarnene, Portene vare aabne, og istedetfor Soldater, saae man paa Boldene hvidklædte Damer, som under Klosterklokkernes Lyd svingede grønne Grene.

Nu havde de forreste Rækker af det tyrkiske Rytteri naaet Fæstningsporten, hvor de standsede.

„Vil I ikke stille Eder i Spidsen for det festlige Tog, Hassan Beg?“ spurgte Constablen.

„Slut Eder til Hrustan, Troppernes Anfører, og aabn Toget med ham,“ svarede Hasfan.

Tre Mand i Række reed de fornemste Tyrker nu gjennem den aabne Port ind i Fæstningen. Omtrent femhundrede af dem vare alt komne ind i Sissek, da faldt Faldgitteret raslende ned bag dem, Vindebroen foer ivejret, de grønne Grene og Guirlander sank til Jorden, og de hvidklædte Damer — Domherrens maskerede frainske Arkebusierer — affyrede i edelæggende Nærhed deres Bøsser paa de overraskede Tyrker, blandt hvilke de med Som, Lænkeled og haffet Jern fyldte Kartover under Rosas Ledning udsendte en Hagel, som udbredte Død og Fordærvelse.

De udenfor Boldene under Hasfan Begs Anførsel staaende Tyrker flygtede i vild Forvirring, forfulgte af den ved Schelie lejrede Bans Husarer. Ivangs Plads antydede Osmannernes Anførers Nærhed; Rosa affyrede en Feltslange mod ham, og Hrustan Beg samt — Ivan sank om i deres Blod. De faa Tyrker, som undgik det almindelige Nederlag, faldt i haardt Fangenskab.

Men med en trofast, fjærlig Faders Omhed vaagede Bellovic ved den haardt saarede Constabels Leje, og det samme gjorde den smukke Rosa, hvis omhedsfulde Pleje snart fordrev Dødens mørke Dæmoner og bragte den unge Mand's Styrke og Sundhed til at vende tilbage.

Da Hasfan, drevet tilbage fra det næsten erobrede

Eissek, maatte opgive Belejringen og omsider mistede Hæren og Livet i det uhyre Slag den 22de Juni, og da Ivan, som rykkede frem med Skjoldet fra Eisek, bedækkede Save og Kulpa med Liig, samt i den brændende tyrkiske Lejr erobrede flere end 2000 Heste tilligemed Hassans Telt og fremfor alt den store Kanon, som 1533 var bleven fratagen de Christne, da belønnede den brave Domherre den tappre Constabel ved at give ham den smukke Rosas Haand; men Sagnet taler endnu om Domherregildet i Eisek, ved hvilket der blev udstødt saa meget Tyrkeblod.

J. H. Halvorsen.

Bekjendtgjørelse.

Til Optagelse som Medlem i Selskabet er foreslaaet:

Hr. Viinhandler Lorenz Petersen.

Emilie Mine Caroline Hansen, Datter af afgangne Karetmager W. Hansen.
